

www.zhaina.com

LEPIEV A.S

LEPIEV I.A

TÜRKÇE - ÇEÇENCE
SÖZLÜK

TURKOYN - NOXOLIM
DOŞAM

ANKARA 2003

LEPIEV A. S. LEPİEV İ. A.

**TÜRKÇE – ÇEÇENCE
SÖZLÜK**

**TURKOYN - NOXCIYNY
DOŞAM**

ANKARA – 2003

KI SALT MALAR
(DACC DINA DEŞNAŞ)

adm	: administrativni daşa (idarecilik)
anat	: anatomi (anatomi)
arxit	: arxitektura (mimarlık)
astr	: astranomi (astronomi)
av	: aviaci (havacılık)
avt	: avtomobilaq ǵullaq (otomobilcilik)
biol	: biologı (bioloji)
bot	: botanika (botanik)
bus	: busalba (müslüman)
din	: dinaq (dini)
dip	: diplomatiq (diplomatik terim)
dus	: dustar (karşılaştırma)
ek	: ekonomika (ekonomi)
el	: elektrotexnika (elektroteknik)
ev	: evla (koy)
filos	: filosofi (felsefe)
fiz	: fizika (fizik)
geogr	: geografi (corgrafya)
gram	: grammatika (gramer, dilbilgisi)
guld	: guldaraq čerdoş (topluluk isimleri)
ǵ	: ǵala (kent, şehir, kasaba)
ǵil	: ǵillaqe (nezaketli ifade)
xim	: ximi (kimya)
xut	: xuturg (birlik)
hor	: hordan ǵullaq (denizcilik)
ǵaz	: ǵaza (bakiniz)
i.dj.q	: iştta dja qıñ ə (v. s. - ve saire)
kar. x	: karara xan (şimdikli zaman)

İü kitabın basım, yayın ve satış hakları Ayndı LEPİEV'c aittir.
İlgili kişiden izin alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri
mekanik, elektronik, fotokopi manyetik kayıt veya başka
şekillerde çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz.

COPYRIGHT © 2003 by Ayndı LEPİEV

1. Baskı – Mayıs 2003 ANKARA

Z

**TURKOYI
ALFAVIT**

kexat : kexatex lovzaraq qetam (kağıt oyunu terimi)
 kic : kica (atasözü)
 kom : kommercię termin (ticari terim)
 kör. g : körta ġala (baş şehir)
 li īg : lingvistika (dilbilim)
 mas : masala (mesela)
 mat : matematika (matematik)
 med : medicina (tıp)
 muz : muzika (müzik)
 niys : niysa mäjna (doğru anlamda)
 niys., thed : niisiy, thedeaniy mäjna (doğru ve mecazi manada)
 polig: poligrafi (basımcılık terimi)
 polit : politikaq qetam (politik terim)
 sport : fizkultura ə, sport ə (beden kültürü ve spor)
 surt : surtdaqqaraq qetam (fotoğrafçılık)
 şaxm : şaxmataş (satranç)
 şird : şirdella (eskimiş söz)
 tayp.t.m : tayp-taypançu mäjneħ (değişik anlamda)
 thed. m : thedeana mäjna (mecazi manada)
 teat : teatr (tiyatro)
 tex : texnika (teknik)
 them : themaŋ ġullaq (askerlik)
 vil : vilayet (vilayet)
 zool : zoologi (zooloji)
 y. b : yürtənq baxam (tarım)
 yur : yuridičeski qetam (hukuki terim)

A a	H h	Ö ö	Ý y
B b	I i	P p	Z z
C c	L l	R r	
Ç ç	J j	S s	
D d	K k	Ş ş	
E e	L l	T t	
F f	M m	U u	
G g	N n	Ü ü	
Ğ ğ	O o	V v	

ÇEÇEN ALFABESİ

Harfler	Türkçe'de verdiği ses
A a	(a) *
Ä ä	(аь)
B b	(б)
C c	(ц)
Č č	(цl)
Ç ç	(ч)
Ҫ ҫ	(чl)
D d	(д)
E e	(ә)
F f	(ф)
G g	(г)
Ğ ğ	(гl)
X x	(х)
Ҳ ҳ	(хь)
H h	(х1)
İ i	(и)
Z z	(ж)
K k	(к)
Kh kh	(к1)
Q q	(кх)
Ӯ ӹ	(къ)
L l	(л)
M m	(м)

N n	(н)	n
O o	(о)	o
Ö ö	(оь)	ö
P p	(п)	p
Ph ph	(пl)	-
R r	(р)	r
S s	(с)	s
Ş ş	(ш)	ş
T t	(т)	t
Th th	(т1)	-
U u	(у)	u
Ü ü	(уь)	ü
V v	(в)	v
Y y	(й)	y
Z z	(з)	z
J j	(1)	-
ə	(а, ь)	-
ң	(н)	-

* Parantez içinde kiril alfabetesine göre
harflerin yazılışı gösterilmiştir.

AÇIKLAMALAR

Çeçen alfabesi 41 harften ibarettir. *η* harfi okunmuyor, genelde cümelenin sonunda bulunuyor.

a e i o ö u ü b ç d f g ġ(ğ) x(h) z(j) k l m n p r s ş t v y z harflerin Türkçe'de ve Çeçence'de okunması aynıdır.

ä harfi Türkçe'de yok, okunması ise Almanca *ä* gibidir.

Çeçen alfabesinde Türkçe'de olan *c* ve *t* harfleri yoktur.

Ayrıca Türkçe'de, Çeçen alfabesinde olan *c* *č* *ć* *χ* *h* *kh* *q* *ğ* *ph* *th* *j* *ə* harfleri yoktur.

Bu harflerin okunması:

c okunması Rusça'daki *ц* gibi (ts);

č okunması süreksiz sessizi *č* gibi;

ć okunması süreksiz sessizi *ć* gibi;

kh okunması süreksiz sessizi *k* gibi;

ph okunması süreksiz sessizi *p* gibi;

th okunması süreksiz sessizi *t* gibi,

veya Arapça'daki *ـ* gibi;

ğ Arapça'daki *ـ* harfi gibi okunur;

χ Arapça'daki *ـ* harfi gibi okunur;

h Arapça'daki *ـ* harfi gibi okunur;

j Arapça'daki *ـ* harfi gibi okunur;

ə Arapça'daki *ـ* harfi gibi okunur;

q harfin okunması *k* ve *x* harflerin birleştirip okunması. Türkçe'deki *d* ve *j* harflerin birleştirip *c* harfin okunması gibidir.

Türkçe – Çeçence sözlük ilk defa yapılmaktadır. Dolayısıyla istenmeden hatalar olabilir. Düşüncelerinizi ve fikirlerinizi sözlüğü yayınlayan yayimevine iletmenizi rica ederiz.

A

aba 1) maşa (*bu.morsa, stomma therğan khadi*); 2) verta (*du, kaç ə bocuş, maşex yına thequllu bedar*) ; 2. maşin; ~ ceket maşin zigetka; ~ terlik kharxaş (*bu.maşex bina çox leloş bolu*) ~ altından değnek göstermek kheldaşxula qeram tiysa (*ma-darra: vertan khelxara gəz gayta*).

aba II əqamelex yoqqax yolcu yişex ə, nenax ə oluş xülü.

abandırmak oxfordiziyya (*mas.emkal oħayiziyta*); cxaə gorahotto.

abanmak thetovza, küygiñ golaş the tovza.

Abaza abazinxo (*vu, yu*).

Abxaziyalı Abxaziñ vaxarxo (*vu*).

âbide pamätnik (*yu*), monument (*yu*), hollam (*bu*), çurt (*du*).

abla 1) yoqqax yolu yişa; 2) şel yoqqaçu yöjañ ə, zdçun ə ce yoqquş oluçu "yişa" boxuçu mäjneñ.

abluka golacar (*du*), goläcna, mexka çudoğu neqaş djaqovlar; **iktisadi** ~ ekonomiçeski golacar.

abone abonent (*vu, yu*), yazdirig (*vu, yu*).

acaba (*xattaran predlozeneskač cecvalar, şekvalar, cateşar goytuš dolu doş*) ma tamaşa bu..., xo vac (*yac*) iza..., xovsiya, vayga veənarg mila vu (*yu*)...; ~ **kim geldi?** mila vu texa i veənarg?; ~ **gitsem mi?** So djavaxaca huñ dara te?

Acar adzарxo (*vu,yu*).

acayip (*bi*) 1. tamaşe, şa-taypana; ~ **bir hava** tamaşe xenaň hottam bu; 2. cecvoqqus, tamaşe.

acele sixalla (*yu*), sixvalar (*du*) sixvella xovzar; 2. sixa, çoga sixa; ~ **telefon konuşması** telefonexula sixxa dan dezaş dolu qamel; 3. sixxa, sixallica; çexka, kade; ~ **etmek** sixbala; **lütfen ~ eder misiniz?** Döxu şoga, sixloyşa? ~ **bir ağaçtır meyvası nedamettir** *kic*, sixalla ditt du, doxkovalar şen stom a boluş.

acemi 1. zedellarg docu; ~*/er/* kerla valiynarg, kerla theecnarg; 2. kerla veanarg.

acenta, acente 1) agentalla (*yu*); **vapur ~sı** hurdaş kemaniyŋ agentalla; 2) agent (*vu, yu*); **sigorta ~sı** straxovkiň agent.

acı I 1.1) qäxa; 2) değax çelatoş, değax çeqboluş; 2. *tayp. t. m. qoňalla* (*yu*)

acı II 1) lazar (*du*); **diş ~sı** cergiň lazar; 2) bala xegar; 3) boxam (*bu*).

acıbadem 1. qäxa mindal; 2. hilla dolu, miççaxula a çeqvalaluş.

acık 1) gäyga (*yu*), xalaxetar (*du*); bala xegar, jazap xegar; 2) järza, järza duxar.

acıklmak macvala, yaahuma yeşaş xila; **bu saatte açıklır mı?** hoqu xenaň yaahuma yeşaş xülü?

acıklı 1) giyla, singattame, boxame; 2) dog jiyzaş; 3) tezetaş singattam bälla; ~ **başta akıl olmaz** singattameň bolcu körte oyla ca yalo.

acıkmak macalla xegar, yaahuma yeza; **karnım açtı** so macvela; **acıkan it firin yıkar kic** macdellaçu zjalo purni (pekarnı) yoxo tarlo.

acıma qaxetar (*du*), doglazar (*du*); **acıma duygusu** qaxetaş xilar.

acımak 1) lozuş xilar; **kolum acıyor** saň küg lozu; 2) qaxeta, dog laza; 3) qaxdala, qaxdella djahotta.

acıtmak xalaxetiyya.

acıl thäxatettina (*theyoğuçu xanna*).

acıl sixa, thexsixa; ~ **lüzum** (*ja* ihtiyaç) thäxatatta yiş yocu.

aciz niçq boci, giyla, ledara; dönalla docu, humanna payde vocu; maxbarex deqar taqa yiş yocuş khelvisinarg.

aç 1) mecanig (*vu*); ~ **kalmak** macalla xega; **aç doyurmak** a) mecanig vuzo; b) qeň naxana godaň; 2) bjärmecig, sutara, sähara, pis; ~ **açın halini tok bilmez, hastanın halini sağ bilmez** *kic*, vüznaçuniyŋ, mecaçuniyŋ qamel cħäna ea doğu.

açık(gı) 1. 1) djadillina; ~ **pencere** djadillina kor; 2) şüyra, parğat; ~ **meydan** şüyra mayda; tillaza, jüyra (*mas. korta jüyra*), derzina; 3) yeqna; ~ **hava** yeqna yu; 4) sirla (*basax läcna*); ~ **mavi** sirla-siyna; 2. ma-darra diyca (yüx-düxxal).

açıkça nissa dja, ma-darra, dagaň ma-ddu.

açıklamak qeto, dovziyta (*mas. höttina xal dovziyta*), diyca.

açılış djadellar (*du*), doladaliytar (*du*); ~ **töreni** djadella, djadoladaliytarañ ceremoni.

açıklamak 1) djayellayala, djayellaluş xila (*mas. tükənəx, samuğadoqquçu uçrezdenex läcna*); 2) qaço, diga; delladala, yellayala (*mas. nejärəx, korax läcna*); **kapı balkona açılır** nej balkon the djayellaluş yu.

açılık(ğı) macalla (*yu*); ~grevi macalla xegar.

açmak 1) djadella; 2) doladaliyta, lato; **radyoyu aç** radio latayeşa (*ya yoalayalytaxa*); 3) teşo, (*mas. qayıle teşo*); 4) axka; 5) buru xovzo; sadaja.

açmaz 1) xiyra, şxaiyna docuş, qaylaxa; 2. 1) gullaqaş voň xilar; 2) pal tiysar, hillanaş lelor.

ad 1) će (*yu*); **adınız nedir?** će huñ yu xan?; **ad koymak** će tilla; 2) **adı geçen** će yäqqina, xaxiyna; 3) će yaxar, će yaqqar; **adı çıkışmış dokuz, inmez sekize** *kic.* cqa qoladinço qünaq će vallalc leliyna.

ada ġayre (*yu*).

adale dilxa (*du*), muskul (*yu*).

adalet niyo (*yu*); 2) yustici (*yu*). dov xattar; **Adalet Bakanlığı** Yusticiy ministerstvo.

adaletli niysa.

adaletsiz niysa docu.

adaletsizlik(ğı) niyo caxilar, xarco (*yu*).

adam adam (*du*), stag (*vu*); **devlet** ~i paçħalqañ gullaqxo; **siyaset** ~i poliçeski gullaqxo; **iş ~ları** gullaqe nax, biznesyarxoy (*bu*); **ilim ~ları** jilmantañ gullaqxoy, deşna nax; **feza ~i kosmosxo** (*vu*); ~ gibi adamaşa sanna, adamaşxa; ~da var **adamcık da var** *kic.* adamaş ə xülü, adamex tera humnaş a xülü.

adamaklı xila ma-dezzara, dika; ondda; baqdolu, xaqdolu.

adaş cărxo (*vu*).

aday kandidat (*vu*); **cumhurbaşkanı ~i** prezident xarza kandidat.

adaylık(ğı) kandidatura (*yu*); birinin ~ını koymak cħannaq kandidatura bilgalyaqqqa.

adet 1) teraħ (*du*), duqalla (*yu*), cħaa (*du*).

adese fizi linza (*yu*).

âdet jedal (*du*), jadat (*du*), lamast (*du*); ~ olduğu gibi guttar ma-darra; guttar sanna; 2) marzdellarg (*du*), marzdalar (*du*); dolar (*du*), jedal (*du*); 3) menstruaci (*yu*), ċano yoxar.

âdetə baq dolu, ma-darra; **insanın ~ inanması** geliyor ma-darra cunax teşa xala du.

adım niys., thed. kog (*bu*), ġulç (*yu*); ~-lar/ atmak kog baqqa, bolar dañ; ~ uydurmak doğuş xila, djatardala, djadola; ~ cħana kogana thäħxa vaza kog ə boqquş.

âdi 1) sovnax huma docu, gutterlera, gödalaza; 2) dastame; siysaza.

âdil niysa, baq, niyo lelayen.

adli südañ; yuristiyə; ~ tip südañ medicina.

adliye yustici (*yu*).

adres adres (*du*).

adsız 1) yaqqa će ə, diyca kov-kert ə docurg; 2) vevvaş vocu, dika će yaqqa huma dina vocu; yaqqa će yocu; 3) voň će yoqquş verg.

af(fı) 1) bexk cabillar, geçdar, qinthera valar; **affınızı dilerim** döxu bexk cabillar (geçdar); 2) geçdar (*du*), amnistii (*yu*); **genel (umumi) af** masso ə yuqavoguş yolu amnistii; **özel af** qäsittina yolu amnistii; **af çıkarmak** amnistii qayqo.

afaroz djaqastor (*du, dinax*).

affetmek 1) bexk ca billa, geçdañ, affedersiniz bexk ma billa, geçdeħxa; 2) geçdañ, amnistii yan.

afış afışa (*yu*), xaam (*bu*).
aferin gor yaj!, hay-hay!, çoğa dika du!, ma xaza du!.
Afganlı afgan (*vu, yu*), ovhan (*vu, yu*).
afiyet(ti) moguşalla (*yu*); ~teyim so moguş vu; ~le!, ~olsun!, ~ ola! Čoza doiyla!. Čoza moliyla!
Afrikalı afrikanxo (*vu, yu*).
afyon opium (*yu*).
agrandisman surt. doqqadar (*du*); ~ makinesi surt doqqadarañ apparat.
agreman dip. agreman (*vu*).
ağ asa (*yu*); **balık ağı** čeriy löcu boy; **demriyolu ağı** äcka neqiyη asanaş; **örümcek ağı** gezgmaşa (*bu*); **voleybol ağı** voleybolax lovzu boy.
ağa 1) ela (*vu*); **Hüseyin** ~ ela Xuseyn; 2) kulak (*vu nax bacos verg*); **sen ~ ben ~ inekleri kim sağa!** kic. xo ə ela xilça, so ə ela xilça, xeliy xan uzur du?
ağabey voqqax volu vaşa.
ağaç(cı) 1)ditt (*du*); **elma** ~ı jozan ditt, jaz (*bu*); 2) dittañ.
ağaççileği(ni) čen komarş.
ağarmak 1) khaydala, khayn gañ (*ya qega*); qezdala; 2) saxülüş xila, saxila, satasa; **ortalık ağardı** saxilla, satesna.
ağır 1. 1) deza; ~ bir yük beza mox; 2) xala; ~ bir iş xala bolx; 3) mellaşa; 2. 1) xala, deza; 2) mellaşa,six ca luş; ~ ~ mellaşa,six ca luş; dozallica.
ağırbaşlı tame, tameñ dolu.
ağırlamak 1) dazdala, dazlus xila; 2) talxa, vonx xila.
ağırlık(gı) 1) dozalla (*du*); 2) baqqalla, zabar ə yocuş.
ağız(ğı) 1) baga (*yu*); 2) iralla (*yu*), ditt (*du*), urs (*du*, maz yoşu); 3) geogr. xıçoçe (*yu*); 4) ler (*du*) mettañ ga; ~ tadiyla xaza ə xetaş; ~ına kadar dolu thank-älla yüzna; **bir**

~dan cxanaeşsara; ~ına geleni söylemek baga deəanarg diyca; ~ını açacağına gözünü aç kic. baga ġattayale, bjärgaş djabella.
ağızlık(gı) 1) muştaq (*yu*); 2) betax-ullurg (*yu*).
ağlamak delxa.
ağrı lazар (*du*); **baş ~sı** korta lazар; ~ dinmiyor lazар djetüyş dac.
ağrımak comguş xila; **başı** (gögsü, arkası, dişi v.s.)
ağriyor cünañ korta (naqa, buq, cerg, qel i.dj.q.) lozu.
ağustos avgust (*bu*); ~ ayında avgust battax.
ah (xalaxetar, öğazvaxar,sagatdalar, xazaxetar goytu) ah, oh, oy; **ahlar** çekmek ah-ih dan, xala sadeja.
ahali baxarxoy (*bu*). dexaş dolu adamaş; **Ankara ~sı** Ankarañ dexa adamaş.
ahbap(bı) dottaq (*vu*).
ahçı qaçanxo (*vu*).
ahenk(gı) cxanadar (*du*), cxänadar (*du*).
ahenkli cxänatovñ, cxänadoğu.
ahır bozal (*du*).
ahlâk ġillaq (*du*), özdangalla (*yu*).
ahlâklı ġillaqe, özda, dika jamiyna.
ahlâksız ġillaq docu, özda vocu, baqqara docu.
ahmak jovidal (*vu*).
ahret(ti) exart (*du*); ~e gitmek (ya göç etmek, varmak)
baqdünena derza, dala.
ahsen dikanig (*vu*), uggar dikanig, uggar xazanig.
ahşap deçigañ; ~ ev deçigañ ča.
ahududu(nu) čen komar.
aidat axça dalar; parti ~ı partex xilarına axça dalar.

aile dözal (*bu*); ~ durumu dözalañ xal; ~ **sahibi** dözal bolu stag; ~ **sahibi olmak** dözal bolo.

ailevi dözalañ.

ait 1) dozuş dolu, xaqalus, jottalus dolu; **size ~ bir mesele** xox xaqalus dolu gullaq; 2) dolax dolu; **ona ~ toprak** cünañ dolax dolu latta; ~ **olmak** a) dozuş, xaqalus, jottalus xila; b) dolax xila.

ajan 1) agent (*vu*); 2) qaylaxa volu agent.

ajans agentalla (*yu, telegraflaŋ*).

ajurlu çillañesəñ; ~ **çorap** çillañesəñ pazataş.

ak khayən (*duqaxolax thedeançu mäjneñ*).

akademi akademi (*yu*).

akarsu 1) xi (*du*), dödu xi; tatol (*du*); 2) almazañ ya zovharañ tay.

akaryakit(ti) koça yagorg, yagorg (*yu*); **seferi** ~ yayəa megar docu yagorgañ thäxalo.

akasya akkazi (*yu*).

akbabə 1) qezvella voqqa stag, qanvella bukarvaxana voqqa stag; 2) zool. tilla gırğa.

akciğer anat. pax (*bu*); ~ **zarı** pexañ pardo; ~ **zarı kovuğu** pexañ pardonañ çö.

akıcı 1) koça, theda; 2) niysa, sera (*qamelax läcna*); 3) cħabossa, xaza (*yozanax läcna*); 4) dayñ (*bolarx läcna*).

akıl(hı) 1) xeqal (*du*), qetam (*bu*), oylayar (*du*); 2) es (*du*):

~ **almaz** qeta xala du; ~ **durdurucu** xeqalax tilo; ~ **öğretmek** qetam bala, qeto; ~ **vermek** xexar dañ; ~ **için trafik** (*ya yol*) **bildirir** kic. xeqal ders cħana novqa hüttu.

akıllı xeqale, xeqal dolus.

akılsız xeqal docu, jovdal.

akım 1) djadaxar (*du*), lelar (*du*) 2) elektrik ~ elektriçestvoñ djacalelar; **dalgalı** ~ xiycalun tok; **doğru** ~ yillina tok.

akın 1) thedar (*du*), theqoxkadalar (*du*), thetattadalar (*du*); turist ~ turistaş thetattabalar; **otomobil** ~ avtomaşaş thetattayalar; ~ tobanaşna thaşa tobanaş yoluş; ~ **etmek** tobanaş gulyala ; 2) thelatar (*du*).

akıntı dalar (*du*), dolus xilar; djaexar (*du*), daxar (*du*), lelar (*du*), jovraş (*yu*).

akişkan koçalla yolu, koça, jenaş.

akis(ksi) 1) yuxatoxar (*du mas. serlo*), nur dettadalar, serlo yalar; 2) yilbazmoñ (*bu*), 3) bjostanexa derg, düxal derg; ~ini **iddia ediyor** co bjostanexa düycu (*şa xalxa diycinçunna*).

akit(kdi) 1) bart (*bu*), bart bar; 2) cħänaqetar (*du*), zuda yalor (*du*).

akkan lifma (*yu*); ~ **düğümü** lifmiñ şad.

aklamak 1) khaydina xila, khaydañ; 2) baqdañ, bexkazdaqqa; geçdañ.

aklanmak 1) khaydella djahotta; 2) *thed.m.* cəna çeqvalar (*şa leloçu human thex*); 3) bexkazvaqqa, khelħardaqqa, xalxadaqqa (*mas. deqarx xalxavaqqa*).

akmak 1) jana, lela, exa, daxa, oħaexa, oħajana; 2) dala, dolus xila; **dam akıyor** txovx ladar çeqdolu; 3) jena, jana daxa; **buğday akıyor** kha jana doladella; **akacak kan damarda** **durmaz** kic. pxenaş çuxula lelaş dolu ciy saca yiş yac. (*xila dögħnaçux khelħara ver vac*).

akort(du) akkord (*yu, eşərañ az*); tadar (*du*), tabar (*du, mas. pondar tabar*).

akraba gergara stag, gergarnig (*vu, yu*); yakın ~-lar/yuxxera gergarnig /gergarmaş/; uzak ~-lar/ genara gergara stag (*nax*); ~nın ~ya ettiğini akrep akrebe etmez *kic.* gergarçı staga gergarçı stagana deççul zulam diyr dac skorpiono skorpionna.

akrep stu locu gezig (*yu, skorpion*).

aksak 1) astaşa, yaxaşxa; cavaş. länkha (*vu*), xänthig (*vu*), thänçaq (*vu*); ~ eşekle yüksek dağa çıkulmaz *kic.* astağcu vir thex leqaçu lam the valalur vac.

aksamak astaşa lelxa.

aksan 1) akcent (*yu*); 2) toxar (*du*).

aksırmak xorşam toxsa.

aksi 1) yuxaneşa, vuqu aqor; ~ takdirde düxal delaş, iştta dacaş; ~ne yuxaneşa, bjosttanexa; 2) xarcaşa amal yerg.

akşam 1) süyre (*yu*); ~ları süyrenaşça; ~ üstü (üzeri) saraşo, süyranna; ~a doğru sadovş; ~ iniyor sadovş du; ~ geç vakit süyranna thäxo; ~ yemeği p xor (*du*); ~lar hayrolsun!, iyı (hayırlı) ~lar! süyre dika xüyla xan!: (*jarzyelça*) büysa dika xüyla xan!: 2) saraş; **dün** ~ selxana saraş; **bu** ~ taxana süyranna (*saraş*); **yarın** ~ qana saraş; **öbür** ~ lama saraş; ~ oldu kon, sabah oldu göç *kic.* sadaynnaçoş büysa yaqqa, saxılça novqa vala.

aktarma 1) qeçu the xaar /passaziraş/; ~ yapmak qeçu the xovşa; **Ankara'ya nereden ~ yapacağım?** Ankara qaşa qeçu the miçaş xaa veza so? 2) qeçu the dillar, daxkar (*tovaras*).

aktüalite aktualni, xaddaza tidameş latto dezarg; xülüş bolu xilamaş; kinoxilamaş (*bu*).

akustik(ğı) akustika (*yu*).

akyuvar leykocit (*yu*).

al al, sirla-çeñ, rozinj, çeñ basaş; ~ at rasxa govr; ~ bayrak çeñ bayraq; **al elmaya taş atan çok olur** *kic.* bos xazaçu jozana thulg qossa stag eşna vac /daim karavo yaş yolçunna novqarlonas yaŋ xag yerg/.

alabalık forel-çara (*bu*).

alabildiğine ma-xüllu, xila tarluçul, thetäjjina.

alaca qorza (*mas. kuz*).

alacak(ğı) deqar (*du, qeço sħadala dezaş dolu*); sizden ~im var suna xögara sħadogu, xo suna deqariylaş vu; ~ına şahin, vereceğine karga *kic.* yuxalurg sħaöcü xenax şa leça du möttu, djadaladeza xan theqäçça qig xüliy djahuttu (*deqar thelato atta du, djataqa xala du*).

alacakaranlık(ğı) boda (*bu*), märkhaze (*yu*); bodanaş (*bu*).

alacaklı yuxalurg axça luş verg.

alan mayda (*yu*); **hava ~ı** havaaş mayda, aerodrom (*yu*); daqa (*du*); **spor ~ında** sportaş deqexula; **her ~da** masso ə deqexula.

alaşım lalam (*bu, metalliyq*).

alay I düyladalar (*du*), vovşaxqetta adam, aradalar (*mexala ġullaq qasto*); tobanaşça, yaqqiyraçu tobanaşça; *them.* polk (*yu*).

alay II velar (*du / cħannax*), jottar yar, siysazvaqqar (*du*); ~ etmek vela, siysazvaq; ~ almak belame vaqqa ya daqqa.

alayıcı qärdarg (*vu, yu*).

albeni kuc doluş xilar, naxana vezaş ya yezaş, şa veziyya ya yeziyya xuuş xilar.

albüm albom (*yu*).

alçak tayp.t.m. 1) loxa; ~ iskemle loxa ġant; ~ ses tiyna az, stomma az; 2) loxa huma, dogjärza huma.

alçaklık 1) laxara mettig; 2) eñ docurg, teşam bocurg.

alçı gips (*yu*), belxam (*bu*); ~ya almak belxam billa, belxam çu dilla.

aldatıcı 1) xarclüyrig (*vu, yu*), äşpaşbuttutg (*vu, yu*); aşpaş (*bu*), püçəş (*bu*); buttu, xarc lüyñ.

aldatmak xarcderg diyca, lievañ.

âlem 1) düne (*du*), jalam (*du*); 2) düne (*du*), nax (*bu*); 3) xiyyra adamaş.

alet girs (*bu*), instrument (*yu*).

alev alu (*yu*).

alevlenmek ceyala, će lata.

alfabe abat (*yu*), alfavit (*yu*); ~ sırasıyla alfavitañ roğalleñ.

alğı qetame xilar, qetar (*du*), zaman ve mekan ~larını kaybetmek xenañ ə, mettigañ ə qetamañ sinxaam bañ.

algılamak qetamo şkalacar, dovrar.

alıcı 1) ecarxo (*vu, yu*), kliyent (*vu, yu*) 2) priyömnik (*yu*); televizyon ~sı televizorañ priyömnik.

altık(ğı) 1) jovidal, sonta, jovidalo; ~salık kız jovidaling (*yu*), jovidalo yoj; 2) ~ ~ **bakmak** xezar ə jovidal huma du.

almı 1) daqqar (*du*), sxaecar (*du*); ~ satım yoxka-ecar, yuxayoxkar (*du*).

alımlı tovş, xaza, tidam thebödüş.

alın(lını) xaz (*du*).

alındı raspiska (*yu*), kvitancı (*du*).

alıngan atta dagna catam xülüş, dogkheda xilar, thexsov sixa ə, qexkaş ə xilar, degabaame, docurg tarluş xilar.

alışkan marzdellarg (*du*), jeminarg (*du*).

alışveriş yoxka-ecar (*du*)

alkış tharaş dettar, degaq ayamea tharaş dettar.

alkollü şeca alkogol yoluş.

alkolsüz alkogol yoluş; ~ içki alkogol xaqayalaza malar.

Allah 1) Allah – Dela (*vu*), Dela (*vu*, *Allah boxuçu mäjnəx iclaş du*); ~im! hay, sañ Dela!, hay, vezan Dela!: ~ aratmasın! Dala qıñ vonig ma daiyiyla xuna the!: ~ aşkına yapma Delañ düxa, ma de iza ; ~ bağışlasın! Dala larvoyla!: ~ın belası Dala baiytına bala: ~ beləni versin! Dala qel yoyla xan! Dala boyla xuna beqam!: ~ın belası yer Dala nejalt älla mettig; ~ beterinden saklasın (*ya esirgesin!*)! Dala voçu humnax lardoyla!: ~ bilir a) cxa Allah-Dela vocuçunna xuuş dac iza: mila xır vu i xuuş, xanna xää; b) xetarex, sħagarex, suna xetarex; ~a bin şükür Allaha dinçunna reza du, xastam bu Allahana! ~ bir dediğinden gayrı sözüne inanılmaz "Allah cxa vu" boxurg beñ, cünañ bagara dolu deşnaş teşa megir doluş dac.

almak 1) eca; 2) cħaeca; 3) huma eca.

Alman 1) nemco (*vu, yu*); 2) nemcoyñ; ~ halkı nemcoyñ xalq.

almanak(ğı) almanax (*yu, sbornik*).

Almanca nemcoyñ mott; ~dan tercüme nemcoyñ mattara goçdar; ~ya tercüme nemcoyñ matte goçdan.

alo allo!: ~ ... ~ ... neresi orası? allo... allo miçxara deş du qamel?

alt 1) laxe (*yu*), laxara daqa; 2) laxara; ~ kat laxara etaz; 3) khelañ, buxañ; **yer** ~ında lättäñ buxañ; **yer** ~indan lättäñ buxara; **yer** ~ına lättäñ khelañ; ~ komisyon komissiñ daqa; ~ta kalmağı ayı bile sevmez kic, eşna khelyisa çana ə ca lāa.

altderi thärsig (*du*), coka (*yu*).

altgeçit thay (*du*).

altı yalx (*du*).

altigen yalxsaberg (*yu*); düzgün ~ niysa yalxsaberg.

altın 1) deşı (*du*); 2) daşo; ~ saat daşo saxt; ~ ateşte insan mihnette belli (*ya* tecrübe) olur *kic.* deşı cergaş devza, stag boxameň vevza.

altıncı yolxalǵa.

altmış quzthqa (*du*).

altmışinci quzthqalǵa.

alüminyum 1) naştar (*du*); 2) naştarań; ~ kaplar naştarań pxeǵaş (*yu*).

ama amma.

amaç(cı) jalaşo (*yu*).

aman oh!, hay Dela!; qinxetam beń ań!; ~ ne güzel sey! mel xaza du iza! mel tovş du iza!; ~ yarabi! geçdeňa, Allah!; ~a gelmek karadaxa, lań ca dala; ~ diyene kılıç kalkmaz ya ~a kılıç olmaz *kic.* bexkana qera xillaşun korta türö ca cestina.

amansız qinxetam bocu, qiza.

amansızca qinxetamza, qiza.

amatör 1) dezarg (*vu, yu*), dezaş verg; 2) dezaçerań, qollamallıń; ~ futbol takımı futbol yezaçerań komanda.

ambalaj djaňarçayär (*du*); ~ etmek humanaş djaňarço.

ambar ambar (*yu*), sklad (*yu*), jalaşdoyla (*yu*); **gümruk** ~ tamozniń skald; trüm (*yu*).

ambargo embargo (*yu*).

ambulans poliklinika (*yu*).

amca 1) deń vaşa (*vu*); ~ kızı şıça (*yu, deń veşin yoj*); ~ oğlu şıça (*vu, deń veşin khant*); 2) baqiyçärga vistxülüş "vaşa" boxuçu mäjneň oluń du.

amele belxalo (*vu*); ~ hareketi belxaloyń bolam; ~ sınıfı belxaloyń klass.

ameliyat med. ethor (*du*); ~ olmak ethiyna xila; ~ yapmak etho.

Amerikalı amerikaxo (*vu, yu*).

Amerikan amerikiň.

amil faktor (*vu*).

âmir xäkim (*vu*).

amiral admiral (*vu*).

amma xaz. ama.

amortisman 1) amortizaci (*yu*); 2) şen xennań deqar djataqar; 3) mexax obligaceş sħaecar.

ampul(lü) lampa (*yu, električeski*); ampula (*yu*).

an jodara välcə sanna, bjärgań neğar tuxu yuq, çoga sixa.

ana nana (*yu*); ~ dili nenań mott; ~baba danana (*du*); körtä, niysa; ~cadde niysa neq; ~ kızına taht kurmuş, baht kurmamış *kic.* nanas yoj xal doluś yinä, ırs doluś ca yina.

anahtar doğa (*du*); şifre ~ı şifrana dina doğa.

analiz analiz (*yu*).

analık nonalla (*du*); nenań bezam, nenań xestar; deste (*yu*).

anayasa konstituci (*yu*).

anayurt(du) daymoxk (*bu*), degista (*yu, dus*. *Nana Noxçıçö, Nana Çeçana*).

anemi anemi (*yu*), ciy khezig xilar.

angarya ca välla beń belxaş.

anjin angina (*yu*).

anlam mäjna (*du*), çulacam (*bu*).

anlamak 1) qeta; 2) xaa; 3) qia.

anlamdaş sinonim (*yu*).

anlamlı 1) şen cxa mäjna doluś; çok ~ duqa mäjnaş dolu; iki ~ şı mäjna dolu; 2) duqqa ə mäjniyň bilgalonaş yoluş, doqqa mäjna doluś.

anlamsız mäjna docu, qetam boci.
anlaşma vovşex qetaş xilar, bertaş xilar, berta daxar.
anlaşmak bart bañ, dagavalı.
anlatmak qeto, diyca; **anlatabildim mi?** qetiy xo?
anlayış qetar (*du*), humnax qüş xilar; karşılıklı ~vovşex qetar.
anlayışlı dagadoguş, qetame; ~ **gülümsemek** qetame velaqazar.
anmak dagadaiyta, dagałlatta, bilgaldaqqa.
anne nana (*yu*), mama (*yu*).
anomali anomali (*yu*), baram thera dalar.
anonim anonim (*vu*, *yu*).
anormal normi thare dällarg.
ansızın čeňxana, dagaş ə docuş, ca xoüytüş.
ansiklopedi enciklopedi (*yu*).
ant(dı) çago (*yu*), doş dalar, duy baar; **Allah adına** ~ içmek Allahañ cerca duy baar.
antartik antarktiçeski.
antika karo xala, naggañ beñ nisluş yocu huma; antikvarni, şa-taypana, tamaše.
antikor biol. antitelo (*yu*).
antipati antipati (*yu*), bezam bacar.
antiseptik med. antiseptikiñ.
antlaşma bartbar (*du*).
antremen trenirovka (*yu*).
antrenör trener (*vu*, *yu*).
anus analni (*theňaşxula çeqdoluş dolu*) jürg (*du*), xero (*yu*).
apandisit appendicit (*yu*), sov yön destar.
apartman ca (*du*), husam (*yu*).
apse abscess (*yu*), destar (*du*), nothyar (*du*).

aptal tentak (*vu*, *yu*), jovidal (*vu*, *yu*).
aptes bus. lamaz ecar; ~almak lamaz eca.
apteshane ҳaştaga (*yu*).
ara yuq (*yu*), neq (*bu*), neqan boxalla (*xenaca* ə, *mettigaca* ə *dözna*): **Moskova Leningrat** ~sı Moskoxaniy, Leningradaniy yuqqeraçu neqan boxalla; o ~da ocu xenañ; 2) yuqamettig (*yu*, *adamaşna yuqax*): ~ları açıktır üş vovşaşa iygina bu; 2. : **onlar** ~sında carna yuqax; sizinle ~mda suniy, suniy yuqqex; **bavulu dolapla** karyola ~sına koy çamda şkafaniy, mänginiy yuqqe djahottaye; talebeler ~sündə studentaşna yuqqera; ~larına (ya larından) su sızmaz kic xica ə djasaqastalur bac üş (*gergarlo çoğa du cerañ*).
araba vorda (*yu*); payton (*yu*); avtomaşina (*yu*); avtomobil (*yu*); **binek** ~sı thexuu avtomobil; ~ **vapuru** buram (*du*, *transport deňa-seňa yoqqu*) ~ kırılınlıca (ya devrilince, devrildikten sonra) **yol gösteren çok olur** kic. vorda kagyelça, duqa xülü neq gayta luuş berş.
arabacı govr-vordanxo (*yu*).
aracı yuqalelarg (*vu*, *yu*), gönça (*vu*, *yu*).
aracılık(ğı) yuqaralla (*du*), gó (*du*), gó lacar; ~ etmek (ya yapmak) yuqaralla lelo, gó dañ.
araç(cı) girs (*bu*).
araçsız yuqarло yocu, düxhal (*mas. düxhal xarzamaş*).
aralamak djasatatta, xerdañ.
arahık I 1.) yuqamettig (*yu*), are (*yu*); 2) xenañ yuqamettig, xan (*yu*); **bir** ~cħana xenañ; 2. xerdina.
aralık(ğı) II dekabr (*bu*); ~ ayında dekabr battaş.
aralıksız xaddaza, saceaza.
aramak laxa.
Arap(bı) järbi (*vu*, *yu*, *düycurg qam du*).

arasıra naggax, cqaçqa, nag - naggax.

araşıt araxis (*yu, oramat*).

araştırma tallam (*bu*); ilmî ~ enstitüsü jilmanañ - tallamañ institut; ~ yapmak tallamaş bañ.

araştırmak 1) xaza, çuxaza (*mas. ciynax xaza*); 2) talla, xaza.

arazi latta (*du*), moxk (*bu*).

aren arena (*yu*), mayda (*yu*).

argo zargon (*yu, mas. quyñ zargon*).

arı naqarmoza (*bu*).

arıza kagdalar (*du*), döxnarg (*du*); avari (*yu*).

aria ari (*yu*); ~ söylemek ari laqa.

arife xalxara de, xalxe (*yu*); bayram ~sinde dezde theqoçuş.

aritmetik(ğı) arifmetika (*yu*); 2. arifmetiçeski, arifmetikanj.

ark xidüllü tatol.

arka 1.1) buq (*bu*), thexe (*yu*); 2) thexara, buqthexara aço; 3) thäxe (*yu*); ~sı var thäxe yoğuş yu; 2.: ~sında cxanna thäxa, cxana humanna thexa; evin ~sında bahçe var ciyn thexa stömiyñ beş yu; 3. thexara, cxana humanna thexa; ~da kalan kazadan korkma *kic.* thexa dolçu vonax ma qera.

arkadaş naqost (*vu*); mesai ~ı bjañ naqost, belxanq naqost.

arkadaşlık naqostalla (*du*), naqostallıñ yuqamettigaş, dottağalla (*du*).

arktik arktiçeski.

ärkeolog arxeolog (*vu,yu*).

ärkeoloji arxeologi (*yu*).

arma gerb (*yu*).

armağan sovgat (*du*); ~ etmek sovgat dañ, sovgatna ya zağanna dala.

armatör hurdkemanañ da.

armut(du) qor (*bu*); ~ ağaççı qurañ ditt.

Arnavut albanxo (*vu, yu*).

arpa muq (*bu*).

arpacık(ğı) 1) bjärmecig (*yu*); 2) jalaşo (*yu*).

arsa lättäñ daqa (*gişlo yarna lerina*).

arsenik(ğı) xim. mişyak (*yu*).

arşiv arxiv (*yu*).

art(dı) 1. buq (*bu*). thexara aço : birbiri ~indan cxaa vuqunna thäxa; 2. thexara.

arsız eñ docu, gillaq docu, siy docu, koçağertaş volu, çugertaş volu; ~ın yüzüne tükürmüşler yağmur yağıyor sanmış ya ~ın yüzüne tükürmüşler yağmur düştü der *kic.* eñ docço, şena yüx the şetaş töxça, doğa du-qa doğuş älla.

artık(ğı) I 1. düşüş dolu, sovdälla; 2. disnarg (*du*), sovdällarg (*du*); kumaş ~ı khadex disnarg.

artık II thäxxara ñ, hincale.

artım qiar (*du*), alsamdarlar (*du*); nüfus ~ı baxarxoyn qiar, sürat ~ı çexkalla alsamyalar.

artırma aukcion (*yu*).

artırmak sovdaqqa, qio.

artist artist (*vu,yu*).

artistik artistiyñ.

artmak sovdoluş xila, qüuş xila.

arya xaz, aria.

arzetmek 1) xila; tehlike ~ qerame xila; 2) djaxaiyta, xaam bañ; hürmetlerimi arzederim xo loruş xilar djaxoüytü as.

arzu laar (*du*), laam (*bu*), dog dar, bezam xilar; ~m yoktur suna ca lää, sañ dog ca doğu; ~ etmek laa, bezam xila.

asabi karzaxe, ögaze.

asansör lift (*du*).

asansörcü liftxo (*vu, yu*).

ASFALT 1. asfalt (*yu*); ~ **yol** asfalt yillina neq.

ASGARI uggar khezig, uggar laxara; ~ye indirmek uggar khezigçü barame diga.

asıl(slı) 1.1) original (*yu*), baqderg (*du*); 2) bux (*bu*), lard (*du*), dux (*du*); ~ında duxxera, ma-darla; 2. baqdolu; 3. bilggal, iştta, şen metta; ~ siz yazacaksınız bilggal yazdañ dezarg xo vac.

asılmak irx öllina xila, oxaollayala, oxaollavella xila.

asılısız bux bocu, sħalaca huma docu.

asır(srı) bješo (*du*); yirminci ~ thqolğa bješo.

asistan assistent (*vu, yu*).

asi 1. qarvella, bunt ayəina khel casecnarg, gattamna yuq yixkina; 2. buntaxo (*vu*), gattamxo (*vu*).

asil özda taypa, ċe yaxna, özda.

asit 1) müstalla (*yu*); 2) xim. kislota (*yu*), müstalla (*yu*).

asker 1) salti (*vu*); ~ler saltiy (*bu*); eskarş (*du*); 2) theman gullaqdar; ~e çağırmak theman gullaqdañ theqayqa.

askı lalam (*bu*), bedarş-uxkurg (*yu*), döxka (*du*), döxkarş (*du*).

asla huəa diča ə, ċqa ə, cħana ə kepara, danne ə dañ yiş yocurg.

aslan lom (*du*); thed.m. mayra qonax; ~ **ağzından** şikar alınmaz *kic*. lömo şen karayena izu djayoqqüytur yac.

asma qozu, qozuş dolu; ~ **köprü** qozuş dolu thay; ~ kilit qozuş dolu doğa.

asmak xalaolla, irxəolla; **kendisini** ~ irxəollaval.

aspiratör çanquuzurg (*yu*), çuuuzurg (*yu*).

aspirin aspirin (*du, molxa*).

asrı hincalera; ~ gençlik hincalera kegirxoy; ~ okul hincalera işkol.

astar çutuxurg (*yu, bedarşna ə, maçaşna ə* çutuxuş yolu); ~ koymak çutuxurg yilla, laca; ~i yüzünden pahalı *kic*. dabağdaran mexañ ə bac qaqa.

astma astma (*yu, camgar*).

astragan xolxaz (*du*); ~ kalpağı xolxazañ kuy.

Asyalı aziat (*vu, yu*), azixo (*vu, yu*).

aşağı 1. laxe (*yu*); ~da laxaħ; 2. laxara; loxa; ~ kat laxara etaz; ~ fiyat laxara max; 3) laxanexx, oħaneħa; ~ yukarı yuxxe, ullo, gerga; gergarċu xesapeħ.

aşçı 1) qaçanxo (*vu, yu*), qaçança (*vu*); 2) zimo qaçane lattoş volu stag; qaçanexx zizig otuş leloş dolu zommaġa; ~ çok olduğu (ya olan) yerde çorba bozulur *kic*. duqa qaçanxoy bolçax çorpa çämmaza xulu.

aşı maxa toxar, doğar (*du*); vakcina (*yu, molxa*); kolera ~si çönañ unna düħal maxa toxar.

âşık 1. bezam baxna; ~ olmak bezam baxna xila, bezam baxa; 2. aşug (*vu, xalqañ illialarxo*); ~a **Bağdat** irak değildir; ~a **Bağdat** sorulmaz *kic*. bezam baxançunna Bağdad ə gena yac, bezam baxançunna yuxxey-geniy dañ ə dac.

aşılımak niys., thed. doğar (*du*), thedoğar (*du*); maxa toxar.

aşırı 1. baramal thex, çoġa, vuno, başxa; 2. baramal thex, yistera, ultra=; ~ sağcı teşkilât ultraättaħxara yuqaralla; 3. =xula, =ax, thexula, dälċa, the, deħa ağor; deniz ~ a) hordal deħa; b) hordal deħxara, dozanal deħxara; **gün** ~ cħa de dälċa, śina diynax ċqa; **onlar** bizden ev ~ oturuyorlar tħo dolçura cħa ca ditiċa jaš bu üş.

aşk(kı) 1) bezam (*bu*); ~i cismani degañ bezam; ~a gelmek bezam baxa, bezamo vago; ~i hakiki baq bolu bezam; ~

ağlatır, dert söyleti *kic.* bezamo völüyü, balano
delxado.

aşmak eṣo, daqqa huŋ; duq daqqa, lam baqqa; thextila,
thexdala.

at govr (*vu*), din (*bu*); **atı arabaya koşmak** govr vordanna
djayoza; **at ile yayannın yoldaşlığı olmaz** *kic.* govrax
volçunna ġaş verg naqost vac.

ata 1) da (*vu*); 2) deñ da (*vu*), dada (*vu*, voqqa stag boxuçu
mäjnex); ~lar day (*bu*); **~lar sanatı evlâda miras kalır** *kic.*
deñ govzalla beraška qoço.

atasözü(nü) kica (*du*).

ataşe attaše (*vu*).

atelye atelye (*yu*).

ateş 1) će (*yu*), alu (*yu*); *them.* toxar (*du*), dettar (*du*); ~
etmek qiysa, hoq-molxanaq gerz thetoxa; 2) dagar (*du*); ~
pahasına thex beza max hottiyna; ~le oynamak čarca lovza
(gerame derg lelo); ~ olmaz ise çomlek kaynamaz *kic.* će ca
xilça, yay qexkar bac.

atılmak 1) ditina xila; 2) çıxada, thegorta.

atış qiysar (*du*); ~ müsabakaları qiysarexula qiysamaş; ~
yeri poligon (*yu*).

atkı thequllurg (*yu*), boy (*yu*), körta tüllü yolvaq.

atlama niys., thed. qossadalar (*du*); ~ tahtası niys., thed.
tramplin (*yu*); **sırıkla** ~ ġurqaca qossavalar; **uzun** ~ yoxallına
qossavalar; **yüksek** ~ loqallına qossavalar; **üç adım** ~ qolxa
qossavalar.

atlamak qiysadala, thexæeqqa.

atlas atlas (*du*).

atlet atlet (*vu, yu*); ~ fanilâsı tenniska (*yu*), sportaş mayka.

atletizm atletika (*yu*), yayñ atletika.

atlı bere (*vu*), doşlo (*vu*).
atlıkarıne bünzolag (*yu*).

atma sport. qossal (*du*); **disk** ~ disk qossal; **cirit** ~ gömuq
qiysar; **çekiç** ~ molot qiysar; **gülle** ~ hoq qiysar.

atmaca kuyra (*du*).

atmak 1) qiysa; 2) detta, dettadala (*mas. dog, pxenəş*);
atsan atılmaz, satsan satılmaz! *kic.* vala ə, vola ə mettig yac!
co vütur vac!

atmosfer atmosfera (*yu*).

atom atom (*yu*); ~ enerjisi atomaq niçq; ~ bombası
atomaq bomba; ~ silahı atomaq gerz; ~ elektrik atomaq
elektrostancı.

av 1) tallar (*du*); čeriyilecar (*du*); ~ köpeği tallarxoyñ zjala;
ördek ~ı aqa bedaş tallar; **ava çıkmak** talla daxa (*čeriy leca
daxa*); 2) tallamxoyñ tzu ~ avlanmış, tav tavlanmış *kic.*
=xillarg xilla dälla; = dov çeqdälçə ca doqqu tur battara.

avans avans (*yu*); ~ almak avans eca; ~ vermek avans yala.

avcı tallarxo (*vu*); ~ uçağı av, istrebitel (*du, kema*),
istrebitel (*vu, kemanxo*).

avize lüstra (*yu*).

avlama talla exa; **balık** ~ čeriy leca daxa.

avlu kov-kert (*yu*).

Avrupalı yevropaxo (*vu, yu*).

avt sport. pargat; ~a çıkmak (gitmek) pargat yolcu vala,
kevnaq zilal dexa vala; ~a yuvarlamak bürka pargat yolcu
yaqqqa.

avuç(cu) 1) kerayuq (*yu*); 2) kana (*du*).

avukat advokat (*vu, yu*).

avundurmak sintem ban, dog eca.

Avustralyalı avstraliyxo (*vu, yu*).

Avusturyalı avstrixo (vu, yu).

ay I oy!, offay!, oh!

ay 1) butt (*bu, stigalxula lelaş berg*); **ay tutulması** Butt lacar; 2) butt (*bu, sxaqetarniy, djabuzarniy yuğqeñ dolu dey-büysiy*); **bugün ayın kaçıdır?** taxana bettañ mosalǵa de du?: **şubat ayındayız** hinca fevral butt bu; **ay batmış** butt djabüzna;

ayı gördüm yıldızı itibarım yok ya ayı görmüşüm yıldızı minnetim (*ya itibarım*) **yoktur** *kic.* suna butt gina, sedane bolu teşam djabälla sañ (*dikanig giça, vonig djatottu boxuçu mäjneñ*).

ayak(ğı) 1) kog (*bu*); ~ta, ~ üstü irañ kogaş theñ läittaş; ~a kalkmak xalaǵatta; 2) kog (*bu, stölañ*); 3) theǵa (*du*); altı ~ bir merdiven yalx theǵa dolu lami; ~ını yorganına göre uzatmak *kic.* yurǵa ma-ddu xeca kog = pals ma-bbu xeca kog.

ayakkabı(nı) maçaş (*yu*); **erkek ~sı** bozariyñ maçaş; **kadın ~sı** zudariyñ maçaş.

ayaklaşmak ǵatta, bunt yanç (*ya ayəa*).

ayakyolu ǵaşaǵa (*yu*), nişke (*yu*).

ayar 1) cenalla hottor (*dezaçu metallaşna theñ*); 2) niysa xilar (*mas. saxt niysa lelar, niysa xan gaytar*); **saat ~ı** mel xan yälla ǵazar; **Moskova ~ı** Moskvara xan.

ayarlamak niysa duy ǵaza, tadañ, nisdañ.

ayaz şelo (*yu*).

ayçıceği qaxpa (*yu*); mälxañ huş.

aydın 1) sirla; qeginə; 2) intelligent (*vu, yu*).

aydınlatma serlo (*yu*), serladaqqar (*du*); **sunı ~ iskusstvenni** serlo.

aydınlatmak 1) serladaqqa, serlo toxsa; 2) qeto, dovziyta, diýca.

aydınlık(ğı) 1) serlayälla, serlayäqqina mettig; 2) sirla; ~ bir oda sirla çö

ayı çä (*yu*); **beyaz** ~ khayñ çä; **boz** ~ bora çä; ~yı görmektense çalıyi dolaşmak iyidir *kic.* çanna düxal qetaçul, kondraşna gobaqqar ǵoli yu; = ǵävzaş belaň ə neq tölu.

ayık dexna docu, daxaza.

ayılmak qetam ču dañ; dastadala.

ayıltmak 1) qetam ču dalo; 2) dastadaliyta, mettadalo.

ayıp(bı) 1) eñ (*du*), yüxjärzo (*yu*); 2) eñe, siysaza; ~tış eñ xeta: ~tış söylemesi bexk ma billalaň iştta alarna.

ayıplı 1) qaçambacare derg, aype derg, saqte derg; 2) yemaldañ ǵaç derg, bexkbaqqa ǵaç derg.

ayıpsız ala huma docu; ǵa docu, qinoyx čena, bexdaza, siy daza; ~ dost arayan (*ya istiyen*) **dostsuz kalır** *kic.* qaçambacarş docu dottaǵıly lexnarg, dottaǵıly bocuş yüsür vu.

ayırıcılık(ğı) djaqasto ya djaqasta ġertar.

ayırmak 1) djaqasto, vovşaxqasto, vovşaxdaxa, 2) dovza, başxalla gañ; 3) djalaca, latto, qasto, dita (*mas. mettig, bilet, i.dj.q.*); **bu sandalyeyi size ayırdı** hara ǵant co xuna läcna du.

ayırtmak bron yanç, thäxalonna yita; **telgrafla iki oda ayırttım** telegrammica as şina çönnä bron yina; **uçağa bir bilet ayırttım** as kemanna cxa bilet thäxalonna ditiytińa.

aykırı 1) eñänadoğuş docu, düxal nisluş dolu; 2) düxal, düxal dolu, bjostaneňa; **anayasaya ~ konstitucina** düxal dolu; ~ olmak eñäna ca dañ.

aylık(ğı) 1) alapa (*du*), max (*bu*); 2) bettañ; ~ dergi hor battaň aradolu zurnal; **üç ~ çocuk** qo butt qäçna ber.

ayna 1) közga (*du*); 2) krab (*yu*).

aynen ma-darra, şa-ma-darra.

aynı şa-ma-darə, xalxa ma-xillara, xiycadella huma docuş;
~ zamanda cəxana xennaş, cəxaterra.

ayniyle xaz, aynen.

ayran ayran (*yu*).

ayrı qästina, cxaəş şa dolu, qinj, vaza; ~ ~ şayna-şayna, qästina.

ayrıca 1) qästina, şayna-şayna; 2) cul sovnaxa.

ayrılmak 1) djasaqasta; djadaxa, djadala; 2) djasaqasta, vovşaxqasta (*mas. zudiy, mayriy*).

ayva xayba (*yu*).

ayyaş alkogolxo (*vu, yu*), malarça (*vu, yu*).

az 1) zima, kegiy, ladam bocu, khezig dolu, khezig; 2) khezig, khezzig; biraz cəzimma; **az kaldı ...**, **az kalsın ...**, **az daha...** möjjargona ..., qinj khezzirg, thaqqa **az kaldı düşüyordum** möjjargona oxaqtara iza.

âza deqaşxo (*vu, yu*), çlen (*vu, yu*); **fahri** ~ siylallıñ deqaşxo; **heyet ~sı** vekaliyñ deqaşxo.

azalmak zimdala, dacdala.

azaltılma zimdalar (*du*), dacdalar (*du*); **silahların ~sı** gerzaş zimdar.

azaltmak zimdañ, dacdañ.

âzami uggar laqara, thex; ~ sürat uggar laqara sixalla.

azap(bı) jazap (*du*), balaxegar (*du*); ~ çekmek bala xega, xalo lañ; **viedan ~ı** eñ xetar; **cehennem ~ı** zözaxatlıñ jazap.

azarlamak bexkbaqqa, dov dañ.

Azerbaycanlı azerbaydzan (*vu, yu*).

azınlık(gı) 1) khezigaxa daqa, khezig; ~ta kalmak khezigaxa dolçu deqeñ visa; 2) khezig qam; ~ okulları khezigçü qämniyñ işkolaş.

azim(zmi) çoğa yina oyla, xadamalla (*yu*); ~ sahibi olmak xadam boluş xila.

aziz xome, xomsara; ~ dostum sañ xome dottağ; ~im sañ xomenig; larame.

azv(vi) xarc bexkedar, docurg qollar, xarc bexk.

B

baba da (*vu*), dada (*vu*); ~larımız vayən day; ~dan ~ya dayşkara dedayşka; ~ nasihatı deñ xexam; ~ ocağı deñ ēa; ~dan oğula a) dayşkara khentaşka; b) thäxengara thäxenga, taypanera taypane; **para** ~sı axçanañ gali, xolada (*vu*), xolaxo (*vu*); ~ düşmanı, oğul dostu olmaz *kic.* deñ mostaǵax khantana dottaǵ xir vac.

babaanne denana (*yu*).

babaca 1) deşxa, das sanna; 2) degaǵara, dexoy (*bu*); **ana** ve ~ soyumuz neneǵara ə, degaǵara ə txań taypa...

babacan dog dika, bezame, tameǵa.

babalık(ğı) 1) dolla (*du*); ~ vazifesi deñ deqar; 2) deñ ǵayǵa yoluş xilar; ~ firın has işler deñ axça dayəa atta du (*deñ koça xevşina jaş bolcu malonçaşna yeş jottar yu*).

babayıgit(di) turpal (*vu*), qonaxa (*vu*).

baca tüntalg (*yu*).

bacak(ğı) nost (*yu*).

bacanak baza (*vu*).

baci yişa (*yu, larame alar*).

badana kir (*bu*), kir toxar, başiyına kir.

badanacı malär (*vu, yu*), basarş ǵaqarxo (*vu, yu*).

badanalamak kir toxar.

badem I. mindal (*yu*); ~ aǵacı mindalañ ditt; ~içi čanyina mindal; 2) mindalañ basaǵ; ~ gözler mindalañ basaǵ bjärgaş.

bademcik(ğı) anat. mindalañ yeqoø, mindalina (*yu*).

bagaj bagaz (*yu*), kira (*du*); el ~ı karaǵ lelo bagaz, humanaş (*yu*); ~ rafı bagazań terxi; ~ wagonu bagazań wagon; ~a vermek humanaş bagaze djayala.

baǵ I 1) kemsas (*yu*); 2) stömiyŋ beş.

baǵ II 1) ćov (*bu*); 2) ćimçarǵaş (*du*); **ayakkabının** ~ı çözüldü ćimçarǵaş dastadella; 3) huma (*yu*), yöökurg (*yu*); 4) üyr (*yu*); **dostluk** ~ları dottaǵallıň üyraş.

baǵbozumu 1) kemsas sħayaxar; 2) kemsas sħayoxu xan.

baǵcı kemsaslelorq (*vu, yu*).

baǵdaş: ~ kurmak kogaş khel ə bexkina jań.

baǵımlı dozuş dolu, şen laameǵ docu.

baǵımlılık dozuş xilar.

bağımsız dozuş docu, şen laameǵ dolu; ~ memleket şen laameǵ yolu paçxalq.

bağımsızlık(ğı) dozuş caxilar; şen laameǵ xilar; ~ savaşı laamalleǵa thom (*qıysam*) djabaǵar; **milli** ~ qomań laamalleǵa;

~ **vermek** laamalleх xiliyta; ~a **kavuşmak** laamalleх xilare qaçıtyta.

bağıntı 1) yuqamettigaş (*yu*); 2) üyr (*yu*), yuqamettig (*yu*); **anneyle arasındaki** ~ cünañ nenaca yolu yuqamettig.

bağırmak moх betta, moх xeqa.

bağırsak(ğı) 1) yox (*du*); **kalın** ~ stomma yox; 2) *guld*. yoxaş (*du*).

bağışlamak 1) geçdañ, qinxetam bañ; 2) sovgat dañ, saǵadaqqa; **günah** ~ *din.qinthera* vala; **suç** ~ qinoşna geçdañ.

bağlaç(cı) 1) majar (*bu*); 2) xutturg (*yu, gram.*); 3) siz (*du*), defis (*yu*), sizalg (*du*).

bağlam 1) cov (*bu*); 2) kurs (*yu*).

bağlama vovşaxtoxar (*du*), vovşaxtasar (*du*).

bağlamak djadexka; djadexka şadbeş; yuxadexka; dozuş dañ; cħanadalo; dañ.

bağlanmak 1) djadixkina xila; 2) *thed.* marzdala, xaqadella xila, dola, iyna xila.

bağlantı vovşaxtosurg (*yu*); zje (*yu*).

bağlı 1) djadixkina; 2) dozuş dolu, dozuş derg; ~ **kalmak** dozuş xila, dozuş disa.

bahane baħana (*du*), ~siyle baħana doluş.

bahar I 1) bjäste (*yu*); ~ **oldu** (*ya açtı*) bjäste yälla; 2) bæccara ġaş, bjästenañ zezagaş; 3) qonalla (*yu*), qonallin xan; ~ **gelmeden bülbüл ötmez** *kic.* bjäste yälçiý beñ zarzar dekar dac.

bahar II merza yuurg, cambiyrig (*yu*); xaza xoza yoğu huma.

bahçe beş (*yu*); ~ **dolusu meyva** beş yüzzina stömaş; **nebatat** ~i botaničeski beş; **sebze** ~si xasbeş (*yu*); **gül** ~si zezagiyň beş.

bahçeci beşaxo (*vu*).

bahis(hsi) 1) qamel (*du*); 2) düycüş derg, qamele däqqinarg; 3) xashaǵa (*yu*); ~e **tutuşmak** (*girişmek*) xashaǵa yilla; ~i **kaybetmek** xashaǵa yillina daqqiya.

bahsetmek qamel dañ, diyca.

bahşetmek dala, sovgatna (*zaǵanna*) dala.

bahşiş sovgat (*du*), xüsig (*yu*), çaynna qovdoş yolu huma, sov yal, bakşış (*yu*); ~ **atın dişine bakılmaz** *kic.* sovgatna bellaçu dinna baga ca xözu.

baht(ti) qel (*yu*), yoza (*du*), qollam (*bu*); daqa (*du*); ~iñiza irse xäzzina ätto xir bu; ~ **olmayınca başta ne kuruda biter ne yaştı** *kic.* irs dacañ – ätto xir bac; i du-qa irs dayna xilar = irs docçunna deñ čera ə yoğu emgar.

bahtiyar irs dolu, irse.

bahtiyarlık(ğı) irs doluş xila.

bakan ministr (*vu, yu*); **Bakanlar Kurulu** Ministriyň Sovet; **Devlet** ~i paçħalqañ ministr, portfel yocu ministr; **Baş-**premyer – ministr (*vu, ministriyň kүygalxo*).

bakanlık(ğı) ministerstvo (*yu*); **Dışişleri** ~i Araħaraçu ġullaqiyň ministerstvo; **baş-** a) premyer-ministrañ rezidenci; b) premyer – ministrañ darz.

bakıcı xoziş verg, tergoyeş verg.

bakım 1) jalaşdar (*du*), lelor (*du*), xazar (*du*), theħazar (*du*); 2) oyla (*yu*), xetarg (*du*); **bu ~dan** xetarex; **ne ~dan?** xanna xetarex?; ~evi dispanser (*yu*).

bakinmak yuxaħeza, djasaxheza.

bakır časta (*du*), yez (*du*); čestañ pxeġaş; čestañ.

bakis xazar (*du*), gar (*du*); ilk ~ta uggar xalxa xetarg.

bakışmak vovşaška xaza, vovşıyň bjärħaza.

bakire yoj (*yu*), yojstag (*yu*).

bakiye buxadisnarg (*du*).

bakkal baqqalxo (*vu*).

bakkaliye baqqaleň yuxku humanaş; baqqaliyň tüka.

bakla qoş (*yu*).

baklava baklava (*yu, bjariyň thamarş tuxuş keçyina turkoyň merza çuda*); ~ **dilimi** rombaň kepeň yolu.

bakmak 1) ҳаза, ҳеза; 2) dırzina xila (*mas. ciynanq koraş*); **bu oda sokağa bakıyor** hara çö neqeňa yirzina yu; 3) ǵayǵa baň, jalaşdaň, lelo, ҳаза, junalla daň; **yan** ~ goma ҳеза, reza vocuş ҳеза; **yan yan** ~ öǵaze ҳеза; **bakalım**, (bakayım)! haň, sħadiýçal hinca!; **bana bak** sħaaverziy, ladoǵal cqa!; **bakarsan baǵ olur bakmazsan daǵ olur kis.** baxame ҳozuş volçünaň beş qüu, ҳozuş vocuň qux qüu.

bakteri bakteri (*yu*).

bal moz (*du*); ~ **ayı** mezaň butt; ~ **demekle ağız tatlanmaz** *kic.* moz baxarx baga marzlur yac.

balçık poppar (*bu*).

baldır anat. nost (*yu*).

baldız stunyişa (*yu*).

bale, balet balet (*yu*).

balgam şet (*yu, yovxarş tuxuş guçuyolu*); maza (*yu*).

balık(ğı) çara (*bu*); ~ **tavası** qerzina çara; ~ yaǵı çeraň dätta; ~ yumurtası çeraň jov; ~ **baştan kokar** *kic.* çara körtera düyna talxa bolalo.

balıkçı čeriylecarxo (*vu*), čeriyodoxkarxo (*vu*).

balina kit (*bu*).

balo bal (*yu, boqqa sinqeram*); ~ **vermek** bal hotto.

balon aerostat (*yu, havaexula lela apparat*); havaaň şar.

balözü bot. durgal (*yu*).

balta dig (*du*).

balyoz varzap (*yu*).

bambaşka i qıň du, iza xalxaleraçux danne ə tera dac; iza qeçu kepara du, cünaň qıň neq bu.

band plönka (*yu*), lenta (*du, magnitofonaň*).

bandıra ştandart (*yu*), bayraq (*yu*).

bandırol etiketka (*yu*).

bando orkestr (*yu*).

banka bank (*yu*); ~ **muamelesi** bankeň yeş yolu operasi; merkez ~sı körtä bank; **Devlet ~sı** Paçħalqaň bank

banket oħaxuu mettig (*yu, tramvay, avtobusaçoč*).

banliyö ġaliń yist; ~ **treni** ġaliń yiste lela poyezd.

bant lenta (*du*).

banyo vanna (*yu*); liyçar (*du*); ~ **yapmak** liyça; ~ **almak** vanniçoč liyça; ~lu oda vanni yolu çö; ~ **güneş ~su** mälxan vannes.

baraj val (*bu*), čing (*yu*).

baraka barak (*yu, deçigaň gişlo*).

bar bar (*yu*).

barbunya barabulka (*bu, čeraň taypa*).

bardak(ğı) staka (*du*); bir ~ su verir misiniz? cħa staka xi dottaħxa.

barış maşar (*bu*); maşar xilar; ~ **içinde bir arada** (birlikte) yaşama siyaseti maşare cħänadaxaran politika; ~ politikası maşare politika; ~ **zamanı** maşare zama (xan); devamlı ve sağlam ~ yexxaçu xanna čago yolluş maşar bar; ~ yoluyla maşare neqaca.

barışçı, barışçıl maşare, maşar bezaş; ~ **gayeler** maşare jalaşonaş; ~ **vasıtalar** maşare ġirsaş.

barışmak maşar baň, maşare ġerta.

barışsever maşar bezarg.
bari mel laxara, iştta nislax, muqa ə, muqane ə.
barikat barikada (*yu*).
bariton bariton (*yu*).
bariz guş dolu, qetaş dolu, leçqoş docu.
baro advokatiyə kollegi (*yu*).
barometre barometr (*yu*).
barut molxa (*du*, *patarmiyə*).
basamak(ğı) theğə (*du*).
basık jävdina, väştatajiyna, veddina, çapdina.
basılı zorba töxna, zorbanan.
basımevi tipografi (*yu*).
basın pressa (*yu*), zorba (*yu*); ~ konferansı (toplantısı)
 press – konferenci (*yu*); ~ mensupları zorbanan vekalş (*bu*).
basınç(cı) görtar (*du*), görtam (*bu*), thegortar (*du*).
basit dog cena (*mas. stag*); ~ insanlar nax sanna stag.
baskın körterə dolu, tölüş dolu; góle xilar, körta mettig
 djalacar; thelatar (*du*); su ~ı doqqadar; çuğazar (*du*), ciynax
 xazar.
baskül doqqa terza (*du*).
basketbol(lü) basketbol (*yu*); ~ salonu basketbolan zal.
basma basma (*bu*).
basketbolcu basketbolxo (*vu*).
basmak 1) daxa, djadaxa; lela; çimlere basmayınız
 gazonaşkaxula ma lela; 2) zorba toxə; kitap ~knizkina zorba
 toxə; 3) dola, hotta; karanlık bastı jarzyella; soğuk bastı şelo
 höttina; üç yaşına bastı cünaq qo şo qäçna; 4) thetajo, thetaja;
zile ~ gorgaliñ nüyda thetajo.
basso bas (*yu*, *bozariyə uggar stomma az*).
basur göta lazar (*du*).

baş I. 1) korta (*bu*); daqa (*du*); ~ına horangara (*körlə therə*)... horanna ...; **adam** ~ına hora stagera, hora stagana; 2) yüx (*yu*); hafta ~ı khiranən yüx; **Yıl** ~ı Kerla şo; yeni ~tan
 yüksəncara, yüksəkərə düyna; 2) körtə; laqara; 3) : ~ına, ~ında
 ullex, the, thexə; ~indan thexara, dexara; iş ~ına ǵullaqexə;
sofra ~ına stöla the; **kapi** ~ında nejarexə; **masa** ~indan stöla
 dexara; ~ ~a bjärga the bjärg ə hottiyna; **üst** ~ bedar (*yu*);
 ~üstüne! doluş du! laduğuş vu!; ~ gidince ayak payidar
 olmaz **kic.** korta şen mettax bacaş, kogaşa khelxarvoqqur vac
 = jodalcu körto kogaşka qaşögüytu.

başak kan (*bu*).

başarı qiam (*bu*), ätto xilar (*du*); ~ göstermek thexqiame
 qaça; ~ kazanmak qiamış baxa; ~ sağlamak qame qaça.

başarılı qame, ätto bälla (*ya xilla*), thexqiame; ~ geçmek
 qiamca çeqvala.

başarisız qame docu, ätto bocu.

başarmak qame qoçuşdaq, larayan.

başbakan premyer – ministr (*vu*).

başdelege daimlera vekal (*vu*, *mas. OON-ı*).

başka 1) qıñ, vaza; docurg,sov, sovnaxa, thex, daqa ca
 locuş, deqax vocuş; **senden** ~ xo vocurg.

başkan predsedatel (*vu*); körtanig (*vu*), prezident (*vu*);
Türkiye Cumhurbaşkanı Turkoyə Respublikası Prezident.

başkanlık(ğı) körtalla (*du*); ~ etmek körtalla dañ, ~ında
 körtallica, körteş voluş.

başkent stolica (*yu*), körta gala.

başkomutan körtaküygalla diyrg (*vu*).

başlamak dolo, thederza, doladala.

başlıca körta; ~ olarak körta dolcu deqana.

başlangıç yüx (*yu*).

başlık	B	bazan	bazı	B	belirli
<p>başlık(ğı) ce (<i>yu</i>), korta (<i>bu</i>); ~ı altında ce yoluş , körte dillinarg.</p> <p>başlıklı körteş derg.</p> <p>başşehir(hri) stolica (<i>yu</i>).</p> <p>batak üşal (<i>yu</i>); xi dälla mettig.</p> <p>bataklı üşale.</p> <p>batarya batarey (<i>yu</i>).</p> <p>batı 1) malxbuze (<i>yu</i>); 2) Malxbuza (<i>yu</i>). Batı Memleketler Malxbuzexəra mexkaş.</p> <p>batırmak 1) buxadaxiyta; 2) daxka, jotta; 3) daxa, çudaxiyta.</p> <p>battaniye odeyal (<i>yu</i>).</p> <p>bavul çamda (<i>yu</i>).</p> <p>bay bay (<i>vu</i>), xolaxo (<i>vu</i>).</p> <p>bayan gospoza (<i>yu</i>), stu (<i>yu</i>).</p> <p>bayağı 1) nax sanna, nexaŋ sanna; 2) baga daxna, hordaqa.</p> <p>bayat 1) şoga, deqa; lättina; xoza qetta; ~ ekmek daqadella bepig; 2) şirdella, tişa.</p> <p>bayılmak 1) qetamçüra vala, dog khadella, oħavoza; 2) dagadoxa, çoğa dezadala.</p> <p>baykuş buha (<i>yu</i>).</p> <p>bayrak(ğı) 1) bayraq (<i>yu</i>); 2) sport. estafeta (<i>yu</i>).</p> <p>bayramdezde (<i>du</i>); Bir Mayıs ~ı Xalxarçu Mayñ dezde; ~ etmek dazdaŋ</p> <p>bayramlık deza, dezaçu diynaŋ; ~ elbise dezaçu diynaň yuxu koç.</p> <p>baytar veterinarni lor, veterinar (<i>vu</i>, <i>yu</i>).</p> <p>baz baza (<i>yu</i>), bux (<i>bu</i>).</p> <p>bazan, bazen cjačqa, naggaň, nag-naggax.</p>		<p>bazı 1) c̄aderş, qiderş; 2) naggaň, c̄hana; ~~ nag-naggaň.</p> <p>bebek(ğı) daqoş dolu ber, zima ber.</p> <p>beceri kadalar (<i>du</i>), thax-älla xilar (<i>du</i>), xünar xilar (<i>du</i>), yiş xilar (<i>du</i>), xaar (<i>du</i>), govzalla (<i>yu</i>).</p> <p>becerikli xuu, govza, isbäňa, xünare, dönalla dolu.</p> <p>becermek qiamca qoçuşdaŋ, laravaŋ.</p> <p>bedava max bocu, doraxa, mäxza; ~ya almak mäxza eca.</p> <p>bedel max (<i>bu</i>); malin ~i tovaraŋ max.</p> <p>bedbin pessimist (<i>vu</i>, <i>yu</i>).</p> <p>beden değ (<i>du</i>), ġad (<i>du</i>).</p> <p>beğeni çam (<i>bu</i>).</p> <p>beğenmek mago, qobaldaŋ, xazaxeta, deza; bu tabloyu</p> <p>beğendim suna i surt xazaxiyti.</p> <p>bej qeggina-bömaşa. ~</p> <p>bek sport. lardarxo (<i>vu</i>); sağ ~ ättu lardarxo; sol ~ ärru lardarxo.</p> <p>bekâr zuda yocquň daxar.</p> <p>bekçi xexo (<i>vu</i>), ġarol (<i>du</i>).</p> <p>bekleme xezar (<i>du</i>); ~ salonu xezaraŋ zal.</p> <p>beklemek 1) xəza; <i>thed.</i> khelxaa; beklememi istiyor musunuz? xo sħavare xözuş so jaŋ läiy xuna? 2) xa daŋ, ġaroleň latta.</p> <p>bel xottarş (<i>yu</i>), ġodayuq (<i>yu</i>).</p> <p>belâ bala (<i>bu</i>), gayğa (<i>yu</i>), boxam (<i>bu</i>), doqazalla (<i>yu</i>), irs caxilar (<i>du</i>); başim ~da baleň vu so; zor ~xalla delaŋ balica.</p> <p>belediye municipalitet (<i>yu</i>); ~ reisi mer (<i>vu</i>), municipalitetaŋ predsedatel (<i>vu</i>).</p> <p>belge dokument (<i>du</i>); ~ filmi baqdolçunna thera film.</p> <p>belgesel baqdolçunna thera.</p> <p>belirli bilggal dolu; ~ gün bilggalçu diynaň.</p>			

belirlemek 1) bilgaldala, guçudala, xetadala, mottadala; 2) qetaş xila, qeta doladala.

belirsiz bilgaldalaza, dovzaza, qastamza.

belirti bilgalo (*yu*), *med.* simptom (*yu*).

belirtmek bilgaldañ, bilgalo yañ, bilgaldaqqa, cħalxadaqqa, qasto.

belki xila tarlo, xila mega.

bellek es (*du*), xarc dagalecamaş.

belli guş dolu, qetaş dolu, devzaş dolu; ~ başlı a) körta; b) qetame.

Belorus belorus (*vu*, *yu*).

bembeyaz düzzina khayñ.

ben I so (*vu*, *yu*); **bana** suna; ~ce, **bana** göre suna xetarex; **bana gelince** sox läcna älċa; ~de söca.

ben II minga (*du*), theda (*bu*).

benimsemek 1) qeta, djalaca; 2) doladerzo.

benzemek tera xila.

benzer tera, cħatera, sannarg.

benzetmek tarvala, tera xila, qinj tarvala; sizi bir başkasına benzettim suna xox qinj tarvellera.

benzin benzin (*du*); ~ istasoynu benzin duttu kolonka, benzin duttu stanci; depoya beş litre ~ koyunuz bak çu pxi litr benzin dottaħha suna.

beraber cħäniy, vovşaşna go ə deş; **bununla** ~ cünca cħäna; ~ olmak cħäna xila; ~e kalmak cħa ə ca tħoluş lovza.

beraberlik(ğı) *sport.* cħa ə ca tħoluş; maç ~le sona erdi cħa ə ca tħoluş qeqyelira matç.

berayet baqdar (*du*), bexkazdaqqar (*du*).

berbat 1) dayəina djadäqqina, hallakdina; doxiyna, daqazdäqqina; 2) böxa, voñ; ~ bir halde çoğa voçu xolex vu iza (*ya xal-de çoğa voñ doluš vu iza*); 3) čena docu, böxa, bexdina.

bere beret (*yu*).

bereket berkat (*du*), nijmat (*du*), şorto (*yu*), ırs (*du*); ~ versin, ~ ki, ~ versin ki berkat doyla, berkate xülda, ırs doluš xülda; ~ harekette kic. ırs lelar du = khentañ ırs - lelar, yōjañ ırs-ħeżar.

bereketli berkate, komärsha, toqe; ~ yağmurlar berkate doğanaş; ~ ola! a) duqa vaxiyla! dikanna xülda!; b) ħeqiyla!

bereketsiz ırs docu, ırs dayna, berkat docu.

beri 1) seħara ago; ~ (-ye) geliniz sħavola yuxxe; 2) seħa ağora yolu, yuxxex; ırmaġin ~ yakası seħara xiñ yist; 3) (*xenap yūx gaytar*) düyna; dünden ~ selxana düyna.

berrak çeq sa guñ, čena, xäəna; ~ su çeq sa guş xäəna (*čena*) xi.

besbelli 1) jalamat niysa dolu, guş dolu; ma-darra qetaş, guş.

besin qabar (*du*), qaça baor, qaça (*bu*), yuurg (*yu*), daar (*du*).

beslemek 1) qaba, huma yala, darsto, dusto; daqo (*mas.ber*); 2) qio; 3) niys.. thed. kaċdaj, koça jamo; **besle kargayı, oysun gözünü kic.** xargħa qäbnarg bjärgex välla = bay qäbnaçu bat ciyx yüzna, gaza qäbnaçu bat xanyella.

beste 1) djadixkina; djatesna; çudöllina; 2) muqam (*bu*), yiş (*yu*).

besteci, bestekâr kompozitor (*vu*).

beş pxieħ.

beşinci pxöalga.

beton beton (*yu*).

betonarme eçig-beton (*yu*).

bevliyeci urolog (*vu, yu lor*).

bey bay (*vu*). xolaxo (*vu*). gospodin (*vu*).

beyan: ~ etmek djaxaiytar (*du*); ~da bulunmak, ~ vermek djaxaiytar daň, djaqayqo.

beyanname djaxaiytar (*du*). deklaraci (*yu*); gümrük ~si tamozeni deklaraci.

beyaz khayŋ; ~ kağıt khayŋ kexat; ~ ayı khayŋ çä; ~a çekmek cəna yuxayazdaň; **Beyaz Saray** Khayŋ Ča.

beyazpeynir nexça (*yu*).

beyefendi gospodin (*vu*). sudar (*vu, qamel deçünga olu ġillaqe deşnaş*).

beygir 1) govr (*yu*). din (*bu*). aygar (*bu, yijna govr*); ~ bakımı govr jalaşyaň; yük ~i kiranaň govr; 2) sport. govr (*yu*).

beyin(ni) xе (*bu*); ~ tavası qerzina xе (*daar du*).

bez surt (*du*). gata (*du*). boz (*du*). khadi (*du*); şile ~i siz dödüs dolu khadi; ~i herkesin arşinına göre vermezler *kic*. öcuçeraň ärşanca dustru ca duxku boz.

beze gorga xaqiyina bod.

bezelye baccara qös.

bezgin upate, partal, büyda.

bıçak urs (*du*). levzi (*du*); keskin ~ ira urs; kör ~ ärtä urs; ~ atmak urs jotta; ~ yarası ürsaň çov; ~ yarası onulur (ya geçer), **dil** yarası onulmaz (geçmez) *kic*. ürso yina çov djayirzina, daşo yinarg éqa ə ca yirzina.

bıkmak qordo; **bundan bıktım** suna hara qordiyina.

bırakmak 1) dita, djatasa; tessa dita; 2) thäxatatta (*qeçu xene*); başka bir güne ~ qeçu denna thäxatatta; 3) xalaxeca.

djaxeca, araxeca; içeri ~ çudaiyta, çuxeca; **serbet** ~ parğatone araxeca, parğat vaqqa.

büyük(ğı) meqaş (*du*); ~ **bırakmak** meqaş dita.

biatlon biatlon (*yu*).

biber burç (*yu*); **kara** ~ järza burç; **kırmızı** ~ ceň burç.

biberon 1) thermaja (*yu, huma yaoş dolu şışa*); 2) muştaq (*yu, cigärka ozarna*).

biberlik(ğı) burçyuxkurg (*yu*).

biblo payda bocu, xazallina leloş yolu huma.

biçare ırs docu, deqaza, miska, peqar (*vu, yu*).

biçim yarar (*du*). fason (*yu*). kep (*yu*); ne ~ **adam?** hara huň adam du?

biçmek 1) xedo; 2) dara; 3) xaqqa (*mas. mangal*).

biftek(ğı) bifsteks (*yu*); ~ köftesi ätta bifsteks; **yağda yumurta ile** ~ köftesi ätta hoica keçiyina bifsteks.

bigudi bigudi (*yu*).

bilardo bilyard (*yu*); ~ masası bilyardaň stol; ~ salonu bilyardaň zal, bilyardaň çö; ~ oynamak bilyardax lovza.

bildiri xaam (*bu*). djaxaiytar (*du*). kommuniķe (*yu*); **ortak** ~ cħäniy dina djaxaiytar; ~ yayınlamak kommuniķe zorba töxna araxeča.

bildirmek xaam baň, djaxaiyta, xabar djaloxa; **telgrafla** ~ telegrafaca xaam baň.

bile ə, =m; **bir** çocuk ~ bunu anlar iza-mi berana ə xää; yemin etse ~ inanmam co duy baaň ə, so teşar -ac.

bilek(ğı) kүygaň xaqolq, thara (*du*). ka (*du*).

bilemek irdaň; **diş** ~ cergaş xeqo.

bileşik 1) hottamaň, çolxe, cħänatöxna; 2) vovşaxtoxar (*du*).

bileşim edar (*du*). iynarg (*du*). lattam (*bu*). cħänaqetar (*du*).

bilet bilet (*du*); ~ gī̄esi biletin kassa; ~ parası biletax axça; gidiş dönüş ~i dja ə sxa ə bilet; tiyatro ~i teatre bilet.

biletçi biletaş duxkurg; konduktor (*vu,yu*).

bileyici irdarxo (*vu*).

bilezik(ğı) hoz (*bu*).

bilgi xaar (*du*), dovrzal (*du*), xuuş vedg; ~ vermek xaam bañ, xaiyta.

bilgin deşna; jilmança (*vu, yu*).

bilhassa qästtina, şa-qästtina.

bilim xaar (*du*), jilma (*du*); ~ diliyle jilmanaq mattaca; toplumsal ~ler yuqarallıq jilmanaq.

bilimsel jilmanaq.

bilirkişi xuuşverg (*vu*), ekspert (*vu*).

bilinç xaar (*du*), qetam (*bu*), xeqal (*du*).

bilinçaltı 1) degaq xaam; 2) degaq xaamanq; 3) degaq xaamera.

billür 1) kristall (*yu*); 2) cena angali; ~ sürahi cenaçu angalıq grafin.

bilmece hetal-metal (*du*).

bilmek 1) xaa, dovza; siz bilirsiniz xuna dikka xuur du, xayna ma-xaəara de; 2) xuuş xila.

bilmukabele xuna ə xülda, xo ə vexiyla, izza xuna ə xülda (*dikaçu laamca boxuçu deşnaşna düxal oluş derg*).

bilye 1) beriyň şarikex lovzar; 2) podşipnik (*yu*).

bin ezar (*du*).

bina gī̄lo (*yu*), cenoş (*du*).

binbaşı mayor (*vu*).

binaenaleyh cundela, i bañana doluş.

bindirmek 1) thexao (*mas. cerpoştana*); 2) thejottavalal, theqeta, thetoxa.

binici bere (*vu*), doşlo (*vu*).

binicilik(ğı) govraş lelar.

bininci ezarlağa.

binmek thexaa (*maşenna, govrana*).

bir 1)cxaæ,cxazimma, khezzig; ~ vakit(er), ~ zaman(lar) macca ə cqa, cxana xenaş; cxabossa, cxaterra; **bu** eylerin ikisi de ~ cenoş vovşex qastalur docuş, cxaterra du; ~ baba dokuz oğlu besler dokuz oğul ~ babayı besleyemez kic. cxana das iss khant qäbna, iss khante cxa da ca qabavella.

bira yiý (*du*), pivo (*du*).

birader 1) vaşa (*vu*); 2) vaşa (*voqqaçüngä gillaqe vistxüluş oluş du*).

biraz khezzig.

birazdan kesta, çexka, sixa; ~ gelirim so sixa sħavogur vu.

birçok(ğu) duqqa ə, duqaxa berş; ~ kimseler duqaxa bolçara.

birden cu soxta, cu soxteħ, cu minoteħ; cexxana.

birdenbire cexxana, dagaħ ə docuş; cxabossa.

birer cxacca; ~~ cxacca, cxaæ vuqunna thäxa.

birey individ (*vu,yu*), qästtina cxa stag, adam (*du*).

biri xenex (*vu, yu*), minex (*vu, yu*), cxaæ (*vu,yu*); seni ~ aradı xo lõxuş vara cxaæ.

biricik cxaæ benj vocurg.

birikmek guldala.

biriktirmek guldaq, jajo, guldaliyya.

birim cxaæ (*du, cifraq mäjneħ*); uzunluk ~i metredir yoxallıq baram metr yu; **para** ~i axçanaq baram.

birinci 1) xalxara, yüksəkə; ~ gelmek xalxa daq, qaça, djahotta; ~si çqa-delaħ; 2) uggar dikaxa; ~ mal uggar dikaxa tovar; 3) xalxara moğarş (*mas. kinoteatreħ*).

birincilik(ğı) 1) xalxara mettig; 2) *sprot.* xalxe (*yu*), xalxaralla (*yu*); ferdi ~ şen-şen xalxaralla; **tenis** ~i tennisexula xalxaralla; ~i elde etmek xalxara mettig yaqqa.

birisi xaz. biri.

birleşik vovşaxqetta, vovşaxtöxna, cħänaqetta, cħänatöxna; ~ toplanti cħänatöxna gulam.

birleşmek cħänaqeta, vovşaxqeta; **Bütün dünya proleterleri birleşiniz!** Masso ə mexkiyη proletariyış, cħänaqeta!

birleşmiş: Birleşmiş Milletler Teşkilati Cħänaqettaçu Qämniyη Organizaci (CQO).

birlik(ğı) 1) cħänaqetar (*du*), cħa bart xilar, cħaalla (*yu*); iş ~i cħäna ġullaqdar (*du*); 2) bart (*bu*), soyuz (*yu*), **talebe/-ler/-i** studentiyη soyuz; 3) *them.* podrazdeleni (*yu*).

birlikte cħana.

Birmanyalı birmanxo (*vu, yu*).

birtakım cħa moġa (*bu*); ~ kitaplar knizkiyη moġa.

birterimli mat. odnoçlen (*yu*).

bisiklet vilispet (*yu*); ~ yarışları vilispetaş xaxkar.

bisküvi biskvit (*yu*), peçenye (*yu*).

bit meza (*bu*).

bitik ġora dayna, niċq djabälla, ġorasiza, egaza, ġiyla, mela.

bitim zjiydigaş (*yu*); çeqdalar (*du*), çaqqe (*yu*).

bitirmek çeqdaqqa, çeqdäqqina vala, djaderzo.

bitişmek vovşaxxeqadala, dozuş xila; thetthataja, thetthaxila, djaħaba (*mas. bjärgaş*), cħänaqeta, vovşaxqeta, vovşaxtasadala, cħänadañ, tasadala; **kemerin** iki ueu **bitişmiyor** dökkanañ și yüxig thettha ca yoġu.

bitişik dozuş dolu, vovşaxxaqadella, lulara, xaqadella.

bitki oramat (*du*), oramataş (*du*).

bitkisel oramatiyη.

bitmek I 1) çeqdala, qaçadala; 2) niċq djabaqqa, ġora qaço.

bitmek II qia, theyala, yaxyala (*mas. xäzkhaş*, *körtan* mesaş).

bitpazarı(nı) bazar (*yu*).

biyografi biografi (*yu*).

biyoloji biologj (*yu*).

biz txo; ~e gelince txox läcna älça; ~de txögax.

bizim tħan; ~ aż-żimizdan tħan dešnaşa.

bizzat i-şa, lerrina şa; ~ kendisi lerrina i-şa.

blok 1) blok (*yu*); **askeri** ~ themaq blok; 2) blokiyη; **büyük ~ apartman** yaqqiyrçu blokiyη ca.

blüz bluza (*yu, döxka docu šüyra koç*).

bob, boblet, bobsleyigh *sport.* bobsley (*yu*), sportaq salazaş (*yu*).

bodrum or (*du*), podval (*yu*); ~ katı podvalaŋ etaz.

bodur boca kogaş bolu, loxaçu degaħ, loxanig (*vu*); ~ adam loxa stag; ~ tavuk her gün piliç *kic.* zima kotam guttar ə khornex tera xeta = zima zjälä qandallale kheza xüliy lela.

boğa stu (*bu*), buġa (*yu*); ~ dövüşü buganaş latiyytar; ~ gibi buġa sanna vu.

boğaz 1) qamqarg (*yu*), legaş (*du*); ~i **ağriyor** cūnañ legaş lozu; 2) bertig (*yu, mas. şışanaj*); *geogr.* xidőqe (*yu*).

boğmaca saduqar (*du*), saduqdalar (*du*), saduqdeñ, saduqdeş dolu.

boğmak 1) xoram bañ, saduqa, jovda, jevdina deñ; 2) buxadaxiyta, hallakdañ

boğuk qora (*mas. az. yiş*).

boğucu saduqdeñ, saduqdeş dolu.

boğulmak 1) xoram banj, saduqa; saduqdala; 2) xe daşa, xi çu daxa.

boks boks (*yu*); ~ **yapmak** boks yanj.

boksör boksör (*vu*).

bol 1) parğat, şüyra; ~ **ayakkabı** parğat şüyra maçaş; 2) şortta, şorta xila, komärşa, toqe, şorto(*yu*); ~ ~ duqa şorta, jana ~ daxana.

bolluk(ğı) şorto (*yu*), toqe (*yu*).

bomba bomba (*yu*), granata (*yu*); ~ **atmak** bomba (granata) qossa; **el ~sı** kuyga quştu granata; **hidrojen ~sı** vodorodañ bomba; **atom ~sı** atomanı bomba.

bombalamak bombanaş yetta; ~a **uğramak** bombanaş yettaş xila.

boncuk(ğı) tütes (*du*).

bonbon kempetaş (*yu*).

borç(cu) 1) deqar (*du*), deqarla daxar (*du*); ~ **almak** yuxalurg eca; ~ **ödemek** deqar taqa; ~ **vermek** yuxalurg dala; ~a yuxalurg; 2) *thet.* deqar (*du*); ~ **bilmek** şen deqar lara; ~ **vermekle, yol yürümekle tükendir** *kic.* deqar djaluş teqna volu, neq beş çeqbolu.

borda aǵo (*yu, xikemanañ*).

borsa birza (*yu*); **kara** ~ järza birza.

boru *tayp.t.m.* birǵa (*yu*), turba (*yu*); **petrol ~su** neftəuzurg (*yu*); **ses ~su** rupor (*yu*), kad (*bu*); ~ **çalmak** zurma laqa.

bostan xasbeş (*yu*); ~ **korkuluğu** xasbeşan zjömalg.

boş 1) dässa; 2) ýässa, muqa; ~ **musunuz?** xo muqa vuy?; ~**yer** ýässa mettig; ~una, ~ yere ema, gullaq docuş; ~ **çuval** ayakta (dik) durmaz *kic.* dässa gali irax ca lätta.

boşaltmak 1) dasso; muqadaqqa; 2) oħadasso, oħadossa, oħadala.

boşanmak 1) djasaqasta; yita (*zudiy, mayriy du düycurg*); 2) xada, qovsa doladala; **yağmur boşandı** doğa qevsira.

boşboğaz 1) xabarna thera, dässa qamel diyrg, ema baga yettarg; 2) xabarça (*vu*); ~i ateşe atmişlar da “odun yaş” demiş; ~i cehenneme atmişlar da “odun yaş” diye bağırmış *kic.* zözağateñ vago čerga qössinçu xabarças “deçig theda du” bäxna.

boşluk(ğı) 1) ýässalla (*yu*), vakuum (*yu*); 2) çö (*yu*), xara (*yu*); **karın ~u** kiyra (*bu*).

bot boteş (*yu*).

botanik botanika (*yu*).

boy 1) deǵ daqqar (*du*); qiar (*du*), doqqaxilar (*du*), leqavalar (*du*); 2) loqalla (*yu*), laqe (*yu*); 3) yoxalla (*yu*), djaläcna mettig (*yu*); ~unca a) doxalla (*du*); **yol ~unca** neqaj boxalla; b) doxalleñ; **yıllar ~unca** duqqa ~ şeraşkañ; **hayat ~unca** daxareñ; 4) baram (*bu, yoxallıñ*); ~u ~una, huyu huyuna *kic.* deǵ deǵaca, amal amalca yoğuş (*cħatera du boxuçu mäjnex*).

boya basar (*du*), basar xaqar (*du*); **ayakkabı ~sı** gutalin (*du*), maçaşna xoqu krem (*du*); **dudak ~sı** baldex xoqu basar; **turnak ~sı** majaraşna xoqu lak.

boyacı čanyarxo (*vu, mas. maçaş*).

boyaltı 1) basar xäqna; 2) čanyina (*maçex läcna*).

boyamak basar xaqqa; čanyañ (*maçaş*).

boylu 1. : **kısa** ~ loxaçı deǵaň; **orta** ~ yuqqeraču deǵaň; **uzun** ~ leqaçı deǵaň; 2. deǵalaň; ~ **adam** deǵalaň stag.

boynuz maja (*yu*).

boynuzlamak majaş jotta.

boyun(ynu) vorta (*yu*), lag (*du*) .yäjna (*yu*): ~ **eğmek** müthäx xila, qera xila, qarvala; djateñ; dola.

boyuna xaddaza, saccaza.

boyunbağı(nı) galstuk (*yu*); ~ **bağlama**

galstuk djayexka; ~ **takmak** galstuk yixkina xila.

boyunduruk(ğu) duq (*du*), jazap (*du*), yalxo var, lay dar.

boz sira, moqa, ovqarañ /bos/.

boza yiý (*du*), buza (*du*), moxsaa (*du, bercax keçdeş dolu malar*).

bozarmak maqvala, maqvella djahotta.

bozdurmak axça qastadayta.

bozgun doxadar (*du*), hallakdar (*du*); ~ **a uğramak** doxiyna xila; ~ **a uğratmak** hallakdañ.

bozmak 1) talxo, doxo, zeñ dañ, zulam dañ; **bu yemek midemi bozdu** ocu qaçano sañ kiyra talxiyna; 2) qasto (*axça*); 3) doxo, hallakdañ.

bozuk 1) telxina; von, böxa; 2) kegiyra, qastoş dolu; ~ para kegiyra axça.

böbrek(ğı) anat. zim (*bu*); ~ **kızartması** qerzina zannaş.

böcek(ğı) sagalmat (*yu*), sa dolu huma; **hamam ~i** çävrig (*yu*).

bögürtlen mangalkomar (*yu*).

bölge rayon (*yu*), khoşt (*yu*), zona (*yu*), sektor (*yu*).

bölme daqa (*du*), otdeleñi (*yu*), oga (*du*), sekci (*yu*), yuq (*yu*).

bölmek deqa; ikiye ~şinna deqa; “**böl ve hükmet**” politikası “deqa olalla deñ” boxu politika.

bölüm deqar (*du*), deqadalar (*du*); djasadeqar (*du*), djanisdar (*du*); iş ~ü qınxegam djasabeqabalalar; 2) daqa (*du*), korta (*bu, knizkiñ*); 3) otdeleñi (*yu, bolniceñ*).

bölünmez deqalus docu, djadaqqalur docu; ~ **parça** djadaqqalur docu daqa.

börek(ğı) çuda (*yu, khald, zizig yuqadüllüs keçyes yolu*).

böyle iştta, cu taypana; 2) iştta, cu keppara; ~ **olmakla beraber** iştta delaç ə, cu the; **bundan ~ theyoğuçu xanna; ~ gelmiş, böyle gider** kic. iştta xilla, iştta xir ə du.

böylece, böylelikle cu kepara, iştta.

bravo bravo!

briyantin briyantin (*du*).

briyantinlemek briyantin ҳaqa (*mesaşna*).

bronş anat. yeqa qamqargaş.

bronşit med. bronxit (*yu*); ~ **olmak** bronxitəñ camgar xila.

bronz borza (*du*).

broş maxa (*bu*).

broşür broşüra (*yu*).

bu iza, i, hara; **bununla birlikte** (beraber) cünca cħäna; amma, delaç ə; hette ə.

bucak(ğı) 1) sa (*bu*), mäjig (*yu*); 2) vołost (*yu*); memleketin **dört ~indan** mexkañ yea mäjjerä.

buçuk(ğu) ax (*du*); **bir ~cħaq ax;** **beşer ~pxippiy ax-axxiy;** saat üç ~tur döalǵaçu saxtañ ax.

budak(ğı) 1) ga (*du, dittañ*); 2) şad (*bu*).

budala tüllig (*vu*), tentak (*yu*); sonta stag (*vu*), jovdal (*vu*); ~ **yerine koymak** jovdal xeta.

bugün taxana; ~lerde qu denoşkañ; ~ gibi aklımda taxanlara, hincalera; ~ dil hincalera mott; ~ akşamın işini sabaha koyma; ~ işini yarına bırakma kic. taxana daluñ dolu

gullaq qanenga ma tetta = qana xuttur du älla ditina ġeləñ čoga xottaza disina.

buğday kha (*du*); **kış** ~ güyrenaq kha; ~ **başak verince**, **orak pahaya çıkar** *kic.* = kha kan baqqa doladelça, märsaş dazlo.

buhar jä (*yu*).

buhran krizis (*yu*); **hükümet** ~ jedalañ krizis; **iktisadi** ~ ekonomikiñ krizis; **siyasi** ~ politikiñ krizis; ~ **geçirmek** krizis lañ.

buket kurs (*yu*); **bir** ~ çiçek zezagiyęñ kurs.

bukle khuzal (*yu*).

bulandırmak *niys., thed.* 1) bexdañ, duza; 2) darzo, tilo; karzaxdaxa; dog kerço, jetto dog daiyta.

bulanık 1) därzina; ~ **su** därzina xi; 2) qölina (*mas. de*).

bulanmak 1) thedala; duza, bexdala; 2) darza, därzina xila; 3) **içim (midem)** **bulanıyor** sañ
dog kerça; jetto dog du sañ.

bulaşık 1) yoluş yolu; ~ **hastalık** yoluş yolu camgar; 2) böxa pxeğas; ~ **makinesi** pxeğas yülurg.

Bulgar bolgarin (*vu, yu*).

bulmaca krossvord (*yu*).

bulmak 1) karo, sħaeca; 2) talla, guçudaqqa; 3) qaça, djaqaça; **bulдум** bilemedim, bildim **bulamadım** *kic.* kariynaçunna reza vac, reza verg karoş dac.

bulunmak 1) kariyna xila; **bavul** bulundu çamda kariyna; xila, *kar. x. du, bu, vu, yu*; **o evde bulunuyor** iza čaň *vu*; 2) *mettignig dozareraču čerdaşça cħäña għonnallij xandešaq deqar qoċuṣdo: yardımida* ~ ġo dañ.

buluş guçudaqqar (*du*); **ilmi** ~ jilmanca guçudaqqar.

buluşmak cħänaqeta; **sizinle ne zaman buluşuruz?** vay vovşax maca qetar du?

bulut marxa (*yu*); **havada ~ yok** stiglañ marxa yac.

bulutlu marxiyn.

bulvar bulvar (*yu*).

bura 1) /hara/ mettig; **burada** quzax, hoqquzañ; ~ya quza, hoqqua; ~dan quzara, hoqquzara; ~larda quzax, qu mettigaşkañ; ~sí hara mettig, quzañ; iza; ~sí okul quzañ işkol yu; ~sini okuduk artı hara mettig vay yeşna devlla; ~sına kadar quza qaççalc, hoqu mette qaççalc; ~m ağrıyor hoqquzañ lozu sañ.

buralı quzara.

burjuva 1) burzuva (*vu*), burzuy (*vu*); 2) burzuazin.

burç zodiakañ bilgalo.

burçın şökkari (*bu*), ġala (*bu, ste say*).

burgu buru (*du*).

burmak xiyo.

burkulmak čürabäqqina xila, karça (*kogax läcna*).

burs stipendi (*yu*); ~ **almak** stipendi eca.

burun(rnu) 1) *tayp.t.m.* mara (*bu*); merañ daqa; merañ cürg; ċuzam (*du, pxeğiyyən*); 2) *geogr.* mara (*bu.mas. xiñ mara*), mis (*yu*); ~ akıntısi marş exar, marş (*yu*); ~ boşluğu merañ xara; ~ deliği merañ jürg; ~ kanaması merax čiy dar; ~ sessizleri *lingv.* merañ muqaza äznaş; **kartal** (*ya koç*), duq thedälla mara; ucu **havaya kalkık ~ irxhävzina mara**

buruşturmak 1) xebärşka daxa, čiççarşka exa 2) xeqadala, xerçadala (*mas. khadi, koç*); **bu kumaş buruştur mu?** hara khadi xerçaluş duý?

buruşturmak 1) xebärşka daxa; yüzünü **buruşturu** co yüx xebärşka yaxiyyira, 2) xeqo, xerço; xen.

buruşukluk(ğu) 1) xebna, xebırşka daxna; 2) xeqiyna (*kuçax läcna*); maddina (*mas. stömaş*; xəşna (*mas. buc*)).

but(du) varo (*yu*), góğ (*du*); **tavuk** ~u kotamañ góğ.

buyruk büyr (*du*), omra (*du*).

buyurmak 1) mott biyca, diyca, ala, distxila; **bir şey mi buyurdunuz?** xo vist-m ca xilira?; 3) *gil.* =xa, =şa (*dexare*); gene **buyurun/-uz!** yuxa ə düylişna!, ca doğuş ma jelaşa!; **kahvenizi buyurunuz!** xayən kofe djaecaşa!; **sofraya buyurunuz!** şüne oħaxovşıysha!; **şöyle buyurun!** sħaneħa dovliyha, oħaxovşıysha! 4) *gil.* **teşrif** ~ varca siy dañ; **buyurun cenaze namazına!** djahitta şayna doqan lamazana!

buz şa (*bu*); ~dolabı şelig (*du*), xolodilnik (*yu*); ~ **bağlama** şa bar; ~ **bağlamak** şa bañ; ~ **üstüne yazı yazmak** *kic.* şa theħx yazdina yoza sanna.

buzkiran şa-kema (*du*); **atom** ~ı atomañ şa-kema.

buzlamak şa bañ, ḥaqa.

büfe bufet (*yu*); **soğuk** ~şıylaçu theqollurgaşa stol.

bükme 1) ḥovzo, ḥiyzo, daja, lesto; 2) satto, setto.

bülbül zarzar (*du*); ~ **gibi konuşmak** (*ya okumak*) zarzar sanna veka; ~e **altın kafes zindandır** *kic.* zarzarna daşo celig ə nabaxte yu.

bülten bülleten (*yu*); **günlük** ~ denna arayolu bületten; **haberler** ~ı kerlaçiyŋ xaamaş.

bünye djahottam (*bu*); **muhtelif sosyal ~li memleketler** tayp-taypana yuqarallıñ djahottamaş bolu paçħalqaş.

büro büro (*yu*), kontora (*yu*).

bürokrasi bürokrati (*yu*).

bütçe bützet (*yu*); **devlet** ~si paçħalqañ bützet; **tarım** ~si lattalelorna xaziyna axçanañ xarzaş, yürtbaxamañ ministerstvañ bützet.

bütün derrig, diynna, düzzina; ~ ~ derrig ə, danne ə, çeqdallalc.

bütünlük(ğu) diynna xilar; **toplak** ~ü territori diynna xilar.

büyük 1) doqqa, daqqiy; 2) siylaħ-doqqa; ~ **devlet** yoqqa paçħalq; 3)doqqaxa dolu; ~ **balık** küçük balığı yutar *kic.* boqqaqu čero zima čara qollu.

büyültmek doqqa dañ; **fotoğrafı** ~ *surt.* doqqa dañ.

büyümek doqqa xila; laqadala, alsamdala; qia, deġ daqqa.

cacık(ğı) kerlaçu närsexxiy, yoğurtaxxiy yina salat, cadaloz devne, baga leyeñ zuda, qena guzam.

cadde uram (bu), prospekt (yu); **ana** ~ körta neq (galiŋ).

cahil 1) deşna vocu, bodane; 2) yoza-deşar xuuş vocu; 3) volla vocu, qiazza: ~in dostluğundan alimin düşmanlığı yeğdir kic. deşna vocu dottağçul deşna volu mostağ góli vu.

caiz baço yella, magiyna, zakoneñ ma-darra; **doktor** çıkmasını ~ görmüyör lörö cunna aravala baço ca lo; **tabiri** ~ ise iştta ala megar delaň; ~ değil doğuş dac, megar dac.

cahillik 1) deşna caxilar, bodane xilar; 2) yoza-deşar caxaar; 3) qiazza xilar.

caket xaz. ceket.

cam 1) küzga (du); 2) küzganañ.

cambaz pelxo (vu); zonglör (vu).

camekan vitrina (yu).

cam(i) ruzbanañ mäzdig.

camia 1) yuqaralla (yu); 2) dottağalla (du).

camlı küzganañ (*şkafax läcna*).

can 1) sa (du); daxar (du); 2) bezame, xome; **ne ~ çocuk!** ma xaza ber du!: ~a yakın tameşa, bezame, dika; ~im xomenig, dikanig (*gillaqe vistxülüş*); ~dan dilerim... daggara lää; ~ı sıkılmak a) sagatdala, saxiyza, sagatdañ; b) khordo, khordadayta; **bundan ~ı sıkıldı** iza cunna khordiyina; ~ı istemek laadala, oyla xila; ~ı bir şey istemiyordu humma ə luuş vacara iza; ~ı acıyan eşek atı geçer *kic.* doggax yedđa vir govral xalxa yälla = doggax vilxinçuñ bjärgex ciy deäna.

canavar niys., *the* d. eqa (yu); dera stag (vu), adam (du).

cankurtaran: ~ kemeri khelxarvoqqu döxka; ~ otomobili sixaçu gónañ maşına; ~ sandalı khelxarvoqqu xikema; ~ simidi xi çu ca voxüytu go.

canlandırmak 1) dendəñ, qetam çu dalo; 2) çu sadaiyta; 3) dagadaiyta.

canlanmak dendala, qetam çu dañ; çu sadañ, góra dañ.

canlı 1) diyna, çox sa dolu; ~ olarak sixlo; 2) sa dolu; 3) thax-älla, kade; 4) qetoş dolu, daggara dolu, daggara düyecü.

canlılık(ğı) dendalar (du), góra dar, samuqadalar (du), sixdalar (du); ~ yaratmak samuqadaqqar (du).

cansız 1) sa docu, qetamçoñ docu, della; 2) margaldölla, partal, büyda.

casus şpion (vu,yu).

casusluk(ğu) şpionaz (yu); ~ etmek zeñ, talla.

caymak doxkovala.

caz zaz (yu); ~ müziği zazañ muzika.

cazip(bi) tame, bezame, dog doüytü; ~ bir teklif bezam boxüytü qamel.

cebir(bri) algebra (yu).

cehalet bodane xilar, caxaar (du).

cehennem zözaxati (*yu*); ~ gibi zözaxatıñ ce; ~e giden, yoldaş arar *kic.* zözaxate vöduço şena naqost lexna (*löxu*).

ceket zigetka (*yu*), pidzak (*yu*), kurtka (*yu*); **spor** ~ sportanı kurtka.

cemaat(ti) 1) gulam (*bu*); yuqaralla (*yu*), adam (*du*); 2) baxarxoy (*bu*); 3) zamajat (*du*); ~i müslimin busalba nexaň yuqaralla, busalba nax; ~le namaz kılmak mäzdigeň zamajatan lamaz daň; ~ ne kadar çok olsa (*ya olsun, olursa*) **imam** gene bildiğini okur *kic.* mäzdigeň guldella adam mel duqa xilarx ~. imama şa dagaläcnarg düycü (şena xuurg düycü).

cemiyet(ti) yuqaralla (*yu*), cħänaqetar (*du*).

cenabet(ti) lamazana cena caxilar.

cenaze vellerg (*vu*), yellarg (*yu*); daqa (*du*); ~ alayı vellarg djavollar, tezet (*du*).

cenin hu (*du*), zirx (*bu*), embrion (*yu*).

cennet yalsamani (*yu*); ~ bahçesi yalsamanera stömiyň beş.

cep(bi) kisa (*du*); ~ sözlüğü kisanaň lelo doşam; ~ini doldurmak şen kisa duza.

cephe 1) xaz (*du*); 2) xalxe (*yu, čenoyη*); 3) front (*yu*); 4) ago (*yu*); meselenin bu ~si ġullaqaň i ago.

cereyan 1) *tayp.t.m.* djaexar (*du*), exar (*du*), daxar (*du*), lelar (*du*), djasalelar (*du*), bolam (*bu*); yoxalla (*yu xenəη*); solcu ~lar *polit.* ärroňara bolamaş; aşırı ~lar yisteňara bolamaş; 2) exar (*du*); **hava** ~i havaaň lelar; çuççamox (*bu*); **elektrik** ~i električestvo djasalelar; 3) lelar (*du*), daxar (*du*); **maçın** ~i ...çaň djayaxar; ~ etmek dala, doluş xila.

cerrah xirurg (*vu, yu*).

cesaret mayralla (*yu*), mayralla xilar, dönalla (*du*), qonaxalla (*yu*); ~ almak (bulmak) mayra vala, vaşa; ~ etmek

hotta, bjobola; ~le mayra, dönallica, qonaxallica; ~ vermek mayra vaqqa, dönalle qayqa, qonaxallex cavoxar; ~ini kırmak mayrallex vaqqa, qonaxallex voxo.

cesaretli mayra, dönalla dolu, qonaxçunuň.

cesaretsiz steşxa, izalun, qoru.

ceset(di) daqa (*du, dellaç u adamanj*).

cesur mayra, dönalla dolu, qonaxçunuň.

cetvel 1) tablica (*yu*); spisok (*yu*); 2) lineyka (*yu*); ~ tahtası lineyka (*yu, čertöziyη*).

cevabi zöpaň; ~ mesaj *dip.* zopalar, daşıytar; ~ nota düxala nota.

cevap(bi) zop (*du*); ~ almak zop qaça; ~ göndermek zop dala, daşıyta; ~ vermek zop dala; menfi ~ vermek dacare zop dala.

cevaplandırmak zop dala.

cevaplı: ~ telgraf zöpax max djabolla telegramma.

cevapsız zöpaza, zop docu; ~ bırakmak zop docuş dita.

cevher 1) mäjda (*du*); bakır ~i čestaň mäjda; 2) mexala huma.

ceviz 1) boça bjar (*du*); ~ ağaçı bjaraň ditt; ~ içi čandına boça bjar; bjaraň thum; 2) bjaraň, bjariyň dittax; ~ masa bjariyň dittax yina stol; **büyük Hindistan** ~i kokosan bjar; **küçük Hindistan** ~i muskataň bjar.

ceza 1) tajzar (*du*), jazap (*du*); ~ evi nabaxte (*yu*); **hapis** ~si nabaxti çu vollar; **idam** (*ölüm*) ~si veň sud yar; ~ kanunu zulamiyň kodeks; ~ davası zulamiyň ġullaq; **beden** ~si yettaş tajzar dar; ~ çekmek nabaxteň dalla (*ya xila*); 2) tajzar dar, guda (*du*); **para** ~si axçanaň guda; ~ kesmek guda toxu; ~ atısı *sprot.* ştarafaň toxar; ~ sahası *sport.* ştarafaň mayda.

cezalandırmak tajzar daň.

- cezve** qəxqəxkorg (*yu, turkoysxa qaxo keçyes yolu*).
cılız 1) marğaldölla, daqazdällä, oza; 2) *tayp.t.m.* ledara; ~ bir eser ledara proizvedeni.
cimbız morzax (*bu*), pincet (*yu*).
cidden begaş bocuş, zabarna ə docuş, zabar yoccuş, baqqalla ə; boqqalla.
ciddi ladame; ~ye almak ladam bolluş theeca; ~ surette ladam bolluş.
cihan düne (*du*), jalam (*du*); ~ harbi dünenənən thom.
cihaz meze (*yu*), apparat (*yu*), pribor (*yu*).
cihet 1) aǵo (*yu*). 2) baǵana (*du*); bu ~le i baǵana dolus, cundela.
cilâ lak (*du*); tırnak ~si mjaraşna xoqu lak.
cılâlamak lak ҳaqa, zängal dan; zängale dalo.
cildiyeci çqurań camgariyń lor.
cilt(di) çqor (*du*); ~ hastalığı çqurań camgar; 2) muzalt yar, muzalt yaytar; 3) tom (*yu*); üçüncü ~ qoalǵa tom.
cilve koçalla (*yu*); qaxpalla (*du*).
cinayet zulam (*du*). zulam dar; siyasi ~ poliçeski zulam dar.
cins 1) taypa (*du*); sort (*yu*); 2) sten-börşalla (*du*); erkek ~si börşanig; 3) hu (*du*), taypa (*du*); hux dolu; ~ bir köpek hux dolu zäla.
cip dzip (*yu, thexuu avtomobil*).
cips çipsaş (*yu, khars-khirs deñ kartol, yaqayallalc yettinə*).
cirit gema (*yu*), gömuq (*bu*); ~ atmak sport. gömuq qiysar.
ciritçi sport. gömuq qiysarxo.
civar gonaxe (*yu*), yist (*yu, mas. galıñ*); gonaxara mettigaş; ~ında yistoşkaş (*mas. yürtaq*); yuxxe, ullo, gerga; gergga; beş

- milyon lira ~ında pxi milyon gergga lira; 2) lulaxalla (*du*), gergalla (*yu*).
civciv kotamań khorni (*du, hincça höań çqüyriga yuqara sħadälla*).
civcivli ǵovǵa yäqqina, sixdella; ~ saatler bolx sixbella xan, transport yuqylla xan.
coğrafi geografinj.
coğrafya geografi (*yu*); fiziki ~ fiziçeski geografi; iktisadi ~ ekonomik geografi; siyasi ~ poliçeski geografi.
coğrafyacı geograf (*vu, yu geografi xuuş verg, yerg*).
cokey ҳünarça (*vu*), zakey (*vu*).
cop ǵxonkar (*yu*), ǵaz (*yu, policis leloş yolu*).
çoşkun 1) karzaxdina, karzaxdäqqina, sintem bayna; sixa, dera, ärxa, bürsa; 2) karzaxdällä (*mas. karzaxbälla hord*).
çoşmak 1) karzaxdala, lovzadala, sintem ban; 2) çüradala, karzaxdala (*moxax, xix, hordax läcna*).
cömert *tayp.t.m.* komärşa; toqe, berkate; ~ toprak berkate latta.
cuma pheraska (*du*); ~ günü a) pheraska (*du*); b) pheraskaň diynaň; ~ namazı pheraskaň diynaň mäzdigex deş dolu delqaň lamaz.
cumartesi şot (*du*), şotde (*du*); ~ günü a) şotde (*du*); b) şotdiynaň.
cumhurbaşkanı prezident (*vu, respublikan*).
cumhuriyet respublika (*yu*); Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği (SSCB) Sovetski Socialističeski Respublikiy Soyuz (SSRS); **Türkiye Cumhuriyeti** Turkoyń Respublika.
cumhuriyetçi respublikanxo (*vu*).

cumhurreisi prezident (*vu, respublikaŋ*).

cunta xunta (*yu*).

cümle 1. fraza (*yu*), predlozeni (*yu*): 2. derrig; ~ alem derrig düne; ~miz txo derrige ə; ~si üş masso ə.

cüzdan 1) bumäştig (*yu*); 2) papka (*yu*); 3) teşalla (*du*); knizka (*yu*); **hesap** ~ı çot yen knizka; sberknizka (*yu*); **hüviyet** ~ı vovziytaraŋ teşalla.

cüziyat(tı) doqqa docu ġullaq, daqqiy docu ġullaqaş; daqqiy docu humanaş.

çaba ġora (*du*), niçq (*bu*); ġortar (*du*); daggara xazar.

cabuk sixa, çexka, sixonca; **eline** ~ küygana sixa, kade; ~ ol sixlolaň!: sixonca xovzalaň!: ~ **parlayan** ~ **söner** kic. sixa letaş yerg sixa yägna yolu = sixa daxana xı hordax ca qetta.

cabuklaştmak sixdaň.

cadır çetar (*du*); ~ **kurmak** çetar doğa.

çağ xan (*yu*); çocuk ~ı beralla (*du*), beraň xan; **orta** ~ yuqqera bjeseraş.

çağdaş 1. zamanxo (*yu*); 2. vayn zamanaň; ~ **edebiyat** vayn zamanaň literatura.

çağırmak 1) qayqa, sxaqayqa; 2) guldaj, sħaguldaj; theqayqa; **askere** ~ eskare ġullaq daň theqayqa; **düğünə** ~ lovzarga qayqa; **geri** ~ yuxaqayqa (*mas. vekale*).

çağırı 1) qayqar (*du*); 2) qayqam (*bu*).

çakal çagalq (*yu*).
çaklı moqa (*du*).

çakmak(ğı) I çetuxurg (*yu*); ~ taşı moqaz (*bu*), thulg (*bu*, *cetuxurgana bülüş*).

çakmak II 1) çutoxa; çivi ~ xostamaş çudetta; 2) stega (*thqesax läcna*).

çalar gorgali toxar (*saxtax läcna*); ~ saat a) gorgali tuxu saxt; b) samavoqqu saxt.

çalğı muzikiñ girs.

çalgıcı pondarça (*vu*).

çalı köllaş (*yu*).

çalılık (ğı) kölliñ qux.

çalışlamak sport. levañ; müdafiyi ~ lardarxo levañ.

çalışkuşu deka olxazar.

çalışkan thera, thera dolu; balxana thera, qimxegamna thera; doggaxa gertaş, xözuş.

çalışma bolx (*bu*); ~ saatleri belxanş saxtas.

çalışmak 1) bolx bañ, qaxega; 2) gerta, xaza; 3) qullaq dañ; **derse** ~ urokaş yan; **matematiğe** ~ matematika jamo, matematikan urokaş yan.

çalkalamak, çalkamak 1) lasto, kego, samsadaqqa; 2) xila karço, xi qarza.

çalmak 1) toxsa, detta; **kapıyı** ~ nej yetta; 2) qola dañ, leçqo, qolax lela; 3) laqa (*mas. pondar*); **keman** ~ çondarg (*yu*), jad xoqu pondar laqa; 4) toxsa; **telefon çalıyor** telefon toxsa.

çam zez (*yu*).

çamaşır 1) mettañ loççarş; ~larımı yıkamak istiyorum so mettañ laççarş yitta djayała yollu; 2) dittar (*du*), dittadalar (*du*), ditta djadala; **bugün ~ı var** iza taxana humanaş yüttüş yu; ~ makinası humanaş yüttü maşına.

çamaşırçı bedarşyittarxo (*yu*).

çamaşırhane bedarsyüttiyla (*yu*).

çamlık (ğı) zözañ xun.

çamur 1) moda (*yu*), xatt (*bu*); 2) poppar (*bu*); ~a basmak xottala kog baqqa; ~a batan arabayı koca öküz çıkarır *kie*; xottala yaxana varda qenaçu stare beñ şxayaqqalur yac.

çamurlu bexvella, xottaş vüzna; **sokak ~dur** arax xatt bu.

çan gorgali (*bu*); ~çalıyor gorgali beka.

çanak qiyra kad, boga (*du*).

çanta thörmig (*bu*), portfel (*yu*); **para ~sı** port-mone (*yu*), **yol ~sı** neqathörmig (*bu*).

çap 1) mat. diametr (*yu*), soralla (*yu*), purxe (*yu*); 2) kalibr (*yu*), baram (*bu*); **dünya ~ında** dünenəñ barameñ; **geniş ~ta** boqqaçu barameñ.

çapa 1) metig (*yu*), cel (*yu*), zjok-berg-metig (*yu*); 2) samsadaqqar (*du*).

çapalamak axka, samsadaqqa.

çapak bjärgiyñ noth.

çapkin 1) zudarşna thäxavälla lelarg, zudariy bezarg, zudarşna theranig, telxinarg, qaxpa (*du*), naxaca lelarg; 2) xayna verg.

çapkınlık zudarşna thäxavälla lelar, naxaca lelar, xayna xilar.

çapraşık çolxe, thäxaqia xala (*mas. gullaq*).

çapraz galmorzaxdovluş dolu.

çapul talor (*du*), voxor (*du*).

çaput thelxigaş (*yu*), bexçalgaş (*yu*); gorgam (*yu*).

çarçabuk bjärgaŋ neğar toxale, thqes sanna çexka.

çar paççaň (*vu*).

çare kep (*yu*); vala mettig (*yu*); **başka ~si yok** vala mettig
yac; ~sine **bakmak** vala mettig karo: ne ~! daň huma dac!;
her şeye ~ bulunur, ölüme ~ bulunmaz kic. mülxxaçu ə
xalonax khelxaravalalur vu, valarx khelxaravalalur vac.

çaresiz 1) amal docu, daň huma docu, dog doxiyla yocu; ~
kalmak daň huma docu xole nisvalar; 2) ca luəuşeň, laamaza,
ca vällaču denna, xilaza ə ca dälla; ~ derde **Lokman** da
âsiz **kahr** kic. ca taluň yolcu camgarna xeqaleču Loqmana ə
daň huma ca xilla.

çark çurg (*yu*).

çarkılık(ğı) paççaňalla (*du*).

çarpık gamdella, ağoradälla.

çarpıntı: yürek ~si dogdettadalar (*du*).

çarşıma vovşaxtasadalar (*du*), ler-alar (*du*), buy-thara
(*yu*).

çarpışmak 1) thetthaqeta, düx-düxal qeta; **iki araba**
çarşıtı şı maşına düx-düxal qetta; 2) (ile) leta, thom baň,
qiysa, qiysam latto.

çarpma thetthaqetar (*du*), düx-düxal qetar (*du*): **güneş**
~si malx xaxar, jathqar (*du*); **sıcak ~si** yovxo xaxar.

çarpmak 1) thejottavala, theqeta, thetoxa; thejottadala,
thenisdala; 2) dettadala; **yüreği hızlı çarpiyor** cünaň dog sixa
dettalo.

çarşaf şarşu (*yu*).

çarşamba qaara (*du*), qaariň de; ~ günü a) qaariň de; b)
qaariň diynaň.

çarşı qalo yolu bazar, maxbaraň mögariy.

çatal 1) mjara (*bu.huma yuu*), 2) deqadella, gonzagadäqqina,
şına deqe deqadella.

çatalanmak gonzagadaqqa, şı daňa xila, şına deqe
deqadala; **orada yol çatallanıyor** cigaň neq beqalus bu.

çatı txov (*bu*); ~ **altı** mansarda (*yu*), çardaq (*du*).

çatık tajo, satto (*cocqamex liicna*); ~ **yüz** qoxkiyna yüx.

çatırdamak lelxa, car-çir daň, caz-çiz daň, qars daň, ciyza.

çatırdı ciyzar (*du*).

çatlak(ğı) iqqina, lilxina; dothana (*du*), dathar (*du*), eqqar
(*du*).

çatlamak eqqa, lelxa, lilxina xila.

çatmak 1) thelata, thederza, thetaşa; 2) thetega, thelato.

çavdar järza kha; ~ **ekmeği** järza bepig.

çay I xi (*du, oğadoguş dolu*); ~ **yolu** xinan xarş; ~ **gözleri**
xinan xostanaş, şxadolu mettig; ~dan **geçip derede**
boğulmak kic. xil deňavälla, tatolax voluş xi buxa vaxana =
xix veddarg xera khela iqqina.

çay II çay (*du*); ~ **içmek** çay mala.

çayhane çayxana (*yu*).

çayır bay (*bu*).

çayırkuşu njävla (*yu*).

çaylak(ğı) maqqal (*yu*).

Çeçen noxçı (*vu, yu*).

çek çek (*yu*).

çekerek(ğı) jayg (*bu, maças yuxu*).

çekiç(cı) varzap (*yu*), zjov (*yu*), sport. molot (*yu*); ~ **atma**
sport. molot qossal; ~ **atmak** sport. molot qissa.

çekiççi sport. molot qossalxo.

çekidüzen qepe (*yu*), nizam (*du*); kendine ~ vermek keçdala, kütce dalo.

çekik 1) günzar, qaqqar, bjagar; ~ göz djasaettha bjärgaş; 2) çuqetta; ~ karın çuqetta gay.

çekilme 1) djadaqqar (*du*), djadalar (*du*); 2): geri ~ yuxadalar (*du*, *mas. eskar*).

çekilmek 1) balxara djavala; 2) yuxadovla, djadaxa; djaxila; 3) lovza (*mas. lotereyx*).

çekim fiz. theozor (*du*); yer ~i lättäñ theozor.

çekimser yuxaozadellarg (*du*, *qaz tosuş yuxaozabellarş, küğ ca ayəinars*) yuxaozadala (*qaz tosuş, küğ ca oyəuş saca*).

çekingen 1) eñ xeta, eñ xetaş dolu; 2) larluş dolu; sobare, satoxalun.

çekinmek 1) yuxaozavella xila; 2) eñ xeta.

çekirdek 1) hu (*du*), lag (*du*), bürtig (*bu*); 2) thum (*yu*), yadro (*yu*); ~ enerjisi yaderəñ niçq; atom ~i atoməñ yadro.

çekirdekli legnaş doluş, huş doluş, bürtigaş doluş (*störmex läcna*).

çekirdeksiz legnaş docuş; ~ üzüm legnaş docu kemşaş.

çekirge coz (*du*); ~ kuşu alqanç (*yu*).

çekmece 1) yaşka (*yu*), sħauzuş dolu gutaq; 2) buxta (*yu*).

çekmek 1) ozo, djaozo, iyza, djaiyza, teqo, xalataqo; theozo, yuqaozo; /bezam/ baxiyta, (*tidam*) thebaxiyta; **birinin dikkatini** ~ xħanna tidam thebaxita; 2) taqo, arataqo, xaladaqqa, sħadaqqa; 3) çuozo, çuoza; **sigara dumani** ~ cigärkanañ khur çuoza, çutoxa; 4) yuxaqayqa (*mas. qeçu paçħalqeraçu vekale*); 5) eca, sħaecea, djaeca şċota ther; **bankadan para** ~ bankera axça eca /sħaecea/; 6) xaqqa, djadiga (*mas. siz*); 7) lañ, xega; **bu adam çok çekti** i stag duqa xalo layna vu; 8) dañ xaza, thezoa; **sorguya** ~ levañ thezoa,

theqayqa; 9) duxa, tilla, dexka, olla, theoza (*mas. duxar, maçaş*); 10) data (*khadex läcna*); **bayrak** ~ bayraq xalaaya.

çelenk(ğı) koçar (*du*).

çelik(ğı) bolat (*du*); bolatañ.

çelimi tayna, kuc doluş, xaza xath doluş vu iza.

çelişiklik 1) düx-düxalara, cħäna ca doğu; 2) düx-düxalara xilar, cħäna cedar.

çelme khel tosu kog; ~ takmak khel kog tasa.

çember go (*bu*), hoz (*bu*), äçka çug (*yu*); yay (*bu*).

çemen cica (*du*), cicas (*du*).

çene moçxal (*du*), salaz (*yu*), çenig (*yu*); qema (*bu*); ~si atmak çenig yega : ~ çukuru çenig thex khag; ~ye kuvvet keseye bereket kic. çoga lüyş bolu mott kisanna payde bu (*xabarna şera ə boluş, xaza xabar diyarca şayna yaa-mala lattoş bolçarax läcna*).

çengel çug (*yu, nejarañ*), majar (*bu, boy yen*).

çerçeve 1) rama (*yu*), go (*bu*), gura (*bu*); yist (*yu*), doza (*du*); 2) bahsimizin ~si içinde vay ma-diyecara, vay düycueç läcna; 3) gözlük ~si bjärgex duxkuçu küzganiy় gura.

çerez theqallar (*du*), theqollurg (*yu*).

Çerkez çergazi (*vu, yu*).

çeşit 1) taypa (*du*), sort (*yu*); bes-besara, tayp-taypanara sortiñ; 2) assortiment (*yu*).

çeşitli tayp-taypana, bes-besara.

çeşitlilik(ğı) tayp-taypanalla (*yu*), tayp-taypana xilar, beñ bersalla (*yu*).

çeşme xost (*du*), şovda (*du*); fontan (*yu*), jam (*bu*); ~ye gitse ~ kuruyacak kic. i thevodañ şovda ə leçar du (*daxarex ātto ca xülçarax läcna*) = deqazunna deñ cera ə yoğu emgar.

çete toba (*yu, partizaniy়, ġattamxoy়*); gera (*yu, talorxoy়, zulamxoy়*); ~ savaşı partizaniy় thom.

çeteci ġattamxo (*vu*), partizan (*vu*).

çetin tayp.t.m. xala, çolxe; ~ mesele çolxe xattar, xala ġullaq; ~ mizaç xala amal; ~ ceviz xala huma.

çevik sixa, çexka, masa, thax-alla.

çevirme 1) ov thex dettina; kuzu ~si bettina jaxar, ov thex bettina jaxar; 2) goçdar (*du*); Türkçeden ~ bir eser turkoyn mattera goçyina proizvedeni.

çevirmek 1) xarca, thekheldaqqqa, djaħovzo; arkasını ~ djaħovza, djaverza, buq toxu; kitabın yaprağını ~ knizkiñ ago djayerzo; 2) xiyo; numarayı ~ nomer eca (*telefonañ*); 3) yuxaderzo, yuxaħazo, yuxadaħiyya; 4) goçdañ (*qeċu matte*); 5) xarcaħayaqqqa (*bedar*); 6) dañ, xiliyya (*mas. otex ċa dañ*); filim ~ kinoħ vala, filmeħ vala.

çevre go (*bu*); gonaxe (*yu*), gonaxenəş (*yu*); diplomatik ~ler diplomatinq ġullaqiyən nax; resmi ~ler jedalan ġullaqiyən nax; seçim ~si xarzamxoyn gonaxe; onun ~sindekliler cunna gonaxara nax.

çevriyazı transkripcı (*yu*).

çeyiz tam (*bu*), pridani (*yu*).

çeyrek döalğanig (*du*); ~ asır bješerañ döalga daqa.

çiban järzbjärg (*yu*), huma (*yu*), nothqa yar (*du*).

çığ darc (*du*).

çığırıtkan qayqarxo (*vu*).

çığlık tiyzam (*bu*), mox (*bu*), coga (*du*).

çıkarma 1) mat. theradazżżejt (*du*); 2) them. desant (*yu*); ~ kuvvetleri desantañ eskar.

çıkarmak a) sħadaqqqa, daqqa, sħaxarza; diş ~ cerg yaqqa; 2) aradaqqqa, aradaxa; aravaqqqa, djavaqqqa, daqqa; 3) daxdala, daxa; 4) them. asker ~ desant yosso; 5) zorba toxu, araxeca; 6)

dañ, araxeca, daqqa; 7) aradaqqqa, aradaxa (*mas. tovaraş*); 8) hüttarenaş lelo; ses **çıkarmak** düħal ca xila, dist ca xila.

çıkık(ğı) 1. 1) çüradälla, çüradäqqina; 2) aratäjna, thedälla; 2. çüradalar (*du*), çüradaqqar (*du*); kolunda ~ var cūnañ kūg çüradälla.

çıkış aradoliyla (*yu*); yalnız ~ aradoliyla beñ yac.

çıkmak 1) aradala; 2) xaladala, thedala; üst kata ~ laqarçu etaza thevala; merdiven ~ lami thexula xalavala; yokuşu çikarken... gu the vala xalagertaş... 3) daxa, djadaxa, dovla; yola ~ novqa dovla; 4) guçudala, sħadala, jottadala; 5) max xila, daqqa, dala; 6) rol lovzo; Otelloya ~ Otelloñ rol lovzo; 7) diga, dalo, thħaxila; bu yol nereye çikar? hara neq miċxa böduş bu? 8) xila, qaça; bu kumaş čürük çıktı i khadi daxkadella xilla; 9) aradala, zorba toxu, araxeca; bu gazete nerede çıkmıyor? i gazet miċxa aradoluş du? 10) çeqdala, qaço, djadala, thexdala; kış çıktı ja çeqdälla (*djadälla*); II) laqadala, aydala, xaladala; 12) sħaqeta (*mas. malx, butt*); 13) çüradalar (*du*), çüradaqqar (*du*); ayağım çıktı as kog čürabäqqina; paradan ~ axça dayea, axça djadala, axçanca xarz yañ; ortaya ~ qolladala, djadoladala, hotto (*diycare hottiyna ġullaq*).

çıkmaç tupik (*yu*), amal docqu xoleħ xila; ~a girmek tupikeħ xila, tupike qaça; ~a sokmak tupike viga.

çıldırmak xeradala, qetamčura dala.

çınar pop (*bu*).

çiplak derzina, derzinadäqqina; ~ gözle bjärgana ə; ~ Mustafa'ya dönmek kic. čana väqqina Mustafa sanna xiliyya = daqqa ə, dita ə huma dac.

çırak(ğı) jamarxo (*vu*); marangoz ~i dečka pħerañ jamarxo.

çiçek(ğı) 1) *zezag (du); 2) morzgal (du); ~i burnunda kerla (mas. gazetaŋ kerla nomen); ~ olan yerde bal da olur* *kic. zezagash dolçaň moz a xulu.*

çiçekçi *zezagash doxkarxo.*

çiçeklik(ğı) *zezagash čuhitto qaba.*

çift 1) *şıə (du); bir ~ ayakkabı şı maça; 2) şalxa, naqost volu; ~ erkeklerde sport. bozariyŋ şıə cxäna volcu darzeň.*

çiftçi *lattalelorxo (vu, yu).*

çiftçilik *lattalelor (du), yürtaň baxam.*

çifte 1. 1) *naqost volu, şalxa; 2) şı piysig dolu; 2. şalgo top.*

çiftlik(ğı) *ferma (yu), baxam (bu), latta (du).*

çığ *büyda, qexkoza, qexkaza; ~ et büyda zizig; ~ sebze büyda xasstomaş; ~ süt büyda (ciyyaza) şura; ~ sözden.*

kem gözden irak *kic. voçu daşax a, voçu bjäraňazarx a larlo.*

çığnemek 1) *jiyşa; 2) xesa (kogaşca); 3) thetaja, thetajo, thetejo; qıyla; jethqa; jovda, jevdina daqqa; jevdinə deň, dayə; xesa; xoram baň, legaş jiyda.*

cıklet *seğaz (du, jovşuş dolu).*

çikolata *şokolad (yu); fındıklı ~ bjariyŋ thamarşca yına şokolad; sütlü ~ şuriň şokolad; meyvalı ~ stömiyŋ şokolad.*

çıl *thadamaş (du).*

çilek(ğı) *p̄agal-čazam (bu), czazam (bu).*

çimento *cement (yu); ~ fabrikası cementaň zavod.*

çinko *cink (yu); cinkaň.*

Cinli kitayxo (vu, yu).

çırkin *xaza docu, irça, irçanig (du).*

çiselemek *sersa; yağmur çiseliyor* *doğa sersa.*

çivi *ħostam (bu), bolt (yu), ġuy (bu, mas. koriyŋ ġoraş), maxa (bu), mjara (bu); zayl (bu), šift (yu, çu), zjok (yu); ~ başı ħostamaň khuz; ~ çakmak ħostamaş detta; ~ çıkar,*

ama yeri kali *kic. ħostam sħaballa, amma jürg (niys. mettig) disna = töypo yina çov yirzina, matto yina çov ca yirzina.*

çış *çış (du).*

çit *kert (yu).*

çiy *txi (du).*

çizgi *siz (du), zil (bu); ~ çizmek siz īaqa, zil baň.*

çizme *etka (yu).*

çizmek 1) *siz īaqa, sizaş īeqa; 2) djadayəa.*

çoban *ju (vu).*

çocuk(ğu) *zima ber (du), khantstag (vu), zima stag; ~ bahçesi beriyŋ beş; ~ yuvası beraş jalaşdeň sad; erkek ~ khan (vu); kız ~ yoj (yu); ~ büyütmek taş kemirmek kic. beraş qior thulgaş daar du.*

çocukluk(ğu) 1) *beralla (du), berallin şeraş; 2) beralla (du); ~ etmek beralla lelo, berex lela.*

çoğalmak *alsamdala, duqa xila.*

çoğaltmak *duqa daň, alsamdaqqa.*

çoğunluk(ğu) *duqaxa derg; duqaxa dolçünca qastoranı sistema; büyük bir ~ qastam bolluš duqaxa derg; ezici ~ duqaxa bolçara; üçte iki ~ şıə qoalǵa daňa duqaxa xilarca.*

çok(ğu) *duqa; çoga, vuno, başxa; ~ milletli qämniyŋ, duqa qämnaş dolu; ~ yoruldu iza çoga khadvella; ~u doqqaxa dolu daňa, duqaxa derg; ~u zaman duqa xolax, kest-kesta; ~ ~ mel duqa a, mel thex a; ~tan /beri/ toxxara, macax xalxa; ~ çabalayan, çabuk yorulur kic. duqa sixvellarg sixa khadlo = sixa daxana xi hordax ca qetta.*

çorap(bı) *pazataş (yu); dikişsiz ~ evna docu pazataş; naylon ~ neylonaň pazataş; kaçmaz ~ oħadoduš tüydarg docu pazataş.*

çorba *çorpa (yu); balık ~sı çeraq çorpa; lahana ~sı xasstomiyŋ çorpa; mercimek ~sı xoziyŋ qoň çorpa; pirinç ~sı*

duganañ çorpa; **şehriye** ~sı garzaniñ çorpa; **patates** ~sı kartoliyñ çorpa; ~ **içmek** çorpa yaa; ~ **taşınca kepçeye baha olmaz** kic. çorpa qixkina qaçıynaçul thäxä çada öşüş bac.

çökmek 1) oxfordiza; **sis çökülüyor** doxk oxfordüzü du; 2) çuxarca, çuqeta, oğaxarca, thexarca, oğaqeta; taqa; 3) çuqeta (*mas. besnəş çuqetta*).

çöl ġum-are (*yu*), are (*yu*).

çömlek(ğı) qaba (*yu, qiyra*); ~ **kebabı** ciydina xasstömaşça keçdina zizig; ~ **hesabına bakılırsa bugün ayın kırk beşi** kic. qabi çu tiysiñcu qöñ bürtigaşça dagardiça, taxana bettan şovzthqe pxöalğa de du.

çöp 1) levşig (*yu*), çeşalg (*yu*); xelig (*du*); **kibrit** ~ü sırnik (*yu*); **gözüme bir** ~ girdi suna bjärga cxa huma yaxana; 2) nexaş (*yu*); ~ **arabası** candarañ maşına; ~ **tenekesi** nexaş qüysü yäşka.

çömlek(ğı) siskal (*yu*).

çözmek 1) dasta, djadasta, sħadasta, parġat dita, parġatdaliya, parġatdaqqa, djaxeca; qasto; sħadaqqa, djadaqqa; 2) saco, sacam banj; dan, magiyta, cħalxadaqqa, mago.

çözüm sacam bar, magadar (*du*), cħalxadaqqar (*du*).

çözülmek cħalxadaqqa, qasto (*mas. ġullaq*).

çubuk(ğu) 1) sara (*bu*); 2) lülla (*yu*), ~ **içmek** lülla oza.

çuha isxar (*du*), maşa (*bu*).

çukur 1) or (*du*), jin (*du*), çutaje (*yu*); böra (*bu*); 2) khag (*bu, besnəş thex*); 3) kaş (*du*); **hava ~u** havaañ or.

çuval gali (*du*); ~ **ağrı** galıñ bertig.

çünkü, çünkü çundela, dolu dela.

çürüük(ğu) I. 1) daxkadella, telxina; murdolla; 2) çoga docu, onda docu, ledara; 2. jarzdarg (*du*).

çürümek daxkadala, murdola, talxa.

D

da ə. =m, thqa, heta, thaqqa *thäxa lättä dos bilgaldoqquş yolu daqalg*; **ben onu da gördüm** suna iştta iza ə gira; **onu ben de gördüm** suna-m iza ə gira; **onu ben gördüm de** suna-m iza gañ ə gira.

dağ lam (*bu*); **sıra ~lar** lamanan duq, lämniyən moğa; ~ **adımı** lamaro (*vu*), lamanxo (*vu*); ~a **çikan düz aramaz** kic. lam the voluş volço are ca löxu = laca ma laca deñ maz, läcə dja ma xeca.

dağçı alpinist (*vu*).

dağcılık(ğı) alpinizm (*yu*); ~ **kampı** alpinistiyyət lager (*yu*).

dağılmak 1) djasadarza, djadala, djadarza; **bulutlar dağıldı** marxaş djasayärzina; 2) djasadeqna xila, djadeqna xila, **mektuplar dağıldı** kexataş djasadeqna.

Dağıstanlı değastanxo (*vu*, *yu*).

dağıtmak 1) djasadarzo, djasalelxo, djasaqaxko, djasadaxa, djasalaxka; 2) djasadeqa, djadeqa, djasanisdañ.

dağlı lamanxo (*vu*).

dağlık(ğı) 1) lamanan, lämnaş dolu; 2) lämnaş dolu moxk.

daha 1) qıñ ə, hinca ə, duqaxa, sov, qıñ cqa ə; ~ **kimse gelmemiş** hinca ə sxa ca veana; **bir saat ~ beklemeli** qıñ ə çxana soxteñ sobar dañ deza; 2) uggar, thex; ~ **güzel** uggar xaza, xazo; ~**si var** i hinca ə çeq ca dälla; **bir ~ qıñ cqa ə**.

dahi ə, =m. iştta; **bunu ben ~ bilmiyorum** iza suna ə ca xää.

dâhi 1) pohme (*duqa xolañ stagax läcna*); 2) pohma (*du, adamax läcna*).

dâhil 1) çö (*yu*), kiyra (*bu*), çoxara daqa; **Anadolu'nun ~inde** Anatoliç çox; 2) thex, yuqax, çulucus; ~ **etmek** yuqadalo,çudalo; ~ **olmak** yuqadaxa, daqalaca; ~ **olmak üzre** yuqalocuş, yuqadalos.

dahiliye çoxara güllaqas; **Dahiliye vekili** Çoxaraçu güllaqiyə ministr; 2) kiyrara lazarş; ~ **mütehassisi** kiyraraçu lazariyn lor, terapevt (*vu*).

daima daim, guttar,dillina.

daimi dillina, xaddaza, daimlera, guttarlera, guttarenna,yillina.

dair cxannax läcna, xoqex; **edebiyata ~ bir konuşma** literaturax läcna du qamel.

daire 1) go (*bu*); 2) petar (*yu*); 3) departament (*yu*), otel (*yu*); ~**sinde** cxanan humanan dozanaşkaş; **bu esaslar ~inde** ocu polozeniyə dozanaşkaş.

dairevi gorga.

dakik 1) duthqa; 2) niysa; ~ **saat** niysa lela saxt.

dakika minot (*yu*); ~**si ~sına** minot minotaca nislüş.

daktilo 1) maşinxo (*yu*); 2) zorbanaş tekst; ~ **makinesi** zorba tuxu maşına; ~ **bilmek** maşinki thex zorba toxaxaa; ~ **etmek** maşinki thex zorba toxaxaa.

dal 1) ga (*du*), gara (*du*); 2) daqa (*du*); **bilim** ~ı jilmanaŋ daqa.

dalak (ğı) jonzar (*du*).

dalga *tayp.t.m.* tulğe (*yu, xinaj*); ~ uzunluğu fiz. tulğenaŋ yoxalla; ses ~sı äzniyŋ tulğe; **Moskova radyosu uzun orta ve kısa ~ üzerinden yayınlar yapar** Moskvara radio bolx beş yu yexaçuy, yuqqeraçuy, yocaçuy tulğenaş thex.

dalgakırın tulğecosturg (*yu*).

dalgalandırmak 1) sahiyo, sintem bayəa; 2) lesto.

dalgalanmak 1) karzaxbala (*hordax läcna*), tulğenaş lovzayala; 2) lesta; **bayraklar dalgalanıyor** bayraqaş lestaş yu.

dalgıç(cı) vodolaz (*vu*).

dalgın oylanaşka välla, tidame docu.

dalgınlık(ğı) oylane valar, tidam bocuş xilar.

dalmak niys., thed. çudaxa, oħadıza; **denize ~ horda** çu eqqa, buxa daxa; **işe ~ balxana** çuvola.

dalya georgin (*du, zezag*).

dam txov (*bu*); ~ altı rağu (*du*); **bir ~ altında yaşamak** cħana txov khelax jaŋ; ~dan düşen ~dan düşenin halinden bilir *kic.* xaloneň volcuŋ xal xalo laynaçunniy beŋ xuur dac.

dam zjakkeş (*yu, lovzoş yolu*); ~ tahtası zjakkiyŋ u; ~ taşı zjakki (*yu*); **yüz haneli ~ bje kletkiyŋ zjakkeş**; ~ oynamak zjakkex lovza.

damak(ğı) stigal (*yu, bagara*); ~ eteği kheda stigal; ~ kemiği çoga stigal.

damar 1) *tayp.t.m.* ḫorzam (*yu*); pxa (*bu*); *lam.* mäjdaniyŋ asa; **altın ~ı** dašo ḫasa; 2) *anat.* degapxa (*bu*); **namus ~ı** tuttu cunna eñ xiytira, cünga eñ deara.

damat(dı) nuc (*vu, yöjaŋ mayra*).

damga ştempel (*yu*); host (*du*); muhar (*du*); ~ ayar zer (*du*), ḫazar (*du*), cenalla hotto (*detex, desex läcna*); ~ pulu gerb yolu marka.

damgalamak ştempel toxsa, hotto; host danj; eñ qayqo, bexk baqqa.

damla 1) thadam (*bu*); ~ ~ thadam the thadam; zim-zimma, khez-khezig; 2) *med.* thadamaş (*du, molxa*); **bu ~dan kaç kere alacağım?** diynaħ mosazza mala deza hara thadamaş?

damlamak laşdala, thadamaş ega, lega, ega; örtüye ~ şarşu the thadam bozo; **damlaya damlaya** göl olur *kic.* thadam the thadam buzuş jam gullo.

damping ek. damping (*yu, maxbaraŋ mexaş laxabouxuş, tovaraş doxkar*).

dana esa (*du*); ~ eti esaŋ zizig.

danişma konsultaci (*yu*), qetaşo (*yu*); ~ bürosu xattarallıq büro.

danişmak konsultaci eca, dagavala; **bu işi kime danışmalı?** ocu ġullaqax läcna ḫänca dagavala megar du?

Danimarkalı datçanxo (*vu, yu*).

dans xelxar (*du*).

dansetmek xelxadala, xelxar danj, box boğa.

dansöz xelxarxo (*yu*).

dantel, dantelâ boy (*yu*).

dar 1) gotta; yuthqa; ~ oda gotta ēa, çö (*yu*); ~ elbise gotta koç; 2) töüş docu; ~ gelirli khezig max luş dolu; **vaktim ~dır**

xevala yiş yac sañ; ~da bulunmak axça catoarca xalo xega, qen xila; ~a ~xalla, mäjjargona.

daralmak gatdala; kostüm daraldı kostüm gatyella.

darbe *tayp.t.m.* toxar (*du*), tata (*du*); xalaxetar (*du*); thekheltoxar (*du*), xiycam bar; ~ teşebbüsü xiycam bañ górtar; hükümet ~si paçħalqañ xiycam bar; ~ indirmek toxo, thelata.

dargin ögaze, ögazdaxna, vas xilla, xalaxetta; niçin bana ~siniz? xo suna ögazvaxana hunda vu?, xo suna ögaz hunda vaxana?

darı borc (*bu*).

darılmak vas xila, xala xeta.

dâva 1) *yur.* lexam (*bu*, *cħanna dūħal lexam aya*), südan ġullaq; ~ açmak *cħanna dūħal* südan ġullaq ayba; ~ etmek *cħanna* süde arz dañ; 2) ġullaq (*du*); **eğitim** ~i dešarañ ġullaq; **barış (sulh)** ~si mašarañ ġullaq; **kan** ~si čir pxa (*bu*).

dâvacı *yur.* devnañ da, arzxo (*vu*, *yu*), ~ olmak lexam djaxaiyta, djaqovdo; **benden** ~dir co suna lexam qovdiyna; ~n kadı ise yardımıcın Allah olsun *kic.* devnañ da kadiy velax, Delera gó dexa xayna.

dâvalı *yur.* zöpaxo (*vu*).

davar kegiyra majaş yolu däxniy.

davet 1) qayqar (*du*); ~ etmek qayqa, vola ala; ~i üzerine gelmek *cħamma qayqina* vañ; 2) banket (*yu*), toy (*du*); ~ yapmak banket yan, toy hotto.

davetiye qayqarañ bilet.

davetli xoşalğa veanarg, xasa (*vu*); ~ olmak xoşalğa qayqina xila, xoşalğax xila.

davranış 1) xilar (*du*), tergo yeş xilar, dika xilar, lelar (*du*); **bize karşı** ~i samimidir i txöca daggara var, co txöca leloş derg daggara dara; 2) dällarg (*du*), dinarg (*du*), lelar (*du*), dar

(*du*); **bu adamin ~ları** daima dürüsttür ocu staga deş derg niysa du.

davranmak 1) lela, lela xaa; 2) dañ, lela; **ağır** ~ mellaşa lela.

davul vota (*yu*, *yoqqanig*); ~ sesi votanañ dur; ~ çalmak vota yetta; ~ görür oynar, mihrap görür ağlar *kic.* vota giça – xelxa volu, mixrab giça doxko volu = mukadexkaşa un deəça, birdolag xülü, birdolaşka un deəça, mukadaxka xülü.

davulcu votança (*vu*).

dayak(gı) 1) gaz (*yu*); ~ atmak gaz yetta, yetta; ~ yemek yittina xila; 2) górtor (*yu*); ~ cennetten çıkmadır *kic.* gaz dika xexarxo vu (*niys.* gózañ şhayalar yalsamanera du).

dayamak khelgorto, thetovzo, thetajo.

dayanıklı 1) onda, çoga; ~ kumaş çoga khadi; 2) dönalla dolu, lalu, dika lovş; **soğuğa** ~ şelonas lovş, şelonex ca qorus.

dayanıksız 1) çoga docu, ledara; ~ deri ledar thärsig; 2) ca laluñ, giyla, mela.

dayanışma daqa qaçar (*du*), bertaħ xilar (*du*).

dayanmak 1) thetovzo, thetaja, gola thegorto; 2) lañ, ladala, taqa; **çocuk ameliyatı** dayanmıştır bero ethor dika layra; ber ethiyna du.

dayı nenañ vaşa (*vu*).

dazlak khunzal, çeraş dälla.

de ø, thqa, heta, amma, delaħ ø; **ben de** so ø, iştta so ø; **yoruldum da, açıktım da** so khad ø vella, mac ø vella.

dede deda (*vu*), nenada (*vu*); ~m yerinde sañ dedeñ xenara; ~den toruna thäxengara thäxenga, dayşkara beraşka, baqqiyçärgara kegiyçärga; ~si koruk yer, torunun dişi kamaşır *kic.* dayşa ärga kemsas yiçşa, beriyñ cergas lexa =

dayşkara dälla vonig beriyň koça doğu (bale dolu) = çüra ara vonig dalax, arara çu dikanig doğur dac.

defa cqa ; **bazı** ~ naggax, cqcacqa; **bir** ~ cqa; **birkaç** ~ masittazza; **bu** ~ hinca; ~larca masiyttazza.

defans sport. düxalo yar.

defile gaytar (*du, mas, bedariyñ*).

defne lavr (*yu*), lavrañ ditt.

defter tetrad (*du*); **hatıra** ~i dnevnik (*yu*); **not** ~i djayazdeñ knizka; **şeref** ~i bækinci siylaşçarma lerina knizka.

değer I. 1) max (*bu*); ~i biçilmez max älla ver vocu; 2) dikalla (*yu*), doğuş derg; dina dika, xaq derg; 2. mexala, megar dolu, xaq dolu, lorus dolu; **dikkate** ~ tergo yan xaq dolu.

değerli 1) mexala, beza max bolu, deza, mexala humnaş; 2) loru, lorus dolu, xomsara; ~arkadaşlar! xomsara naqostiy!

değersiz humma a docu huma, khezigçu mexaŋ.

değil dac, ma, ca; **o ~, sen gideceksin** i vac, xo vu vödüş verg; **yalnız evi ~ bahçeyi de** gezdik cıyne xävsina ca jaş, xass tömiň beşe a xävsina txo; ~ mi? iştta dac? baq dac?; **biçim** ~se mel laxara a.

değirmen xera (*yu*); su ~i xin xera; **yel** ~i mexaŋ xera.

değirmenci xarxo (*vu*).

değişik 1) xiycadella; 2) tayp-taypana, tayp-taypanara.

değişiklik(ğı) xiycam (*bu*), xiycadalar (*du*); ~ler göstermek xiycamaş xila.

değişmek 1) xiycadala; **hava değişti** xenaŋ hottam xiycabella; 2) xiye; **onunla saatlerimizi değişik** oxaşimma saxtaş xiycira; 3) xiye; **çamaşır** ~ çuxulayuxu humnaş (*mettaŋ loççarş*) xiye; **üstünü** ~ bedar xiye.

değiştirmek xiye (*cxaaz vuqunax*), xiycadala (*mas, husamaşa*), xiye (*mas, bibliotekex knizka*).

değmek xeqadala, xaqadala, djaħaqadala.

değnek(ğı) gaz (*yu*), jasalg (*yu*); **koltuk** ~i jasa (*yu*); **kayak** ~i liziň gaz.

dehşet qeram (*bu*), qerar (*du*), jador (*du*), qemat (*du*); 2) ma tamaş bu!; ma qemat du!; ~!, **bu ne güzel film!** mel xaza yu film! ma tamaş bu!

dehşetli qemate, inzare, irça; ~ bir yağmur doğanaq qemate; ~ korktu jalamat çoga qeravelira iza; ~ bir tablo irça surt.

dek qaççalc, =lc; **akşama** ~ çahşti sarralc bolx bira co; **tepeye** ~ çıktı iza büxxe qaççalc xalavelira.

dekan dekan (*vu, yu*).

dekolte dekolte (*yu*); çet (*du, zudariyñ kuçan*).

dekor dekoraceş (*yu*).

dekovil gotta čerpoştneq.

delâlet 1) teşalla (*du*), bilgalo (*yu*). 2) djagaytar (*du*), theħazor (*du*); ~inizle ... aħ gaytar (*theħazor*) baħana dolus...; ~ etmek teşalla daq, mäjna xila; gayta, xazo.

delegasyon delegaci (*yu*); vekalş (*bu*).

delege vekal (*vu*).

deli tilla, xeradälla.

delik(ğı) 1) jürg (*du*); 2) jürg dälla; ~ büyük, yanuu küçük kic. jürg doqqa du, amma yoma zima yu-qa = yalsamane vaxa reza vara co, qinoş duqa dacaxara.

delikanlı qonanig (*vu*), zima stag (*vu*), khant (*vu*).

delil teşam (*bu*), teşalla (*du*), argument (*yu*); ~ler göstermek töşalla dalo, buxa the dalo, argument yalo; ~ olarak argument yina.

delmek jürgaş daq, jürgaş daxa, jürg daqqa.

demeç(ci) djaalar (*du*), djaħedar (*du*), xaam bar (*du*), intervju (*yu*); ~vermek xaam bañ; intervju yala.

demek 1) diyca; ne diyorsunuz? aħ huñ düyecu?: **bununla** ne ~ istiyorsunuz? cünca xo huñ ala ġerta?: 2) ala; **buna ne dersiniz?** aħ huñ er dara cunax? 3) xila, mäjna xila; ~ ki, ~ oluyor ki delaħ heta, ištta delaħ, tera xila ...; **bu ne ~?** hara huñ du?, i boxurg huñ du?: **ne diye?** hunda?, stenaq düħxa?

demin hinccā, duqa xan yoccus.

demir 1) eċig (*du*); 2) yakor (*yu*); ~ **atmak** yakore hotta; ~ **almak** yakorera djadovla; äčkañ; ~ **nemden, insan gamdan** çürür *kic.* eċig meqano duu, stag balano (gaygano) *vuu*.

demirci äčka pħar.

demirlemek yakore hotta, yakor tasa.

demirli yakorex lättas dolu; ~ **bulunmak** yakorex latta.

demiryolcu čerpoştnejqaxo (*vu*).

demlemek basar daqqa (çaynaq).

demli basar däqqina (çaynaq); ~ çay dikä däqqina basar.

demlik(gi) basar doqquş yolu çaynik.

demokrasi demokrati (*yu*); **halk ~ memleketleri** xalqan demokratin mexkaş.

demokrat demokrat (*vu*).

demokratik demokratin, demokraticeski.

deneme zer (*du*), zedellarg (*du*), xazar (*du*), cenalla hottor (*du*); **nükleer yeraltı ~leri** lättaq buxara yaderaq zeraş.

denemek zeñ, lañ, xega, xaza.

denge fīz niysalla (*yu*); sobare xilar.

deniz 1) hord (*bu*); ~den hordaxula, horda thexula; ~e **girmek** horda çox liyça; 2) hord lovzabalar; **bugün ~ var** taxana hord tiyna bac; ~ **dalgasız olmaz** gönüł sevdasız

olmaz *kic.* tulgenaş yoçoş hord ə ca xülü, satıysamaş bocuş dog ə ca xülü.

denizaltı xi buxaxula lela kema.

denizaşırı hordal deħara, genara; ~ **ülkeler** genarę maxkara.

denizçi hordaxo (*vu*), morák (*vu*).

denizcilik(gi) hordaşkaxula lelar.

depär sport. start (*yu*).

deplasman sport. mettaxdovlar (*du*), djasadovluş xilar, mettigaş xiycar; ~ **yapmak** mettig xiycar, mettax voluš xila.

depo 1) skald (*yu*); ~ **etmek** skalada çu dilla, djadilla, thekheldilla; 2) bak (*yu*); **benzin ~su** benzobak (*yu*).

deprem moxbegor (*du*).

derbi sport. derbi (*yu*).

dere 1) xi (*du*), tatol (*du*); 2) çoz (*du*), toġi (*yu*), ataġa (*yu*); xinaq daqaluş dolu xarş; ~ **den tepeden** konuşmak cħacca humanax läcna xabar diyca; ~yi görmeden parçaları/nı/ **siğama** (*ya sıvama*) *kic.* xi the ə qaçale ca bo xeçiñ kogaş xäla.

derece 1) gradus (*yu*); temperatura (*yu*); **hararet otuz ~ye** kadar çıktı yovxo thqe itt graduse qaççalc xalayälla; 2) gradusnik (*yu*), termometr (*yu*); ~ **koymak** gradusnik hotta; 3) theġa (*du*), baram (*bu*), darz (*du*); **aşağı ~deki okullar** laxarċu theğanañ iż-żkola; **son ~ sempatik** uggar laqarċu darzex bezamenig; **bir ~ye kadar** şen barameħ, şen barame xäzzina; 4) sport. xilam (*bu*), xillarg (*du*); darz (*du*), klass (*yu*).

dereotu(nu) oċċam (*yu*), cica (*du*).

dergi 1) zurnal (*du*), gulam (*bu*).

derhal hinccā, ocu soxtteħ, xem bocuş.

deri 1) çqor (*du*); çoka (*yu*); 2) çqüyriq (*yu, stömiyη*).

derin tayp.t.m. khorga; çoġa; ~ **bir uykū** çoġa nab qetar.

derinlik(ğı) *tayp.t.m.* khorge (*yu*), khorgalla (*yu*).
derken ćeñxana, ćeñxaşxa; occu metteñ, occu xenax.
derlemek sħalaħo, sħabaxa (*mas. stōmaš*).
dernek(ğı) 1) yuqaralla (*yu*); Sovyet İtalyan dostluk ~i Sovetañ- İtaliñ dottaġallıñ yuqaralla; 2) kruzok (*yu*).
derpiş: ~ etmek bilgaldan, tidame eca.
ders *tayp.t.m.* dars (*du*), urok (*yu*); ~ vermek a) urokaş yala, jamo, ḥexa; b) xaita; ~ çıksamak qetamna xila, qetam çu valo; **bu sana ~ olsun** ḥuna qetamna xülda hara.
dersane klass (*yu*), auditori (*yu*).
dert(di) bala ḥegar, jazap (*du*), doqazalla (*yu*), irs caxilar (*du*); ~ yanmak bala balxo, lethqamaş bañ; ~ ağlatır aşk söyletir *kic.* balano velxa dog doüyü, bezamo xelxa vala dog doüyü.
dertli bala ḥöguş verg; ġayġane, ġiyla.
desen thamar (*yu*), bustam (*bu*, *düycurş khadi theħ xuluş dolu sürtas du*); ~li kumaş kepa töxna khadi.
destan destan (*yu*), turpala diycar.
deste tup (*yu*), bott (*yu*); kurs (*yu*), cov (*bu*), koçar (*du*); bir ~ gül roza zezagiyen kurs.
destek(ğı) *niys.. thed.* naqostalla (*du*), go lacar, thetaş (*du*), go daqqar, ġortor (*yu*), kogtosiyla (*yu*), koggortiyla (*yu*).
desteklemek *niys.. thed.* naqostalla dañ, ġortor xila.
dev 1) gigant (*vu*), jalamat (*du*), djütha (*vu*), vamphal (*vu*); ~ adımlarıyla ondda ġulçaş yoxuş xalxaşa taja, qia; 2) ubar (*du*), yilbaz (*du*), doxalla (*du*); ~ var tnäxe xir yu; ~ etmek a) djadaxa, daxdala; b) djadaħxa; c) daxa, lela; **okula ~ etmek** işkole daxa, işkole lela.
devamlı dexxa; ~ ve sağlam barış yexxaçu xanna ə, çago yoluş ə maşar.

deve emkal (*yu*); ~ köcegi (köşeği) emkalañ khorni (*ya beqa, yeqaçu xenara*); **tek örgüclü** ~ cħa duma bolu emkal; ~ adımı ile mellaşa, cħacca kog boqquş; ~ **Kabe'ye gitmekle hacı olmaz** *kic.* ḥażċa yaxarx, emkalx ḥaża ca xilla = ḥażċa băħxaça ə ca yälla sārmaseqan ħoza dja.
devekuşu straus (*yu*).
develope: ~ etmek *surt.* guçudaliyya.
devir(vri) I xan (*yu*), mur (*bu*), zama (*yu*); **tunç** ~i borzanañ ömar (*ya zama*); ~ açmak mur djabolo, zama djayolo.
devir(vri) II ḥiyyor (*du*), ḥiyyar (*du*), go baqqar (*du*), go (*bu*), go tasarr (*du*).
devirmek 1) xerco, oħadetta; thedozo; oħadaxka, oħadasso; thedozo *thed.m. (mas. bexk thebozo)*; xarco, oħatoxa; bertaldaqqa, junkarderzo; 2) doxo, dozo, djadaqqa; **hükümeti ~ jedal dozo.**
devlet I paçħalq (*yu*); **büyük ~ler** yaqqiy paçħalqaş; sosyal ve ekonomik bünyeleri farklı olan ~ler tayp-taypana socialni ə, ekonomiçeski ə djahottam bolu paçħalqaş.
devlet II irs (*du*), berkat (*du*), toqo (*yu*), dika (*du*); ~le! dikanca ġobla!, neq dika xülda!, marsha ġobla! ~ oğul, mal tahil, mülk değirmen *kic.* khant irs du, yalta - axça du, ḥera - baxam bu.
devletleştirmek nacionalizaci yañ, paçħalqañ kara dala.
devre 1) mur (*bu*), go (*bu*); 2) taym (*yu*); ilk ~ xalxara taym (*mur, go*).
devrik 1) yuxabüllu; ~ yaka yuxabüllu kaç; 2) voxiyna, voziyna, djaväqqina.

devrim revolüci (*yu*).

devrimci 1) revolucioner (*vu*); 2) revoluciñ, revolucionni.

devriye patrul (*yu*), garol (*du*), xa (*du*).

deyim alar (*du*), cäñaqetta deşnaş (*du*); **başka bir ~le** qeçü kepara älça.

dezenfekte: ~ etmek dezinfekci yan, molxanaş toxo.

dış arañara aðo; 2) arañara; **~ siyaset** arañara politika; **~ kapı** arañara nej; 3) : **~ında** ara, ara yoluš, araxula; **burun ~ında** cul sovanaxa; **~ından** arañara; 4) yocu, yocuš; **program ~** programmeš yocuš; **~ı sizi, içi beni yakar;** ya ~ı eli **yakar, içi beni yakar** kic. thexule yovxo luş xetalañ ə, çuxule vagor voluš yu; **ya** thexula xo voxviyr voluš xetalañ ə, çuxule vagor voluš yu.

dışarı 1) arañara aðo; 2) ara, araxula; **dışarı/dan** arañara, arara; dozanal arañara; **~ çıkmak** novqa vala; **dışarıda** kertañ, üythañ, novqañ, ciynal araña; **onu ~ya gönderiyorlar** iza provinci xaziyna; **dışarıda kaldılar** üş arañ sevcira.

difteri difterit (*yu*), difteri (*yu*).

diğer qıñ, vaza, cñadolu, cñabolu, cñaverg, cñaberş, qidolu, cu yuqqe älça.

dik 1) irxe (*yu*), oñane (*yu*), oñanexa, çuvussiyila (*yu*); junkar; cexxaşxa; 2) irx, vertikalni; perpendikulären.

diken khoxcal (*du*); **kirpinin ~leri** zünañ khoxcalş.

dikey vertikalañ.

dikiş tegar (*du*); **~yeri evna** (*du*); **~makinesi** tögu çarx.

dikkat tergam (*bu*), tergo (*yu*), tidam (*bu*); **~le** tergam beş; **~e almak** tidame eca; **~ etmek** tidam thebaxiya.

dikkatli tidame, tergame.

dikkatsiz tidam boci, tergo yocu.

dikmek 1) doğa, denç (*oramat*); 2) çudaxiyta, çubolla; çuhotto, çudilla; **bayrak** ~ bayraq djayoğa; 3) tega; 4) dañ, hotto, dalo, djahotto.

diktatör diktator (*vu*).

diktatörlük(gü) diktatura (*yu*), diktatoralla (*yu*); **proletarya ~ü** proletariatan diktatura.

dil 1) *tayp. t. m. mott* (*bu*); **~iniz uzatınız** mott gaytaña; Türk ~i turkoyn mott; **küçük ~** mettañ büxig; 2) *geogr. arc* (*bu*, *lamanaq*); **~ balığı** kambala (*bu*, *çerañ taypa*); **~, ağrıyan dişe gider** kic. mott guttar ə lozaçu cergax xeqalo.

dilek(ğı) laar (*du*), laam (*bu*); luurg (*du*); dexar (*du*); **~lerini söylemek** şena luuš derg djaala.

dilekçe dexar (*du*).

dilemek laa, xila, luurg djaala; **size başarılar** dilerim şuñ qiamas xüliyla lää.

dilenci qeñ, miska, giyla, saǵadöxurg (*vu*).

dilenmek qella xega, saǵa dexa.

dilim castar (*du*), kiysig (*yu*), bjelig (*bu*), yüxk (*yu*); daqa (*du*), daqalg (*du*); **bir ~ karpuz** xorbazañ daqa; **portakal ~i** apelsinañ daqalg; **ekmek ~i** bapkañ yüks.

dilsiz 1) mott ca xuu, mott ca xuurg, vist ca xulu, tiyna, dagañ; 2) tiyna, esala, vist ca xulu.

dimağ xə (*bu*).

din din (*du*); **~ ve ibadet** hürriyeti dinañ thedaxkarş quoçuşdañ baqo xilar.

dinc moguş, ünax çena, onda (*xan töxnaçu stagax läcna*).

dini dinañ; **~ bayram** dinañ dezde.

dinlemek 1) ladoğa; 2) laduğuş xila.

dinlenmek sadaja.

dinleyici lədəğarxo (*vu, yu*); **radyo** ~si radiolədəğarxo (*vu, yu*).

dinmek 1) djateñ, djalaqə, dita, teñ, saca; 2) djateñ.

dinsiz ca teşa, cateşarg (*vu, yu*), din docug.

dip(bi) 1. 1) bux (*bu*); 2): **salonun ~inde** salonañ çox; 2. ullo, yuxxe, gerga, xottayella; **ağacın ~inde oturduk** txa ditta khelañ oħaxevşina jaš dara; **duvarın ~inde** pena yuxxeñ.

diploma diplom (*du*); şeref ~si siylax diplom.

diplomalı diplom yolu; ~terzi diplom yolu tegarxo.

diploması diplomati (*yu*), ~ masuniyeti diplomatiñ parğate (*yu*), korta-muqalla (*yu*).

diplomatik diplomatiñ.

diplomatiklik(gi) diplomati (*yu*), lerina dina xesap, khelxaravala xaar.

dipsiz bux bocu.

direk(gi) 1) bjoğam (*bu*), maçta (*yu*), ǵaz (*yu*); **bayrak** ~i bayraqañ ǵaz; **elektrik** ~i elektriçeski bjoğam; 2) *sport.* turnik (*yu*), bjoğam (*bu, kevniyŋ*).

direksiyon tham (*bu, avtomobilaj*).

direktif direktiva (*yu*); ~vermek direktiva yala.

direktör direktor (*vu*).

diri 1) diyna; ~ ~ diyna dolluşeñ; 2) qexkaza, çoǵa, deqa; **et biraz** ~ olmuş zizig çoǵo, ondo du.

dirsek(gi) gola (*yu, kuygañ*).

disiplin disciplina (*yu*).

disk *sport.* disk (*du*); ~atmak disk qossa.

diskalifiye: ~ etmek *sport.* diskvalifikasi yan, govzalla yoxo.

diskçi disk qossalıxo (*vu*).

diskotek(gi) fonoteka (*yu*).

dispanser dispanser (*yu*); verem ~i yovxarınyñ camgama düxalara dispanser.

diş 1) cerg (*yu*); 2) cerg (*yu, adamiyŋ* ə . diynatiyŋ ə yocurg); bir ~ sarmısañ särmasaqan cerg; 3) khomsarş (*yu*).

~ eti karın doyurmaz kic. cergaş yuqax disinçu zizigax vuzur vac.

dişeti(ni) döla (*du*).

dişi ste huma (*mas. diynatiyŋ*).

dişli 1) cergaş yolu; 2) zjenañ ćıqurg, şesternä (*yu*).

diabet diabet (*yu*).

diagram diagramma (*yu*).

diyalektik 1) dialektika (*yu*); 2) dialektikiñ.

diyalog dialog (*yu*), qamel (*du*).

diyanet süpalla (*yu*), din xilar (*du*), imanalla (*du*).

diye 1) = xama; **sizi göreyim ~ geldim** so veana xo garxama; 2) cundela, dolu dela; **gücenirsiniz ~ bir şey söylemedim** as humma ə ca elira, xuna xalaxetar dolu dela; 3) bañana ə dina; **hastayım ~ çalışmıyor** camgar bañana ə dina, bolx beş vac iza; 4) älla; **gelirim ~ söyledi** co şa vogur vu älla; 5) ma-darra qamel bilgaldoqquş; **birazdan gelirim ~ gitte** djavöduş co elira: "So xə ca luş yuxavoğur vu".

diyoptri dioptri (*yu*).

diz gola (*yu*); ~ çökmek gola hotta.

dizanteri dizent əri (*yu*), çoxlazar (*du*).

dizi 1) tay (*du*); ~ şerenga (*yu*), moǵa (*bu*); 3) moǵa (*bu, humniyŋ*).

dizmek 1) theodoxka (*mas. tütes*): djahitto, djasahitto, djasanisdañ moğarşkañ şen-şen mette; 3) polirg. laño.

doçent docent (*vu, u*).

doğma 1) ber dar, ber xilar; 2) dina; ~ büyümə Moskovalıdır iza Moskvaň vanj ə vina, qia ə qıəna; **doğmadık çocuğa kaftan biçilmez** kic. daza dolçu berana tega koç ca yoru = xer ə yillale kharkhar yillina.

doğru 1. 1) niysa, düxhal dja; 2) baq lüyñ, baq lüyrg; 2. baqderg (du); 3. 1) niysa xila; 2) düxhal dja, niyssa...; **akşama** ~ saraño; **dağa** ~ lam the; ~dan ~ya niyssa dja, yuqa huma docuş.

doğrulamak baqdañ.

doğrulmak nisdala, xalanisdala; djadoladala, theadoladala.

doğu malxbale (*yu*); **Orta** ~ Yuqqera Malxbale; **Uzak** ~ Gena-Malxbale; **Yakın** ~ Gergara Malxbale.

doğum 1) ber dar, ber xilar; ~ günü kutlamak vina de dazdañ; 2) ~evi ber deñ ca.

doğumlu vina, vina volu; **bin dokuz yüz yirmi** ~ ezar iss bje thqolqaş şarañ vina volu.

doğurmak dañ, qolla.

dok dok (*yu*).

doksan dezthqe itt.

doksaninci dezthqe üttalga.

doktor doktor (*vu*).

doktora doktoran darz; ~ tezi doktoran dissertaci.

doktrin doktrina (*yu*).

dokuma 1) khadi dar; 2) khadi (*du*); ~ tezgâhi khadi deñ çarx.

dokumacı khadidarxo (*vu, yu*).

dokumak dañ, duca, doza.

dokunmak 1) *tayp.t.m.* xaqadala, djaħaqadala, küg toxal; **lütfen dokunmayınız** dexar du küg ca toxar; **bu şarkı bana**

dokundu i yiş sañ dagax xaqaluş yu; 2) zeñ dañ, zulam dañ (*moguşallina*); **bu yemek bana dokunur** i yuurg suna zene yu.

dokunulmazlık(gi) the kük qovdo camagar (*du*); **milletvekili** ~ı parlamentan the kük qovdo camagar.

dokuz iss (*du*); ~umuz issex stag tħox; ~da bir üssalgaçux cħaæ; ~bir daha on eder issanna the cħaæ töxça itt xulu; ~unda ne ise, doksanında da odur iss şo dolçu xenañ verrig dezħħeqe itt qäçça ə vu (*dikaçu aġor xiycalus vac boxur du*).

dokuzuncu üssalga.

dolap(bi) škaf (*yu*); **elbise** ~ı bedariyñ škaf, garderob (*yu*); **kitap** ~ı knizkiyñ škaf; **buz~ı** şelig (*du*), xolodilnik (*yu*).

dolar dollar (*du*); **Amerikan** ~ı amerikañ dollar.

dolaşmak 1) qersta, dälla lela, doladala; **bahçede** ~ stömiyn beşaxula volavala; 2) gotasa, go baqqa, gonaxa xaza; **şehri**

dolaşılım ġalaxula bjärg tuxuş düylaloy vay; 3) lelaş xila (*mas. xabarş*).

dolaştırmak diga, lelo, gayta (*mas. ġala*); **bana şehri** **dolaştırdı** co suna ġala gaytira.

dolay gonaxe (*yu*); **Ankara** ~ları Ankara gonaxara mettigaş.

dolayı baħana doluš, dözna; **bundan** ~ i baħana doluš, cünca dözna.

dolayısıyla 1) go tesna, qeçaxula; **onu kardeşi ~ tanıdım** cūnañ veşexula vevzira suna iza; 2) dolu dela, xilarna, dözna; **havalaların fena gitmesi** ~ yoçana yolu dela; 3) cundela.

doldurmak 1) duza, doxka, čodoxka, duzo (*mas. gay*); 2) yuza (*mas. top*); 3) niys. plomba yilla; **diş** ~ cergaşna plombanaş yaxka; 4) theyazdañ; **anket** ~ anketina theyazdañ.

dolgu *med.* plomba (*yu*), cerg yottar (*du*); ~ **yaptırmak** plomba yilla, cerg (*qel*), yottiyya (*lor volçax*).

dolma dolmanas (*yu*); **biber** ~sı atars çüyöökina burç; **domates** ~sı ättä keçiyina pomidoraş; **kabak** ~sı ättä keçiyina kabaçokaş; **patlıcan** ~sı ättä keçiyina baklazanaş; **yaprak** ~sı kemsiyən ga yuqaxarçıyna dolmas; ~ **kalem** avtoručka (*yu*).

dolmak 1) duza, düzna xila; 2) qaça, qoçuş xila, çeqyalal (*xenax läcna*).

dolmuş marşrutañ taksi; ~ **motoru** marşrutañ kater; ~ **yapmak** marşrutañ reysaş yanj.

dolu I qora (*yu*); ~ **yağıyor** qora yu theyettaş; ~dan islanmışın **yağmurdan pervası olmaz** *kic.* qoranna khel nisvellarg doğanax ca qoru.

dolu II düzzina, düzna, döttina; **araba** ~su maşına yüzzina yöttina; **avuç** ~su kana düzzina, cxa kana; ~ **küpün sesi** çıkmaz *kic.* düzna boşka ca deka.

domates tomat (*yu*), pomidor (*yu*).

domino domino (*yu*); ~ **oynamak** dominox lovza.

dominyon dominion (*yu*).

domuz ḫaqa (*yu*); **yaban** ~u aqa nal; ~ **derisinden post olmaz**, **eski düşmandan dost olmaz** *kic.* ḫaqiñ çokanax thärsig ə xir dac, xillaçu mostağax dottağ ə xir vac.

don çuxulyuxu xeça.

donanma 1) flot (*yu*); **ticaret** ~sı maxleloran flot; 2) illüminaci (*yu*).

donanmak 1) xazyala, keçyala (*mas. galex läcna*); 2) illüminaci yeş keçam bañ, girs hotto.

donatmak 1) keçyan, xazyan; 2) keçam bañ, girs hotto.

dondurma morozeni (*yu*); **çikolatalı** ~ şokoladañ morozeni; **cilekli** ~çazamiyən morozeni; **kaymaklı** ~ thayñ morozeni.

dondurmak *niys., thed.* goradayta.

donmak şeldala, ġoro, daño, şellus xila.

donuk qölina, çeq sa ca guñ.

doping doping (*yu*).

dosa lami (*bu*).

dost 1) dottağ (*vu*); 2) dottağallıñ;

~ **memleket** dottağallıñ paçħalq.

dostane 1) dottağallıñ; **gayri** ~ gamonañ, xiyrə; 2) dottağallica, dottağalla dezarca; **dost başa düşman ayağa bakar** *kic.* dottağ körte ḫozu, mostağ kogaşka ḫozu.

dostça ḫaz. dostane 2.

dostluk(ğu) dottağalla (*du*), dottağallıñ yuqamettigaş; **edebi** ~ guttarennə ə dolu dottağalla; **sıkı** ~ çoğa dottağalla; ~ **elini uzatmak** dottağallıñ küg qovdo.

doymak duza, jaba; **karnım doydu** so yüzna, so yüzna vu; **doya doya** ma-yezza, ma-luəu, vuzzalc, jabbalc.

doyurmak ḫaz. dövmek.

dögmek ḫaz. dövmek.

dökme 1) laloş dar, laloş yina huma; çüyna (*du*); 2) laliyna, çüynəñ.

dökmeci liteyşik (*vu*).

dökmek 1) lalo, dan, jano; 2) doxka, ḫarsa, oħajano; 3) dozo, ego, oħaego (*mas. ġaş*); 4) tila, oħaega (*mas. mesaş*); 5) tüy ~ basadala, tila (*olxazarez läcna*); 6) dan, dovla, duza (*mas. noth yañ, deg qartanaşa duza*); 7) lalo (*metall*).

dömfinal spɔrt. axfinal (*yu*).

dömisek axdeqa (*çağarx ləcna*); ~ **şarap** axdeqa çagar; ~ **Kavaklı** axdeqa “Kavaklı” çagar.

dönemeç(ci) djaħävziyla (*yu*), golatuxe (*yu, neqan*).

dönmek I) *nıys..thed.* xiyya, gotiyya; **başim dönüyor** sañ korta xiyya; 2) yuxaverza; 3) djaħavza, djaverza; **bana döndü** iza sögaħa sħavirzira; **arkasını** (*ya sırtını*) ~ buq töxna djahitta; 4) voxax, yuxavala, kerstdaq (*mas. dašax voxax, şej deşnaşna kerstdaq*); 5) derza; xila.

dönüm I djaħävziyla; ~ **noktası** djaħävza mettig.

dönüm II denüm (*yu, latta dustaraj baram, 919.3 kv. m bolu*).

dönüş 1) yuxaverzar (*du*); ~te yuxavoğuş; 2) djaverzar (*du*), djaħavzar (*du*); **yüz seksen derecelik ~ yapmak** bje yezħha gradusana ħavza, yuxaverza.

döndürücü döalġa.

dört(dü) diə (*du*); ~ümüz tħox viə, tħo viə; ~ **bir** döalġa daqa; ~ **defa** döazza; ~ **duvar arasında** (*ya içinde*) kalmak bea pena yuqqex jaŋ.

dörtgen biəsaberg (*yu*).

dösek(ğı) gö (*yu*).

döşeme cenqa (*yu*), cenqa yillar.

döşemek toxax, dilla, tasa, kheldilla, kheltasa, kheldarzo; 2) billa (*mas. neq*); 3) dotta, dilla, daxka, djadotta, djadilla, djadaxka (*turbanax, relsaş*); 4) mebel hotto.

döviz 1) valüta (*yu*); 2) deviz (*yu*), lozung (*yu*).

dövmek detta, doxo, qeta, kegdaq.

dram drama (*yu*); ~ tiyatrosu draminq teatr.

dramatik draminq, dramatičeski.

dua doja (*du*); ~ **etmek** doja daň.

duayen dip. duayyen (*vu*).

dublaj kinoñ goçdar.

duble şıə (*du*), şınañ barameħ (*malarañ porci yu yüycüs yerg*); iki ~ **bira** şı kruzka yiyy (*piva du*).

dudak(ğı) balda (*du*).

duhuliye čuvöoduş lurg.

dul zero (*yu*), yisna zuda; zera-stag (*vu*), zuda yellarg, visnarg (*vu*).

duman 1) khüraŋ; 2) doxk (*yu*).

dumanlı 1) khüraŋ; 2) doxk dolu; 3) qägna, qagiyna; ~ **balık** qagiyna çara.

duo duet (*yu*).

duraç(ci) aqa njäna (*yu*), aqa kotam (*yu*).

durak(ğı) sacor (*du*), soce (*yu*), sociyla (*yu*); djahuttiyla (*yu*), djahottayyla (*yu*); **otobüs** ~i avtobusañ sociyla; **son** ~ thäxxara sociyla; **taksi** ~i taksiñ djahuttiyla.

durgun 1) tiyna, esala, parġat, mellaşa; **deniz bugün** ~ hord taxana tiyna bu; 2) lelaş docu, mettaxħuyış docu, lättas dolu; ~ **su** lättas dolu xi; 3) höttina lattar, mettax cadalar (*mas. maxleloraq gullaq*).

durmadan saccaza, xaddaza.

durmak 1) latta; 2) saca; 3) djadala, djalaqa; **yağmur** durdu doğa seċċa; 4) xila; **kitaplar masanın üzerinde** duruyor knizkaş stol thex yu.

duru ċena, çeq sa guş.

durum 1) xal (*du*); **milletlerarası** ~ dünenuqara xal; müşkül bir ~ xalcu xol the hotta; 2) xal (*du*), xolex xilar (*moguşallıca dözna*); ~u ağırdır iza xalcu xolex vu.

duş duş (*yu*); **sıcak** ~ yovxa duş; **soğuk** ~ şıyla duş; ~ **yapmak** duşa khel liyça.

dut(du) komar (*yu*); ~ suyu komariy় mutta.

duvar pen (*bu*); ~ gazetesi penañ gazet; ~ kağıdı penax iuxu kexat, oboys (*yu*); **kale** ~ı gopañ pen.

duygu sinxaam (*bu*), xaadalar (*du*).

duymak 1) xaadala; 2) xaza, xezas xila.

duyurmak xaiyta, xaam banj.

düdük(gü) 1) şok (*yu*), mox (*bu*); ~ çalmak şok yetta, mox betta; 2) zurma (*yu*), şedag (*yu*).

düğme 1) nüyda (*yu*), mjariy (*du*); **kol** ~si püyüsa thex mjariy; **yaka** ~si kaç djatosu mjariy; 2) knopka (*yu*), djayoyəurg (*yu*); ~ye basmak knopka thetajo.

düğümlemek djadolla (*mas. nüyda djayolla*).

düğüm şad (*bu*); ~ çözmek şad djabasta, shabasta; ~ noktası ceroştneçqan stancı.

düğümlemek şad beş djadexka; bağlarınızın düğümleyiniz çimçarşaş şad beş djadexka.

düğün lovzar (*du*); ~ hediyesi lovzargañ deş dolu sovgat; ~ kurmak (*ya yapmak*) lovzar danj; ~ el ile harman yel ile *kic.* lovzar naxaca dika du, kha arar moxaca dika du.

dükkan 1) tüka (*yu*); **bakkal** ~ı baqqaliyñ tüka; **berber** ~ı sursatiyñ tüka; **sigara** ~ı tonka duxku tüka; 2) pıyalga (*yu*), masterski (*yu*).

dükkançı tükança (*vu*), yoxkarxo (*vu, yu*).

dümen tham (*bu*).

dümenci lelorg (*vu, yu*).

dün 1) selxanlera de; ~e kadar burada idi selxanlera de theqaçalc iza quzañ vara; ~den /beri/ selxana düyna; 2) selxana; ~akşam siysara.

dünkü 1. 1) selxanlera; 2) kerla, cina; 2. kerlanig (*vu, yu*).

dünya 1) düne (*du*), jalam (*du*); ~ harbi dünenəñ thom; müzik ~si muzikin düne; 2) astr. Dünec (*du*), Latta (*du*).

dürbün turmal (*yu*).

dürüst 1) niysa, niysa du; 2) baqşara, dog čena, xanal (*stagax läcna*).

düşey irxneña, irx.

düşkün thera xilar, marzdalar (*du*), čuvärzzina dezadalar, mela xilar, satoxalus caxilar; **çocuklarına** ~dür iza /şen/ beraşca çoğa iyna vu.

düşman mostağ (*vu*); ~ ağızı a) eladita (*du*), eladitanıñ xabarş; b) mostağallıñ az; ~ eline düşmek (ya geçmek) mostağan karabaxa; ~in halinden anlamaz *kic.* mostağan mostağax dog ca lozu.

düşmek 1) *tayp.t.m.* xerca, oxaega; **kabine düştü** kabinet yözna; **fiyatlar düşüyor** mexaş oxbülü; **yere düştü** iza cenqa oxaqetta; **bayram pazara düşüyor** dezde khiranıñ denna nisdella; 2) daxa, dañ, thäxadaxa; **arkama düş** suna thäxa hottiy vola; **önüme düş** suna xalxavalıy gó; **düşmez kalkmaz bir Allah!** Allah vocurg balex xalxa välla stag vac.

düşük 1) laxara; ~ fiyat laxara max; ~ seviye laxara baram; ~ kaliteli mal laxara dikalla yolu tovar; 2) oxadaxiytna, tajna, legana; 3) doziyna; ~ hükümet doziyna jedal (*pravitelstvo*).

düşünce 1) oyla (*yu*), idey (*yu*), xetarg (*du*); 2) oyla yar, oylanaş yar, gaygane xilar, sagatdeş xilar; ~ye dalmak oylane vala.

düşünceli oylane välla, gaygane, singattame.

düşünmek 1) oyla yan; 2) dagadaiyta, dagadañ; **çıkar yolu** ~ xalonax khelxaravalala neq laxa.

düşürmek 1) oħadozo, (*mas.saxt oħadozo*); 2) oħabala, oħabaqqa (*max*); 3) oħadaiyta (*kema*), oħadego, (*mas. stōmaš*); 4) oħadozare diga, yozo (*mas. pravitelstvo*).

düz 1) niysa, şera; 2) are (*yu*), şera mettig (*yu*).

düzelmek todala, tadala, mettadañ; **işler düzeldi** ġullaqaş todella; **hava düzeldi** xenaq hottam dika bu.

düzeltmek 1) djanisdañ, qepe dalo; 2) nisdañ, todañ.

düzen 1) *tayp.t.m.* nizam (*du*), djahottam (*bu*);

demokratik ~ demokraticeski djahottam; 2) akkord (*yu*);

piyanonun ~ i pianino telxina bu.

düzenlemek 1) djanisdañ, qepe dalo; 2) nisdañ, todañ; 3) hotto, dan; **basın toplantısı ~** press-konferenci hotto, yan.

düzine düzina (*yu, şiyttə huma*); **bir ~ mendil** yovlaqiyň düzina; **yarım ~ kadeh** ax düzina rümkanaş.

e (*ceçvalar, tidam bar, reza xilar goytu*) **e sonra?** thaqqa?. qidja huñ dara?, cul thäxa?

ebat(dı) yaqqiylaş (*yu*), baramaş (*bu*), dustarş (*du*).

ebe ber öcu zuda; ~ **hekim** akuşer (*vu, yu*).

ebedi daim, guttar.

ebediyen abadellac, guttarennə ə, daim,daimanna ə.

ecnebi 1) qeçu mexkañ, dozadexara; ~ **mal** dozadexara tovar; 2) araxarnig (*vu, yu*), mexkavocurg (*vu*).

eczacı aptekarxo (*vu, yu*), farmacevt (*vu, yu*).

eczane apteka (*yu*).

edebi literaturañ; ~ **eserler** literaturañ proizvedeniş.

edebiyat iiteratura (*yu*); Türk ~ı Turkoyñ literatura; yapmak xiyzadeş diyca.

edebiyatçı literaturxo (*vu*).

edepli baqħara, ġillaqe, kheda-merza.

edepsiz 1) özdangalla yocu, lela ca xuu, ġillaqe docu; 2) exdocurg (*vu*), exdaynarg (*vu*), khorşamenig(*vu*).

edib yazdarxo (*vu*).

edinmek karaderzo, xila; **bilgi** ~ xaarş karaderzo; **meslek** ~ govzalla karayerzo; **dost** ~ dottağıy xila.

efendi şir. gospodin (*vu*), ela (*vu*), efendi (*vuj*); **Hasan Efendi** Hasan-efendi.

efendim 1) efendim (*ġillaqe vistxilar*); 2) huñ?, huñ elira aħ?, bexk ma-billalaħ, ca xezira suna.

efkâr: **halk** ~i, **umumi** ~ naxana xetarg, yuqarallina xetarg.

efsane legenda (*yu*), diycar (*du*).

efsanevi illeşkaħ düycu.

egemen şen laameħ.

egemenlik(gi) şen laameħ xilar; milli ~ qomarş şen laameħ xilar.

egzama ekzema (*yu*), xätt (*yu*), xättarş (*yu*).

egzotik ekzotikiñ.

eğer nagaħ, nagaħ sanna.

eğilmek setta, settadala, oħasatta, oħataja, oħadaxa; **eğilip selam verdi** oħxa ə täjaş salam delira co; **eğilen baş kesilmez kic.** oħabaxiyytina korta turo ca cestina.

eğitim qior (*du*), deşar (*du*); ~ **sistemi** qioraq sistema.

eğlence lovzar (*du*), sinqeram (*bu*), samuqadaqqar (*du*), samuqadalar (*du*), saqerar (*du*).

eğlendirici samuqane, sinqerame, zabare; ~ **piyes** zabare piyesa.

eğlendirmek lovziyya, samuqadaqqa, saqeradaliyya.

eğlenmek 1) lovza, samuqadala, saqera, samuqane xan djayaxha; 2) /ile/ zabar yan, dela.

eğmek setto, oħatajo, oħasatto.

eğreti 1) töxna, dillina, iskusstvenni; ~ **diş** töxna cerg; 2) xarc dina, tardina (*mexaq humanex läcna*); 3) xanna; ~ **köprü** xanna thay.

eğri goma, ağora, settina, sattiyna hoz bañ; ~ **bügrü** a) sattiyna, goma; sittina, thesattiyna; b) goma, razdälla; ~ **otur doğru söyle** kic, razvaliy oxaxaa, niysa diyca.

eh eh (*reza xilar goytu*) huñ diyr du, megir du, dika du; (*reza caxilar, cavaşar goytu*) eh, ma xabar dara iza ! eh-hay, ḥexxaħ ma delaħ!

hemmiyet mäjna (*du*), larame xilar; ~ **kazanmak** larame xilla djahotta; ~ **vermek** mäjna doluš xila.

hemmiyetli doqqa, qästtina, larame.

hemmiyetsiz ladam bocu, khezzig dolu, ledara, dika docu.

ehli cera; ~ **hayvanlar** cera diynataş.

ehliyet xuuş xilar, baqo xilar; **şoför** ~i şoforan baqonaş.

ek thetoxar (*du*), thetuxurg (*du*); thedalar (*du*), yuxxedillar (*du*).

ekarte: ~ **etmek** sport, djavala (*tidamera*).

ekili djayıyna; ~ **tarla** djayıyna are.

ekim 1 der (*du*), hu tasarr; güz (sonbahar) ~i güyrenen yalta djader.

ekim 11 oktäbr (*bu*); ~ **ayında** oktäbr battaħ.

ekip(bi) 1) komanda (*yu*), brigada (*yu*); ~ **başı** brigadir (*vu*); **kurtarma** ~i khelħarvoqqu komanda; 2) **teatr**, trypa (*yu*).

ekli thetöxna, yuxxedillina.

ekmek 1) deñ, yalta deñ; 2) tasa (*mas. tūxa, burç*).

ekmek(ğı) II bepig (*du*), qallar (*du*); ~ içi büydig (*yu*); ~ kabuğu bepigañ çqüyrig; **bayat** ~ deqa bepig; **taze** ~ kerla bepig; **has** ~ khayñ bepig (*laqarçu dikallıñ*); **çavdar** ~i järza bepig; **mısır** ~i siskal (*yu*); ~ini kendi yiyen yükünü kendi **kaldırır** *kic.* şenig şä yuuş volço şen mox o şä oyəu.

ekonomi 1) qoam (*bu*), qoor (*du*), qoame xilar; 2) ekonomika (*yu*).

ekran ekran (*yu*); televizyon ~i televizorañ ekran.

ekseriyet duqaxa derg; ~le doqqaxa dolcu deqex, duqa xolax; **gerekli** ~ öşüş dolu duqaxa derg; **mutlak** ~ qästtina duqaxa derg; **üçte iki** ~le şia qoalǵa daqa duqaxa dolus; **zayıf bir** ~le khezzigü duqaxa dolcünca; **ezici** ~le duqaxa bolçara; ~te **bulunmak** duqaxa xila.

eksik(ğı) 1) theösu, theöşüş dolu, duzaza, düzna docu; 2) eşar (*du*), tösçaxilar; ~olma barkalla.

ekskavatör ekskavator (*yu*).

eksper ekspert (*vu*).

ekspres ekspress (*yu*); **İstanbul** ~i kaçta kalkıyor acaba? İstanbul eksiexpress dja maca yödu?

ekstra xalxarçu sortera, uggar dikaxa, ekstra.

ekşi müsta; ~ yüz müsta yüx.

ekşimek 1) mustdala, data; 2) müsta (*reza vocuş*) xazar.

ekvator ekvator (*yu*).

el kük (*du*); **el etmek** kük lasto, theqayqa; **el sıkmak** kük laca; **el sürmek** kük toxsa, kuygaş jitça, kük xaqqa; **ele almak** xaza, qasto (*mas. gullaq*); **elinde tutmak** şen karañ derg dañ; **el altından qaylaxa**, mellaşa; **tez elden** sixonca; **el işi** kuyga binçu belxan, kuyga beñ bolx; **elde bir kuş ağaçta** iki kuştan yektir *kic.* karañ dolu cxa olxazar töluş du ditta theñ dolcu şinnal = karañ dolu cırçırxoza töluş du stiglañ yolcu gargulil.

elâstikî setta, settaş dolu.

elâstikiyet sattaralla (*du*).

elbet, **elbette** şeko yocuş, dera, xuş ma-xillara.

elbise bedar (*yu*); koç (*yu, zudariyñ*); **resmi** ~paradex yuxu bedarş, paradañ forma; **gece** ~si sinqerameñ yuxu koç.

elçi *dip.* xaziynerg (*vu*), vekal (*vu*), vaxiytinarg (*vu*); **büyük~** vekal (*vu*); **orta~** vaiytinarg (*vu*); *dip.* elça (*vu*); **Sovyetler Birliğinin Ankara Büyükk~si** Sovetski Soyuzan Ankarañ volu vekal.

elçilik(ğı) vekalalla (*du*); **büyük~** vekalalla (*du*); **orta~missi** (*yu*).

eldiven karanaş (*du*); **yün** ~thergañ karanaş.

elektrik(ğı) elektriçestvo (*yu*); ~i **yakınız** elektriçestvo latayexa; ~i **söndürünüz** elektriçestvo djayayəxa.

elektrikçi elektrik (*vu*).

elektrikleştirmek elektrifikasiyan.

eleman tayp.t.m. element (*yu*), daqalg (*yu*).

eleme qastor (*du*), xarzar (*du*); ~ maçı *sport.* xarzarañ matç; **buz hokeyi** ~ maçları eqanañ xokkeyxula xarzarañ matças; ~ imtihanı xarzarañ ekzamenaş, konkursañ ekzamenaş.

eleştirmeye kritika (*yu*).

eleştirmeci kritik (*vu*); müzik ~si muzikiñ kritik.

eleştirmek kritika yan.

elips ellips (*yu*).

ellemek kük toxsa, xaqqa, xeda, kuygaş xeqadala, kük jotta.

elli şovzthqe itt.

ellinci şovzthqe üttalǵa.

elma jaz (*bu*); ~ aǵacı jozañ ditt; ~ soymak jaz čanbañ.

elmas 1) almaz; 2) alamazañ; ~ gibi deşı sanna ēcena; ~ çamura düşse kararmaz *kic.* almaz xottalax o bexlur dac.

- elveda** jodika yoyla, marşa joyla!
elverişli mega, megaş dolu, ätto bolu, begiyla; ~ iklim begiyla klimat.
elveriñsiz begiyla docu, ätto bocu, dika docu.
elvermek 1) toa, töaş xila, toiyta; 2) maga, dañ, magiyta, megaş xila; **elverir ki ... =xana**; **elverir ki vaktin olsun xan xan xilçañana**.
emanet 1) jalaşyar (*du*), lardar (*du*); **eşya** ~ deposu humanaş jalaşyen kamera; 2) jalaşyan yitina huma; ~ etmek jalaşayta yita, jalaşyar thedilla.
emek(ğı) qinxeğam (*bu*), bolx (*bu*).
emekçi qinxeğamxo (*vu*).
emekli 1) siylañ; ~ artist siylañ artist; 2) pensioner (*vu*, *yu*); otstavkeñ volu, thäxalonera, thäxalone välla; ~ maaşı pensi (*yu*); ~ albay otstavkeñ volu polkovnik; ~ye ayrılmak pense vaxa, otstavke vaxa (*eskarañ gullaqxoçunax läcna*).
emel ġertar (*du*); laar (*du*), laam (*bu*); satiysinarg (*du*); **bu benim aziz ~imdir** iza as çoğa satiysinarg du.
emin 1) teşame; ~ bir adam teşame stag; ~ olmak dog daxa, oyla xila, teşna xila; **arkadaşından ~im** so teşna vu sayñ dottağax; 2) teşna, bjobulu, teşaş; ~ olmak teşna xila; **bundan konuşulmuş olduğuna ~im** so teşna vu, cunax läcna diycina xilarx.
emir(mri) omra (*du*), büyr (*du*); ~niz beyim? huñ ösu xuna, naqost?
emniyet 1) qeramzalla (*yu*), qeram caxilar (*du*); **Emniyet Konseyi** Qeramzallıñ Sovet; 2) teşam (*bu*), teşna xilar : bjobolar (*du*); ~le teşam bolluş; **onun bana tam bir ~i var** iza şeko yocuş sox teşaş vu, iza dolluçunna ø sox teşna jaş vu.
emperialist 1) imperialist (*vu*).

- emperializm** imperializm (*yu*).
emprezaryo impresario (*yu*).
empirme düzna dariñ khadi.
emretmek büyr dañ, omra dañ; ne **emredersiniz**, **beyefendi?** alal, huñ ösu xuna, naqost? (*mas. restoranex, parikmaxerskeñ ala tarlurg*).
en I (çağdañañ daqalg, lela bilgaldenäsciy, kucdeşnaşciy); **en güzel uggar xaznig**; **en sert demiri pas çürütür kic.** uggar çoğa eçig ø meqano duuş doxado = thadamo thulg oxku.
en II şoralla (*yu*); **kumaşın eni nedir?** khadiñ şoralla mel *yu*?
enayı tamaş stag, tentag (*vu*).
endişe sintem caxilar, sagatdar (*du*), qerar (*du*), qeram (*bu*); ~ duymak sagatdañ, sintem bayna xiyza; ~ uyandırmak sagatdayta, qeradala; ~ etmek sagatdala, qorus xila.
endüstri industri (*yu*), promišlennost (*yu*); **hafif** ~ yayñ promišlennost; **makine ve kimya** ~si maşınaş yeñ ø, ximiñ ø promišlennost.
enerji energi (*yu*), niçq (*bu*); **atom** ~si atomañ niçq; elektrik ~si elektriçeski niçq; **mekanik** ~ mekanikañ niçq; atom ~si ile işlemek atomañ niçqax payda öcuş bolx bañ.
enfiye xoza yoqqu tonka; ~ çekmek tonkanax xoza yaqqa.
enflasyon infläci (*yu*, axça daydalar).
enformasyon informaci (*yu*).
engel düxalo (*yu*), novqarло (*yu*); ~ olmak novqa xila, novqa ġerta, novqarло yanç.
engelli novqarlonas yoluş; ~ koşu sport. novqarlonas yoluş yadar.
enişte nuc (*vu*, yişin mayra).
enkaz gerigaş (*yu*); gemi ~i kemanan gerigaş.

ense khesarkhag (*bu*).

ensiz şüyra docu, gotta; ~ **kumaş** gotta khadi.

enstitü institut (*yu*); köy ~sü yurtaq ḫexarxoy keçbaran işkola.

enteresan samuqane, tamexə.

internasional 1) internacional (*yu*); 2) internacionalni, dünenayuqara.

enterne: ~ etmek internirovani yanı.

entrika pitana (*du*); siyasi ~ politikiñ pitana; ~ çevirmek pitana tiysa.

entrikacı pitança (*vu*, *yu*).

epey, epeyce töəurg, dikka, toəal duqa.

er 1) börsha stag; 2) laxara, moğarera (*vu*); themalo (*vu*); **er oğlu** er a) mayraçarna yuqqex ə mayranig; b) baqvolu qonaxa; **er olan sözünden dönmez** kic. baqvolu qonaxa şen deşan da xulu.

erbap(bı) xuurg (*vu*), pخار (*vu*), govzança (*vu*); işinin ~i şen qullaq xuuş *vu*, şen belxañ govzança *vu*.

eren din. Dela vovzarañ qaylenaş guçuyevlla, veza stag, şayx (*vu*), evlayaq (*vu*); ~lerin sağı solu olmaz kic. şayxe xöltuş ca xulu xo ärtü ağor ə ca vöduş, ättü ağor hunda vaxara boxuš.

ergeç xalxa ya thäxa, macca delaş ə.

erik(ğı) xaç (*bu*); ~ ağaççı xoçan ditt.

erimek daşa, lala.

erişmek 1) qaça; djaqaça; 2) qaça; **yüksek bir dereceye ~ laqqarcu** gaytamaşka qaça; 3) xila (*stömxä läcna*); 4) yala; **bahar** eriştı bjäste yälla.

erişte garzanaş (*yu*, cax yes *yoju*); ~ çorbası garzaniyŋ çorpa.

erkân: hükümet ~i pravitelstvoñ deqaşxoy; devlet ~i paçxalqanı qullaqxoy.

erkek(ğı) 1) börsha stag; 2) bozariyñ rodara, bozariyñ; ~ çocuk khant (*vu*); ~ kedi börsha cicig.

ermek qaça, djaqaça; **sona** ~ çeqdala, qaço; 2) qaça; **muradına** ~ şen jalaşnone qaça; 3) xila, xilla dala.

Ermeni ermalo (*vu*, *yu*).

ertesi qanalera, thedogu (*xenax läcna*); ~ gün a) thedogu de; b) thedogu diynañ; ~ hafta thedogu khira; b) thedogu khirançox; ~ ay a) theboğu butt; b) theboğu battax; ~ yıl a) thedogu şo; b) thedogu şarañ.

esas 1) dillar (*du*); bux (*bu*), lard (*du*); dux (*du*); ~ itibarıyla körtäçü deqex; 2) körtä.

esasen 1) diyca dezarg, duxxera älça; 2) ma-darra älça.

esashı 1) bux bolu; qoçqus dolu; 2) uggar laqara, körterä, khorggerä; ~ suretle oramaskara düyna.

esassız 1) bux boci; şhalaca huma docu; 2) doş docu, payda boci, duqa lüp, baga yetta; xarc, xarc derg.

eser 1) proizvedeni (*yu*); **edebi** ~ literaturañ proizvedeni; 2) esalla (*du*), pamätnik (*yu*), hollam (*bu*); **tarihi** ~ler istoriñ pamätnikaş; 3) *thed.* lar (*yu*).

esir yiysarxo (*vu*); ~ **kampı** themaq yiysarxoñ lager; ~ düşmek yiysare qaça, karavigna xila.

esirgemek 1) lardan; 2) qaxeta, qoo; **o canını bile esirgemez** co şen daxar ə qoor dac.

eski 1) tişa, leliyna; 2) djadaxnarg (*du*), toxarlera, xilla; ~den xalxa, djayaxançu xenañ; ~den beri macax düyna, xalxa düyna; ~si gibi xalxa sanna, toxara sanna; xalxa düyna; ~ süpürgeyi dama atarlar kic. tişbella nuy araqussu.

eskrim fextovani (*yu*), latar (*du*).

- eskrimci** sextovalşik (*vu*), latarxo (*vu*).
esmek xeqa (*moxax läcna*); rüzgar esiyor mox xöqu.
esmer 1) järzaçu amateň, järza, qolina; 2) brünet (*vu*), järzaçu amaternig (*vu*).
esna xenaň yuq, xan (*yu*); o ~da ben burada degildim ocu xenaň so quzaň vacara; **harp** ~sında thom bolcu xenaň.
esnaf pýar (*vu*), kustar (*vu*).
esnemek baga ġatto.
espri iralla (*yu, üralla yu*); ~ sahibi ira xeqal dolu stag; ~ yapmak ira qamel daň.
esprili: ~ söz iraçu xeqale deşnaş.
esrar 1) gaşış (*yu*); 2) qayle (*yu*), xulam (*bu*), qaylenas (*yu*).
esrarkəş narkoman (*vu, gaşış uzuş verg*).
esrarlı qaylaxa; tamaše.
estağfurullah Delax teşna, Dala larvoyla!; aň huň düyecu!. doqqa huma dacara iza-m! (*barkallıca, şa reza xilar xoüytüş deş dolcu qamelana düxal deň qamel*).
estetik(ğı) 1) estetika (*yu*), xazalla (*yu*), isbäxalla (*yu*); 2) estetikiň, xaza, isbäxa.
Estonyalı estonxo (*vu, yu*).
eş 1. 1) hor şinnax cħacca; ste a börşa a, zuda a, mayra a; 2. tera, niysa, teranig (*du*), niysanig (*du*); **eşi yok** şex teranig docu, şel niysanig docu.
eşarp şarp (*yu*), koçaħarçorg (*yu*).
eşek(ğı) niys., thed. vir (*yu*); ~ inadı amalş yoluş xilar; ~i düzüne çağırılmışlar, “ya su lazımdır, ya odun” demiş kic. lovzarga gayqinçu viro “ya xi qaçıyna cigaň, ya deçig daň deza” boxus oyla yes xilla.

- eşit** niysa, cħabossa, cħaterra; ~ haklar cħabossa baqonaş; ~ haklı cħaterra baqo yolu; ~ olmak / bir şey karşısında / niysa xila / mülxxaçu a cħana humanna xalxa, qeċārga niyssa/.
eşitlik(ğı) niysalla (*yu*); **hak** ~i cħaterra baqo xilar.
eşitsiz niysa docu, cħabossa docu, cħaterra docu.
eşitsizlik(ğı) cħabossa baqonaş caxilar.
eşlik(ğı) muz, thäxara laqar, akkompanement (*yu*); ~ etmek thäxara laqa, akkompanement yaň.
eşsiz 1) şinnax cħaq vocuš; 2) şex teranig docuš.
eşya humanaş (*yu*); şahsi ~larım saň humanaş; yatak ~si mott-ġayba (*yu*).
et 1) zizig (*du*); **et kizartması** gurma (*yu*), qerzina zizig; **dana eti esaň zizig**; **koyun eti** üstagaň zizig; **siğir** ~i bezanaň zizig; **domuz** ~i ḥaqiñ zizig; 2) khedalla (*yu, stömiyŋ*).
etajer etazerka (*yu*), knigaşyoxkurg (*yu*).
etap sport, etap (*yu*), mur (*bu*).
etek(ğı) 1) yux (*yu*), tham (*bu*), yist (*yu, mas, kuçanq, paltonq*); 2) khaza (*yu, lamanaq*); **dağ** ~i lamanaq khaza.
eteklik(ğı) 1) yupka (*yu*); **iç** ~ çuxulara yupka; 2) yupkina khadi.
etiket 1) yarlık (*yu*), etiketka (*yu*); 2) etiket (*yu*), ceremonial (*yu*).
etli 1) dilxala 2) zizigaca, zizigaň; ~ börek zizig çudöllina çuda; ~ler zizigaň daarş.
etki dar (*du*), ġullaq (*du*), jathqar (*du*), jathqam (*bu*), effekt (*yu*); ~ yapmak jathqam baň.
etnografsya etnografi (*yu*).
etraf ağonaş (*yu*), yistoş (*yu*), gonaxenaş (*yu*); ~ında cħana humanna gonaxa.
etraflica masso ağor, ma-darra, qoçuş, düzzina.

ev ca (*du*); **doğum** ~i ber deñ ca.

evel xaz, evvel.

evelki xaz, evvelki.

evelsi xaz, evvelsi.

evet ə, cu the, haə; ~, **efendim!**

haə, sudar! aħ ma-boxxu xir du!

evlendirmek zuda yalo; mare yaxiyta; **kızını Mehmet'le**
evlendirdi co şen yoj Məxmede mare yaxiytina.

evlenmek (ile) zuda yalo; mare yaxa.

evli zuda yaliyna; mare yaxana; **yeni** ~ler nuskalliy, mayriy, qona mar-nuskal (*du*).

evrak kexataş (*du*), dokumentaş (*du*); ~ kaleñi sekretariat (*yu*).

evvel xalxa; ~leri xalxaleraçu xenaħ, djayaxançu zamanaħ; **bir an ~** mella ə sixa, ma-xüllu sixa; **bundan ~** cul xalxa, çqa xalxa; **bundan iki saat ~** cul şı saxt xalxa; **üç gün ~** cul qo de xalxa; ~ deveni baǵla sonra Allah'a ismarla *kic.* cqa xalxa emkal djatasa aħ, cul thäxa i Delaq kara djalo (*xinderg Delex du, baħanaṣ lelade älla boxuçunna thedogu iza*).

evvelā cqa-delaħ, uggar xalxa, dollučul xalxa, xalxa, yuxa ə, qinj cqa, yükkera düyna, cqa xalxa, yüħancara, yüħenca.

evvelce toxara, xalxa, cul xalxa.

evvelki xalxara, xalxa doğu; ~ gibi xalxa sanna, toxara sanna, xalxa ma-darra, xalxa ma-xillara; ~ gün stomara, stomarlera; ~ yıl a) lurçaxlera şo; b) lurçaxleraçu şaraħ.

evvelsi: ~ gün stomara, stomarlera.

ey 1) hey! ladoğaħ!: **ey, arkadaş!** hey, naqost!: 2) e!, ch!

eyalet adm. provinci (*yu, mas. Kitayħ*): departament (*yū, Franceħ*): latta (*du, Germanij Federativni Respublikeħ*).

eylül(lü) sentäbr (*bu*); ~ ayında sentäbr battaħ.

eyvah marza-yaj!, eh!, qemat-de!

eyvallah 1) jodika yoyla!, marşa joyla!: 2) barkalla!: 3) dika du, megar du.

ezber dagaħ, bezamna; ~ etmek dagaħ jamo: ~den, ~e dagaħ, bezamna; ~e bilmek dagaħ xaa.

ezberlemek dagħi jamo.

ezme: badem ~si ättä mindal; **patataes** ~si kartoliy় xudar; **karaciğer** ~si dojaxax yina paštet.

ezmek 1) ata, aħxa, thetejo; 2) *tayp. t. m.* xen; 3) jazapex latto, eşo, ġeldaħ, jovda, jevdina deñ, xeşa, xoram bañ, legaħ jiyda.

faaliyet(ti) ġullaq (*yu*), zigaralla (*yu*); **siyasi** ~ poliçeski zigaralla (*ġullaq*); ~e geçirmek ġullaq dañ yolayaliyta.

fabrika fabrika (*yu*), zavod (*yu*); **ekmek** ~sı bepig-zavod (*yu*).

fabrikacı fabrikaxo (*vu*).

facia tragedi (*yu*); boxam (*bu*), drama (*yu*), bala (*bu*); doqazalla (*yu*), irs caxilar (*du*), ġayga (*yu*); katastrofa (*yu*), irça boxam (*bu*).

fahri siylax dolu, siylalliñ; ~ âza siylalliñ deqaşxo.

faiz procentaş (*yu*).

fakat amma, delaň a; beñ... ca.

fakir qeñ, miska.

faktör faktor (*yu*).

fakülte fakultet (*yu*); **hukuk** ~sı yuridiçeski fakultet.

fałan 1) iştta-m, iştta delaň-m; iştta dja qıñ a.

fantezi fantazi (*yu*); inzaralla (*yu*), dagadar (*du*).

far fara (*yu*); bjärg (*bu*); ~ları açmak (*ya* ykmak) faranaş lato; ~ları kapamak faranaş djayayəa (*avtomobilañ faranaş yu yüycüş yers̄*).

fare daxka (*bu*); mukadaxka (*bu*); ~ geçer yol olur kic. baxanarg daxka beñ bacaň a, lar yüsür yu (*lar yocuş cxa huma a ca xülu boxuçu mäjneñ*).

fark başxalla (*yu*), bella (*du*), qastar (*du*); ~ etmek dovza, qasto, bilgaldan; gañ, dagalaca, ala; ~ına varmak a) gañ, bilgaldan, dovza cxa huma; b) qeta, qasto cxa huma.

farklı qastaman, qästaş dolu, thex dikä; ~ taraf qastamallıñ ago; ~ olmak qästaş xila, qasta, bilgaldala.

farz tardaliytar (*du*), xetarg (*du*), mottar (*du*); ~ etmek xaz. farzettmek.

farzetmek tardala, xeta, motta, xila magiyta, tardaliyta.

fasıl(slı) 1) deqar (*du*), deqadalar (*du*), daqa (*du*), otdel (*yu*), doza (*du*), korta (*bu, mas. knizkiyñ*).

fasılısız 1) xaddaza dolu, saccaza dolu; 2) xaddaza, saccaza.

fasulya, fasulye qō (*yu, hu*), qoş (*yu*), **taze** ~ kerla qoş.

faşist 1) faşist (*vu*); 2) faşistiyñ.

faşizm faşizm (*yu*).

fatura scöt (*yu*), çot (*yu*), xesap (*du*); ~ yazınız scöt yazyexa.

faul(lü) sport. baqonaş talxor, cxanna şen loru galat; ~ atışı ġudanañ toxar; ~ vermek ġuda hotto; ~ yapmak baqonaş talxo, talxor daliyta.

favori sport. favorit (*vu*), xalxarçu mette pretendent; ~ gösterilmek xalxarçu mettigana favorit (*pretendent*), xila, lara.

favul(lü) xaz. faul.

fayans fayans (*yu*), qiyra eqa.

fayda payda (*bu*), sa (*yu*), xayr (*du*).

faydalananmak payda eca, payda banj.

faydalı payde, payda öcu, sane.

faydasız paydenna docu, erna, sa yocu; payde docu.

fazla 1) duqaxa, alsamo,sov, doqqaxa, duqaxa, qıñ; iki günden ~ şı de sov; 2) duqa, duqa sov; **sen ~ aldın** axt duqa sov ecna; 3) sov dolu, thexdälla, sovdälla; **o burada ~ iza** quzax sovnaxa vu; 4) sovyällarg (*yu*), yisnarg (*yu*); ~siyle disa ~ düşüş, sov a doluş; ~siyle memnun oldum so çoga reza vu;

~ mal göz çıkarmaz *kic.* thäxalono kisa ca qüylu.

feci tragediñ, xala, irçaçu xole, inzare, qemate, irça, çoga.

fedakâr sa ca qoaden, jalamat çoga, sa ca qooş.

federal federalaŋ.

federasyon federaci (*yu*).

federatif federativəŋ.

felâket boxam (*bu*), bala (*bu*), daqazalla (*yu*).

felâketzede boxam xillarg, zeñ xillarg, boxam bällarg, hallakxillarg (*vu*).

felç(ci) enaşa lacar; ~e uğramak *niys., thed.* enaşa läcna xila; ~e uğratmak saco, sovco; **ekonomik hayatı ~e uğratmak** ekonomiçski daxar qüuçura saco.

felsefe filosofi (*yu*).

felsefeci filosof (*vu, yu*).

fen(nni) 1) texnika (*yu*); 2) jilmanas (*du, jalamaq*).

fena 1) voñ; 2) voñ du, dog voñ xilla; **içim ~ oluyor** sanj dog kerça, suna voñ du; ~ gelmeyince iyiliğin kadri bilinmez *kic.* vonig ca devzinçunna dikäçen çam xuur bac.

fenalaşmak voñ xila, talxa.

fenalık(ğı) 1) voñ, zeñ (*du*); ne ~ görüyorsunuz? huñ vonig go xuna cünca?; ~ etmek voñ dañ; 2) deg dika caxilar,

deg voñ xilar, dog khaddella, dog voñ xilla xal: ~ geçirdi cünañ dog voñ xilla.

fener fonar (*yu*); mayak (*yu*); deniz ~i hordañ mayak; el ~i karalocu fonar.

fenni 1) texnikinq; 2) jilmanaq.

ferdi şen, şa-şen; ~ tasnifte sport. şen-şen larareñ.

feribot buram (*du*), čerkema-buram (*du*).

feryat(dı) mox (*bu*), coğa (*du*); ~ etmek mox betta, coğa xeqa (*detta*), tiyza.

fes pes (*yu*).

feshetmek 1) djadaqqa, doxo, qästo (*mas. bina bart*); 2) djaxeca (*mas. parlament*).

fesih(shi) 1) djadaqqar (*du*), doxor (*du*), qastor (*du*); 2) djaxecar (*du, mas. parlament*).

festival(lı) festival (*yu*); ~ komitesi festivalaŋ komitet; Sovyet filimleri ~i sovetski filmiyñ festival.

seykalâde 1) tamaş, başxa, jalamat çoga, qästtina çoga, lerrina...; 2) tamaş ...du, başxa ... du, qästtina ... yolcu.

feza kosmos (*yu*), yesalla (*yu*); ~ adamı kosmosxo (*vu*); ilk ~ adamı düx̄arlera kosmosxo; ~ boşluğu kosmosaŋ yesalla; ~ gemisi kosmosaŋ kema; ~ kadını kosmosxo-zuda (*yu*); ~ uçuşları kosmosexula lelar; ~ya atmak (ya fırlatmak) kosmose xalaxeca.

fiçı böşka (*du*).

fikra 1) anekdot (*du*), zabare diycar; felyeton (*yu*); ~ yazılı felyetonxo (*vu*); 2) paragraf (*yu, mas. zakonaq*).

findık funduk (*yu*), xünañ bjar.

fırça 1) şotka (*yu*); ayakkabı ~sı maçın şotka; **diş ~sı** cergiyñ şotka; elbise ~sı bedariyñ şotka; **sac ~sı** mesaş şaryen şotka; **tırnak ~sı** mjariyñ şotka; 2) şotka, kistočka; **resim ~sı**

kistočka (*yu, sürtəş doxkuş lelayen*); **tıras** ~sı maz yoşuş lelayen şotka.

firçalamak şotkica çanyan; **elbisemi firçalayınız** sañ bedarş çanyeşa.

fırın 1) peş (*yu*); 2) purni (*yu*), pekarni (*yu*), sursatiyən tüka.

fırınçı purnaxo (*vu*), bepig dotturg.

fırlatmak 1) qossa, qiyssa, djasaqiyssa; 2) irxdaxiyta, ħalaxeca; **sputnik** ~ sputnik ħalaxeca.

fırsat ätto xilar, begiyla dolu; ~ **kaçirmak** xilla ätto, nisyella begiyla mettig payda ca öcuş thextiliytar; ~tan istifade etmek ättonax paydaeca; ätto bällaçoħ şenj ġullaq dan.

fırtına darc (*du*) storm (*yu, hord lovzabalər*); ~ **koptu** darc dälla; ~dan sonra, mayna olur kic. darc secnaçul tnäxa, tiynalla huttu.

fısıldamak şabar-şibar dan.

fısıldaşmak şabarş-şibarş dan.

fısıltı şabar-şibar (*du*).

fiskiye fontan (*yu*).

fistık(gı) fistiškaş (*yu, stömiyən taypa*); ~ içi çanyina fistiškaş; **tuzlu** ~ xi çu yövkina fistiškaş; **çam** ~ı kedraş bjaraş; **yer** ~ı lättäñ bjaraş, araxis (*yu*).

fiyat xaz. fiyat.

füilen baqqalla ə, baqqalla ə dolu.

fikir(kri) 1) oyla (*yu*), idey (*yu*); ~ **beslemek** oyla yan; 2) xetarg (*du*), xetaş derg; ~imce suna xetareħ, as yinċu oylanca, sañ qetameħ.

fiksaj surt. theçağdar (*du*).

fikstür sport. lovzarş djadaħarañ kalendar (*xan*).

fil piyl (*yu*); ~ **dişi** piylan däjaxk; şaxm. slon (*yu*).

filârmoni filarmoni (*yu*); ~ **orkestrası** filarmoniq orkestr.

file boy (*yu*), boyŋ thörmig.

filhakika baqqalla ə.

filika şlüpka (*yu*), piysig xoqu kema.

filim(mi) 1) film (*yu*), kinosurt (*du*), kinolenta (*du*); ~ gösterisi kinofilmaş gaytar; **kısa metrajlı** ~ yocca film; **uzun metrajlı** ~ yüzzinə metraz yolu film; **konulu** ~isbäxallıñ film; **müzikli** ~ muzikiñ film; **renkli** ~ bosbolu film; ~ **çekmek** film yaqqa; ~e almak kinoplönki the yaqqa; 2) **surt. plönka** (*yu*); **boş** ~ surt the daqqaza (*cena*) plönka; **dolu** ~ surt the däqqina plönka; **renkli** ~ bosbolu plönka; **siyah beyaz** ~ järza-khayęñ plönka.

filmeilik(gi) kinematografi (*yu*).

filo flot (*yu*), eskadra (*yu*), eskadrilya (*yu*); **balıkçı** ~su çeriy löcu flot.

filolog filolog (*vu,yu*).

filoloji filologi (*yu*).

filtre surt. filtr (*yu*) **renk** ~si bosbolu filtr.

Fin finn (*vu,yu*).

final(li) sport. final (*yu*); **yarı** ~ axfinal (*yu*); ~e **kalmak** finale qaça.

finalist sport. finalxo (*vu,yu*); ~ **olmak** finalxo xila, finale vala.

fincan 1) kad (*bu*); **lütfen**, bir ~ **kahve!** döxu xöga, cxa kad kofe yalar!; 2) el. izolätar (*yu*).

firar 1) dadar (*du*); 2) ~ **etmek** dada.

firkete mesex bullu maxa, mjara (*bu*).

firma firma (*yu*).

firuze birüza (*yu, mexala thulg*).

fiş 1) zeton (*yu*), fiška (*yu*); 2) kartočka (*yu*).

kartotekəx); 3) *el. vilka* (*yu, şı cerg yolu mjara*).

fişek(ğı) 1) patarma (*bu*), bustam (*bu*); **talim** ~i jamoraj patarma; 2) raketa (*yu*); **aydınlatıcı** ~ serlo luñ raketa; **havai** ~ **alemi** feyyerwerk (*yu, havaq serladaqqarañ raketa*).

fiyasko yüxjarzo (*yu*); ~ **vermek** yüxjärza hottar, ǵullaq caxilar.

fiyat max (*bu*); **bunun ~i nedir?** qunax huñ doqqu?: ~i **indirmek** max oħabaqqqa.

fizik fizika (*yu*).

fizikçi fizik (*vu,yu*).

flöre sport, rapira (*yu*).

flüt fleyta (*yu*); ~ **çalmak** fleyta laqa.

fol(lü) xaz, faul.

folklor folklor (*yu*).

fokstrot fokstrot (*yu*).

fon fond (*yu*); **para ~u** axçanañ fond.

form sport, sportañ forma, lovzarañ dog-oyla; ~da olmak sportañ formex xila, lovzarañ dog-oylanex xila; ~suz olmak formex ca xila, lovzarañ dog-oylanex ca xila.

formalite formalnost (*yu, kep lelor*); gümrük ~leri tamozniñ formalnostaş.

forum forum (*yu*), gulam (*bu*).

forvet sport, thelatar (*du*); ~ hattı thelatarañ moğa; 2) forvard (*vu*), thelatarañ lovzarxo.

fotograf surt (*du*), däqqina surt; ~ filmi fotoplönka (*yu*); ~ kağıdı fotokexat (*du*); ~ makinesi fotoapparat (*yu*); bir kimsenin ~ini çekmek cħanna surt daqqa; ~ini çektmek surt daqqiyta.

fotografhane surtdaqqar (*du*), fotoatelye (*yu*).

fotokopi fotokopi (*yu*); ~ makinesi fotokopiyň maşına.

fotometre foto, eksponometr (*yu, serloyusturg*).

fötr bjeğag (*yu*); ~ şapka bjeğagan kuy.

frak frak (*yu*).

Fransız francuz (*vu,yu*).

fransızca 1. francuzxoyn mott; 2. francuzxoşa, francuzxoşa sanna.

fren tormoz (*yu*); ~ yapmak tormoz yala.

frenlemek niys., thed. tormoz yala.

fresk freska (*yu, xi-basarşça dillina surt*).

frikik sport, parğat toxar.

fuar yarmarka (*yu*), bazar (*yu*); **İzmir Enternasyonal Fuarı** İzmirex huttu Derridünenañ Yarmarka.

futbol(lü) futbol (*yu*); ~ meraklısı futbol yezarg (*vu*); ~ mevsimi futbolañ mur; ~ sahası futbolañ mayda; ~ takımı futbolañ komanda; ~ oynamak futbolax lovza.

futbolcu futbolxo (*vu*).

futbolsever futbol yezarg, futbole xaza marzvellarg.

füme qägna, qagiyna (*çerax, zizigax läcna*); **dil** ~ qägna mott.

füze raketa (*yu*); ~ üssü raketiyň baza; **kıtalararası** ~ kontinentaşna yuqara raketaş; **çok kademeli** ~ duqa theğanaş dolu raketa.

G

gaga *zjok (yu)*.galebe *tolam (bu); ~çalmak* (üzerinde) tolam baqqa.galeri 1) *uce (yu); galerey (yu); resim ~si* sürtiyən galerey;
2) *lam. ştrek (yu), gatt (du)*.galeta *galeta (yu, çapa qeisig)*.galiba *xetarex, sxaxetarex, xila mega; ~ yağmur
yağacak* sxaxetarex, taxana doğa dölxur du.galibiyet *tolam (bu); ~ kazanmak* tolam baqqıtya, eşe.galip(bi) *tolamxo (vu); ~ gelmek* tola, eşe.gangster *gangster (vu)*.gar *vokzal (yu)*.garaj *garaz (yu)*.garanti *yuqaraxilar (du); ~ etmek* yuqaraxila, zop dala.garbi *malxbuzera*.gardenparty *theecar (du, stömiyən beşəx, cənaçu havaex)*.gardrop(bu) 1) garderop (*yu, bedariyən şkaf*); 2) garderop (*yu, thexulara bedar dja e yäqqina, yütu mettig*).garip 1) tamaş, başxa; nexaŋ, xiyrə; **bu bana ~ geliyor** suna iza tamaş xeta; 2) cxa, cħalxa; irs docu, deqaza.garnitür,garni *garnir (yu)*.garnitürsüz *garnir yocuş*.garp(bi) *malxbuze (yu)*.garson *garson (vu), oficiant (vu)*.gaye *jalaşo (yu); gertar (du); barışçı ~ler* maşare jalaşonaş; ~gütmek (takip etmek) jalaşone gerta.gayet *çoğa; ~çalışkandır* iza çoğa ǵullaqana thevirzina vu, thera vu.gayret *górtar (du); góra (du), ničq (bu); ~ler harcamak* (ya sarfetmek) ničq ma-bbu górtar, ničqaş thetajo.gayretli *doggaxa górtas, xoziş dolu, daggara górtar*.gaz 1) *gaz (yu); ~ maskesi* protivogaz (*yu*); 2) mexkadätta (*du*).gazete *gazet (du); bügünkü ~ taxanlera gazet; sabah ~si* jüyrenən gazet; **akşam ~si** süyrenən gazet; **gündelik ~** hor diynaň gazet.gazeteci *gazetxo (vu); zurnalist (vu)*.gazino *kazino (yu)*.gazoz *gaz töxna xi (şışanaşkaş); meyva ~u* sitro (*du, stömiyən xi*).gazyağı *mexkadätta (du)*.gebe *berax xilar*.gece 1. büysa (*yu*); **hayırlı (iyi) ~ler** büysa dikə xülda, büysa deqal xülda; 2. büysanna; **bu ~** txovsa; **dün ~** siysara; **yarın ~** qanaleraçu busa; **~leri** bus-busa; **~**

olmayınca yıldız görünmez *kic.* büysa theyeayıy beñ sedarçiy
guş ca xülü.

gecekondu lappağa (*yu, cħana büysanna yolu*).

gecelemek 1) büysa yaqqa, büysa yoqquş saca; 2) nab ca
qetaş büysa taqa.

geceleyin busa.

gecelik(ğı) 1. büysanañ, busa dolu; 2. busa yuxu koç;
kadın ~i zudariyñ busa yuxu koç.

geceyarışı 1. büysanañ yuq, axbüysa (*yu*); 2. büysanañ
yuqçex.

gecikme thäxadisar (*du*), xem (*bu*), xem bar, **trenin on**
dakika ~si var cerpoşt itt minotana thähayüsüñ yu.

gecikmek thäxadisa, xedala.

geç 1. thäxa, thäxa du; 2. thextille; thäxa qüu; xan yocçu
xenax voğu; ~ **kalmak** thäxadisa; ~ **olsun da güç olmasın**
kic. thäxa xiliyta, xala ma xiliyta (*thäxa xilla a, xilar goli yu*).

geçen xalxa, toxara, xalxalera, toxarlera; ~ **sefer** toxara
çqa; ~ **gelişimde** xalxa so veana voluş.

geçende, geçenlerde duqa xan yoccus, başxa duqa xan
yoccus, qu denoşkañ.

geçici xanna, xanna dolu; ~ **hükümet** xanna yolu
pravitelstvo; ~ **olarak** xanna derg.

geçim daxar (*du*), daxarna öşurg; ~ **kaynağı** daxarañ riçqa
thedarañ neq.

geçinmek (ile) daxarna öşu riçqa laxa, daxa, dexaş xila.

geçirmek 1) *tayp.t.m.* djaqeto, djadiga, novqadaqqa; **onu**
gara kadar geçirdik iza vokzale qaççalc novqaväqqira oxa;
geceyi sokakta ~ büysa uram-novqax yaqqa; 2) sagatdañ, lañ,

ħega, taqa; **hastalık** ~ camgar taqa; **gözden** ~ bjärgaşa
thexula ħaza, thexula bjärg toxu.

geçit(di) 1) çeqdoliyla (*du*), deħadoliyla (*du*); djadödiyla
(*du*); ~ **yok** çeqvoliyla (*djavödiyla*) dac; 2) **them.** xazar (*du*),
parad (*yu*); **hava** ~i havaañ parad.

geçitresmi(ni) **them.** xazar (*du*), parad (*yu*).

geçmek daxa, djadaxa, çeqdovla, thexdovla; **İzmir'den ne**
zaman geçiyoruz? Izmirexula çeq maca dovlu vay?;
muayeneden ~ xazarx çeqvala; 2) mettig xiycia; qeċu mette
vala; **yeni eve** ~ kerla ċenoş cu dovla; **siz şu koltuğa geçin** cu
ġanta the oħħaxxa; **öne geçelim!** xalxaħa djadüylaloy vay!; 3)
thäxadita, xalxadala; **arabamız treni geçti** tħanx mašina
cerpoştal xalxayelira; 4) deħadala, çeqdala; 5) çeqdala; **kış**
geçti ja çeqdälla; **geçme nāmert köprüsünden ko aparsın**
su seni *kic.* yamartcu stegaq thay thexula ca voluš, xiga
djavaħiyytar goli yu.

geçmiş djadaxna, djadaxnarg (*du*), thexdälla, thexdällarg
(*du*); ~ **olaylar** djadaxna xillarş; ~te djayaxançu xenax;
geçmiş olsun! Dala marşalla doyla! Dala goli yoyla!; ~e mazi,
yenmiş kuzu derler *kic.* derrig djadeli; iza çeqdällarg du.

gelecek(ğı) xin dolu, thedogu; ~ **yıl** a) thedogu şo; b)
thedogu şarna, thedogu şarañ; ~te theyoğuçu xenax; **uzak**
olmayan ~te qu gergarçı xenax; **yakın** ~te yuxxeraçu xenax;
çok yakın ~te uggar yuxxeraçu xenax.

gelenek(ğı) lamast (*du*).

gelin 1) theħixiyya yoj; 2) kerla daliyna nuskal; 3) nus (*yu*).

gelir thedogurg (*du*), payda (*bu*).

gelişme *tayp. t. m.* qiar (*du*).

gelişmek qia, qüuş xila.

gelişmiş qıəna; az ~ memleketler qiar laxara dolu paçxalqaş.

geliştirmek qio, todina djahotto.

gelmek 1) dañ, sħadañ, daxa, sħaqaça; **benimle gel** söca volaħxa; **buraya gel** sħavolaħa quza; 2) theqaça, djadoladala; **bayram** geliyor theqoċuš du dezde; 3) xetadala, mottadala; **bana öyle geldi** suna ištta mottadelira.

gemi kema (*du*); **yolcu** ~si passaziriyyət kema; **feza** (uzay) ~si kosmičeski kema; ~ye binmeyince navlun verilmez *kic*. kemanna thexięciy beñ ca lo max dja.

genç(ci) qona, zima, kegiy; ~ler kegirxoy (*bu*), kegiy nax.

gençlik(ğı) qonalla (*yu*), zimalla (*yu*); kegirxoy (*bu*); ~in kıymeti ihtiyarlıkta bilinir *kic*. zimalliñ max qanvelça xää.

gene yuxa ə, qıñ cęqa ə; ~ geldi izə yuxa ə veana; ~ de delaħ, delaħ ə, muxxa delaħ ə.

genel yuqara, massera ə yuqara, generalni; ~ sekreter generalni sekretar; ~ seçim masseraə ə yuqara xarzamas; ~ olarak dolluçax älça.

genellikle dolluçax älça.

general(lı) general (*vu*), inarla (*vu*).

geniş şüyra, pargat.

genişlemek şordala.

genişletmek şordaj.

gensoru zop dexar.

gerçek(ğı) 1) baq dolu, baqonca, baqqalla ə, baq, daggara; ~ **bağımsızlık** baqqalla ə dozuş docu; 2) baqderg (*du*); 3) haə, şen metta; ~ size bir şey söyleyecektim haə, so xoşa cħa a la ġertaş vara.

gerçekleştirmek qoçoşdañ.

gerçeklik(ğı) baqxilar (*du*), guş baqxilar.

gerçi =x ə, =ax ə, baqderg älça; ~ görmedik amma, biliyoruz txuna ca gineħ ə, xaa-m xää.

gerdanlık(ğı) tütes (*du*).

gerek(ğı) 1) deza, ösu, ösus du, ḥaṣt du; 2) ösus dolu, ḥaṣt dolu; ~i gibi şa xila ma-dezzara, ösus ma-xillara; ~inde ösus mettig xilaħ; 3): **gerek ... gerek...** sanna..., =ax ə...; ~ şeħirde, ~ köyde ġallaħ sanna yürtax ə; ~ siz gidin, ~ o gitsin xo vaxça ə, i vaxça ə ...

gerekçe argument (*yu*), baħana (*du*), xetarg (*du*).

gerekli ösus dolu.

gerekmek ösus xila, dezaş xila; **gerektiği gibi** ösus ma-xillara, xila ma-dezzara.

gergedan mermaja (*yu*).

gergin tayp.t.m. görtina, yüylina; **münasebetler** ~dir yuqamettigaş görtina *yu*; ~ vaziyet görtina ḥal.

gerginleşmek görtina xila, görtina xilar çağdala.

gerginlik(ğı) görtina xilar, görtina xilar çağdalar; **milletlerarası** ~ dūnenayuqara görtina xilar.

geri 1. 1) theħex; ~de theħxa; ~den theħara; ~ye theħxa; 2) theħxa derg; 2. thäħadisna, thäħadüsü; **bu saat beş dakika** ~dir i saxt pxex minotana thäħadüsü du; 3. yuxa=, sħa=; ~ almak yuxaeca; ~ vermek yuxaderzo.

gerici reakcionni; ~ kuvvetler reakcionni niċqaş; reakciħarnig (*vu*).

gericilik(ğı) reakcionni xilar, reakci (*yu*).

gerileme 1) yuxadovlar (*du*); 2) regress hottar.

gerilemek 1) yuxaqorta, yuxadovla; 2) thäħadisa.

gerillâ partizaniyy thom.

gerillâcî partizan (*vu*).

gerinmek ozadala.

getirmek sħadañ; sħadalo.

geveze xabarça (*yu*).

gevrek(ğı) kagluñ, ekam, eġaza.

gevşek 1) ġelvella, ničq djabälla; maldella; 2) partal; laam bocuš; apate.

geyik(ğı) say (*bu*), ġala (*bu*).

gezdirmek 1) saqera aradaqqa; 2) gayta (*mas. muzey*).

gezegen düne (*du*), planeta (*yu*); ~lerarası planetiyyuqara.

gezi düyladalar (*du*); daxar (*du*); ekskursi (*yu*).

gezinmek 1) düyladala; 2) djasalela.

gezinti düyladalar (*du*); daxar (*du*); ekskursi (*yu*); **dağ ~si** lämnaška daxar; **deniz ~si** hord the daxar.

gezmek 1) düyladala; 2) djasalela; 3) ḥaza (*mas. ġalane, muzeyška*); **tilkinin gezip geleceği yer kürkü dükkanıdır** *kic. müş mel baxbalarx ə, çaqqene qoço*.

gida qabar (*du*); sursataş (*du*); ~ **maddeleri** qabarañ (*qaçanañ*) sursataş.

gipta ḥaġ (yu); ~ **etmek** ḥaġ xila.

girtlak(ğı) lag (*du*), legaş (*du*).

giyaben düħal vocuš, zaoçno; ~ **hüküm** giydi cunna düħal vocuš xantöxna.

giyabi düħal docu, zaoçni.

gibi 1) muxa; sanna; iştta; **aslan** ~ lom sanna; **benim** ~ **yapınız** as sanna deñ; 2): =digi ~ ma; sanna; **istedığınız** ~ **yapınız** şayna ma-luəu de.

gider xarz (*yu*).

gidermek djadaqqa, novqara djadaqqa.

gidiş lelar (*du*); **bu ~le** cu keppara, cu novqa.

gine ḥaz. gene.

girilmek čuvaxa; **girilmez** čuvödiyla dac, čuvaxa magiyina dac; **nereden girilir?** čuvödü mettig miçħa yu?

giriş 1) čudalar (*du*), çugoyla (*yu*); 2) čudaxar (*du*); **memlekete ~ tarihi** maxka ču veana xan (*terax*).

girişmek thederza, djadolo; işe ~ balxana theverza.

girmek 1) čudaxa; 2) daxa (*mas. iskole vaxa*).

gişe zima kor; kassa (*yu*); **bilet ~si** biletas duxku kassa.

gitgide mellaşa, zim-zimma.

gitmek djavaxa; djadaxa; daxa; **gidip de gelmemek var, gelip de görmemek** (*ya bulmamak*) var *kic. djavaxançara yuxa ca verza ə tarlo, yuxavirziça ca gañ ə tarlo*.

gittikçe xül-xülüş, mellaşa, deş.

giyim bedar (*yu*), zudariyŋ koç.

giyinmek humnaş theyuxa.

giymek theyuxa; **güle güle giyininiz!** ġoza lelayoya! (*tükanaħ ya bazaraħ bedar ecnaçunga olu ištta*).

gizlemek qayladaqqa, djalaçqo.

gizli ḥuldina, qayladäqqina; qaylaxa; ~ **tutmak** qaylaxa latto.

gizlice qaylaxa, xaa ca dolütyuš.

gol(lü) gol (*yu*); ~ **atmak** (*ya yapmak*) gol çutoxa; ~ **yemek** gol çeqyaliyya.

golf sport. golf (*yu*).

gong gong (*yu*).

göbek(ğı) conga (*du*); ~ **atmak** gayň xelxar dañ.

göcebe querstaş lelārg.

göçmek qalxa, qelxina djadaxa.

göçmen muhazar (*vu*), qalxarxo (*vu*); voxiyarnarg (*vu*), qalxiynarg (*vu*).

göğüs(sü) naqa (*bu*), kiyra (*bu*).

gök(ğü) 1) stigal (*yu*); ~ler stiglanaş; 2) stigal basax, siyna; ~ gözlü siyna bjärgaş derg.
gökdeLEN leqa cenoş, stigal-box (*cenoş du*).
göl jam (*bu*); prud (*yu*).
gölge jındağa (*du*).
gölgeli jındaǵe mettig.
gomlek(ğı) koç, soročka (*yu*); iç ~ çuxulayuxu koç.
gömmek lättaxdolla, djadolla.
gondermek djadaǵiyta, daǵiyta.
gönül(nlü) 1) dog (*du*); ~ isterdi ki ... laar-qa...; ~den doğuş; can ve ~den daggara; 2) dog dar, laar (*du*); okumaya ~ü yok cünaq dog ca doğu knizka yeşa.
gönüllü şen laame; şen laamenig.
göre =x, reza dolu, doğuş xila, niysa xila, xäzzina, doğuş; bize ~ txuna xetarex; **kanuna** ~ zakanaca doğuş.
görev deqar (*du*).
görgü zedellarg (*du*), zedellarg xilar; ~ edinmek zedellarg xilare qaça.
görgülü zedellarg doluš.
görgüsüz zedellarg docuš.
görgüsüzlük(ğü) zedellarg docuš xilar.
görmek gaŋ; sizi gördüğümé memnun oldum xo gina xazaxiyti suna; sizi tekrar ne zaman görebilirim? mülxaçu xenaǵ goyla xir dara xo suna yuxa? iş ~ bolx qoçuşbaŋ, cxa ǵullaq deş xila.
görülecek: ~ yerler siylax mettigaş (*yu*); Ankara'nın ~ yerleri Ankarań siylax mettigaş.
görünmek guş xila, güçvoluš xila; bos dika boluš xila; siz iyi görünyorsunuz xo dika bos boluš vu; **görünen** köy kılavuz istemez *kic.* guş yolcu yürta neq gayta stag ösuş vac.

görünüş vast (*du*), sibat (*du*), kuc (*du*); ~te vaste xäzça, garex, thexäzça.
görüş oyla (*yu*), qetam (*bu*); xetarg (*du*); aksi ~ düx-düxal yolu oyla; **realist** ~ realistaŋ oyla; ~ birliği oylaniȳ cxaalla, cxaanay oylanex xilar.
görüşme 1) cxaanaqetar (*du*), qamel (*du*); 2) diycare dillar; ~ler dagabovlar (*du*); ~ler yapmak, ~lerde bulunmak dagadovlar djadaǵa.
görüşmek (ile) 1) guçuvoluš xila, cxaanaqetaş xila; 2) /ile/ qameldan, dagadovla; 3) diycare dilla, xazare dilla.
gösteri tayp.t.m. demonstraci (*yu*), gaytar (*du*).
göstermek demonstraci yaŋ, gayta.
götürmek djadaǵa; djadiga, novqadaqqā, djaqaço; sizi evinize kadar götürürebilir miyim? xo as ca djaqeto megar dariy?
gövde 1) deg (*du*), gad (*du*).
göz bjärg (*bu*); ~ doktoru bjärgiȳ lor, okulist (*vu, yu*); ~ atmak xaza, çuǵaza; ~ önünde tutmak dagaǵ latto, tidame eca; ~e çarpmak bjärgaǵalxa latta; ~ boyamak bjärgaşka boda xovzo; ~den geçirmek xaza, talla; çıplak ~le iştta e guş du; iki ~üm! xomenig, xazanig! ~e ~ diše diş *kic.* bjärgana düxal bjärg, cergana düxal cerg.
gözetlemek tergo yaŋ.
gözlemeći tidamça (*vu*), tergamxo (*yu*); **yabancı** ~ qeçu paçħalqera tidamça; ~ göndermek tidamça vaxiya.
gözlemek xaza, xəza, xözuş jaŋ.
gözlük(ğü) küzganaş (*du*); **güneş** ~ü mälxań küzganaş; ~ takmak küzganaş doxka (*bjärgex*), lelo.
gözükmek guş xila, güçvoluš xila.
gram gramm (*yu*).

- gramer** gramatika (*yu*).
granit granit (*yu*), moqaz (*bu*); granitanj; ~ kaya granitanj berd.
gravür gravüra (*yu*).
grev zabastovka (*yu*), bolx oxtasar; ~ yapmak zabastovka yan.
grevci zabastovkaxo (*vu*).
greyfrut greypfrut (*yu, oramat*).
gri sira, moqa; koyu ~ tajna-sira.
grip gripp (*yu*); ~ olmak grippaq camgar qeta; ~ geçirmek grippaq camgar taqa.
grup gruppa (*yu*).
guguk ottyoq (*yu*), huttut (*yu*).
gurbet nexaq moxk; ~ çekmek nexaq mexkaq xalonaş; ~te gezmek iyi, evde ölmek iyi *kic.* lela nexaq maxkaxula dika du, vala şen cañ dika du.
gurur dozalla (*du*), deza dettar; ~ duymak dozalla dañ.
gururlanmak dozalla dañ.
gururlu kura, deza detta.
guya sanna, =çuxa; ~ büyük bir iş yapmış da ögünüyor şə cxa doqqa huma diça sanna, dozalla deş vu iza.
gündendirmek xalaxetiyya, ögazvaxiyta.
gücenmek degabaam bañ, ögazvaxa.
güç(cü) I 1) niçq (*bu*), nüçqalla (*du*); 2) taro xilar; **savunma** ~ü düxaloyarañ taronaş; **satın alma** ~ü ecarañ taronaş (*mas, axçanaq, sömaq ecaraq taronaş*).
güç(cü) II xala; ~ bir iş xala gullaq du; ~ halle yoqqaçu xalonca.
güçleşmek xala xila, çolxe xila.

- güclük(gü)** xalo (*yu*), xalo xilar; ~ çekmek xalonaş lañ; binbir ~le thex yaqqiyçu xalonaşca.
güderi zamşa (*yu*); ~ eldiven zamşan karanaş.
gündümlü urxallıñ; ~ mermi urxallıñ snaräd.
gül roza (*du, zezag*); ~ yağı roziñ dätta; ~ dikensiz, yâr ağıyarsız olmaz *kic.* khoxcalş docuş roza ə ca xülü, mostagiy bocuş bezam ə ca xülü.
güldürütü dölyütüş, belame; ~ sözler dela dogdouytuş dolu deşnaş.
güldürmek delo.
güle güle marşa góyla!, marşa joyla! neq dika xülda! jodika xüyla!
gülle sport. hoa (*bu*); ~ atma hoa qossal.
gülmek dela; gülərsin ya! xuna dika du vela; **gülme** komşuna gelir başına *kic.* lulaxoçunax ma qarda, qärdinarg xayna the doğur du xuna = naxax qärdinarg şena the doğu.
gülüümsemek velaqeza.
gülüñç belame.
gümruk(gü) tamozni (*yu*); tamozniñ yal; ~ memuru tamozniñ belxaxo; ~ muamelesi tamozniñ operaceş; ~ muayenesi tamozniñ xazar.
gümrukçü tamoznixo (*vu*), tamozniñ belxaxo.
gümüş 1) deti (*du*); 2) detiñ; ~ sağ olsun, altın gide kosun *kic.* = stigalxula lelaçu ġarğulil karax dolu cırçırxoza góli yu.
gün 1) de (*du*); bir ~ cħana diynañ, cqa; ~ aydın! de dika xülda!; ~ü ~üne de diyne nisdina, şen rozeñ; **evvelsi** ~ stomara; öbür ~lama; malx (*bu*); **her** ~ baklava (*ya tatlı*) yense bikilir *kic.* hor diynañ yięça, baklava ə (*merzanig*) qordayo = duqa dięça, moz ə qaňlo.

günah qə (*du*), qə lator; ~larin affı qinoşna geçdar.

gündüçegi(ni) qaχpa (*yu*), mälxañ huş (*du*).

gündelik(ğı) 1) denna xülü; ~ gazete hor diynañ gazet; 2) de loru alapa.

gündem diycare dexkina gullaqaş.

gündüz diynañ.

gündüzün diynañ, diynañ sarralc.

güneş malx (*bu*); ~ doğdu malx sxaqetta; ~ battı malx çubuzna.

güney qilbe (*yu*); ~doğu qilba-malxbale (*yu*); ~batı qilba-malxbuze (*yu*).

gür 1) lüsta, semsa; ~ saç semsa mesaş; 2) coğa, cogane (*mas. az*).

Gürcü gürzi (*vu, yu*).

güreş sport. latar (*du*); **greko-romen** ~ klassiçeski latar; **serbest** ~ pargat latar; **yağlı** ~ turkyon qomañ latar (*değax zaytdätta* ə xoquş).

güreşçi sport. latarxo (*vu*).

güreşmek sprot. lata.

gürleme góv (*du*), góvdar (*du*); **gök** ~si stigal qeçar.

gürlemek góvdan; **gök** gürlüyor stigal qeça.

gürültü góvgä (*yu*), gaǵä (*du*); ~ **koparmak** góvgä yaqqa; **gök** ~sü stigal qovqar.

gütmek 1) dazo (*mas. beznaş*); 2) thäxavalal; **gaye** ~ jalaşone qaça, ġerta.

güven teşam (*bu*); ~oyu teşamañ votum.

güvenilir teşame; ~ kaynak teşame xost (*du*); ~ çıkar yol khelxara vala teşame neq, vala teşame mettiq.

güvenlik(ğı) qeramzalla (*yu*); **Güvenlik Konseyi** Qeramzallıñ Sovet.

güvenmek teşna xila, teşna jaŋ, teşamca ladeğä; **güvenime varılığa düşersin darlığa** kic. baxamax teşiy ma je, qiyvala ə tarlo.

güvensizlik(ğı) teşamza, teşam bocuş; ~ oyu teşamzallıñ votum.

güvercin qoqa (*bu*).

güverte paluba (*yu*), alt ~ laxara paluba; üst ~ laqara paluba.

güvey, güveyi zuda yexna stag, zuda yaloş volu stag; nuc (*vu, yöjanj mayra*).

güz güyre (*yu*).

güzel xaza, dika, xazanig (*du*), dikanig (*du*), ~ **göz** için, **akilli** gönül için kic. xazanig bjärgeşna dika du, xeqalenig dagna dika du; bjärgeşna xazanig xarza, dagna xeqalenig xarza; en ~ **deniz** henüz gidilmemiş olanıdır kic. uggar xaza hord vay qaçazanig bu.

güzellik xazalla (*yu*); ~ **salonu** kosmetiçeski kabinet; ~ **sağlık!** derrig dika du!; ~le derrig xila ma-dezzara xir du, dikanca!

güzergah neq (*bu*); djadaxarañ neq.

güzlük güyrenan.

güzün gurañ.

H

ha haŋ!; thqa, delaň, heta.

haber kerlanig (*du*), xabar (*du*), xaam (*bu*); **bugün ne ~ var?** taxana kerlanig huŋ du?; **son ~ler** thäx̄xara xaamaş; **bundan ~im yok** cunax läcna suna ca xää, cunax läcna suna xuuş humma ə dac.

haberdar kerlanaş doluş verg, xuuş verg, xaamaş boluş verg; ~ etmek xaam baňiyta, xaam baň, xaam djaqaço; ~ olan halt etmez *kic.* xuuş volço şegara jovidal huma dolüytür dac.

haberleşme xaam bar, zje (*yu*).

hacet xäst (*du*), öşüş derg; **buna ~ yok** öşüş dac, izä xäst dac; **ne ~?** stenna?

hacım(cmi) çuxoam (*bu*), duqalla (*yu*), baram (*bu*).

hacim(cmi) xaz. hacim.

haç zjara (*yu*).

had(ddi) doza (*du*).

hademe yalxo (*vu*), gullaqxo (*vu*, uçrezdeneşkax).

hadi xaz. haydi.

hadise xillarg (*du*).

haf sport. poluzaşiteň lovzuş verg; **sağ ~ ättuağorxa** poluzaşiteň lovzuş verg; **sol ~ ärruağorxa** poluzaşiteň lovzuş verg.

hafıza es (*du*), dagadar (*du*).

hafif tayp.t.m. dayŋ, deza docu; ~ bir bavul yayın çamda; ~ bir kahvaltı atta qaça; 2) çoga docu; ~ bir baş ağrısı çoga docu körta lazar; 3) oylanza, oyla ca yen; ~ bir hareket oyla ca yes dina huma.

hafiflik(gi) 1) daydalar (*du*), attadalar (*du*).

hafta khira (*du*); **bütün ~ derrige** ə khirançoň, **geçen ~** djadaxançu khiranax; **gelecek ~** thedoguçu khiranax.

haftalık 1)khiranaŋ, hor khiranaŋ; ~ mecmua hor khiranaŋ zurnal; 2) khiranın alapa.

haftaym sport. taym (*yu*), futboleň ax-lovzar.

hah haŋ, xili, nisdeli (*magadar.xazaxetar gaytar*).

hain yamartxo (*vu*).

haiz doluş verg, xila.

hak(kki) baqo (*yu*), ana ~lar körta baqonaş; siyasi ~lar političeki baqonaş; **ne ~la?** huŋ baqo yoluş? 2) baqxilar (*du*); niyso (*yu*); ~iniz var a) şuŋ baqo yu; b) şu baqdu; ~iniz yok a) şu baqo yac; b) şu niysa dac; ~ verilmez, alınır *kic.* baqonaş luş yac, üş thamca yoxuş yu.

hakaret siydayəar (*du*), siysazdaqqar (*du*).

hakem sport. arbitr (*vu*), südxo (*vu*); **orta ~** lovzaran maydanaň volu südxo; **yan ~** ağongara südxo; ~ yardımıcısı südxoçunu şonça; ~ler **heyeti** südxoyň kollegi.

haketmek daqqa (*mas. sovgat*), xaq xila.

hakikat(ti) 1. baqderg (*du*); 2. ma-darra älça, baqqalla ə.

hakikaten ma-darra, doluş derg, ma-darra älça.

hakiki baq dolu, baq.

hâkim 1. südxo (*vu*); 2. urxalla deş dolu, olalla deş dolu; ~ sınıf olalla deş yolu klass.

hâkimiyet 1) olalla (*du*); jedal (*du*); 2) şen laameň xilar; milli ~ qomaň şen laameň xilar.

hakkında xäzça, düstiça, xaqalus dolu, jottalus dolu.

haklı baqdolu, niysadolu; ~ çıkarmak baqdaň, baqdeş xila.

haksız baqdocu, niysa docu; ~siniz şu baq dac; ~ yere niysa docuş, ca doğuş.

haksızlık(gı) niysa docurg (*du*).

hal(li) 1) xal (*du*); 2) niçq (*bu*); 3) vast (*du*); **her ~de** huşa xilaň a, şeko yocuş; **o ~de** delaň heta; **çok ~lerde** duqa xolax, gobäqqina, djaňáz - xäznaçoň; ~ ~in yoldaşıdır kic. xaloneň volcuň xal xalo laynaçunna dika xää.

hal(III) 1) sacam (*bu*), cħalxadaqqar (*du*, mas. *gullaqax läcna* derg).

hala deyişa (*yu*); ~ **kızı** şica (*yu*, *deveşiq yoj*); ~ **oğlu** şica (*yu*, *deveşiq khant*).

hâlâ hette a. cqaçunna qinj, qinj a.

halat 1) muş (*bu*), kanat (*yu*); 2) djatosıyla (*yu*, *müşça*, *kanatacaj*).

halbüki cu yuqqexula, hetaň sanna.

halen hinca, kararçu xenaň, taxana -qana.

hali kuz (*bu*); ~ **döşemek** khel kuz tasa, barzo; ~ **yurma** kuz begor; ~ **nın tozu tükenmez delinin sözü tükenmez ku**, begiçä kuzax yoluču duqa xülü joydalçu stegaň bagara düylü sonta deşnaş.

halihazırda hincaleraču xenaň.

halk xalq (*du*), nax (*bu*).

halka tayp.t.m. čug (*yu*); **nişan ~sı** maxa baraň čug (*lovzargax phelgax yulluş yolu*); ~ **oyunları** xoroyodaş (*yu*, *lovzarş*).

halkoyu(nu) xalqanaň xetarg, yuqarallina xetarg.

halletmek qasto, (*gullaq*, *degar i.dj.q.j*); **kökten ~** xadam bollus qasto.

halsiz giyla, gora dayna; ~ **düşmek** gora dayna visa, gora qaçadala.

halter sport. 1) gantelaş (*yu*), gimnastiçeski gerkenas; 2) yeza atletika; **Halter federasyonu** Yezaçu atletikan federaci; ~ **şampiyonası** yezaçu atletikexula çempionat; ~ **ekibi** yezaatletikaxoyň komanda (*ştangaxoyn*).

halterci yezaatletikxo (*vu*), *ştangaxo* (*vu*).

ham 1) xilaza (*stomex läcna*); 2) ärga, keçdaza, dabağa (*nejarna*) daza.

hamak(gı) gamak (*yu*).

hamal kirança (*vu*), kiranxo (*vu*).

hamam bani (*yu*), ~ **takımı** banina öşü humnaş; ~a giren terler kic. bani çu vaxançunna xacar dolu.

hamil 1) djadellarg (*vu*), djaqovdiynarg (*vu*); 2) doluş verg, yerg, berş.

hamle tattar (*du*), dolor (*du*, *saxmatex*, *şaşkanex lovzuş*); ~ **beyazlarda** khayçara dolado, tottu.

hammadde ärgalla (*yu*).

hançer şälta (*yu*).

hane kletka (*yu*, *saxmatiyň üma thex*).

hangar angar (*yu*).

hangi mülxa?, mülxarnig?

hanım yoj (*yu*), zuda (*yu*), dama (*yu*), gospoza (*yu*): husamnana (*yu*); ~ **kırarsa kaza olur halayık kırarsa suç olur** *kic.* husamnana yoxiyça. ca xuuş xilla olu, ġarbaşa yoxiyça zulamna dina olu.

hani, haniya 1) miçħa?, miçħa du te? 2) dagadoğiy xuna?, dagadoğiy şuna?; 3) baqđerg diyiċċa.

hap *med.* bürtig (*bu*); ~ **almak** bürtig qalla.

hapis(psi) 1) djasacor (*du*), lacar (*du*); **ev ~i** caħ läcna lattor; 2) nabaxte (*yu*); ~**e atmak** nabaxti ču qossa; ~**te yatmak** nabaxti čuvöllina xila.

hapisane,hapishane nabaxte (*yu*).

hapsetmek nabaxti ču volla, läcna latto.

hapşırmak ḥorşamaş detta.

harabe sälňaş (*yu*), qapalgaş (*yu*, *nişyella xarcca yollu gişlo*).

harap doxiyna, xarciyna.

hararet 1) temperatura (*yu*), dagar (*du*); **hastanın çok ~i var** comgaşcuň çoğa laqara temperatura *yu*; 2) ḫogalla (*yu*); ~**i gidermek** ḫogalla yayaa.

hararetli doxdella, karzaxdälla, sixdella, samuqadälla.

harb(bi) thom (*bu*); ~ **öncesi** themal ḥalxara /mur/; ~ **sonrası** themal thäxara /mur/; **atom ~i atomaq thom**; **Büyük Anayurt ~i Siylax-boqqa Daymexkaň thom**; ~ **açmak** (ilan etmek) thom ḫebaň; ~**e sürüklemek** thema yuqaozo.

harcamak xarzyaň, dayea.

hardal gorčica (*yu*); ~ **yakısı** gorčičnik (*yu*).

hardallık(gi) gorčičnica (*yu*).

hareket 1) bolam (*bu*), lelar (*du*); 2) dar (*du*), dällarg (*du*), nizam (*du*); 3) daxar (*du*), djadaxar (*du*); ~ **etmek** a) djadölxuş xila; b) dañ dezarg dañ, lela; c) djadaxa, djayaxa.

harf(fi) elp (*du*); **büyük ~** doqqa elp; **küçük ~** zima elp; ~**ine** ma-darra.

hariç(ci) 1. dozadeħe (*yu*); ~**e** dozadexane; ~**te** dozadexanex; ~**ten** dozadexanera; 2. i docurg, cul sov; ~ **olmak üzere** cħaġ docurg.

harika jalamat (*du*); **dünyanın yedi ~sı** dünənañ vorh jalamat.

harita karta (*du*); **yol ~sı** neqqaj karta (*düýcus derg geografičeski karta du*).

harp, harpa muz. arfa (*yu*).

harta ḫaz. harita.

has 1). doluş dolu, doğuş dolu; 2. cena, yuqa huma ḥaqayalaza; ~ **gümüş** cena deti.

hasar zeň (*du*); ~ **görmek** zeň xila.

hasır cert (*yu*); zjar-kert (*yu*); ~ **şapka** čen-şläpa (*yu*).

hasret sagatdar (*du*), saħiżar (*du*); **vatana ~** daymaxkana saħiżo, sagatdañ; ~ **çekmek** sagatdañ.

hasta 1. comgaşníg (*vu,yu*); 2. 1) comguş dolu; **ağır ~** çoğa comgaşníg; ~ **olmak** (düşmek) comgaş xila; 2) *sport*. ḫovsarxo (*vu*); **futbol ~sı** futbole ḫovsarxo.

hastabakıcı sanitarka (*yu*), tergoyirig (*yu*).

hastalık(gi) camgar (*yu*); ~ **almak** yolu camgar qeta; ~**tan kalkmak** camgarx tovala; ~ **kantarla girer miskalle çıkar** *kic.* piñtaşkaň theyoğu camgar, misqalşkaň djayödü.

hastalıklı camgare, eğaza.

hastahane, hastane bolnica (*yu*); **belediye** ~si municipalni bolnica; **devlet** ~si paçxalqan bolnica; **husisi** ~ dolara bolnica; ~de **yatmak** bolnicex jilla.

haşhaş pethamat-zezag (*du*).

haşlama qexkiyna; ~ et qexkiyna zizig; ~ sebze qexkiyna xass tömaş.

haşlamak qexko; **yumurta** ~ hoa qexko.

hat(tı) tayp.t.m. siz (*du*); neq (*bu*); **hava** ~i havaexula lela neq; **telefon** ~i telefonan zje yodu neq; **hücum** ~i sport. thelatarañ lini; **müdafaa** ~i sport. düxalo yarañ lini.

hata 1) ǵalat (*du*); ~ yapmak ǵalat dañ; 2) ǵalat dalar.

hatalı ǵalate, niysa docu.

hatır 1) es (*du*), dic cadalar; ~ına gelmek dagadaiyta; ~ından çıkmak dicdañ, dicdaliyta; 2) larar (*du*), laram (*bu*), pusar (*du*); ~ını kirmak xalaxetyta, xalaxetar dañ; ~ını sormak xal-de muxa du xatta.

hatıra dagalecam (*bu*), dic cadalar (*du*); ~ olarak saklamak bezamna dagañ latto.

hatırlamak dagadaiyta, dagaleca.

hatırlatmak dagadaiyta.

hatta ə, =m. cu the.

hava 1) havae (*du*), atmosfera (*yu*); **dostluk** ~si içinde thed. dottaǵallıñ ǵolex; ~ almak cenaçu havaeñ sadaja; ~ basmak mox qovsa (mas. çqurg yusuş); 2) xenañ hottam; ~ bugün ~ nasıl? muxa bu taxana xenañ hottam? **sıcak** ~ yovxa yu; **soğuk** ~ şıyla yu; 3) muqam (*bu*), uzam (*bu*).

havadis kerlanig (*du*), sensaci (*yu*), cecdalar (*du*); kerlanaş (*du*, gazetanj).

havalanmak 1) themavala, themavalla djavaxa (*havaexula*); **uçak** **havalanı** kema havae ǵaladälla; 2) lesta; 3) moxqetyita.

havale 1) thedillar (*du*), djadalar (*du*); 2) djadañiytar (*du*, mas. *axça*); **posta** ~si poçtexula djadañiytar; ~ etmek a) thedilla, djadala; b) djadañiyta (*axça*).

havlı ço bolu; ~ kumaş ço bolu khadi.

havlu gata (*du*); **yüz** ~su yüxax ǵoqu gata; **hamam** ~su ço bolu doqqa gata (*baniq gata*).

havra sinagoga (*yu, zügtiyn kils*).

havuç(cu) zjonka (*du*).

havuz jam (*bu*), basseyn (*yu, hottiyna jam*); **yüzme** ~u nekadarañ basseyn.

havyar jov (*yu*); **siyah** ~ järza jov; **kırmızı** ~ ceñj jov.

hayal(li) 1) surt hottor, satiysar (*du*); fantazi (*yu*), inzaralla (*yu*); ~ etmek oylanañ, oylaneñ qolla; 2) gaytar (*du*), surthottor (*du*), vast (*du*); ~ kırıklığı dogdalar (*du*), bezambar (*du*); ~ mahsülü oylaneñ qöllinarg.

hayat daxar (*du*); **ekonomik** ~ ekonomiçeski daxar; ~ pahalılığı daxarañ dezalla, dezaxilar (*du*).

hayati daxarañ.

haydi 1) hañ, ǵor vay!; 2) dika du!, xiliyya iştta!

hayhay hayhay (*rezaxilar gaytar*) megar du, dika du.

hayır(yrı) I dika (*du*), berkat (*du*), nijmat (*du*), xayr (*du*); ~ cemiyeti gónnallıñ yüksəralla; **sabahınız** ~ olsun! jüyre dika xülda!; akşamınız ~ olsun! süyre dika xülda! ~ ola! huñ du xəzaş dikanig? kerla huñ du?

hayır II hañ-hañ (*dacarañ mäjneñ*); ~ bunu, bilmiyorum hañ-hañ, iza suna ə ca xää.

hayli duqa, çoǵa duqa.

hayran 1) cecdällä, inzardällä; ~ **kalmak** a) cecdala, inzardala; b) doqqadeñ, gaddaxa; 2) lorurg (*vu*), laramxo (*vu*).

hayranlık(ğı) cecdalar (*du*), doqqader (*du*).

hayret 1) gaddaxar (*du*), inzardaqqar (*du*); ~te **kalmak** gaddaxa, cecdala, inzardaqqä; ~ **uyandırmak** gaddaxana xila; ~te **bırakmak** cecdaxa, gaddaxa; 2) mel inzare du!, ma-tamaş du!

hayvan diynat (*du*), däxnî (*du*), eqa (*yu*).

hayvanat: ~ bahçesi zoolojiceski kert.

hazır 1) doluş derg, düxal derg; ~ **bulunmak** doluş xila, düxal xila; 2) kiyça; ~ **elbise tegna** yällä koç, theyuxa kiyça koç; ~ **olmak** kiyça xila.

hazırlamak keçdañ, keçdeş xila.

hazırlanmak 1) keçdala, keçlus xila; **yolculuğa hazırlanyor** iza lelavaxa keçlus *vu*; 2) keçdeş xila; **yemek hazırlındı** qaça keçbina bälla.

hazırlık(ğı) keçambar (*du*), keçdar (*du*); ~ **görmek** (yapmak) keçam barñ; ~ **komitesi** keçam barañ komitet.

hazırlop: ~ **yumurta** çagdallalc qexkiyna hoa.

haziran iyun (*bu*); ~ **ayında** iyun battañ.

hazmetmek niys., thed. değax dola, aña.

hedef 1) jalaşo (*yu*); **nihai** ~ bilgalyina jalaşo; 2) obyekt (*yu*).

hediye dellarg (*du*), sovgat (*du*); ~ **etmek** sovgat dañ.

hediyelik(ğı) sovgatana xaziyna; ~ **eşya** suveniraş (*yu*, sovgatana ösu humnaş).

hegemonya gegemoni (*yu*).

hektar gektar (*yu*).

helâ tualet (*yu*), xastaşa (*yu*); **umumî** ~ yüksərallıq xastaşa.

hele 1) qästtina, =x, ə, =ax ə; 2) thäxhära ə, exxar ə, exxar thäxə ə; 3) beñ, ca.

helikopter vertolöt (*du*).

helva xavla (*du*).

hem cu the.

hemen 1) xem bocuş, hinceca; ~ **eve donecek** iza xem bocuş cexä vörzur *vu*; 2) gergga, docçu gergga; **ben ~ o sıralarda gelmiştim** so ə veara occu xenañ ala megar doluş: ~ ~ a) hinceca, xe ca luş; ~ ~ **ortalık kararacak** hinceca, xe ca luş jarzlur *yu*; b) gergga, docçu gergga; ~ **iki yıl oldu** şı şo gergga xan yälla.

hemşire lörallıñ yişa, lor-yişa (*yu*).

hentbol gandbol (*yu*), küygañ bürka.

hentbolcu sport. gandbolxo (*vu*), küygañ bürkanax lovzarxo.

henüz 1) hinceca, hinceca qinj ə; ~ **geldim** so hinceca sxaqäçna; ~ **küçüktür** i hinca ə zima *vu*; 2) / **dacarallıq mäjna dolcu xandaşca**/hinca ə ca, =za; ~ **gelmedi** iza hinca ə sxa ca veana, iza hinca ə sħavaza *vu*.

hep 1) derrig ə, şä derrig ə, masso ə; ~ **iniz** şu derrig ə; ~ **arkadaşız** vay derrige ə dottağıy du; ~si üş masso ə; ~ **sini biliyor** cunna derrige ə xää; 2) daim, guttar ə; **sen ~ geç kalırsın!** guttar ə thäxavüsüş *vu* xo!

her hor, mülxxa ə; ~ **gün** hor diynañ; ~ **halde huşa xilañ** ə; ~ **yerde** massanxa ə, masso mettex ə; ~ **vakit /zaman/** daim, guttar ə; ~ **şeyi bilen hiç bir şey bilmez** kic. derrige ə xää boxuçunna humma ə ca xää.

herhangi mülxxa ə, muxxa xilça ə.

herkes mülxxa ə, hor / stagax läcna /; ~ **bilir** massarna ə xää.

hesap(bı) 1) çot (*yu*), larar (*du*); ~ açmak çot djayella (*mas. bankex*); ~ı veriniz xesap deňa (*mas. restoranex*); 2) xesap dar, larar (*du*); ~ vermek otçöt yala.

hesaplamak lara, xesapdaň.

hesaplı qoame, larluş doľu.

heves laam (*bu*), ġertar (*du*).

heyecan sintem bar, kharzaxdaqqar (*du*); ~ verici sintem boyoş; ~ duymak sintem bayna xila.

heyecanlanmak sintem bayna xiyya, karzaxdälla djahotta.

heyecanlı sintem bayna, saxävzina.

heyet delegaci (*yu*); missi (*yu*); komissi (*yu*); hükümet ~i pravitelstvoň delegaci; iyi niyet ~i laam dika missi; idare ~i ministriyň sovet; tiyatrosu ~i teatranj truppa.

heykel statuya (*yu*).

heykelcılık(gı) zima stauya.

heykeltiraş skulptor (*vu*).

hezimet eşar (*du*); ~e uğramak eşna kheldisar; ~e ugṛatmak toxar dina eşe (*mostaqiy*).

hristiyan kersta (*vu*).

hırsız qu (*vu*), kurxalça (*vu*); ~ kadın qu-zuda; ~ mali laçqıyna derg; ~ kedinin boynu kalındır *kic.* qola deş dolçu cicigaň vorta stomma xülü.

hırsızlık(gı) qola (*du*), qoladar (*du*); ~ etmek (*ya yapmak*) qola daň; ~ yumurtadan başlar *kic.* qoladar hoana thera djadolalo / qoladar khezzigçu human thera djadolalo boxurg du iza).

hiyanet yamartlo (*yu*), teşnabexk (*bu*); vatan ~i daymaxkana teşnabexk bar; ~ etmek yamartlo yan, teşnabexk baň.

hiyar närs (*yu*).

hız sixalla (*yu*), çexkalla (*yu*); ışık ~i mälxaň serlonan sixalla; ~ almak çexkalla sovyaqqa; ~ vermek sixdaň, çexkalla sovyaqqa; ~ını yavaşlatmak zimdaň, yuxaoza.

hızlı 1) sixa, thex sixa; 2) çoğa; ~ vurmak çoğa thetoxa; çoğa, moň töxnna; ~ konuşmak çoğa qamel daň.

hiciv(cvi) satira (*yu*).

hiç 1) (*dacarallıň xandaşca lela*) danne ə, düzzina, qaçame, düycila yoccuş, eşsane ə ca öşü; onu ~ görmedim suna iza gina ə vac; suna iza ganne ə ca gina; 2) macca ə cqa, cqa ə; ~ ava gittiniz mi? xo cqa ə talla vaxxa ə vaxaniy?; 3) humma ə, cxa ə huma, yässa mettig; bir ~ için darıldı co degabaam bina humma ə docu theň; ~ değilse (olmazsa) mel laxara ə; ~ olmazsa günde iki kere gelir iza mel laxara ə diyňaň şozza voğu; ~ bir zaman cqa ə; ~ bir şey cxa ə huma, humma ə; ona ~ bir şey mäni olmuyor cunna novqarla yes humma ə dac; ~ bir şey görmedik txuna humma ə ca gina; ~ kimse cxa ə addam ə, stagga ə.

hiddet ögazlo (*yu*), deralla (*yu*), lüralla (*yu*).

hiddetli ögaze, dera, lüra.

hiddetlenmek ögazdaxa, dardala.

hiddetli ögazdaxana, dardella, lüralla sovyälla.

hidrojen vodorod (*yu*); ~ bombası vodorodaň bomba; atom ve ~ silahları atomdaň ə, vodorodaň ə gerz.

hikâye diycar (*du*).

hile 1) hillä (*du*); kurxalla (*yu*); xaramlo (*yu*); 2) xarcaxadaqqar (*du*); ~ karıştırmak xarcħadaqqqa.

himaye 1) doladar (*du*), golacar (*du*); 2) magadar (*du*), godaqqa (*du*), dika doşalar; ~ etmek doladaň, godaqqa, golaca, ättubaň.

hindî moskal-kotam (*yu*).

Hintli *indusxo (vu, yu).*

hipermetrop genara guñ.

hipodrom ippodrom (*yu*).

his(ssi) xaadalar (*du*), xaar (*du*): degañ xaam, dovzar (*du*); sinxexam (*bu*), degaxexam (*bu*), dago xexar; tidamalla (*yu*); ~lerini açıklamak şen dagax derg gaytar; ~lerine hâkim olmak şen dagax derg ca xaiytar (*guçu cadaqqar*); ~lerinin tesirinde kalmak şen dagax dolçunna theğertar; vazife ~i deqarx qetaş xilar.

hissetmek xaadala, dagañ xila.

hitabe qayqam (*bu*), qamel dar (*du*).

hitabetmek qayqam beş qamel danj.

hizmet 1) xاش qoçuşdar, xاش qoçuşdeş xilar; 2) ǵullaqdar; (*du*); **askerlik** ~i eskareñ ǵullaqdar; ~ etmek a) xashaş qoçuşdanj, xاش qoçuşdeş xila; b) ǵullaq danj.

hoca 1) xexarxo (*vu*), xexamxo (*vu*); 2) *din.* xodza (*vu*), molla (*vu*), busalba jilma xuuş, deşna stag; ~nın yap dediğini yap, yaptığını yapma *kic.* xexarxoço deş derg ma de, xexarxoço deñ boxurg de.

hodbin egoist (*vu, şa duqa vezarg, şegaxa verg*).

hokey xokey (*yu*), buz ~i şaybica xokey.

hokka: mürekkep ~sı şeqadutturg (*yu*); tükürük ~sı tuyqussurg (*yu*); şeker ~sı sekar düllurg.

hol(lü) xoll (*yu*).

Holandlı gollandxo (*vu, yu*).

hoparlör radiokad (*bu*).

horlamak xur-thur danj.

horoz borgal (*yu*), njäna (*yu*); ~lar öttü njäniy qayqina yevlla; ~u çok olan köyde sabah geç olur *kic.* njäniy duqa yolcu yirtaň sa thäxa xülu.

hostes stüardessa (*yu*).

hoş dika, tameňa; ~ geldiniz! dikanca vogıyla xo!; ~bulduk! moguş-parşat şu gina xazaxiyti; ~una gitmek xazaxeta; ~uma gitti suna xazaxiyti.

hoşça: ~kalın! moguş-märşa joyla!

hoşlanmak xazaxeta; **bundan hoşlanmam** suna iza xaza ca xeta.

hoşnutsuzluk(ğu) reza caxilar (*du*).

hububat yalta (*du*), bürtigañ yalta.

hudut(du) doza (*du*), dozanxo (*vu*).

hukuk baqo (*yu*); ~ fakültesi yuridiçeski fakultet (*yu*); devletler ~u dünənayuqara baqo.

hukukçu yurist (*vu, yu*).

hulâsa 1) docca derg, rezüme (*yu*); dux (*du*); 2) ekstrat (*yu*).

humma niys.,thed. xorşa (*yu*), moza xorşa; sarı ~ aşısı mozaçu xorşına düxal maxa toxar.

hummalı niys.,thed. xorşin; ~ faaliyet sixvella xiyzar (*du*).

hurma xurma (*yu*).

husus ǵullaq (*du*), xal (*du*); bu ~ta ne düşünüyorsunuz? oyu ǵullaqax läcna huň xeta xuna?

hususi 1) qästtina, şa-taypana, lerrina; 2) dolañ, şen, dolara.

hususiyet başxalla (*yu*), şa-taypana başxalla yoluş xilar, şen amalş.

huy amal (*yu*), amal gaytar (*du*).

huzur 1) tem (*bu*), sintem (*bu*), tiyna xilar (*du*), saparşat xilar (*du*); 2) xilar (*du*); ~unuzda şu a doluş.

huzursuzluk(ğu) sagatdar (*du*), sintem caxilar (*du*); sagatteş xilar (*du*); ~ duymak zen, lan, xaadala, xaaluş xila.

hücre *biol.* kletka (*yu*); **canlı** ~ diyana kletka.

hüküm ataka (*yu*), thelatar (*du*); **~a geçmek** thelatar djadolo.

hüküm(kmü) 1) südañ sacam, qel (*yu*); **mahkemenin ~ü** südañ qel; **~ vermek** qelyaq; 2) niçq (*bu*), mäjna (*du*); 3) jedal (*du*), olalla (*du*); **~ sùrmek** a) olalla dan, olalla lelo; b) djasadärzina, xuuş xila; **~ süren kanaat** djasadärzina xetarg, djasayärzina oyla (*yu*).

hükümet pravitelstvo (*yu*); **~ buhranı** pravistelstvoñ krizis (*yu*); **~ kurmak** pravitelstvo vovşaxtoxa.

hükümsüz lelaş docu (*dokumentax*); **bu kanun ~dür** i zakon lelaş dac.

hür(rrü) parğata, dozuş docus.

hürmet larar (*du*), siydar (*du*).

hürmetli larame.

hürriyet parğato (*yu*); **gerçek** ~ baqqala ə yolu pargato; **siyasi** ~ politiçeski parğato; **~e kavuşmak** pargatone qaça; **~e kavuşturmak** pargato yala.

hüsnekabul(lü) daggara theecar; xazaxetarañ cħanaqetar (*du*); **~ etmek** daggara theecar, dovxa cħanaqetar.

hüviyet stag (*vu*), adam (*du*); **~ cüzdani** dovtitaran undostovereni (*du*).

hüzün(znü) ġayga (*yu*), saxiyzar (*du*).

hüzünlü singattame, saxiyzaş.

ihlamur xex (*du*).

ihlä dovxaçu xinañ xost (*du*), melçxe.

ılık dovxa, mela; **~su** mela xi (*du*); **~bir hava** yovxa yu.

Iraklı Irakan vaxarxo (*vu*).

ırk rasa (*du*), adamiyñ taypa (*du*); **~ ayırımı** (tefriki) rasovi diskriminaci (*yu*); **beyaz** ~ khayñ rasa; **sarı** ~ moza rasa; **siyah** ~ järza rasa.

ırkçı 1. rasist (*vu,yu*); 2. rasistiñj.

ırkçılık(gi) rasizm (*yu*).

ırmak xi,dödu xi (*du*).

ısı 1.yovxo (*yu*); temperatura (*yu*), dagar (*du*); 2. dovxa, qexka; **~ kuşak** geogr. yovxa asa (*yu*).

ısınma doxdalar (*du*); **~, hareketleri** sport. deg xecadaliytar (*du*); **~ hareketleri yapmak** deg xecadaliyta.

ısınmak doxdala, doxluş xila.

ısırgan nittaş (*bu*).

isırmak laca, cergaş yoxka.

isitmak doxdan, doxdaliyya.

iskonto theradaqqar (*du*); ~ **yapmak** max therabaqqa.

islah tadar (*du*), nisdar (*du*), reforma (*yu*); ~ **evi** nisdes dolu ca (*du*).

islak theda, thüna, thunyella.

ıslanmak thado.

ıslatmak daşo, thado.

ıshık(ğı) şok (*yu*); ~ **çalmak** şok yetta.

ısmarlama 1. zakaz (*yu*); zakaz yayar, zakaz yaran; ~ **ayakkabı** zakaz yen maçaş (*yu*).

ısmarlamak 1) zakaz yan; **çay** ~ çay zakaz dan; **akşam yemeği** ~ **istiyorum** suna saraş yuuçunna zakaz yan läa; 2) thedilla; Allah'a **ısmarladık** jodika yoyla.

ıspanak(ğı) şpinat (*yu*).

ıspazmoz spazma (*yu*), pxa ozor, thexabar (*du*).

ısrar şeçunna thex lattar, şeçunna thera cavalar (*du*), çogamalla (*yu*), çağame, şeçunna thera ca voluş, şeçunna thex lättas; ~ **etmek** şeçunna theğerta, duxa ca dala, qar ca dala.

ısrarlı şeçunna theğertas, duxa ca doluş dolu.

ıssız pana, dässa, adam docu.

ıstakoz omar (*yu*); **makassız** ~ langust (*yu*).

ıstırıp(bı) jazap (*du*), bala (*bu*); ~lar/ **çekmek** jazap xega, balex daxka.

ıstok 1. thäxalo (*yu*); 2. lättina.

ışık(ğı) serlo (*yu*); ~lar yandı lampa latiyna; ~lar söndü lampa djayayna; serlayälla, serlo djayayna.

ışıldak(ğı) prozektor (*yu*).

ışın zje (*yu*), kosmosera zje.

itriyat parfümeri (*yu*).

ızgara raşpere thex dettina (*zizigax* v. *çerax* v *läcna*); ~

köfte raşpere thex yettina kotletaş (*yu*).

iade yuxaderzar (*du*). yuxaderzadar (*du*) ; ~ **etmek** yuxaderzo, yuxadañ.

ibaret lättaş dolu; ~ **olmak** lättaş xila.

ibraz djaqovdor, djagaytar (*du*); ~ **etmek** djaqovdo, djagayta; **pasaportunužu** ~ **ediniz** s̄ıagayatal xayıñ pasport.

icap(bı) öüşş xilar, xاش xilar (*du*); ~ **ında** öüşş mettig xilañ; ~ **etmek** öüşş xila, xila deza.

icat guçudaqqar (*du*). qollar (*du*); ~ **etmek** guçudaqqa, qolla.

icbar daytar (*du*); ~ **etmek** dayta.

icra qoçuş dar, qoçuş dinarg (*du*); ~ **komitesi** qoçuşdarañ komitet (*yu*); ~ **etmek** qoçuşdañ, qoçuşdina xila.

ic 1. 1) çö (*yu*), çox derg, kiyra (*bu*); 2) thum (*yu*), yadro (*yu*); 2. çoxara; **ic siyaset** çoxara politika (*yu*); 3. **icinde** çox, yuqqeñ; **icimizde** vayna yuqqeñ, vayna yuqax; **beş gün içinde** pxeä diynañ; **dostluk havası içinde** dottaǵallıñ xolex; **icinden** yuqqexula, yuqqera; **evin içindeñ** ca čüra, içine ču, evin içine ca ču.

iceri çö, čüra ago, kiyra; ~ **den** čüra; ~ **de** çox; ~ **ye** ču; 2. çoxara; 3. ču, çox; **lütfen ~ buyurun!** Delaň düxa vola ču!

icin 1) - na, düxa, deňax; **bunun ~ cundela, cunna;** 2) xandesan bilgalza kep; 3) = **dığı ~ thexara, dexara, i baňana doluš, boxuš, älla... gelmediği ~ iza cavar baňana doluš...**

icki vaxoş dolu malarş (*du*).

icmek 1) mala; 2) yaanı, daanı (*zizig-galnaş*); **sigara ~ cigärka oza.**

icten daggara, xazaxetaş, dezaş; ~ **bir dilek** daggara satüysurg (*du*).

ictenlik(gi) daggara derg (*du*), xazaxetar (*du*), rezaxilar (*du*); daggara, xazaxetaş, rezadoluš.

ictimai yuqarallıñ, socialni; ~ **muavenet** socialni qaçambar (*du*).

icýüz dux, duxxera, ma-darra; **meselenin ~ü** düycüü dux.

idam irxəollar (*du*), deň sud yar (*du*), töpaş toxar (*du*); ~ **hükmü** deň qel (*yu*); ~ **etmek** deň sud yanı, irxəolla, töpaş toxar.

idare küygalla (*du*), urxalla (*du*); ~ etmek a) küygalla dañ, urxalla dañ, dirizöralla dañ (*orkestraca*); b) sport, südxo xila; maçı ~ etmek matçex südxo xila.

idareci küygalxo (*vu,yu*).

idareli qoame, qoam boluș dolu.

idari administrativni; ~ merkez administrativni centr (*yu*).

iddia 1) çağdar (*du*); 2) reza caxilar (*du*), laqa qiydar (*du*), dezar (*du*), gertar (*du*); ~ etmek a) çağdañ, thera ca vala; b) deza, gerta.

iddialı 1.dezaş dolu; ~ bir adam i stag duqa dezaş vu; 2). sport. pretendent (*vu*).

ideal ideal (*yu*).

ideolog ideolog (*vu*).

ideoloji ideologi (*yu*).

idman trenirovka (*yu*).

idmanlı trenirovka yina; trenirovkix çeqvälla.

ifa qoçuşdar (*du*); ~ etmek qoçuşdañ.

ifade 1) alar (*du*), gaytam (*bu*); ~ etmek ala, gayta; 2) gaytam (*bu*) ~ vermek gaytamaş bala.

iflas bankrot xilar (*du*), bankrot xila.

iftihar kuralla (*yu*), dozalla (*du*); ~ etmek dozalla dañ.

iftira eladita (*du*); ~ atmak eladita darzo.

iftiracı eladitança (*vu,yu*).

iğne 1) maxa (*bu*), şpric (*yu*); çengelli ~ ingalsxoyn xalxa bullu maxa; **toplu** ~ xalxa bullu maxa; ~ yapmak maxa toxu (*çudottar*); 2) yu (*yu*); ~ yapraklı ağaçlar baganañ dittaş (*du*).

iğrenmek böxa xeta, dogdälla xila.

ihbarname xaiytar (*du*), xabar dañiytar, seyahat ~si maxkaxula lelarañ marşrutax läcna xaam bar (*du*).

ihläl(li) talxor (*du*); kanunun ~i zakon talxor; ~ etmek talxo.

ihmal(li) ledaralla (*yu*); ledarlo (*yu*); ~ etmek tidame ca eca; ledara xila, yuxağerta.

ihracat eksport (*yu*), maxkara aradaqqar, djadaňar (*du*).

ihracatçı eksportör, aradoqquş verg.

ihraq(cı) eksport, qeçu mexkaşka djadaňar (*du*); ~ malları qeçu mexkaşka djaňoş dolu tovaraş; ~ etmek eksport yan, qeçu maxka daňa.

ihtar dagadaiytar (*du*), djaňedar (*du*); ~ etmek dagadaiyta, djaňedañ.

ihtilaf cħänacadar (*du*), camagar (*du*), görtina xilar (*du*).

ihtilal(li) revoluci (*yu*).

ihtimal(li) xila tarlulg, taro yerg, xila tarluş derg, taro yoluş derg.

ihtiram siydar (*du*), larar (*du*); ~ kitası siylalliň xa (*du*).

ihtisas govzalla (*yu*), govzalla jamor (*du*); ~iniz nedir? xanı huň govzalla yu?

ihtiyaç(cı) xاش xilar (*du*), eşar (*du*); ~ duymak xاش xila.

ihtiyar qena stag (*vu*); qena.

ikamet jaş xilar (*du,mas, qeçu maxkax*), dexa mettig (*yu*); ~ tezkeresi daxarma ösu baňo xilar (*yalar, xezar*); ~ etmek daxa, dexaş xila.

ikametgâh dexa mettig, rezidenci (*yu*).

iki şıə (*du*); ~si şiy ə, üş şiy ə, ~de bir a) kest-kesta; b) cħannax şolğa daňa (*du*).

ikinci şolşa.

ikincilik(ğı) şolşa mettig (*yu*); ~i kazanmak şolşa mettig yaqqa.

ikiz şala beraş (*du*).

iklim klimat (*yu*); **kara** ~i kontinentaj klimat; **kuru** ~yeqa klimat; **mutedil** ~ barameñ klimat; **sıcak** ~ yovxa klimat (*yu*).

ikna teşam (*bu*); ~ etmek teşo.

ikram 1) yuurg (*yu*), qaça (*bu*); 2) theradaqqar (*du*); ~ etmek qaça balar; max therabaqqar.

ikramiye 1) daqqar (*du*); 2) sovgatañ.

iktidar jedal (*du*); ~ başında bulunmak, ~da olmak jedaleñ xila.

iktisadi ekonomikiñ.

iktisadiyet ekanomika (*yu*); baxam (*bu*); **dünya** ~i dünenañ baxam (*bu*).

iktisatçı ekonomist (*vu,yu*).

iktisat 1) ekonomika (*yu*); qoam (*bu*), qoor (*du*).

il vilayyet (*yu*, *Turceñ moxk administrativni daqoşka beqarañ baram*).

ilân djaxaiytar (*du*), djaqayqor (*du*); ~ etmek djaxaiyta, djaqayqo.

ilâve thetoxar (*du*), thedetta.

ilçe ilçe (*yu*, *Turceñ moxk administrativni daqoşka beqarañ baram*).

ile 1. düyna: =ca, cäna; **sizin ile**, **sizinle** şüca; **tren ile**, **trenle** çerpoşt theñ; **çekiç ile**, **çekiçle** zjävnaca; 2. ø; **defter ile** (defterle) **kalem** tetrad ø, ruçka ø.

ileri 1. xalxa; **masayı biraz** ~ çekelim stol ciazimma xalxatattiy vay; **evin ~sinde** cenna xalxa; 2. xalxanxo, xalxelelorxo (*vu,yu*); ~ gelenler küygalla (*du*), küygalxoy (*bu*); göbevlla gullaqdarxoy (*bu*), zöpallıñ belxaxoy (*bu*); 3.

xinderg (*du*); ~ olmak xalxa dala; saat beş dakika ~dir saxt pxeä minotana xalxadoluş du; ~ sürmek ala, xaxo, xalxatatta.

ilerici progressalla yolu, xalxatajame; ~ kuvvetler xalxatajame niçqaş.

ilerlemek 1) xalxa xataja, xalxedolçunga qaça.

ilgi 1) xast (*du*), xast dolus xilar; ~ göstermek xast xilar gaytar (*du*); ~ çekmek xast xilar gayta; ~ çekici dovza dagadoyütyış, dovza loütyış; ~ çekici film samuqane film (*yu*); 2) dazar (*du*), yuqamettig (*yu*), xaqaluş xilar, bala bolus xilar; **bununla** hiç bir ~si yoktur' ocünca i cxa ø huma danne ø dolus vac.

ilgilendirmek bala xila; **bu beni ilgilendirmez** cünca sañ bala bac; **ben onu sizin işinizle ilgilendirdim** as xaiytina cunna xanq gullaqe lerrina xazavezaş xilar.

ilgilenmek xastdoluş xila; **bununla ilgilenmem** suna xastdoluş huma dac iza.

ilgili 1) (ile) dozus dolu, dözna dolu, yuqamettig yoluş dolu; dünkü **futbol maçı ile** ~ makale selxanleraçu futbolan matçax läcna statya; 2) xast dolu; xast dolus bolu nax (*bu*); ~ olmak (ile) xast dolus xila.

iliklemek nüydarçiy djayexka.

ilim(lmi) jilma (*du*); **İlimlər Akademisi** Jilmaniyy akademi (*yu*).

ilişki yuqamettig (*yu*); **ticari ~ler** maxleloran yuqamettigaş (*yu*).

ilk xalxara, yüxancara.

ilkbahar bjäste (*yu*), ~da bjästa.

ilke princip (*yu*); **temel ~ler** körtä principaş (*yu*).

ilkin yüxanca, yüxheñ, uggar xalxa.

- ilkönce** dollaçul xalxa, yüxxəra düyna.
illâ, ille huəa xilaş ɔ; qästtina.
ilmi jilmanaŋ.
iltica loçqıyla (*yu*), khelxaradoliyla (*yu*); **siyasi** ~ političeski vedda qaylavoliyla (*yu*); ~ **etmek** qaylavala.
ima qador (*du*); ~ **etmek** qado.
imal(li) dar (*du*), araxecar (*du*); ~ **etmek** keçdaŋ, araxeca.
imalât proizvodstvo (*yu*); **seri** ~ seriyni proizvodstvo.
imam imam (*vu*).
imar todar (*du*), nisdar (*du*); ~ **etmek** todeş nisdaŋ.
imdat(dı) 1. gó (*du*); ~ **a koşmak** gódaŋ, gónda qaça; 2. gó dayşa, orca daliysha!
imha hallakdar (*du*), hallakdina djadaxar (*du*); ~ **etmek** hallakdaŋ, hallakdina djadaxa.
imkân taro xilar (*du*), yiş xilar (*du*); **buna ~ yok, ~ yok i** daŋ tarluş dac, i xila yiş yac.
imkânsız taro yocu, yiş yac.
imparator imperator (*vu*).
imtihan ekzamen (*yu*), zer (*du*); **giriş ~ı** djaeceraŋ ekzamenaş (*yu*); **sözlü ~ barta** ekzamen (*yu*); **yazılı ~ yozanaŋ** ekzamen (*yu*); ~ **vermek** ekzamen djayala; ~ **etmek** ekzamen sxaeca.
imtiyaz laqadalar (*du*), tölüş xilar (*du*), góli (*yu*).
imza kük (*du*), avtograf (*yu*); ~ **koymak** kük tajo.
imzalamak kük tajo.
inadına düxal, hüttarennə, hüttarennə sanna.
inanmak teşa.
inat(dı) duxaħara xilar, qarcadalar, yuxacadalar (*du*); ~ **etmek** duxaħara xila, qarcadala.
inatçı duxaħaranig (*du*), qarcalurg (*du*).

- ince** 1. 1) duthqa; 2) kegiy, daqqiy docu.
incelemek jamo, talla.
inci zovhar (*du*).
inceir inzir (*yu*).
incitmek 1) lazo, djatoxa; 2) xalaxetiyya.
inç düym (*yu*).
indirmek oħadaxiyta, oħaxeca, laxdala, oħadala.
inek(ğı) yett (*bu*).
infilak eqqiytar (*du*); ~ **etmek** eqqa.
İngiliz ingalsxo (*vu,yu*).
ingilizce 1. ingalsxoyn mott (*bu*); 2. ingalsxoşxa.
iniş 1) oħaxaar (*du*); **mecburi ~ av.** ca dälla oħaxaar (*du*);
2) oħadaxar (*du*); ~ **müsabakaları** sixa oħadaxarexula qiyasalarş (*du,lizaş thex*).
inkâr kerstdar (*du*), thecaecar (*du*); ~ **etmek** kerstdaŋ, thecaeca.
inkiħāp(bı) revoluci (*yu*); **Büyük Oktobr sosyalist ~ı** Siylax-yoqqa Oktäbrski socialistiçeski revoluci.
inkilâpçı revolucioner (*vu*); revoluciñ, revolucionni.
inkişaf qiar (*du*); ~ **etmek** qia.
İNlemek uzař daŋ.
inmek 1) oħadala, oħadossa, xaladala, oħaxaa; 2) saca (*mas. xesiyyən ca çox*); **otele ~ xesiyyən ca çox** saca.
insan stag (*vu*), adam (*du*), ~ca kayıp yok ver-vaqqar dac.
insaniyet 1) adamalla (*du*), adamalla (*yu*); 2) qinxetame xilar (*du*), dikalla (*yu*).
insaniyetli adamalliq, qinxetame.
insanlık(ğı) 1) adamalla (*du*); 2) adamalla (*yu*), qinxetame xilar (*du*).

insanüstü thex adamallıñ; ~ **gayretler** degeñ gora ma-ddu, bolu a, boci a niçqaca, ġore-ġoddax, niçq ma-qoçcu, mel-bolu niçq thetajjiyina, ma-xüllu, gora ma-ddu.

inşa ġişloşyar (*du*); ~ **etmek** ġişloşyanj.

inşaat ġişloşyar (*du*), ġişloşyarañ belxaş (*bu*); **gemi** ~ i hurdañ kemanaş dar.

inşaatçı ġişloşyarxo (*vu,yu*).

inşallah Dalamuqlaħ, Delaq gönca, Dala yazdineħ, xir du älla xeta.

intiba bitam (*bu*); ~ **almak** (edinmek) bitam bita; ~ **bırakmak** bitam bütüş xila.

intikam 1) deqar (*du,mas. dinarg deqar*), beqam (*bu*); 2) deqar; ~ **politikası** eşarna beqam baraň politika (*yu*).

intikamçı 1) beqame, čir öcur yoluş; 2) revansızmañ; ~ **bir siyaset** revansızmañ politika (*yu*).

intizam qepe (*yu*); dursalla (*yu*); **odada** ~ **yok** čaçoñ qepe yacar (*du*).

ip muş (*bu*), čuxa (*du*), thiyrig (*yu*).

ipek(ğı) dari (*du*).

ipekli 1. dariñ; 2. dariñ khadi.

iplik(ğı) tay (*du*); teş (*du*).

iptal djadaqqar (*du*), doxor (*du*); ~ **etmek** djadaqqa, doxo.

iptidai düxħarlera, genara docuš, atta.

irade laam (*bu*), satiysar (*du*).

iradeli laame.

iradesiz laamaza, laam bocuš.

İranlı iranxo (*vu,yu*), ġazari (*vu,yu*).

iri doqqa, daqqiyra.

irin noth (*yu*).

irkilmek degadala, toxadala, qeradala.

irtibat zje (*yu*), xaam (*bu*); **telgraf** ~i telegrafañ zje (*yu*); ~ **tesis etmek** zje djahotto; ~ **kesildi** zje saciyna.

irtica reakci (*yu*); ~ **kuvvetleri** reakciñ niçqas (*bu*).

irtifa(i) loqalla (*yu*).

isabet djaqetar (*du*), ~ **etmek** jalaşone qetar.

isabetli 1) niysa, şen metta (*gerz qossal*); begiyla, doğuş dolu (*zop dalar, doş alar*).

ise thqa, amma, -m,-x.

ishal(li) med. ço lazar, çüyna (*du*).

isim(smi) če (*yu*), čeyaqqar (*du*); ~i **geçen** laqax ceyäqqinarg (*vu,yu*).

iskambil kexataş (*du, lovzoş dolu*); ~ **oynamak** kexatex lovza.

İskandinavyalı skandinavxo (*vu,yu*).

iskarpin tufləş (*yu*).

iskele 1) yistedalor (*du*), djatosıyla (*yu*); **dokuz numaralı** ~ **nerede?** üssalğa djatosıyla miçħa yu? 2) lami (*bu*); ~ **verildi** lami sħahottiyna; ~ **alındı** lami djabäqqina.

iskelet 1) skelet (*yu*); 2) karkas (*yu*); **uçagın** ~i kemanañ karkas.

iskemle ġant (*du*).

İskoçyalı şotlandxo (*vu,yu*).

iskonto theradaqqar (*du*); ~ **yapmak** theradqqa (*max therabuqqaj*).

İslâm Islam (*du*).

İslav slavänxo (*vu,yu*).

İslovak slovakxo (*vu,yu*).

İsloven slovenxo (*vu,yu*).

İspanyalı ispanxo (*vu,yu*).

ispat teşalla (*du*); ~ **etmek** teşalla dañ.

ispirto spirt (*du*).

istakoz xaz. istakoz.

istasyon stancı (*yu*); sociyla (*yu*); **demiryolu** ~u cerpoştneqan stancı (*yu*); **benzin** ~u benzin duttu kolonka (*yu*); **radyo** ~u radiostancı (*yu*).

istatistik statistika (*yu*); ~ler statistikiñ xaamaş (*bu*).

istavrit stavrida (*bu, çara*).

istek(ğı) laar (*du*), dexar (*du*).

istemek laa, deza; dexa; thedozo; **bir şey ister misiniz?** xo humma ə yezaş jaş-m vac? **istemez** öşuş dac, thedañ humma ə ca öşü; **ister istemez** laax ə ca laax ə.

isteka kiy (*yu, billiardax lovzu gаз*).

istifa otstavka (*yu*); ~ etmek otstavke daxa (vaxa).

istifade paydaecar (*du*); ~ etmek paydaeca, payde xiliyta; **bundan ~ etti** co cunax paydaiycira.

istihsal(lı) proizvodstvo (*yu*); daqqar (*du*); **endüstri** ~i promišlenni dar, daqqar (*du*), araxecar (*du*); ~ etmek araxeca; daqqa.

istikamet aǵo (*yu, mas.vödu aǵo*).

istikbal(lı) xinderg (*du*); theyoğuçu xenañ.

istiklal laamalla (*du*), dozuş caxilar (*du*); ~ savaşı dozuş caxilareňa thom (*bu*); ~e kavuşmak dozuş caxilare qaça.

istikraz deqar (*du*); iç ~ çoxara deqar; diş ~ araxara deqar (*du*).

istirahat sadajar (*du*); ~ etmek sadaja.

istiridye ustrica (*yu*).

istismar dacor (*du*); ~ etmek daco.

istismacı dacorxo (*vu, bu*).

istisna djadaqqar (*du*), yuxadaqqar (*du*).

istisnai başxa, qästtina.

İsveçli şved (*vu, yu*).

İsviçreli şveycarxo (*vu, yu*).

isyan govttar (*du*), bunt (*yu*); ~ çıkarmak (etmek) ǵatta, bunt yanı.

iş ǵullaq (*du*), bolx (*bu*), ǵullaq deş xilar (*du*); **iş adamı** ǵullaq deş volu stag (*vu*); biznesmen (*vu*); **iş veren** ǵullaqdarañ stag (*vu*); **iş görmek** bolx beş xila, bolx banı; çok işim var sañ dañ dezaş duqa ǵullaqaş du, sañ yiş yac.

işaret bilgalo (*yu*), xaam (*bu*); **yol ~i neqan** bilgalo (*yu*); ~ vermek xaam banı, bilgalo gayta.

işbirliği(ni) cħänaǵullaqdar (*du*); **iktisadi** ~ ekonomiçeski cħänaǵullaqdar; **sıkı** ~ yuxxera cħänaǵullaqdar (*du*).

işçi belxalo (*vu*), belxalo (*yu*); **fikir ~si** ҳeqal öşucu qinħegħamañ belxaxo (*vu, yu*); **işçi partisi** leyboristiyy part (*yu*).

işgal(lı) djalacar (*du, mas. moxk*), okkupaci yar (*du*); ~ **kuvvetleri** moxk djalecarañ eskarş (*du*); ~ etmek djalaca, okkupaci yanı.

işitmek xaza, xeaş xila.

işkembe yöxaş (*du*), çoko (*yu*), çüyraş (*yu*); ~ çorbası üstagħiġ geyx yina çorpa (*yu*).

işkence jazap (*du*), niċqbar (*du*), balaħegar (*du*); ~ etmek jazapek latto, balaxegiyya.

işlek dendella, zigare devlla; ~ **cadde** adamex büzna uram (*bu*), daxar qexkaş bolu uram (*bu*).

işlemek 1) bolx banı, bolx djabolo; 2) keçdañ; 3) exa, djasalela.

işletme paydaecar (*du*), predpriyatı (*yu*).

işsiz belxaza, bolx bocu.

işsizlik(ğı) belxazalla (*yu*).

iştah appetit (*yu*), yahuma yezaş xila; ~ım yerinde yaahuma yezar dika du sañ; **birinin ~ını açmak** yaahuma yezayaliyta.

iste hanj, hara; ~bu kadar hara du-qa derrige ə, qıñ humma ə dac.

iştirak daqalacar (*du*); ~etmek daqalaca.

it zjäla (*du*).

itaat(ti) ladoğar (*du*), müthañ xilar (*du*), müthañ derg; ~etmek ladoğa, müthañ xila.

itaatlı ladugu, müthañ.

İtalyan italyanxo (*vu*, *yu*).

itfaiye ceyoyə orca (*du*).

itfaiyeci će yayərəxoxo (*vu*).

ithaf larar (*du*), lara.

ithal(lı) çudar (*du*), import (*yu*); ~ malı çudeana tovar (*du*, *dozanal araxara*); ~etmek çudañ, import yan.

ithalât çudar (*du*), import (*yu*).

ithalâtçı çudañaş verg (*vu*), importör (*vu*).

itham bexkedar (*du*); ~etmek (ile) bexkedañ.

itibar 1) larar (*du*), jathqam (*bu*), loruş volu ctag (*vu*); ~ı var iza laram boluş vu; ~dan düşmek laram bocuş visa; **esas ~iyle** körta dolçunna, principeñ; **bu ~la** cünca dözna; ~a almak tidame eca, xesapdañ.

itibaren dünya, thera.

itimat(dı) teşar (*du*), teşam (*bu*); ~ reyi teşamañ votum (*yu*); ~göstermek teşam boluş xila.

itimatname dip. teşalliñ gramotaş; ~sini sunmak (takdim etmek, vermek) teşalliñ gramotaş kera djayala.

itimatsızlık(ğı) teşam caxilar (*du*); ~ reyi teşam caxilarañ votum.

itiraf qardalar (*du*), qera xilar (*du*); ~etmek qardala, qera xila (galatna, voñ dolçunna).

itiraz düxalo (*yu*); ~ım yok düxala dac; ~etmek düxala xila.

itmek djatatta, thetañta (*nejar theñ yazdina yoza*).

ittifak bart (*bu*); askeri ~eskärxoyñ bart.

iyi 1. 1) tayna, dika; 2) moguş, ünax čena; ~ misiniz? moguş duy şu?, xanj moguşalla muxa yu?; ~ım moguş vu, dika jañ vu so-m 2. dika du; ~kötü thedeaniy, eşniy, dikaçu ağorriy, voçu ağorriy xiycadella huma dacañ ə; ~ olmak tadala, todala.

iyileşmek góledaxka, tadala doladala, todala doladala.

iyilik(ğı) dikalla (*yu*), dika (*du*).

iyimser dika dogderg.

iyimserlik(ğı) dikalle gertar (*du*).

iz lar (*yu*), tammaña (*du*); **parmak ~i** phelgiñ tammağanaş (*du*).

izahat qetor (*du*), ma-darra diycar, yazdar (*du*); ~ta bulunmak, ~vermek qetam bala, qeta.

izei larxo (*vu*); boyskaut (*vu*).

izin(zni) baqo (*yu*), magor (*du*); ~almak baqo yaqqa; ~vermek baqo yala, maga; otpusk (*yu*).

izinli otpuskeñ bolu; otpuskeñ verg; otpuskeñ xila.

iznarıt cigärkanañ yüxig (*yu*).

jimnastik(ğı) gimnastika (*yu*); ~ **salonu** gimnastikiň zal (*yu*); ~ **yapmak** gimnastike lela, gimnastika lelo.

jimnastikçi gimnast (*vu*).

jokey zokey (*vu*).

junta xunta (*yu*).

jübile yubiley (*yu*).

jüpon çuxulara yupka (*yu*).

jüri züri (*yu*).

J

jambon ҳақын thay, ғоғғый (*du*), ҳақын дақына zizig (*du*).

jandarma zandarmeri (*yu*), zandarm (*vu*).

Japon yaponxo (*vu*, *yu*).

jartiyer djadexkar (*du*).

jeolog geolog (*vu*, *yu*).

jeoloji geologi (*yu*).

jerse zerse, zersi (*yu*, *khadi*).

jest işaret (*yu*).

jet: ~ **uçağı** reaktivni kema (*du*).

jilet maz yoşu qeramzallıň urs (*du*); ~ **bıçağı** maz yoşusu qeramzallıň ürsaň lezvi (*du*).

K

kabahat(ti) bexk (*bu*), dällarg (*du*); ~ **kimde?** bexke mila vu?; ~ **bende değil, -im yoktur** so bexke vac; ~ **işlemek** bexke xila, bexkala daxa, cadoğurg daliyta.

kabahatlı bexkenig, bexkala vaxanarg.

kabahatsız bexk bocurg (*vu*, *yu*).

kabak(ğı) gabaq (*yu*).

kabiliyet taro (*yu*); yiş (*yu*); **alım -i eca yiş xilar** (*du*); **çocuğun musikiye -i var ber** muzikie pohma yoluş du.

kabiliyetli pohma yolu, xünare.

kabiliyetsiz pohma yoci, dönalla docu.

kabiliyetsizlik(ğı) dönalla caxilar.

kabine 1) ministriyə kabinet (*yu*); ~ **kurmak** ministriyə kabinet vovşaxtoxa; 2) kabinet (*yu*, mas. lörañ kabinet).

kabuk(ğu) kevstig (*yu*), çqor (*du*, mas. lättäñ çqor), qovra (*yu*), çqörgəş (*yu*, mas. kartoliyə çqörgəş, huñ çqörgəş); 2) çqüyrig (*yu*, mollüssiq); laħorç (*yu*, rakuşka).

kabul(lü) sħaecar (*du*), theecar (*du*), resmi ~ lerrina theecar (*du*); ~ **günü theecarañ denoş** (*du*); ~ **göstermek** theecar djadaħa; ~**üm** so reza vu,

kaburga phenda (*bu*).

kaç masa, mel; ~a? mel doqqu? huñ doqqu? **saat** ~? huñ xan yu? mel xan yälla? ~**ta?** maca? masa saxt dälča?; **bu gün ayın ~ıdır?** taxana mülxa de du?; ~a ~, ~~a? **sport**. huñ şet yoluş?

kaçamaklı xiyoş; ~ **cevap** xiyoş zop dala.

kaçar mel-mel; ~ **ruble aldilar?** masa-masa som iycira cara?

kaçinci mülxa, mosalġa.

kaçınılmaz xilaza ca dolu.

kaçınmak düxalqetarx çexka, khelxaradala ġerta.

kaçirmak 1) daqqa, djadiga, läxkina diga; uykumu **kaçırdı** co viza-ġattarx väqqina so (yäqqina); **arabayı** ~ maşına laçqiyina djayiga; 2) karara daliyta, yuqxaxdita, thäħadisa; **fırsatı ~ dikə** nisdellarg kararadaliyta; **hava ~ mox djaexiyta**; çqurg xecayala; **treni ~ čerpoştana** thexxaa thäħavisa (yisa, bisa, disa).

kaçmak 1) vada, djavada; 2) docuş disa; **uykusunu kaçıtı** nab yocuş visina iza, cūnañ nab yayna; **keyfim kaçıtı** so dog doğuş vac.

kadar 1) sanna; **aslan ~ kuvvetli** lom sanna mayra; **benim ~ so** sanna; **onlar ~ çalıştık** cara sanna bolx bina oxa æ; 2)

culla, oculla, gerggarçu ḫesapeñ; **bir hafta** ~ khira gergga; 3) qaççalc, cqaçunna ca...; **köye** ~ yürta qaççalc; **akşama** ~ sarralc; **ben gelinceye** ~ so sħavallac...; 4) =çul; (*duqallij barameñ dustarañ kep goytu*); **istediği** ~ cunna yezzaçul; **bu** ~ occul; **ne** ~ mel; **hepsi bu** ~ mi? hoqqul beñ dac?: **işte bu** ~ iştta du-qa.

kadeh rümka (*yu*), kad (*bu*); **dostluk için ~ kaldırırmak** dottağallina thera kad ayəa; ~ **tokuşturmak** kad tox'a.

kader qollam (*bu*); **kendi ~ini kendi tayin etme hakkı** şayñ laamalliq baqo (*yu*).

kadın zuda (*yu*).

kadife barxat (*du*).

kadran 1) ciferblat (*yu*); 2) telefonan disk (*du*).

adro 1) kadraş (*yu*), djahitta boluş berş; 2) *sport*. yuqaboguş berş; **takımın ~su komandıñ yuqabogurş**.

kafa 1) korta (*bu*); ~ **vuruşu** körtaca toxar (*du, futbolax lovzuş*); 2) ḫeqal (*du*), qetame xilar (*du*).

kafes çelig (*du*), oga (*du*), caca (*bu*), vaz (*du, neqan*); **kuş** ~i olxazarañ çelig (*du*); **pencere ~i caca** (*bu*).

kâfi toəal; ~ **gelmek** toa, toəal xila; ~ **görmek** toəal lara; ~ ! töar du!, saciyta!

kafile 1) toba (*yu, mas. turistiyη*); daqa (*du*); **kitapların ilk ~si geldi** knizkiyñ ḫalxara daqa sħaqäçna.

Kafkasyalı Kavkazañ vaxarxo (*vu*), kavkazxo (*vu,yu*).

kâğıt(dı) 1. 1) kexat (*du*); **karbon** ~i kopiroyalni kexat; **tuvalet** ~i tualetañ kexat; **yazı** ~i yazdaran kexat; **cilâlı ~ foto** qagiyna kexat, **mat ~ foto** matovi kexat; 2) kexataş (*du, lovzo*); ~ **oynamak** kexatex lovza; 2) kexatañ; ~ **üzerinde kalmak** kexat theñ disa.

kah: ~ ... ~ ... cqa... cqa...

kahraman 1) turpalxo (*vu*); **Sovyetler Birliği ~ Sovetski Soyuzası Turpalxo**; 2) turpalallıñ.

kahramanlık turpalalla (*du*).

kahrolmak xolcu hotta; **kahrolsun!** djadaqqa!, djadaxa!, djabaxa!

kahvaltı jüyranna humayaar (*du*); ~ **etmek** jüyranna humayaar.

kahve 1) kofe (*yu*); **şekerli ~ kofe** (*turkoşa ma-keçyarra*) şeker; **orta şekerli ~ kofe** (*turkoşa ma-keçyarra*) şeker khezig doluş; **sade ~ järza kofe** şeker docuş; **sütlü ~şura töxna kofe**; 2) kafe (*yu*), kofeynä (*yu*).

kahvehane kafe (*yu*), kofeynä (*yu*).

kahverengi bömaşa, kofej basaň; **açık ~ sirla-bömaşa**.

kaide 1) baqo (*yu*); ~ **olarak** baqonca älça; 2) postament (*yu*), pyedestal (*yu*), bux (*bu*).

kakao kakao (*yu*).

kakma zorba tajyna; inkrustirovanni.

kaktüs kaktus (*yu*).

kala deňa; theqaççalc; **ikiye beş ~ çıktı iza şia dala pxi minot** yoluş aravelira; **köye iki kilometre ~ benzin bitti** yürta qaça şı kilometr yoluş benzin qaçiyra.

kalabalık(ğı) 1) toba (*yu*); gatteñ guldella adam; 2) duqa adam dolu; **salon ~ti zala çox guldella** duqa adam dara.

kalay ġeli (*du*).

kalp(bi) dog (*du*); ~ **nahiyesinde** dog dolcu ağor; /size/ bütün ~imle başarılar dilerim daggara şuñ qiamas xüliyla lää.

kaldırılmak 1) *tayp. t.m.* mettaxväqqina xila; 2) djavigna xila (*mas. bolnice*); 3) hallakvina xila.

kaldırırm uramneq (*bu*), ġaşloyŋ neq.

kaldırmak 1) *tayp. t.m.* ḥalaǵatto ; 2) djaǵazo (*transport*), djayolayaliya xaam bañ (*transportana*); 3) djayaǵa, djaćanyań; **bunu kaldırın** hara quzara djayaqqaǵa; 4) oǵadilla (*mas. bolnice ber*), 5) hallakdan, doxiyna djadaqqa.

kale 1) ǵap (*yu*); **Ankara ~sı** Ankarań ǵap; 2) *sport. kov* (*du*); 3) ǵaxm. ladya.

kaleci *sport. kov* lardeş verg.

kalem 1) pero (*yu*); ručka (*yu*); **dolma** ~ avtoručka (*yu*); 2) kanceläri (*yu*); 3) urs (*du*), sto (*du*).

kalın stomma.

kalıntı buxadisnarg (*du*); **radyoaktif ~lar** radioaktivni buxadöznarş.

kalite dikalla (*yu*); yüksek ~li mal laqqara dikalla yolu tovar.

kalkındırmak yuxamettáhotto, qio.

kalkınma qiam (*bu*), qiar (*du*); **iktisadi** ~ ekonomiçeski qiam.

kalkınmak laqadala, qia.

kalkmak 1) *tayp.t.m.* ḥalaǵatta, ḥalanisvala; 2) djayolayaliya (*transportax läcna*); **tren kalktı** poyezd djayolayella; **bu ~det kalktı** i jadat yuqara djadälla.

kalmak 1) saca; 2) secna jań (*mas. gosiniceň*); xila, daxa; 3) thäxatatta (*mella ə thäxöchu xanna*); **gitmeniz cumaya kaldı** xanı djaxaxarań ǵullaq pheraskanań denna djatettina; **kala kala** beń; **az kaldı...** az kalsın mäjjargona; **bana kalsa** (*kalırsa*) sox läcna älça, suna xetarg diča; **geri ~thäxadisa**.

kalori kalori (*yu*).

kalorifer centralni yovxoyalar (*du*).

kalp I ḥaz. kalb.

kalp II tardina, xarcrina (*axça*).

kamara 1) kayüta (*yu*); lüks ~ lüks – kayüta (*yu*); 2) palata (*yu, parlamentań*); **Avam ~sı** yuqarallıň palata, deputatiýıň palata; **Lordlar ~sı** lordiyıň palata.

kamarot stüard (*vu*).

kamaşmak bjärsa dayea (*çoǵaǵu serlono*); **gözlerim** kamaşıyor saň bjärsa dayeına (*serlono*); **dişleri ~** cergaş laxa.

kamaştırmak bjarzdanj (*çoǵaǵu serlono*).

kambiyo xiycar (*du, valütanı*); ~ **muameleleri** valütaca deş dolu ǵullaqaş (*du*).

kambur 1) thebälla buq (*bu*); 2) buq thebälla.

kamçı şed (*yu*), sara (*bu*).

kamera kinokamera (*yu*); **televizyon ~sı** televideňiň kamera.

kameracı kinooperator (*vu*).

kamış erz (*bu*); **şeker ~ı** şekarań erz; ~ **şekeri** erzań şekar (*du*).

kaplama 1) kuedar (*du*), keçdar (*du*); 2) kucdäqqina, keçdina; **altın ~ saat** deşica qelina saxt (*du*).

kaplamak 1) djaǵovla, djalaca; **bulutlar gökyüzünü** kapladı marxaşa djaläcna stigal (*yu*); 2) thelaca, thetoxa, thetega, thelato.

kaplan čoǵalom (*du*).

kaplıca dovxa mineralni xi (*du*); kurort (*yu*).

kaplumbağa ünthalapxid (*yu*); ~ **yürüyüşü** ünthalapxidań kogbaqqar, ǵulç (*yu*), teqar (*du*).

kapmak kadetta, sħayaqqa, djataqo.

kapris ḫu (*yu*), duxaǵaralla (*du*).

kapsül 1) bott (*yu*), kapsula (*yu, kosmiçeski kemanań*).

kaptan kapitan (*vu, kemanań ə, sportań komandıń ə*).

kapuska zizigań solänka (*yu*).

kar lo (*du*); ~ gibi lo sanna khayñ; ~ yağıyor lo doğu; toktağan ~lar deşaş docu loş.

kâr sa (*yu*), payda (*bu*); ~ çıkarmak sayaqqa; payde derg, paydexa derg (*du*); bunda bir ~im yok suna payde xir dolus huma dac iza.

kara I latta (*du*); ~ suları mexkañ xiş (*du*); ~ya ayak basmak lätta dissä, berd the dovla; ~ya oturmak ġamarala daxa, xaa (*kemanax läcna älça*).

kara II niys., thed. järza; ~ boy a järza basar (*du*); ~ günler balıñ denoş; ~ haber singattame xabar, irça qaə; ~ kış bürsa şelo yolu ja (*du*).

karabet gergarlo (*du*); ~ derecesi gergarlo yuxxera - genara xilaraq baram (*bu*).

karabiber järza burç (*yu*).

karabuğday çen duga (*du*), greçixa (*yu*).

karaciğer dojax (*du*).

karakol xa (*du*), ġarol (*du*); policeyski ġarol, ġarolañ mettig (*yu*), kontrol ~ları tallamañ mettigaş (*yu*); ~ gemisi ġarolañ kema; hudut ~u dozaneñ ġarolañ mettig (*yu*).

karakter amal (*yu*), ġillaq (*du*).

karamelâ karamel (*yu*, *kempetiyy sort*).

karanfil gvozdika (*du*, *zezag*); beyaz ~ khayñ gvozdika; pembe ~ sirla-çen gvozdika.

karanlık(ğı) 1) niys., thed. järza, bodane; 2) boda (*bu*); ~ basıyor jarzluş yu.

karantina karantin (*yu*).

karar sacam, thelacam (*bu*); tek taraflı ~ cħanaagorxa bina sacam; ~ sureti rezolüci (*yu*); ~ tasarısı rezolüciñ proyekt (*yu*); ~ vermek sacam theeca, banj; ~lарında yuxxe, ullo, gerga.

gerggarçu xesapeñ, gergga dolu; saat üç buçuk ~lарında döalgacux axdala gergga.

kararlaştırmak sacam banj, sacam bina baliyta.

kararlı ondda, sacam bolluş; ~ olmak hotta, sacam xila; gitmeğe kararlıyım vaxa sacam bina as.

kararmak 1) sadan; jarzyala; 2) boda bola.

kararname sacam (*bu*), djayazbina sacam.

kararsız cħanaeşsara docu, xiycame; ~ hava xiycame xenañ hottam (*bu*); irke, ca huttu; ~ adam irke, ca huttu stag (*vu*).

karbüratör karbürator (*yu*).

kardelen layñ zezag (*du*).

kardeş vaşa (*vu*); yişa (*yu*); erkek ~ vaşa (*vu*); öz ~ vaşa (*vu*); üvey ~ dena ya nanas vina vaşa (*vu*); nanas dena yina yişa (*yu*); süt ~i nanas vaqiyına vaşa (*vu*); ~im vaşa, sanj vaşa, sanj zima vaşa (*qamele voluş qamej deçünge olu*).

kardeşçe vezariy sanna.

kardeşlik(ğı) vezaralla (*du*); vezarallıñ yuqamettigaş (*yu*); vezarallıñ doglazar (*du*).

kare 1) kvadrat (*yu*); 2) kvadratañ; **kilometre** ~ kvadratañ kilometr (*yu*).

kareli kletkiñ, kletkaş yolu.

karga qig (*yu*).

karı zuda (*yu*).

karikoca zudiy-marriy (*du*).

karın(rını) gay (*du*), kiyra (*bu*); ~i aç iza meca vu; ~i tok iza vüzna vu; aç ~ına mecaçu çöんな the; tok ~ına büznaçú kiyra, vüzna voluş.

karinça zingat (*du*).

karışık thäħaqüür vocuş, çolxe.

karişıklık gitteş (*du*); bunt (*yu*), karzaxdalar (*du*); ~lar çıkmak karzaxdovlarş xiliyta.

karişmak 1) (ile) djaevala; 2) yuqağerta; söze ~ xabarna yuqağerta; 3) kegari xila; tarihe ~diycarşkaş viycare qaça.

kariştırmak 1) edaň, kego, xado, djaxado; 2) kegari xila, karzaxdaqqa; 3) yuqağorta, yuqadalo; **ben kimseyi işime karıştırmam** as cxa ə sayň gullaqaşna yuqağortütür vac.

karides krevötka (*yu*).

karikatür karikatura (*yu*).

karikatürcü karikaturxo (*vu*).

karlı layň.

kârlı sane, payde dolu, payda baňaş xir dolu; ~ iş sane, payde gullaq (*du*).

karma 1) vovşaxqetta; ~ komisyon vovşaxqetta komissi; 2) sport. vovşaxtöxna; ~ futbol takımı vovşaxtöxna futbolan komanda (*yu*).

karnabahar bosbolu kopasta (*yu*).

karpuz xorbaz (*yu*); iki ~ bir koltuğa sızmaz *kic*. cxana thema khela şı xorbaz ca lacalo; şina p̄agalna thäxa vadaň, cxa e yocuš vüsür vu.

karşı 1) düxal, bjostaneňa yolu aǵo; ~ ihtilâlcı kontrrevolucioner (*vu*); 2) 1. düxal, the, =ca; **düşmana** ~ mostaǵçunna düxal; **ona ~ saygı** cunax läcna huň er dara aň?; 2) düxal; ~dan bir araba geliyordu düxal yoğuş maşına yara; 3) düxal, vuqu aǵor; **onlar ~da oturuyorlar** üş düxal jaş bu; 4) (*gönalliq cerdeşaq mäjneň*) düxal verg, düxal vällarg; **evin ~sında** cenna düxalnig; ~niza kim çıktı? şuna düxalvällarg mila vara?

karşılamak 1) düxaldala, xoşalla daň; **onu kim karşıladı?** mila vara cunna düxal vällarg?; **teklifinizi nasıl karşıladılar?**

aň ällarg muxa theicira cara?; dexar dala, reza xila, qaço yaň, mettahotto (*yına xarzaş*).

karşılaşmak vovşaxqeta, gaň; **güclüklerle** ~ xalonaş thejittayala.

karşılık(ğı) 1) djadar (*du*) (*daşça ə, daň dezaçünca ə s̄adinarg*); 2) ekvivalent (*yu, c̄hānnaj mexala derg*); / bunun/ ~ında / qunna / düxal.

karşılıklı 1) dja ə s̄xa ə, şinna ə aǵor, düx-düxal; ~ anlayış vovşex qetar; ~ yardım vovşaşna godar (*du*); 2) düxal dolu, düx-düxal dolu; ~ iki masa düx-düxal lättaş yolu şı stol (*yu*).

kart 1) vizitaň kartočka (*du*); 2) poçtaň kartočka (*du*); 3) propusk (*yu*).

kartal ärzu (*yu*).

kartpostal poçtaň otkritka; sizde İstanbul'un renkli ~ları var nu? İstanbullaň xazallaş goytu sürtaş thex dolu otkritkaş duyu şu?

kartvizit vizitaň kartočka (*du*).

karyola mänga (*bu*); **portatif** ~ djasabellaluş bolu mänga (*bu*).

kasa kassa (*yu*); çergaş ca yogu şkaf (*yu*), seyf (*yu*).

kasaba zima ġala (*yu*).

kasap(bı) xasapxo (*vu*), xaspas deş verg (*vu*).

kase kad (*bu*), boga (*du*).

kasım noyabr (*bu*); ~ ayında noyabreň, noyabr battaň.

kasırga mox (*bu*), darc (*du*).

kasket kepka (*yu*), furazka (*yu*).

kastetmek dagax latto, xeta.

kaş coçqam (*du*).

kaşık(ğı) jayg (*bu*); **sofra** ~ı stoloviň jayg (*bu*); **tatlı** ~ı desertaj jayg (*bu*); çaynaň jayg (*bu*).

kaşımak khamdañ.

kaşınmak khamdar dañ, khamdar deş xila.

kaşkol kaşne (*yu*), şarf (*yu*).

kat 1) çqor (*du*); moğa(*bu*); 2) etaz (*yu*); **bodrum** ~ buxara, podvalañ etaz (*yu*); **zemin** ~ı cokolañ etaz (*yu*); **birinci** ~ şolga etaz (*yu*).

katalog, katalok(ğı) katalog (*yu*); kitap ~ı knizni katalog (*yu*).

katar 1) hottam (*bu*), cerpoş (*yu*); 2) moğa (*bu*); **otomobil** ~ı avtomobiliñ moğa (*bu*).

katılmak djaqeta, thetañ.

katır bjarza (*yu*).

katı secna dolu, xadam bolluš.

kâtip(bi) sekretar (*vu*).

katiyen 1) xadam bolluš, secna çeqdälla; 2) (*dacaraj xandaşex*) cxa ə huma ə docuš.

katlanmak sobare xila, satoxa, lañ.

katmak 1) thetoxa, djatoxa; 2) daxiyta, djadaxiyta, djañovso, läxkina diga; **önüne** ~ xalxaläxkina diga (*şena*); **hesaba** ~ xesap dañ, tidame eca.

kauçuk(ğı) 1) kauçuk (*yu*); suni ~ sintetiçeski kauçuk (*yu*); 2) ~ ayakkabı kauçuk thex maçaş (*yu*).

kavak(ğı) tall (*du*); ak ~ aqtarg (*du*).

kavanoz banka (*yu*); bir ~ reçel vareninj banka (*yu*).

kavga qovsam (*bu*), egar (*du*), dov (*du*); ~ etmek qıysa, ega, dovdaqqa.

kavramak qeta, dañ.

kavşak(ğı) vovşaxqeta mettig, vovşaxqötiyla (*yu*). (*neqas, xiş*); yol ~ı galmorze (*yu*).

kavun pasta (*yu*).

kavurmak dago, qarzadala, qexka, dattadala; **güneş kavuruyor** malxo dottu.

kavuşak(ğı) xaz, kavşak.

kavuşmak 1) karo, dala, lara, qobalxila; **bağımsızlığa** ~ dozuş caxilar qobaldare qaça; 2) vovşaxqeta, cħänaqeta (*xinan ga*).

kavuşturmak 1) dala, dayta; **bağımsızlığa** ~ dozuş caxilar qobuldañ; 2) vovşaxtasa; vovşaxtoxa.

kaya tarx (*yu*); ~ **tuzu** tüxa (*du*); **kör** ~ rif (*yu, xiñ buxara tarx*).

kayak(ğı) lizaş (*yu*); ~ sporu liziñ sport (*yu*); ~la yürümek lizaş thex lela; su ~ı xi thöxula xöxku (lela) lizaş (*vu*).

kaybetmek 1) *tayp.t.m.* dayəa, dañ; 2) *sport.* esa; **ikinci seti on beşe on iki kaybettiler** şolgaçu bolex pxiyytiy şiyttiy scöt yoluş iyışra üş.

kaybolmak dañ, dayna djadala, qayladala, djadala.

kaydetmek bilgaldan, registraci yan, theçağdan, djaçağdan, djayazdan.

kayıgı, kaygu singattame xilar (*du*), ġayġane xilar, sagatdar (*du*).

kayık(ğı) kema (*du*); **balıkçı** ~ı čerilecarañ kema (*du*).

kayıkçı xinkemanxo (*vu*).

kayın pop (*bu*).

kayıp(bi) 1) dar (*du*), zeñ (*du*); ~ **vermek** zenaş xila; 2) djadayna, dayna.

kayıs: türk (*yu*).

kayıt(ydi) 1) registraci (*yu*), djayazdar (*du*); 2) thetoxar (*du*); tilqazdalar (*du*), doza toxar (*du*).

kaymak I koça tho (*bu*), ġaymaq (*du*).

kaymak II 1) şerşa, xexka (*mas. lizaş, kankeş*); 2) oxataqavala.

kaynak(ğı) şovda (*du*), xast (*du*), qulla (*du*); *tayp. t. m. xost* (*du*); **güvenilir ~lar** baq dolu xostanaş (*du*); **maddi ~lar** humallıñ thäxalonaş (*yu*); *texn. lator* (*du*), şvarka (*yu*).

kaynakçı latorxo (*vu, svarşik*); **elektrik ~sı** elektrolatorxo (*vu*).

kaynamak qexka, qexkaş xila; siysa.

kaynana stunnana (*yu*), marmana (*yu*).

kaynata stunda (*vu*), marda (*vu*).

kaynatmak qexko.

kaz ǵaz (*yu*).

kaza I bala eqqar (*du*), avari (*yu*), xarcar (*du*), hallakxilar (*du*); **uçak ~sı** kemananı avari (*yu*); **tren ~sı** čerpoşt xarcar (*du*); **onun başına ~geldi** cunna boxam bälla.

kaza II kaza (*yu, Turkoyñ maxkač administrativno urxallıñ dağa*).

Kazak I kazax (*vu, yu*).

kazak(ğı) II sviter (*yu*).

kazan yay (*bu*).

kazanç(cı) alapa (*du*).

kazanmak I) balxač daqqa, bolx djabolo; 2) *tayp.t.m.* daqqa, payda bala, tola, tölaşxa xila.

kazı 1) axkar (*du*), axkarş (*du*); 2) agar (*du, kuc daqqar, gravirovka, rezba*).

kazıcı agarañ p̄xar (*vu*).

kazmak 1) axka; aga, xedoş kucdaqqa.

kebap(bı) kebap (*yu*), şashlik (*yu*); **döner** ~ döner kebap(şaşlıkañ *taypa*); **şış** ~ şashlik (*yu*); **yogurtlu** ~ yoğurtca

dettina zizig (*du*); 2) dettina, qerzina; **pathican ~ı** qerzina baklazanaş (*yu*).

kebapçı şashlik yarxo.

keçi gaza (*yu*).

keder bala (*bu*), singattam (*bu*), ǵayǵa (*yu*).

kederli ǵayǵane, singattame.

kedi cicig (*du*).

kehribar 1) yantar (*yu*); yantarañ; yantarañ muştaq (*yu*).

kek keks (*yu*).

keklik(ğı) moşa (*du*).

kelebek(ğı) 1) polla (*bu*); 2) batterfläy (*du, neka darañ kep*).

kelime yozanañ doş (*du*); ~si ~sine doş daşça nisdina; ~oyunu deşniy় begaş (*bu*).

keman çondarg (*bu*), jad-pondar (*bu*), jad xöqu pondar (*bu*); ~ yayı jad (*du, çondargı yu*); ~çalmak jad-pondar laqa.

kemer 1) döxka (*du*); ~leri **bağlayınız** döxkarş djadexka (*kemançox yozanca yazdına goytu deşnaş*); 2) arka (*yu*), nartol (*yu*).

kemancı çondargxo (*vu*).

kemik(ğı) 1) däjaxk (*yu*); 2) däjaxkanj.

kemikli däjaxkaş yoluş.

kenar 1. 1) yist (*yu*), evlanj yist (*yu*), neqañ yist (*yu*); **köyün ~ı** evlanj yist (*yu*); **orman ~ xünañ yist** (*yu*); 2) xinanj berd; 2. yistera; ~ semtler yistexula yolu rayonaş (*yu, ǵalıñ*).

kendi as-aysa; ~si co-şa; 2) dolaş dolu; ~kitabı cünañ şen knizka (*yu*).

kendiliğinden şa-şaxa, şen laamca; ~ **doğmak** şa-şaxa djadoladala; ~ anlaşılır şa-şaxa qetaş du, iştta ə qetaş du.

kere cığa; bu ~ cığaçunna; çok ~ duqazza ə, masüttazza.

kerpeten morzax (*bu*).

kerpiç(cı) 1) büyda kibarçig (*yu*); 2) kibarçigiyñ.

kertenkele mölqa (*bu*).

kervan kovra (*yu*).

kese rayp.t.m. boxça (*du*).

kesik 1) djaxadiyna, djabäqqina, amputirovanni; ~ yaka xodana däqqina kuçaq kaç (*bu*); 2) lergina; ~ saç lergina mesaş (*yu*); 3) xedda, yuq-kara, söcu, yuqaxdüylu; mustyella (*şuriñ* *sursatex läcna*).

kesilmek 1) djaxadiyna xila; 2) *thet.* xila, derza, doladala; **sapsarı** ~ mazdala, bos başa (*öğazvaxana*); 3) xädda disa, dayəa; **iştahstan** ~ yuçun çambaq; 4) saca, djate; **rüzgar kesildi** mox djatiyna; 5) mustyala (*mas. şura*).

kesin secna, xadam bolluş, secca, xädda; ~ karar thäxxara sacam (*bu*); ~ tedbirler daň öşü gullaqaş daň; ~ olarak xadam bolluş.

kesir(sri) mat. daqalla (*yu*).

keskin 1) ira; ~ bıçak ira urs (*du*); 2) onda, çoga; ~ bir soğuk çoga şelo (*yu*), ~ sirke çoga qonza (*yu*); ~ surette cexxaşxa.

kesmece 1) thus boqquş (*yuxkuçu xorbaq*); 2) tüpaň.

kesmek 1) xado, djaxado, sħaxado; 2) xerx xaqa; 3) larga, djalargiyta, xedayaq (*mesaş, mjaraş*); 4) saco, yuqaxdaqqa, djadaqqa; **bu ilaç baş ağrısını keser** ocu molxano korta lazarna göli yo; **sözümü kesmeyiniz!** yuqax ma vaxa so!: 5) qasto, bilgaldaň; gününü daha **kesmediler** de hinca ~ bilgaldäqqina dac; **ceza ~ guda toxu**.

kestane 1) kaştan (*yu*); 2) kaştanaq basaň (*mesiñ bos*).

keşfetmek 1) djadella, güçudaqqa; 2) talla, karo.

keşif(şfi) 1) djadellar (*du*), güçudaqqar (*du*); 2) tallar (*du*).

keşifçi tallamxo (*vu*).

keşke góli yara, dika dara; ~ gelmeseydi! góli yara i ca voğuş jiyneňxara!

keten 1.1) veta (*du*), orma (*yu*); 2) ormanaq khadi (*du*); 2) ormanaq;

keyif(ylı) 1) dog-oyla (*yu*), dika dog-oyla yoluş xila; ~iniz nasıl? xal-de muxa du xan? ~im yerinde so dika jaş vu; ~imi bozmayıñ saj dog ma ethadelaş; 2) xal (*du*); ~ çatmak (etmek) a) samučadaqqa; b) keyf-yeş saqera.

keza, kezalik iştta, ə, -q, -m; **o kahyor, ben (de)** ~ iza socuş vu, iştta so ə socu.

Kibrıslı kipriotxo (*vu*).

kiç kemananıq çoga (*du*).

kıl 1) merz (*bu*), ço (*bu, körtä the dovlu çös docuş*); tharğı (*bu*); ~i serttir cünaq maz morsa yu; ~ gibi ço sanna, çoga duthqa; ~ testere lobzik – xerx (*bu*).

kılavuz 1) xalxavoqqurg (*vu, yu*); ~ **kaptan** hor.locmañ (*vu*); 2) spravoçnik (*yu*); **yol ~u** neqgoyturg (*yu*).

kılıçlı: çeraq däjaxk (*yu*).

kılıç(cı) tur (*du*), ğalaq (*yu*); **Damokles'in ~ı** Damoklaç galaq (*yu*).

kılıçlığı(m) çara-tur (*bu*).

kılıf bott (*yu*), çqüyrig (*yu*), çexol (*yu*).

kılık(ğı) 1) thöxula gar (*du*), stegaň kuc (*du*); 2) duxar (*du*), barzaq (*du*), bedar (*yu*).

kılmak daň; **mümkürn ~ xiliyta**; **namaz ~ lamaz** daň.

kımidamak, kımidanmak mettax xę, mettax dala; **kımidama/yın/ çekiyorum!** mettax ma xę, surt doqquş du!

kına ǵına (*du*); ~ gibi çoga kheda du (*dama, burç*).

küpiştirmak yovş-letaş, qedaş xila (*lampa, serlo*).

kır: ~a gitmek ġalel aravalə, vaxa; ~ çiçekleri arenəñ zezagaş (*du*).

kırağı yis (*yu*).

kıral paççañ (*vu*).

kıralice paççañan zuda (*yu*); **güzellik** ~si xazallıñ ela yu.

kıralılık(ğı) paçħalq (*yu*), paççañ körteñ volu yuqarallıñ hottam (*bu*).

kırgınlık(ğı) degabaam (*bu*).

Kırgız kirkizzxo (*vu*).

kırık(ğı) 1) doxiyna, kagdina; 2) gerig (*yu*); **cam** ~ları angalıñ gärgaş (*yu*). 2) kagdalar (*du*); **ayağı** ~tir cünañ kog kagbella.

kırıkkılık(ğı) değ döxnə xilar, değ dika caxilar (*du*); **bugün** ~ım var taxana değ dika docuş vu so.

kırışık(ğı) 1. çiççarşka exa, xebarşka daxa, xaba, xerçiyina, xebarşka daxana, xebna (*mas. khadî ə, khadex yîna huma ə*); 2, xabar (*du*), xarş (*du*); **yüzünde hiç ~ yok** cünañ yüx theñ xebarañ cxa ə xarş dac guş.

kirişmak(ğı) çiççarşka exa, xebarşka daxa, xaba.

kırk şovzthqa (*du*).

kırkıncı şovzthqalǵa.

kırlangıç(cı) çeġardig (*du*).

kırmak 1) doxo, ata, kagdañ; **bardağı** kirdi co staka doxiyna; **şeker** ~ şekar doxo; 2) doxiyna djadaqqə, kagdañ; **düşmanın mukavemetini ~ mostaǵcuñ** düxalo yar kagdañ; 3) degabaam bayta; **bir kimsenin hatırlını ~ degabam** bayta, cxanna xalaxetiyyə.

kırmızı čen; ~ **kravat** čen galstuk (*yu*).

kirtasiye kancelarıñ ġırsaş (*bu*); ~ mağazası kancelarıñ ġırsıy় tükə (*yu*).

kısa doca, loxa; ~ **boylu** loxaçu degeñ; **sözün ~sı** docca älça.

kısaca 1) çoğa loxa, çoğa doca; dacdina; 2) ~sı docca, docca ilçə.

kısaltmak dacdañ, zimdañ, xaba.

kısaltmak zimdala, dacdala.

kısim(smı) daqa (*du*).

kıskaç 1) morzax (*bu*); 2) zilbuqar (*du*).

kıskanç 1) emgaralle; 2) xoǵe.

kıskançlık(ğı) 1) emgaralla (*yu*); 2) xoǵ (yu).

kıskanmak 1) emgaralla dañ; **çocuk annesini kardeşinden kıskanıyor** nanna thökula bero emgaralla lelado veşica; 2) xoǵa; 3) qaxcta, ca dala; **bu kitabı sizden kıskanmaz** iza xoǵa i knizka ca luş jiyr vac xoǵa.

kısmak 1) zimdañ; dacdañ; 2) çuoza (*mas. lampa*).

kısmen düzgün docu, cxa daqa (*du*).

kismet qollam (*bu*); irs (*du*); ~ **olmadı** qollam ca xilla.

kış ja (*du*); ~ **kıyamet** bürsa ja (*du*); jınañ süyrenaş (*yu*).

kışın jay, jadölçə.

kışkırtı theñexar (*du*), ira-kara hittor (*du*).

kışla kazarma (*yu*).

kışlamak jadaqqə, jänax dala.

kışlık(ğı) jınañ; ~ **palto** jınañ palto (*yu*).

kıta kontinent (*yu*), materik (*yu*); eskarxoyñ daqa (*du*).

kıtlık(ğı) 1) qaçambacar (*du*), catoar (*du*); 2) macalla (*yu*).

kıvanç(cı) kuralla (*yu*), dozalla (*du*); ~ **duymak** dozalla dañ; ~ **vermek** dozallex düzna xila.

kıvanımk (ile) dozalla dañ.

kıvılçım güra, xiyzina mesaş.

kivirmak xiyozo; çaklarını ~ mesaş xiyozo, xiyziyta.

kiyafet duxar (*du*), zudariyñ koç (*yu*).

kiyas dustar (*du*); ~ etmek dusta, vovşaşça dusta; ~la düstliça.

kiyaslamak (ile) dusta, düx-düxal hotto.

kri xinañ berd (*bu*).

kiyma jäxna zizig (*du*); ätta zizig.

kiymalı zizig çudöllina; ~ börek zizig çu döllina çuda (*yu*).

kiymet max (*bu*).

kiymetli 1) mexala, boqqaçu mexañ; ~ taşlar boqqaçu mexañ thulgaş; 2) xomenig (*qeçünga vist xülüş*).

kız 1) yoj (*yu*); 2) ~ çocuk zima yoj (*yu*).

kızak(ğı) salaz (*yu*); ~ kaymak salaz xexka; **dört kişilik ~** yarışı *sport*, viə thexuuçu salazaşça xalxadovla qovsadalar.

kızamık(ğı) qartanaş (*du*).

kızarmak 1) ciydala, al bos eca; 2) dattadala, dattalus xila.

kızartma dettina; **balık ~sı** bettina (*gerzina*) çara (*bu*); piliç ~sı qerzina kotamañ khorni (*du*).

kızıl 1) ceñ (*duqa xolañ thed. m.*); ~ boyası sırsla ceñ basar (*du*); **Kızıl ordu** Çeñ eskar (*du*); 2) skarlatina (*yu*).

Kızılıay: ~ kurumu Çeñ Bettasınañ Yuqaralla (*yu*).

kızılıcık(ğı) stov (*du*), doğa (*du*), steş (*du*).

Kızılhaç: ~ kurumu Çeñ zjarañ Yuqaralla (*yu*).

kızkardeş yişa (*yu*).

kızmak 1) öğaz exa, dog etha; 2) ciydala (*mas. eçig*).

ki 1) mülxa, mosalga; **bir adam ki** okumak istemez ... deşa ca luuş volu stag (*vu*)...; 2) huñ; **anlaşıldı ki o da**, gitti güçudelira, iza ə djavaxana xilar; 3) thqa; **geldim ki** kimseler yok vaxana djaqoço so, thqa cigañ cxa ə vac; 4) älla, =xama; **ona para verdim ki** ekmek alsın as cüngä axça delira, bepig eca älla; 5) =ça; **onu görmedi ki** anlatsın co muxa düycür du,

şena gına ca xilça; 6) ma, thqa, amma, -m, -x; **onu tanımazsin ki** xuna iza vovza-m ma ca vevza.

kibar dikä, isbäxa.

kibrıt sırnik (*yu*); ~ **kutusu** sırnakiyñ bott (*yu*).

kiklon darc (*du*).

kilim pals (*bu*).

kilise tayıpt.m. kils (*yu*); **Ortodoks ~sı** kerstañ dinañ kils (*yu*); Katolik ~sı katolikiyñ kils (*yu*); kostöl (*yu, poläkiyñ kils*).

kilit doğa (*du*); ~ noktası körtä mettig (*yu*).

kilitlemek doğa ə töxna, djaqovla.

kilitli doğa ə töxna, djaqevlina.

kilo kiyla (*yu*).

kilogram kilogramm (*yu*).

kilometre kilometr (*yu*).

kim mila?; ~inle? xänca?; ~in xenañ?; ~e xanna?; ~den? xängar?; xüngäx?; ~de? xängäx?; xänca?; ~ bilir? xanna xää?; mäixa xuur du?

kimi cħaberş (*bu*); ~ istiyor, ~ istemiyor cħabolçama lää, vuqani; ca lää; ~ insanlar cħadolu adamaş (*du*).

kimli:(ğı) adam (*du*), stag (*vu*); ~ belgesi vovzitarañ töşalla (*du*); ~i...i tespit etmek mila vu xaza.

kimse cħaq (vu, *yu*); dacarallin xandaşça cħa ə (vac, *yac*); **orada l-imse yok** cigañ cħa ə vac (*yac*).

kimya ximi (*yu*); ximiñ laboratori.

kimy...et ximiñ xexarxo (*vu, yu*).

kimy...sal, kimyevi ximiñ.

kin cabezam (*bu*), öğazlo (*yu*); **kudurmuş ~ jalamat** boqqa cabezatı (*bu*), çoğa öğazlo (*yu*); ~ **beslemek** gamo xila.

kinin xinin (*xorşiq molxa du*).

kir moda (*yu*), xatt (*bu*), ḫaqar (*du*).

kira 1) arenda (*yu*); ~ ile tutmak arende eca; ~ya vermek arende dala; 2) arendaŋ max (*bu*).

kiracı arendxo (*vu*, *yu*); petarxo (*vu*, *yu*); kvartirxo (*vu*, *yu*).

kiralamak 1) arende dala; 2) arende eca; **daireyi kimden kiraladınız?** ḫängara ecna a᷇ arende husam?

kiralık arende luş yolu; prokataŋ (*mexax lelayoytuş yolu*); **bu daire ~ değildir** hara husam arende luş yac.

kiraz ball (*yu*), bällaş (*yu*).

kirlemek bexdaŋ, duza.

kirlenmek bexdala, duza.

kirletmek ḫaz. kirlemek.

kirli 1) böxa; 2) böxa çuxulayuxu humnaş (*yu*). bedarş (*yu*), mettaŋ larçaş (*yu*); ~ kan degapxeniyŋ ciy (*du*).

kirpi zu (*yu*).

kirpik(ğı) bjärgaŋ neğariyŋ çös (*du*).

kişi stag (*vu*); üç ~ için qaa stagana, qaanna.

kişilik(ğı) bilggala barameň dolcu adamaşna lerina; **tek ~ oda** cħana stagana lerina ċa (*du*); **iki ~ kamara** şinna lerina kayuta (*yu*); **kaç ~ masa** stagana?

kitabevi knizni tüka (*yu*).

kitap(bı) knizka (*yu*); **ders ~ı** deşaraŋ knizka (*yu*).

kitara gitara (*bu*).

kitaracı gitarist (*vu*).

kitle ḫaz. kütle.

kitlemek ḫaz. kilitmek.

kitli ḫaz. kilitli.

klârinet klarnet (*yu*).

klâsik(ğı) 1) klassik (*vu*); 2) klassiçeski.

klînik(ğı) klinika (*yu*).

klişe 1. 1) *polig.* kliše (*yu*); 2) stamp (*yu*); 2) standartaj; ~ bir tabir standartaj alar (*du*).

kloş klöş (*yu*).

klüp(bü) klub (*yu*); **gece ~ü** süyrenaŋ klub (*yu*); **spor ~ü** sportaŋ klub (*yu*).

koalisyon koalici (*yu*); ~ **hükümeti** koalici pravitelstvo (*yu*); ~ kurmak koalici vovşaxtoxa.

koca I mar (*vu*), mayra (*vu*); ~ya varmak mare yaxa.

koca II jalamat doqqa, thexdoqqa.

kocaman uggar doqqa, massarel doqqa.

koç listağ (*bu*).

koçak mayra; komärsha.

koçam kana (*du*).

koğuş 1) palata (*yu*, *bolnicaŋ*); çuböxkinçeraŋ yuqara kamera (*yu*).

koklumak ḫozayaxa.

koknatak 1) ḫozayan; 2) talxa, daxkadala, ḫoza qeta, daxkaluš xila (*zizigax a, çerax a läcna*).

kokruuş ḫoza qetta, telxina (*zizigaxxiy, çeraxxiy läcna*).

kokteyl 1) kokteyl (*yu*); 2) ~ parti süyranna ḫeşiy çuqayqar (*du*), banket (*yu*), kokteyl (*yu*).

koktu 1) ḫoza (*yu*); 2) duhi (*du*); ~ **sürünmek** duhi toxax, qarza.

koktuu xaza ḫoza yoğu, duhiŋ ḫoza (*yu*).

kol 1) küg (*du*); **birinin ~una girmek** cħännaŋ pħars laca; 2) pħoş (*du*, *kuċċaj*); ga (*du*), xiŋ ga; 3) ga (*du*, *dittaŋ*); 4) tham (*bu*), zerazaq (*yu*, *mas. stanokaŋ*); 5) daqa (*du*); 6) kolonna (*yu*, *saliyyi*, *demonstracina arabevllaçeraŋ*).

kola kraxmal (*yu*); ~ yapmak kraxmal toxı; yakaları ~ yapmayınız koçmaşna (*koçana*) kraxmal ma toxı; **bu yakanın ~sı** iyi oldu i kaçı dika kraxmal töxna bu.

kolalamak kraxmal toxı.

kolalı kraxmal töxna; ~ yaka kraxmal töxna kaç (*bu*).

kolay 1) atta, xala docı; ~ bir iş atta bolıx (*bu*); 2) atta; **bunu ~ yaparsın** i xuna xala xır dac.

kolaylık(ğı) attalla (*yu*); ~la atta, xalo yocuş; ~ göstermek gó laca.

kolçak kara (*du*).

kolej kolledz (*yu*).

koleksiyon kollekci (*yu*); **pul ~u** markanaş gulyar (*du*).

kolektif kollektiv (*yu*); kollektivanı.

kolera med. çönañ un (*du*).

kolhoz kolhoz (*yu*).

kolhozcu kolhozxo (*vu*).

koli posilka (*yu, poçtañ*).

kollamak 1) xəza, xözuş jañ (*mas. ätto nisbañare*); 2) dola dañ.

kolluk püyüşəñ yüñig (*nüyda yullus*).

koloni tayp.t.m. koloni (*yu*), dexiyla (*yu*).

kolonya jathar (*du*); jathar toxı.

koltuk(ğı) I pxaşskhelo (*yu*); ~ deñnekleri jasanaş (*yu*).

koltuk(ğı) II kreslo (*yu*), gant (*du*); lüks ~ parterera dikaxa yolu mettiğası.

koltukluk(ğı) xacarxudurg (*yu*).

kolye tüteş (*du*).

koma komatozni xal (*du*), koma (*yu*); ~ halinde komatozni xoleñ.

komak xaz. koymak.

kom..inezon kombinaci (*yu, zudariyŋ*).

kom..li komedi (*yu*).

kom..z zabarça (*vu*); zabare.

kom..er komissar (*vu*).

kom..yon 1) komissi (*yu*); 2) kom. komissionni dolu axça (*du*).

kom..e komitet (*yu*).

kom..artiman kupe (*yu*).

kom..le düzzen, komplektnı; ~ çay komplektnı çay (*yuuçüñ; za luş dolu çay*).

kom..liman tameñ doşalar (*du*).

kom..o bart (*bu*); ~ **kurmak** qaylaxa bart keçbañ.

kom..ocu qaylaxa bart barxo (*vu*).

kom..osto kompot (*yu*); **meyva ~su** stömiyŋ kompot (*yu*).

kom..ozitör kompozitor (*vu*).

kom..zes kompress (*yu*); ~ **koymak** kompress yilla.

kom..zime bürtig (*bu, molxiñ*).

kom..zı 1) lulaxo (*vu*); 2) lulara; ~ **memlekət** lulara paçhalq (*yu*).

kom..zuk(ğı) lulaxalla (*du*); iyi ~ münasebetleri dikaçu lulallıñ uqamettigaş (*yu*).

kom..tan komandir (*vu*).

kom..tanlık(ğı) xaz. kumandanlık.

kom..nist 1) kommunist (*vu*); 2) kommunistiçesi.

kom..izm kommunizm (*yu*); ~ **kurmak** kommunizm djahott.

kon..(ğı) cenoş (*du*); pravitelstvenni cenoş (*du*).

kon..erto koncert (*yu*); **piyano ~su** fortepyano loquş koncer (*vu*).

kon..ktor, **kondüktör** konduktor (*vu, poyezda thex*).

konfederasyon konfederaci (*yu*); ~ kurmak konfederaci qolla.

konferans 1) lekci (*yu*); ~ vermek lekci yeşa; 2) konferenci (*yu*); silah sizlanma ~si gerzaşca qeram caxilaran konferenci (*yu*).

konfeti konfetti (*yu*).

konfor komfort (*yu*), ättonaş (*bu*), begiylaş (*yu*).

konforlu komfortabelni, begiylaş yoluş.

kongre syezd (*yu*); kongress (*yu*); parti ~si partii syezd (*yu*); **Kongre Sarayı Syezdiyň Ča**.

konkurhipik govraş xaxkar, konkur-ippik (*yu*).

konser koncert (*yu*); ~ vermek koncert yala.

konservatuar konservatori (*yu*).

konserve konservaş (*yu*); **balık** ~si çeriyň konservaş (*yu*); yina konservaş; ~ et zizigax yina konservaş (*yu*).

konsey sovet (*yu*), qetaşo (*yu*); **Emniyet** (Güvenlik) **Konseyi Qeramzallıň Sovet** (*yu*).

konsolos konsul (*vu*), vekal (*vu*); **baş** ~ körta konsul (*vu*).

konsolosluk(ğı) konsulalla (*yu*); **baş** ~ körta konsulalla (*yu*).

konsulto konsilium (*yu*).

kontak električeski seriy vovşaxqetar (*du*).

kontenjan kontingent (*yu*).

kontrat kontrakt (*yu*), çagam (*bu*); ~ imzalamak teşam khel kük tajo.

kontrol kontrol (*yu*); ~ etmek kontrol yan; ~ altına almak kontrolex latto.

kontroleu kontrolör (*vu*).

kontrplâk fanera (*yu*).

konu tema (*yu*); süzet (*yu*); **günün ~su** diycare düllurg (*du*); aktualni xilar (*du*, mas. düyüş derg).

konuk(ğı) xasa (*vu*, *yu*).

konuksever xasa vezar (*du*), xesana thera xilar (*du*).

konuşma 1) qamel (*du*); **telefon** ~si telefonexula qamel (*du*); 2) lekei (*yu*).

konuşmak 1) qamel dañ; 2) diycare dañ; 3) cħannax, cħana humanax läcna diyca.

konut husam (*yu*), husamaş (*yu*); ~ meselesi husamiyň xoqeň dolu xal, gullaq (*du*).

kooperatif kooperativ (*yu*).

koparmak sħadaqqa, djadaqqa, xado, djadaħxa; **çicek** koparniayniz zezagaş ma daxa; **gürültü** ~govğa yaqqa.

kopça majar (*bu*, *lol* a xos), tüydarg (*du*).

kopmak 1) xeda, djaxedo, djadaqqadala; 2) xaladala, toxu, eqqiyya, eqqa (*cexxha*); firtuna koptu darc dälla; **harp** koptu thom iqqina.

kopya, **kopye** kopi (*yu*).

kordele xaz, kurdelâ.

kordiplomatik diplomatıyň korpus (*yu*); ~ başkanı (reisi) diplomatiyň korpusaň xalxarnig (*vu*).

kordon 1) thiyrig (*yu*), çimçargá (*du*); 2) saxtana tosu zje (*yu*); 3) them. kardon (*yu*), ~ altına almak go laca.

Koreli koreyxo (*vu*, *yu*).

koridor uçe (*yu*), seni (*yu*), koridor (*yu*); **hava** ~u havaaň koridor (*yu*, *leħi dozatöxna neq*).

korkak(ğı) khillo (*yu*), steşxa stag (*vu*), qoruş verg (*vu*); osala, steşxa, qoru.

korkmaak qera, qeradala.

korku qerar (*du*), qeram (*bu*), qeradalar (*du*).

korkuluk perila (*yu*), parapet (*yu*), kert (*yu*).

korkunç inzare, qemate, irça.

korkutmak qero, qeram tiysa.

klâkson mox (*bu*), xaam (*bu*); ~ çalmak mox xeqa, xaam banj; ~ çalınmaz xamaaş bala magiyina dac (*yüyurg avtotransport yu*).

korner sport. korner (*yu*), soneranig; ~ atışı sonera toxar (*du*); ~e çıkmak sonera toxarna qossa; ~ atmak korner toxar.

koro tayp.t.m. xor (*yu*); **opera** ~su operaş xor (*yu*); ~ iştirakinde bir arya söylemek thäxara xoro a oluş, ari laqa; ~ halinde xorex.

korsa, korse korset (*yu*, *zudariyñ döksa*), graci (*yu*, *ispaylla*).

kort kort (*yu*), tennisax lovzu mayda (*yu*), **tenis** ~u tennisanç kort (*yu*).

kortej kortez (*yu*).

korumak lardaŋ; çocuğu hastalıktan ~ camgarex ber lardaŋ.

kosmos kosmos (*yu*).

kostüm kostüm (*yu*, *bozariyñ*); **kruvaze** ~ cxa bort yolu kostüm; **iki taraflı** ~ şı bort yolu kostüm (*yu*).

kostümlük(gü) kostümana khadi (*du*).

koşmak 1) dada, ida; 2) djayoza (*masala govri*).

koşu idar (*du*), xaxkar (*du*), xaxkarex qovsadalar; **at** ~su govraş xaxkar; **kır** ~su kross (*yu*), xartmarte mettigexula dadar (*du*).

koşucu vadarko (*vu*), dadaraŋ qovsamex daqalacarxo (*vu*).

kota kvota (*yu*); **ithal** ~sı çudaraŋ kvota; ~ listesi kvotinj yuqadaxiytinçu tovariş spisok (*yu*).

kotlet (*ätta*) kotleta (*yu*).

kotletpane (*ätta*) suxarşlaş kotleta.

kov: 1) vedar (*du*); 2) tex, qimar (*yu*, mas. ekskavatoraq).

kovalamak thäxäida, thäxadala.

kovıñak lalla, djalalla, aralalla.

kovuş xaz, koğuş.

koy buxta (*yu*), başxa yoqqa yocu ayma (*yu*).

koyıñak djahotto, oxfordilla; dotta; **bana çay koyun** suna çay dotsuña.

koyu: 1) düqa, lüsta; 2) järza (*basax läcna*); ~ kırmızı tajnaçen; 3) çoga (*cayx läcna*); **çayınızı ~ mu seversiniz?** çoga çay deziy xuna? 4) lüra, gïrvolla; ~ milliyetçi lüra nationalist (*vu*).

koyulmak thederza, thetaja; işe ~ gullaqana thederza.

koyula lüstağ (*bu*); ziy (*bu*); ~ eti üstağan zizig (*du*).

koyul(ynu) İl çet (*du*), će (*du*).

koz boça bjar (*du*); ~ helvası bjaraŋ xovla (*du*).

kozmétik kosmetika (*yu*).

kozmik kosmosan.

kozmos kosmos (*yu*), yesalla (*yu*).

köfte kotletaş (*yu*), zizigax yina bitočkaş (*yu*); şış ~ lüläkebab (*yu*).

kök tayp.t.m. oram (*bu*); **diş** ~ü cergaş oram (*bu*); **yumru** ~ oramstom (*bu*), ~ünden oramerä duyna, oramerä xäzça.

köknar baza (*yu*).

köktən körterə; ~ değişiklikler körterə xiycamaş (*bu*).

kölelestirmek yalxo daň, layş daň.

kömür khora (*bu*); **odun** ~ü deçka khora (*bu*); **maden** (taş) ~ü khora (*bu*).

köpe..(gi) zjäla (*du*); ~ balığı gorqma (*bu*, akula *yu*).

köprü: 1) thay (*du*); **açılır** ~ djasauzu thay (*du*); **asma** ~ olladelli thay; **diş** ~sü qema (*bu*); 2) **sport**, oxa toxaraŋ latarex

lelaş yolu kepaş: thay dar, thay sanna djahottar, düxal letaş
verg thay sanna djahottare xazor.

köprücük *anat. dinbuxka (bu).*

köpük(gü) çopa (*yu*); ġaymaq (*du*).

köpürmek 1) çopa yala; 2) qexka, qissadala, irxlelxä; 2)
ärta; ~ **bıçak** ärtä urs (*du*); 3) beda; 4) tiyna (*mas. uram*); ~ **hat**
cerpoştneqan khazbuxe (*yu*).

kör 1) bjärze; 2) ärtä; ~ **bıçak** ärtä urs (*du*); 3) beda; 4) tiyna
(*mas. uram*); ~ **hat** cerpoştneqan khazbuxe (*yu*).

körelmek atrofi xila, sa djadala, daqadala.

körfez ayma (*yu*).

körleşmek artdala (*mas. urs*).

körüklemek *tayp.t.m.* lato; marsadaqqa; dusa, dañ.

kösele maçıñ ayra.

köstek(gi) zje (*yu*); saat ~i saxtana tosu zje (*yu*).

köşe mäjig (*yu*); dünyanın dört bir ~inden dünenan yea
mäjgera.

köşk ġala (*daqqiy isbäxa čenoş*), äxkenan ġala (*yu*).

kötü voñ.

kötüleşmek talxa, voñ xila; **hasta kötüleşti** comgaşnig
voçu xoleñ vu; **havalalar kötüleşti** xenañ hottam voñ bu.

kötülük(gü) voñ (*du*); **havalaların ~ü yüzünden** xenañ
hottam voñ xilarna.

kötümser voñ oylanaş yiyrig (*vu*), voçu ağor xozurg (*vu*).

kötümserlik(gi) voñ oylanaş yar (*du*).

köy evla (*yu*), yurt (*yu*); ~ **muhtarı** yürtda (*vu*).

köydeş yürtaxo (*vu.yu*).

köylü lattalelorxo (*vu.yu*).

kramp pxenaş ozor (*du*), ziyyar (*du*).

kravat galstuk (*yu*); ~ **takmak** galstuk djaolla.

kredi kredit (*du*).

krem krem (*du, kosmetičeski*); **traş ~i** mazyasarma krem
(*du*); ~ **sürmek** krem the dilla.

krema krem (*du*); tho (*bu*).

krepdöşin krepdeşin (*du, khadi*).

kreş yaslı (*yu, beriyn*).

kristal(li) 1) xrustal (*yu*); 2) xrustalanç.

kriz 1) krizis (*yu*); **siyasi ~** poliçeski krizis (*yu*); 2) thedar
(*du*), mettaxxar (*du*), krizis xilar (*du*); ~ **geçirmek** lazadalar,
lazar thedar; **kalp ~i** dog lazadalar (*du*).

kros sport. kross (*yu*); **kayak ~u** lizaş xaxkarañ kross.

kruvaze şitham bolu (*kostümax läcna*).

kruvazör kreyser (*du*).

ksiloson ksiloson (*yu*).

kuartet kvartet (*yu*); **ses ~i** eşarañ kvartet (*yu*).

kubbe nartol (*yu*), boñ (*bu*).

kucak(gi) 1) maraqetar (*du*); 2) maradollar (*du*); ~ **çocuğu**
deqaş dolu ber (*du*).

kucaklamak maradolla, neqa the tajo.

kudret niçq (*bu*); **iktisat ~i** ekonomiçeski niçq (*bu*).

kudretli çoga, nüçqala.

kudurmak 1) *tayp.t.m.* öğaz exa; 2) dardella djahotta.

kudu:z med. xerdalar (*du*); xeravolu camgar qetar.

kuğu ġurğaz (*yu*).

kuint:et kvintet (*yu*); **ses ~i** eşarañ kvintet (*yu*).

kukla niys., thed. tayníg (*yu*); marionetka (*yu*); ~ **hükümet**
marionetkin pravitelstvo (*yu*).

kula:(gi) lerg (*du*); xazar (*du*); ~ **okşamak** tameñ xaza; ~
turmalamak tameña docuñ xaza.

kulaklık(ğı) laduğurgaş (*yu*); **telefon** ~ı telefonañ turba (*yu*).

kule bjov (*yu*); ~saati bjävnañ saxt (*du*).

kulis kulisaş (*yu*), kuluaraş (*yu*); ~faaliyeti qaylaxa leloşderg (*du*).

kullanılmış leliyna, leliyna xilla.

kullanışlı begiyla (*lelo*).

kullanmak payda eca; lelo, (*mas. maşına*); **araba kullanır misiniz?** aň maşına lelayoy?

kulüp tham (*bu*); **fincanın** ~u kedəñ tham.

kuluçka qürdig (*yu*); ~makinesi inkubator (*yu*); ~devri inkubaciň mur (*mas. camgaran*).

kulübe lappaşa (*yu*), butka (*yu*).

kum ġum (*yu*); ~saati ġamaranq saxt.

kumanda 1) komandovani (*du*); **onun** ~sı altında cünañ küygallica; 2) komanda (*yu*), omra (*du*); ~etmek omra daň.

kumandan 1) komandir (*vu*); **tümen** ~ı diviziň komandir (*vu*); omra darxo (*vu*).

kumandanlık(ğı) omriň küygalla (*du*); **baş** ~omriň körtä küygalla (*du*), körtä büyrdar.

kumaş khadi (*yu*); **elbiselik** ~kuçana khadi (*yu*).

kumpanya kompani (*yu*); naqostalla (*du*), yuqaralla (*yu*).

kumral xärsanig (*vu*).

kumru qora qoqa (*bu*).

kundakçı çetasarxo (*vu*); **harp** ~ı thamna karzaxvällarg (*vu*).

kundura maçaş (*yu*); poşmaqaş (*yu*).

kunduracı maçiyň pxař (*vu*); maçaş yoxkarxo (*vu, yu*).

kunduz bobr (*yu*).

kunturat xaz. kontrat

kupa: sport. kubok (*yu*); ~maçları kubok yaqqarañ qovsarş (*matçayı*); **futbol** ~sı futbolanq kubok (*yu*).

kupcısı 1) kupon (*yu*), talon (*yu*); 2) khadiň kiysig (*yu*).

kur 1) thexiyzar (*du*); ~yapmak thexiyza.

kur 1) max (*bu*); ofisialni lelaş bolu max (*bu*).

kura qaz (*bu*); ~çekmek qaz tasa.

kurabiye kurabiye (*peçeniq taypa*).

kuralları 1) deqa, daqadella; 2) yoqo (*yu*).

Kur'ani Qur'aan (*du*).

kurlaşga pxiđ (*yu*).

kurlaşlama brass (*yu, nekanañ kep*).

kurlanı ġurba (*du*), ġurba der (*du*).

kureşti lenta (*du*), dariň lenta.

kuryer ~kuryer (*vu, diplomatiq kuryer*).

kurıçak 1) tayp.t.m. daň, doğa, djahotto, xalahotto; **plan** ~planaş litto; **kumpas** ~humalgaş lelo; 2) pravitelstvo qolla; 3) dula (*n:as. saxt*); **sofra** ~qaça hotto; **çadır** ~çetar doğa.

kuriçey ştab (*yu*).

kurleçiz hillane, hillä dolu.

kurş, bott (*yu, cergana theyüllüs yolu*).

kurs kursaş (*yu*); **bički** dikiş ~u bedar yara-tegarañ kursaş (*yu*).

kurş 1) daş (*du*); hoq (*bu*); ~a dizmek töpaş toxla.

kurş ai doşaq, doşaq basaň.

kurş akalem qolam (*bu*).

kurt 1) borz (*yu*); 2) njäna (*bu*).

kurtçılış sport. kep (*yu*), ecar (*du*); ~yapmak eca, theeca (*bürkä*).

kurtçımı khelxaradaqqar (*du*); ~ekibi khelxaradaqqarañ komanda (*yu*).

kurtarmak khelxardaqqqa, xalxadaqqqa.

kurtulmak parǵatdala, muqadala, khelxardala; atta khelxaravalala.

kurtuluş parǵatdovlar (*du*), khelxardovlar (*du*); milli ~ savaşı qoma-parǵatonexa bolu ǵiysam (*bu*).

kuru 1) *tayp.t.m.* deqa; ~ **toprak** deqa latta (*du*); ~ öksürük yeqa yovxarş (*yu*); ~ **sözler** dässa deşnaş (*du*); 2) daqiyina; ~ **yemiş** baqiyina stömaş (*bu*).

kurucu 1) dillinarg (*vu*), qöllinarg (*vu*), qollarxo (*vu*); qollarxoyñ; ~ **meclis** qollarxoyñ gulam (*bu*).

kurul qel (*yu*); komissi (*yu*); assambley (*yu*); **Bakanlar Kurulu** Ministriyñ Qel (*yu*); **Birleşmiş Milletler Genel Kurulu** Cxänaqettaçu qämniyñ Organizaciñ Generalni Assambley.

kurulmak the huma xaqqa, daqo; **ellerini havluya kuruladı** co küygex gata xäqi.

kuruluş 1) qollar (*du*), dillar (*du*); 2) djahottor (*du*), djahottam (*bu*).

kurum yuqaralla (*yu*), cxänaqetar (*du*).

kurulmak daqo, daqadala, daqadella dala.

kuruş piastr (*turkoyñ liriñ hjoalǵa daqa du*).

kusur 1) qaçambacar (*du*), saqt (*du*); 2) bexk (*bu*), galat (*du*); ~um çoktur so çoga bexke vu; ~a **bakmayın** tajzarx valiyta, geçde suna.

kuş olxazar (*du*); zjakardäxniy (*du*).

kuşak(ğı) 1) *tayp.t.m.* poyas (*du*); döxka; asa (*yu*); radiacis yuqaläcna mettig (*yu*); 2) thäxe (*yu*); **genç** ~ qona thäxe (*yu*).

kutlamak 1) dazdañ, bilgaldaqqqa; 2) deqaldañ; **bayramınızı kutlarım** deqal vo (*yo*) xo dezcu denca.

kutlu irse, irs doluş, samuqane, xazaxötüytu, saqeraluñ, jeradolüytu, sinqerame; **bayramınız ~ olsun!** deqal do şu zcu denca!

kutu 1) bott (*yu*), ǵuttaq (*du*); 2) tüta (*yu*); **posta ~su** poçtañ şka (*yu*); 3) banka (*yu*); **konserve ~su** konservan banka (*yu*).

kutup(tbu) *tayp.t.m.* polüs (*yu*); vovşaşna düx-düxal yolu incenäñ şı ago (*yu*); Qilbasedera polüs (*yu*); humanañ octanalla (*yu*).

kuvafür mesaş djanisyar, yexk xaqar (*zudarşa mesaş iniszax läcna*); ~ **yapmak** yexk xoquş mesaş djanisyar; ~ ptirmak mesaş lorgütyuş djanisyaytar (*parikmaxere*).

kuvvet 1) niçq (*bu*); **var** (olanca) ~iyle niçq ma-bbu; 2) *t.m.* niçqaş (*bu*); eskarş (*du*); **silahlı ~ler** gerzaşça keçbina şqaş (*bu*); **kara ~leri** themaŋ-havaaŋ niçqaş (*bu*).

kuvvetli niçq boluş.

kuyruk(ğı) coga (*du*); raǵ (*yu*); ~a **girmek** roǵe hotta; ~ta a bełlemeñ roǵe xəza, roǵeñ latta.

kuyu 1) ġu (*yu*); 2) *lam.* şaxta (*yu*); buru (*du*); **petrol ~su** exkadiättanañ buru (*du*); **dipsiz ~bux** bocu böşka.

kuyumcu yuvelir (*vu*), dagarxo (*vu*).

kuze 1) qilbsede (*yu*); 2) qilbsedera, qilbsedexara, bseñläj; ~doğu qilbseda-malxbale (*yu*); ~batı qilbseda-ılxbu, ~ (*yu*).

kuzı jaxar (*bu*); ~m! sañ xomenig, sañ khorni!

küb kub (*yu*); metre ~ kubañ metr (*yu*).

külcى (ğü) 1. 1) zima, doqqa docu; 2) zimaxa volu; 2. zimanig (*vu*).

külf matar (*yu*).

küflenmek mataryola.

küflü mataryolla.

küfür siy docurg (*du*), baga leyar (*du*); ~ **atmak** (savurmak)
siy docurş diyca, dov danj, baga leyanj, bart betta.

kül yuq (*yu*), cim (*bu*).

külot galpe, bridzi-xeça; triko (*yu*), şal (*du*, zudariyŋ).

kültür kultura (*yu*), özdingalla (*yu*).

kültürel kulturalı, özdingallıñ.

kümes olxazariyŋ bun; zjakardäxni lelorxo (*vu*, *yu*); ~
hayvanları zjakardäxni (*du*).

küpe çug (*yu*).

kürdan cergax jutturg (*yu*), cergaş čanyirig (*yu*).

küre düne (*du*); **yarım** ~ ax düne (*du*); ~**i arz** lättanq düne
(*du*).

kürek(ğı) 1) bel (*yu*), bärxa (*bu*); 2) piysig (*du*); 3) *sport*.
piysig xaqar; *anat*. ~ **kemiği** pxanar (*bu*).

kürekçi kemanxo (*vu*).

kürk ço (*bu*), ço bolu thärsig (*du*); ço bolcu thärsigañ, ço
bolcu thärsigax.

kürkçü thärsigxo (*vu*), çokanxo (*vu*).

kürsü 1) tribuna (*yu*); 2) kafedra (*yu*).

Kürt(dü) kurd (*vu*, *yu*).

küsür sov; **buna yüz ~ lira harcadım** hoqunna as bje sov
lira xarzyına.

kütle şüyra; **halk ~leri** şüyra xalqaş (*du*); tarx (*yu*), oqam
(*bu*), çxar (*bu*).

kütlevi şüyrraçu xalqiyŋ.

kütük(ğu) 1) xen (*bu*); yüxk (*yu*); 2) spisok (*yu*,
xarzamxoyŋ); **seçmen ~leri** xarzamxoyŋ spiskaş (*yu*).

kütüphane, **kütüphane** biblioteka (*yu*).

laborant laborant (*vu*, *yu*).

laboratuvar laboratori (*yu*).

lâcivert tajna-siyna.

lâf 1) doş (*du*, barta oluş derg); 2) xabar (*du*), dässa xabar
(*du*); ~! erna du!, dässa xabar du!: ~ **atmak** ema baga yetta,
baga yetta, xabar diyca; ~ini etmek xabar diyca.

lâhana kopasta (*yu*); ~ **dolması** dolmanaş (*yu*); ~ **turşusu**
beramalla yöllina kopasta; xi çu yöllina kopasta (*yu*).

lâkin amma, delaň ə.

lâle alceñ zezag.

lâmba lampa (*yu*); **radyo ~sı** radiolampa (*yu*); **elektrik ~sı**
elektriçeski lampa (*yu*).

- lânet** nejalt (*du*), nejalt alar (*du*); nejalt xilla.
- lâstik(ğı)** 1.1) rezina (*yu*); 2) lastik (*yu*), rezinka (*yu*), djadoyəurg (*yu*), pxa (*bu*); 3) şina (*yu*), çqurg (*yu*), **dış** ~ avtopokrişka (*yu*); **îç** ~ avtokamera (*yu*); 2, reziniş; ~ **cizme** reziniş etkaş (*yu*).
- lâv** lava (*yu*).
- lâvabo** yüx-küg yülurg (*yu*).
- lâyık** ҳaқ dolu, laram bolu; ~ olmak ҳaқ dolus xila.
- Laz** laz (*vu*, *yu*).
- lâzım** öşüş dolu, ҳaşt dolu; ~ **gelmek** (olmak) ҳaşt dolus xila, öşüş xila.
- leh:** maç üçe iki ~imize bitti matç qoş şıə vaygaşa laram bolus çeqyeli.; ~inde olmak xänggaşa xilla a cxängaşa xila; ~inde söylemek cxängaşa özna diyca, cxängaşa uzuş xila.
- leke** tayp.t.m. tammağa (*du*), ҳöqna (*yu*); ~ **çıkarmak** ҳöqnaş djayaxa; ~ **sürmek** a) tammağnaş hitto, bexdaş, ҳöqnaş yan; b) siy dayəa.
- lekelemek** 1) ҳöqna yan, bexyan; 2) siysazdaqqa, siy dayəa.
- leninizm** leninism (*yu*).
- levha** 1) theyazdinarg (*du*); thex yoza dolu plastinka, ünañ kiysisig, viveska (*yoza thex djaöllinarg*).
- levrek(ğı)** okun-çara (*bu*, *hordan*); **tatlı su** ~i xi çox xülü okun-çara (*bu*).
- leylâk(ğı)** siren (*yu*).
- leylek(ğı)** çeriydoxurg (*du*).
- Lezgi** lezgin (*vu*, *yu*).
- lezzetli** çome, çam bolu.
- lezzetsiz** çam bocuş, çam bayna.
- liberal** liberal (*vu*), liberalan.
- lider** lider (*vu*), bâçça (*vu*).

- lig**, **lik** sport. cxänaqetaralla (*yu*); **voleybol** ~i voleybolan cxänaqetaralla.
- likör** likör (*du*); ahududu ~ü ęceü komariyñ likör (*du*).
- liman** port (*yu*).
- limon** limon (*yu*); ~ suyu limonaş mutt (*du*).
- limonata** limonad (*du*).
- lira** lira (*yu*, turkoyñ şena çox bje piastr yolu axça); **İngiliz** ~sı ingalsxoyn sterlingiyñ funt (*yu*); **türk** ~sı turkoyñ lira (*yu*).
- lisân** mott (*bu*), qamel (*du*).
- lisans** licenzi (*yu*).
- lise** licey (*yu*); **ticaret** ~sı maxbaraş licey (*yu*).
- liste** 1) spisok (*yu*); 2) menü (*yu*); **yemek** ~sı menü (*yu*).
- litre** litar (*yu*).
- Litvanyalı** litovxo (*vu*, *yu*).
- loca** lodza (*yu*).
- lokanta** restoran (*yu*); stolovi (*yu*); **birinci sınıf** ~ ҳalxarçı klassan restoran (*yu*).
- lokma** kiysig (*yu*), yük (yu), qurd (*bu.yuuçun*); **bir** ~ ekmek bapkaş yük.
- lokomotif** çerpoş (*yu*), lokomotiv (*yu*).
- lokum** raxat-lukum (*yu*, pränikiyñ taypa).
- lomboz** illüminator (*yu*).
- lügat** doşam (*bu*).
- lûmbago** med. lumbago (*yu*).
- lunapark** lunapark (*yu*).
- lunnik** Batta the yaxiytiña sputnik, bettaxo (*yu*).
- lütfen** dexar du şuga! ällarg daxara aşa!
- lütuf(tfu)** bezameş xilar (*du*), qinxetam (*bu*); ~ **buyurmak** reza xila, purba dala.
- lütufkâr** xaza, tovş, özda, dika.

lüks 1) ҳолalla (*du*), lüks; 2) ҳолалиң.

lütr vidra (*yu*, *ço bolu coka a yoluş*).

lüzum öşurg (*du*), ҳаشت derg (*du*), qölla (*yu*), ҳаشت (*du*);
bunun ~u yok iza öşüş dac; **~unda** öşüş mettig xilaх; **~duymak** öşüş xila, ҳаشت xila.

lüzumlu öşüş dolu, ҳаشت dolu.

lüzumsuz ca öşurg, ҳаشت docurg, jalaşo yocu; ca öşüş,
jalaşo yocuş lara.

maalesef xalaxtaş delaх a.

maarif serladaqqar (*du*).

maaş alapa (*du*).

mabet(di) ziyart (*du*); **Diyana** ~ı Diyaniң ziyart (*du*,
Efesex).

Macar vengarxo (*vu*, *yu*).

macera tamaşе, qerame lelar (*du*); avantüra (*yu*); **~ romanı** inzare humnaş düyecу roman (*yu*).

macun pasta (*yu*); **diş~u** cergiყη pasta (*yu*).

maç sport. matç (*yu*), qovsadalar (*du*), lovza cханаqetar
(*du*); **boks** ~ı boksexula matç djayaхar (*du*); **~ yapmak** matç
vovşaxtoxa; ~ı sayı ile kazanmak oçkoş yaxarexula lovza
cханаqetareх tolam baqqa.

madalya midal (*yu*); **altın ~ daşо** midal (*yu*); **gümüş ~**
dato midal (*yu*); **bronz ~ borzananı** midal (*yu*); **~ kazanmak**
sport. midal yaqqıa; **~nim ters tarafı** ǵullaqaň şolga aǵo (*yu*).

madalyon medalyon (*yu*), lagzayna (*du*).

madam madam (*yu*), gospoza (*yu, busalba yocçu zudçaŋ yaqqa megaş yolu će*).

madde 1) statya (*yu*), punkt (*yu*); *filos.* 2) materi (*yu*).

maddi humallıñ.

madem, mademki cqa, terra, dela.

maden 1. 1) metall (*yu*), eçig (*du*); ~ ocağı rudnik (*yu*); 2) mineral (*yu*); ~ suyu mineralni xi (*du*); 2. metallañ, eçiganj.

mağaza tüka (*yu*).

mağlûbiyet eşar (*du*); ~e uğramak eşna xila.

mağlûp(bu) eşnarg (*vu*); ~ olmak eşna xila, esa; ~ etmek tola; Galatasaray takımı Fenerbahçe takımına ~ oldu "Fenerbahçe" komandas eşiye "Galatasaray" komanda.

mahalle kvartal (*yu*), kup (*yu*); işçi ~si belxaloyñ kvartal (*yu*).

mahalli mettigera; ~ saatle mettigeraçu xenaca; ~ seçimler mettigera xarzamaş (*bu*).

mahcup(bu) exe, iyzaluş, yüxjärza huttuş; ~ olmak ex xeta, iyzavala, qeravala; ~ etmek ex xetiyya, yüxjärza hotto, iyzavaliyta.

mahdut doza töxna.

mahfil: vekil (*vu*), diplomat (*vu*); diplomat ~leri diplomatiñ gullaqaş leloş berş (*bu*).

mahiyet dux (*du*), duxxera, ma-darra, amal (*yu*); **ciddi** bir ~ taşımak baqqalla ə amal yoluş xila.

mahkeme sud (*yu*), tribunal (*yu*); ceza ~si zulam daran sud (*yu*); uyuşmazlık ~si arbitrazıñ sud (*yu*); ~ye çağırmak süde theqayqa.

mahkum 1) xan töxna, qel yina; hallakxila xäxna; ~ etmek a) xan toxna, qel yanç; b) hallakxülçü the hotto.

mahpus läcna verg (*vu*), çu völlinarg (*vu*).

mahrek(ğı) orbita (*yu*); Yer ~i Lättañ orbita (*yu*); Yer ~ine oturmak Lättañ orbite xaladaqqa.

mahrum däqqina dälla; ~ olmak docuş vita, däqqina visa; ~ kalmak dolçax vala, dayna visa; ~ etmek däqqina, djadäqqina vita; onu bu haktan ~ ettiler i baqo yocuş vitina iza.

mahrumiyet dalar (*du*), daqqar (*du*); hak ~i baqonex vaqqar (*du*).

mahsul(lü) yalta (*du*), çuderzor (*du*).

mahsus 1) xuəuşex, lerrina, düxhal; 2) doğu, şa-taypa.

mahzun singattame, ġaygane, sinxiyzame, ġiyla.

makale statya (*yu, gazeta, zurnala thex*).

makam 1) secna mettig (*yu*), volu mettig (*yu*); 2) instanci (*yu*); ~lar instanceş (*yu*); xäkamaş (*bu*); yetkili ~lar baqo yolu organaş, xäkamaş (*bu*); askeri ~lar themaş xäkamaş (*bu*); yerli ~lar mettigera xäkamaş (*bu*).

makara tüppalg (*yu*); bir ~ siyah iplik järzaçu tayı tüppalg (*yu*).

makarna makaronaş (*yu*), garzanaş (*yu*).

makas 1) tukar (*du*); čerpoştneqan strelka (*yu*).

makasçı strelkaxo (*vu*).

makastar dararxo (*vu, yu*).

makbuz raspiska (*yu*), kvitancı (*du*); ~ kesmek kvitancı yazdañ, raspiska yala (*cxa huma sxaecar çagdeş*).

makina maşina (*yu*), mexanizm (*yu*).

makinalaştırmak mexanizaci yanç.

makine xaz, makina.

makinist maşinist (*vu*), mexanik (*vu*).

makyaj grim (*yu*), grim yıllar; ~ yapmak grim yilla, basarş xaqası (*zudçax läcna*).

maksat jalaşo (*yu*), dağax derg (*du*).

maktu xadam bollu, xäddä, thäxxäre, secca, çoğa; ~ fiyat secca max (*bu*).

mal 1) tovar (*du*); 2) dolalla (*du*); 3) däxniy (*du*); ~ olmak doluş derg (*du*); dala dezarg (*du*); kaça ~ olacak? mel der du?

Malay malayxo (*vu, yu*).

mali finansiyə; ~ durum finansiyə xal (*du*); ~ yıl finansiyə şo (*du*).

malik doluş verg (*vu*), xuuş verg (*vu*); ~ olmak xila, doluş xila.

maliye finansaş (*yu*); ~ bakanı finansiyə ministr (*vu*).

malul(lü) zäjapxo (*vu, yu*); **harb** ~ü theməñ zäjapxo (*vu, yu*).

malum devzaş dolu, ġaradällä; ~ olmak vevzaş xila; herkese ~ olduğu gibi ... massarna ə xuuş ma-xillara ...

malumat xaamaş (*bu*), informaci (*yu*); ~ yermek xaamaş bar, informaci yan.

malzeme material (*yu*); köçal (*yu*); khadi (*du*); (*quzax yüycurg ġışloşyarañ köçal yu*).

mamafih cünca cħāna; hette ə; vüsta.

mamul(lü) huma (*yu*); sanayi ~leri promišlenni humanaş (*yu*).

malumât produkci (*yu*), sursat (*du*).

mâna mäjna (*du*), xeqal (*du*), oyla (*yu*), tam ~siy়la deşəñ düzzinaçu mäjneħ; ~ taşımak mäjna doluş xila; ~ vermek oyla yan.

manastır monastır (*yu*).

manav stömaşboxkarxo (*vu, yu*), becaşyoxkarxo (*vu, yu*).

manda I gomaş (*yu*).

manda II mandat (*du*).

mandalina mandarin (*yu, stom*).

mandolin mandolina (*yu, deçig pondarañ taypa*).

manej manez (*yu*).

manevi siŋ, özdingallıŋ.

manevra manevraş (*yu*); ~ yapmak manevraş yan.

mangal çuyn (*du*); kürk (*yu*), içka peş (*yu*).

mani 1) novqarloyeş dolu; novqarlo (*yu*); ~ olmak novqarlo yan.

mania düxalo (*yu*), novqarlo (*yu*).

manikür manikür (*yu*); ~ takımı manikürañ girs (*bu*); ~ yapmak manikür yan.

manken mancken (*vu, yu*).

manolya magnoliya (*yu, zezaglıyıl taypa*).

manşon mufta (*yu, zudariyıl*).

mantar 1) zjaliň nuskal (*du*); 2) thus (*bu*).

mantık(ğı) logika (*yu*), oyla yarañ neq (*bu*); bunda ~ yok cünca mäjna dac, iza mäjne dac.

manto manto (*yu*).

manzara vast (*du*), surt (*du*); jalal (*du*), panorama (*yu*); perspektiva (*yu, genara düxaltüsüş derg*).

marangoz dečka pħar (*vu*).

maraton sport. marafon (*yu, genna idar*), marafoniyə vadər (*du*); ~ şampiyonası marafoniyə vadarexula çempionat (*yu*).

mareşal(lı) sixalla (*yu*), isbäxalla (*yu*).

marka 1) marka (*yu*); **otomobil** ~sı avtomobilañ marka (*yu*); 2) talon (*yu*), zeton (*yu*); 3) *sport.* neq Ɂovlar (*du*); ~ **etmek** blokirovka yanç, djaqovla.

marksist 1) marksxo (*vu, yu*), 2) marksistañ.

marksizm marksizm (*yu*).

marmelât marmelad (*yu*).

marş marş (*yu, bolaraq yiş*); **İstiklâl Marşı** Dozuş caxilarañ marş laqa.

mart mart (*bu*); ~ **ayında** mart battañ.

martı çayka (*yu, xinj olxazar*).

masa stol (*yu*); **yuvarlak** ~ gorga stol (*yu*); ~ **başına oturmak** stöla gonaxa oħaxovşa; **yuvarlak** ~ **konferansı** gorġaçu stöla gonaxa konferenci (*yu*).

masaj massaz (*yu*); ~ **yapmak** massaz yanç.

masal tüyra (*du*).

maske maska (*yu*).

maslahatgüzar ġullaqaş leloran vekal (*vu*).

masraf xarz (*yu*), xarz yar (*du*); ~**lara girmek** xarzaş yanç; ~**a sokmak** xarzaş yayta.

masum bexk bocurg (*vu, yu*).

masuniyet bexkax vitar (*du*); bexkax diplomatiq vitar (*du*).

maşa morzax (*bu*).

maşallah mel xaza du!, mel dika du! dika khant vu!, qonax vu!

mat I şaxm. mat (*yu*); ~ **olmak** mat xila; ~ **etmek** mat yanç.

mat II qölina, beda.

matbaa tipografi (*yu*).

matbuat zorba (*yu*), zorba toxar (*du*).

matem järza duxar (*du, boxaman bilgalo*).

matematik matematika (*yu*).

materyalizm materializm (*yu*).

matine untrennik (*yu*), utrenni spektakl (*yu*).

mavi siyna, stigalañ basañ; **açık** ~ sirla-siyna, sirla stigalañ basañ; **koyu** ~ täjna-siyna, täjna stigalañ basañ.

mayıs may (*bu*); ~ **ayında** may battañ.

maymun maymal (*du*).

mayo lüyçüş yuxurg (*yu*), plavkaş (*yu*).

mayonez mayonez (*yu*).

mazeret bexkazlo (*yu*); ~ler çıkarmak bexkazlonaş lexa.

mazi ḥalxalera, djadaxnarg (*du*); ~de ḥalxaleraçu xenañ.

mazur bexk ca büllüş dita ḥaq dolu; ~ **görmek** bexkaza vita, geçdañ.

mebus deputat (*vu, yu*).

mebur ca välla, deqariylañ dolu; ca diça ca välla, dañ dezna; ~ **etmek** ca diça ca vütuş, dañ deqariylañ yanç.

mecburi ca välla, vita a ca vitina, deqariylañ xilla.

meclis parlament (*yu*); sovet (*yu*); palata (*yu*); temsilciler ~si vekaliq palata (*yu*); alt ~ laxara palata (*yu*); **İhtiyarlar** ~i Qanoyn Sovet (*yu*); Birlik ~i Soyuzan Sovet (*yu*); **Milletler** ~i Qämniq sovet (*yu*); **Millet** ~i Qomañ sobrani (*yu*); **Türkiye Büyük Millet** ~i Turciñ Siylax-yoqqa Qomañ sobrani (*yu*).

mecmua zurnal (*du*); aylık ~ hora battañ aradolu zurnal (*du*).

meçhul devzaş docu.

medenî özda, kultumi, civilizaci yolu.

medeniyet kultura (*yu*), özdingalla (*yu*), civilizaci (*yu*).

megafon megafon (*yu*).

megaton megatonna (*yu*).

megatonluk: bir ~ bomba cxa megatonna yeza bomba (*yu*).

meğer, meğerse xilla.

mekanik(ğı) 1) mexanika (*yu*); 2) mexaniçeski.

mektep(bi) iškola (*yu*); ~e devam etmek iškole lela.

mektepli deşarxo (*vu, yu*).

mektup(bu) kexat (*du*); adı ~ atta doxütyu kexat (*du*); taahütlü ~ zakazaň kexat (*du*); takashı ~ max boqqu kexat (*du*); ~ yazmak kexat yazdaň.

mektuplaşmak kexataş yazdeş xila.

melhem xaqar (*du*).

melodi muqam (*bu*), uzam (*bu*).

membə şovda (*du*); ~ suları şovdanan xi (*du*).

memleket 1) moxk (*bu*); az gelişmiş ~ qiar laxara dolu mexkaş (*bu*); geri kalmış ~ler qiareň thäxadisna mexkaş (*du*); 2) vina moxk (*bu*), daymoxk (*bu*).

memnun reza dolu; ~ olmak reza xila; **sizi gördüğüm** (gördüğünden) çok ~ oldum suna çoga xaza xiyti xo gina.

memnuniyet tam (*bu*), reza xilar (*du*); ~le xazaxetarca, dog rezadina; ~ duymak xazaxetaş xiyza.

memnunluk(ğu) tam (*bu*), reza xilar (*du*); ~la tam xilarca, reza xilarca.

memorandum maimorandum (*yu*).

memur činovnik (*vu*), gullaqxo (*vu, yu*).

memuriyet deqar (*du*), kost (*du*), thedillar (*du*); komandirovka (*yu*).

mendil yüxax xoqu yovlaq (*du*).

menecer menedzer (*vu*).

menekşe tobalq (*du, fialka-zezag*).

menetmek ca mago; doktor ona eti menetti lörö zizig daa ca magiyna cunna.

menfaat(ti) payda (*bu*), payde derg (*du*), xاشт (*du*); milli ~ler qomaň xاشتاş (*du*); bir ~ gözetilmeksizin payda ca löhus.

menfi dacare, dacaraň.

mensup xülü,dolu; **basın ~ları** zorbanaň vekalş (*bu*); ~ olmak dozuş xila, dolaň xila.

merak(kı,ğı) 1) xaa laar (*du*), xaa gertar (*du*); dogdar (*du*), xاشто (*yu*); 2) saxiyzar (*du*); ~ etmek a) xaa laa, xاشт xila; b) saxiyo,sintem baň.

meraklanmak saxiyo, sintem baň, sagatdaň.

meraklı 1. 1) xaa luuş, xaa gertaş; 2) singattame; 2. dezarg (*vu*); futbol ~sı futbol yezarg (*vu*); ~ olmak dovza laa, dezaň xila; neye ~siniz? xan stenax samuqadolu?

merasim ceremoni (*yu*), dazdar (*du*); karşılama ~i cxänaqetaran ceremoni (*yu*).

mercek surt, linza (*yu*).

mercimek xoziyň qos (*yu*).

merdiven lami (*bu*); elektrikli ~ eskalator (*yu*); ~ i çıkmak lami thexula xalavalá; ~den inmek lami thexula oxaressa.

merhaba (*börşacu naxana yuqax*) assalamu jaliyku! düxala; vajaliykumsalam!: (*börşacu naxanıy, zudarşnyı yuqax*) marşalla xülda!, moguş-marşa!: düxala; marşalla xülda xuna !: (*duqqangı* ə) marşalla xülda şuna !: (*veçençü xęše*) marşa yogıyla xo!: (*yecençü xęše*) marşa yogıyla xo!: (*bäxkinçü xęşasğa*) marşa doğıyla şu!: düxala; marşalla xülda xuna !: (*duqqangı* ə) marşalla xülda şuna !

merhamet qinxetame xilar (*du*), qaxetar (*du*), doglazar (*du*).

merhametli qinxetame, dogzoluş.

merhametsiz qızı, qinxetamza.

- merhem** xaz. melhem.
- meriyet** dar (*du*), niçq (*bu*); ~ müddeti pasportaň lelaraň xan (*yu*); ~e girmek lela doladala, lelaraň niçq boluň djahotta (*mas. zakon*).
- merkez** tayp.t.m. yuq (*yu*), centr (*yu*).
- mermer** 1. marmar (*bu*); 2. marmaraň.
- mermi** them. hoa (*bu*), snaräd (*yu*).
- mersi** barkalla; çok ~ doqqa barkalla (*du*).
- mersinbahığı(nı)** irgu (*bu*), cən çara (*bu*).
- mert** qonaxallıň.
- mesafe** yuq (*yu*), neq (*bu*), neqan boxalla (*yu*).
- mesai** bolx (*bu*), qinxegam (*bu*); ~ saatleri belxan xan; ~ arkadaşı belxan naqost (*vu*).
- mesaj** kexat (*du*), kexat daxiytar (*du*); **dostane** ~ dottagallıň kexat daxiytar; ~ yollamak kexat djadaixiytar (*du*).
- mesela** masala.
- mesele** xattar (*du*), gullaq (*du*); deqar (*du*); **günün -si** aktualni xattar (*du*), aktualni gullaq (*du*); **asıl** ~ körta xattar, körta gullaq (*du*), körta zadaça (*yu*).
- mesken** husam (*yu*), ca (*du*).
- meslek(ğı)** kormtalla (*yu*), govzalla (*yu*), professi (*yu*); ~te en iyi ünvan sahibi govzalleň tölüşxa xilaraň ce (*yu*).
- meslektaş** govzallexula naqost (*vu*), kollega (*vu*).
- mesul(lü)** zöpalliň; bunun ~ ü kimdir? mila vu qumax zop luş? ~ olmak zop luş xila.
- mesuliyet** zöpalla (*du*); ~i üstüne (üzerine) almak zöpalla şena the eca; ~i yüklemek zöpalla thedilla; ~ yüklenmek zöpalliň xila; ~ yüklenemem zöpalla söga sayna the ecalur dac.

- mesuliyeti** xaz. mesul.
- mesut(du)** irse; ~ olmak irse xila; ~ etmek irdolmuş dan (xiliyta).
- meşale** xästig (*du*), alu (*yu*); ~ yakmak xästig lato.
- meşe** naz (*bu*).
- meşgul(lü)** djäläcna, ~ olmak (ile) djäläcna xila; ~ etmek laca (*mas. mettig*).
- meşhur** garadälla, ee yaxxana, devzaş dolu; dünyaca ~ dünenaň ə devzaş (*ee yaxxana*).
- meteoroloji** meteorologi (*yu*); ~ istasyonu meteorologiceski stancı (*yu*).
- methetmek** xesto.
- metin(tni)** tekst (*yu*).
- metre** metr (*yu*).
- metro** metro (*yu*).
- mevcut** 1.doluş derg, karaň derg (*du*); 2.doluş xilar; ~ olmak xila, doluş xila.
- mevki(i)** 1) klass (*yu, transportx*); birinci ~ kamara xalxarçı klassaň kayuta (*yu*); ikinci ~ kompartiman şolgaçu klassaň kupe (*yu*); 2) gullaq (*du*), gullaqaň mettig (*yu*).
- mevsim** şeraň xan, sezon (*yu*).
- mevsimlik(ğı)** demisezonan; ~ palto demisezonan palto (*yu*).
- mevzu** tema (*yu*), süzet (*yu*).
- mezulu:** ~ film isbäxallıň film (*yu*).
- meydan** mayda (*yu*); gar ~i vokzalaca yolu mayda (*yu*); hava ~i aerodrom (*yu*); Kızıl ~ Çeň mayda; ~da(dır) yüxdüxal xila; ~ vermek taro yala, baqo yala, thedit; ~ getirmek xetadala, dan, qolla.

meyva, meyve stom (*bu*); kuru ~ bağıyna stömaş (*bu*); ~ suyu stömiyin mutta (*du*).
mezarlık(ğı) keşnaş (*du*).
meze theqollurg (*yu*).

mezun deşna volurg (*vu*), deşna vällarg (*vu*); **üniversite** ~u universitetex deşna bevllarş (*bu*), universitet çeqyäqqinars.

mıntıka 1) rayon (*yu*); 2) geogr. zona (*yu*), asa (*yu*).

mısır xäzkha (*yu*).

mızrak gömuq (*bu*).

mide xer (*yu*), zorx (*yu*); potak (*du*, olxazariyñ); ~si bulanmak jetto dog daň, dog kerça.

mikrofon mikrofon (*yu*); **maske** ~u şlemonfon (*yu*).

mikrop(bu) mikrob (*yu*).

mikroskop mikroskop (*yu*).

miktar duqalla (*yu*), masalla (*yu*).

mil milä (*yu*); **deniz** ~i hordaň milä (*yu*).

milât(dı): ~tan önce kerlaçu (*vay dəxaçu*) eril xalxa; ~tan sonra kerlaçu (*vay dəxaçu*) eriň.

milimetre millimetř (*yu*).

militarizm militarizm (*yu*).

millet qam (*du*), xalq (*du*); **hangi** ~tensiniz? xo (*su*) mülxaçu qomax du?

milletlerarası xalqaşna yuqqera; ~ münasebetler xalqaşna yuqqera yuqamettigaş (*yu*).

milletvekili(ni) deputat (*vu, yu*).

milli qämniyin; ~ **futbolcu** mexkaň vovşaxtöxnacun futbolxo (*vu*); ~ **karşılaşma** sport lovza dünenayuqara vovşaxqetar (*du*); **Türkiye** ~ **voleybol** takımı Turcın

voleybolexula qomaň vovşaxtöxna komanda (*yu*); ~ **formagiymek** mexkaň vovşaxtöxnaçungaňa lovza.

millileştirmek paçxalqaň dola derzo.

milliyet qam (*du*); ~iniz nedir? mülxaçu qomax vu xo (*du* *su*)?

milliyetçi nationalist (*vu, yu*).

milyar milliard (*du*).

milyon million (*du*).

mimar arxitektor (*vu*), gişloşyarxo (*vu*); **baş** ~ körta arxitektor (*vu, yu*).

mimarlık(ğı) arxitektura (*yu*).

mimoza mimoza (*yu*).

minare mimar (*yu*).

minder sport. kuz (*bu*), mat (*yu*); gö (*yu*), kheda kheltosurg (*yu*).

minibüs zima avtobus (*yu*).

minimini zima-zima, uggar zimanig.

minnettar pusar deň, deqarıylaň dolu; ~ olmak pusar deň xila, deqarıylaň xila.

minnettarlık(ğı) pusar dar (*du*).

minyatür 1) miniatüra (*yu*); 2) miniaturni.

miras disnarg (*du*), thiäxadisnarg (*mas. dayx*).

misafir xaşa (*vu, yu*); ~ **gelmek** xoşalǵa daxa; ~ kalmak xoşalǵaň xila, xaşa xila.

misafirperver xaşa veza, xesaşna thera, xesiý dika theöcus.

misal(li) masal (*du*); **canlı** ~ diyina masal (*du*); ~ **getirmek** masal dalo.

miting miting (*yu*); **kütlevi** ~ şüyraçu xalqınyıň miting (*yu*).

miyop bjorzgal.

mizah humor (*yu*), zabar (*yu*).
mizahçı humorxo (*vu, yu*), zabarça (*vu*).
mizahi yumoraj, zabare.
mobilya mebel (*yu*).

moda 1) moda (*yu*); ~ evi modeliyən ēa (*du*); 2) modera, modeñ dolu; ~ bir şapka modeñ yolu şläpa (*yu*); ~si geçmek modera yala, şiryala.

model 1) fason (*yu*), model (*yu*); ~ler mecması modañ zumal (*du*); 2) naturşica (*yu*).

modern vayñ xenañ; ~ şehir vayñ xenañ gala (*yu*).

Moğol mongol (*vu, yu*).

Moldovskyı moldovanxo (*vu, yu*).

monografi monografi (*yu*).

montaj montaz (*yu*), vovşaxtasar (*du*); ~ fabrikası vovşaxtosu zavod (*yu*).

mor çexo-siyna, sirla-siyna, şeqanañ basax.

morina treska (*bu, çara*).

motorbot motoraj kema (*du*).

motosiklet motocikl (*yu*).

motosikletçi motociklist (*vu*).

motör xaz. motor.

mozaik 1) mozaika (*yu*); 2) mozaikanj.

muahede çagam (*bu*), bart (*bu*); **dostluk ve karşılıklı yardım** ~si dottağallıñ a. vovşaşna godaranj a xoqex bart (*bu*); **sulh** ~si maşarañ çagam; maxbarañ bart; ~si aktetmek bart banj.

muallim xexarxo (*vu, yu*).

muamele 1) alar (*du*), dexar (*du*), qayqam (*bu*), xilar (*du*), lelar (*du*); **bana karşı ~si** eo sañ lelor (*du*), cünañ şöca yolu yuqamettig (*yu*); 2) dar (*du*), lelor (*du*), operaci (*yu*), kücna

deñ; banka ~si bankaç operaci (*yu*); **gümruk ~si** tamozniñ formalnost; ~ etmek dayta, leliyta, leladayta, aliyta, qayqadayta.

muavin gönça (*vu*), mettanig (*vu*).

muayene xazar (*du*), xozuş çeqvalar (*du*), tallar (*du*); **gümruk ~si** tamozni xazar (*du*); ~ olmak xazareñ xila; ~ etmek xazarx çeqvala.

muayyen jalamat doqqa, thexdoqqa.

mucibince ma-boxxu, xäzzina; emriniz ~ aň alla maxillara.

muhabir korrespondent (*vu*); **hususi (özel)** ~ lerrina volu korrespondent; **foto ~i** fotokorrespondent (*vu*); **gazete ~i** gazetañ korrespoñent (*vu*); **radyo ~i** radionj korrespoñent (*vu*).

muhafaza jalaşdar (*du*), lardar (*du*); ~ etmek jalaşdayta, lardayta.

muhafazakar 1) konservator (*vu*); **sağ ~** ättuňara konservator; 2) konservativni.

muhakkak 1) şeko yoci; 2) gal ca voluş, bilggal.

muhalefet oppozisi (*yu*), reza caxilar (*du*); ~ partisi oppoziceñ yolu parti; ~te olmak, ~ etmek oppoziceñ xila, düxal derg lelo.

muhalif 1) oppozicionni; 2) oppoziceñ verg (*vu*); ~ olmak oppoziceñ xila, düxal derg lelo.

muharebe thom (*bu*); ~ etmek thom banj.

muharrir 1) yazdapxo (*vu*), avtor (*vu*); 2) zurnalist (*vu*), gazetañ belxaxo; **baş ~** körtä redaktor.

muhasebeci buxgalter (*vu*).

muhatap(bı) exäna qameldarxo (*vu*); ~im sañ exäna qameldarxo.

- muhit** go, (*bu*), gonaxe (*yu*).
muhtaç xəşt dolu; ~ olmak xəşt xiliyyə, xəşt dolu xila.
muhtar 1. avtonomi; ~ cumhuriyet avtonomi respublika; 2. yurtda (*vu*).
muhtariyet avtonomi (*yu*).
muhtelif tayp-taypanara, tayp-taypana.
muhtemel xila tarlu, dañ tarlu; az ~ teşa xala.
muhterem xomsara, lorus volu.
muhteri(ii) qulluş verg, qollarxo (*vu*).
muhteviyat çulacam (*bu*).
muhtıra dagadaiytarañ yoza, memorandum (*yu*).
mukabele 1) zop (*du*); ~de bulunmak zop dala; 2) niysa doğusduy xazar, düx-düxal hottor.
mukabil 1) düxaldoju, düxaldoqqu; ~ hücum düxal ataka yar; 2) (*deşthäxe*) düxal; buna ~ hoqunna düxal, qünaq metta; ~inde ällaçunna düxal..., xillaçunna düxal...
mukadderat qollam (*bu*), qel (*yu*), yoza (*du*); kendi ~ini kendi tayin etme hakkı şayñ laamallıñ baqo.
mukaddes deza.
mukavele bart bar (*du*).
mukavemet düxalo yar (*du*); ~ etmek düxaldevla.
mukavva 1) karton (*yu*), muzalt (*yu*); 2) kartonañ, muzaltañ.
mukayese dustar (*du*), düx-düxal hottor; ~ etmek dustar dañ, düx-düxal hitto.
mum çuram (*bu*).
mntazam rozeñ.
mntazaman şen-şen xenañ.
musiki muzika (*yu*); **caz** ~si dzazañ muzika; hafıl ~ yayñ muzika; **senfoni** ~si sinfonij muzika.

- muşamba** kleyonka (*yu*).
mutabık reza xila; ~ kalmak bertadan, reza xila.
mütat gutterlera, marzdella.
muteber baqonca dolu, baqjal dolu; ~ olmak niçq boluş xila, baqdoluş xila.
mutfak(ğı) kuxni (*yu*).
mutlaka bilggala, şeko yocuş.

mutlu irse.
muvaffak qiamas bolu; ~ olmak qiamet qaça; imtihanlarda ~ oldu co ekzamenaş qiamca djayella; gitmeye ~ oldu cünañ djaxaxa ätto bälla.
muvaffakiyet qiam (*bu*); ~ler temenni ederim qiam xüliyla laa suna.
muvaffakiyetli 1) qiamet, ätto boluş; 2) thex dikä qiamas boluş.
muvakkat(ti) xanna dolu.
muvakkaten xanna.
muvazene cħana baramex.
muz banan (*yu*).
mübadele xiycar (*du*); talebe ~si studentaşa xiycar dañ.
mücedele qıysam (*bu*); sınıf ~si klassiyən qıysam; ~ etmek qıysam djabaxa.
mücevher mexela huma (*yu*).
müdafaa zaşıta (*yu*), lardar (*du*); oborona (*yu*), lardarxoy (*bu*); ~ etmek lardan.
müdafi lardarxo (*vu,futboleñ*).
müdahale yuqagertar (*du*); ~ etmek yuqagerta.

müddet xan (*yu*), mur (*bu*); **bir ~** cəxana xanna, cəxana xenaş.

müdür küygalxo (*vu*), direktor (*vu*).

müdürlük(ğı) urxalla (*du*), direktci (*yu*).

müessese uçrezdeni (*yu*).

müezzin lamaz daň qayqarxo (*vu*), muedzin (*vu*).

müsətmiş inspektor (*vu*).

mühendis inzener (*vu*); **fizik ~i** inzener-fizik (*vu*).

mühim mexala, larame, ladame.

mühimsemek mäjna doluş xeta, larame lara.

mühür(hrü) muhar (*du*), ştampel (*yu*); **~ basmak** muhar hotto, ştampelş hitto.

mühürlemek 1) muhar hotto; 2) muhar thehittoş djaqovla.

mühürlü muhar töxna, hottiyna; muhar hittoş djaqevlini.

müjde xaza qaę (*bu*), sinteme xaam.

mükâfat sovgat (*du*), max (*bu*); **~ vermek** sovgat dar, max balar.

mükemmel 1. thexdika, başxa; 2. thexdika, ma dika du!, ma xaza du!

mülteci veddarg (*vu*), yeddarg (*yu*).

mümbit yalta xülü, yiyna huma xülü (*mas.latta*).

mümessil vekal (*vu,yu*).

mümessillik(ğı) vekal yina uçrezdeni; **ticaret ~i** vekal yina maxbaraň uçrezdeni.

mümkin tarluq; **~ olmak** xila tarluş oolu.

mümtaz 1) ġaradälla; 2) ġoli yina.

münakaşa polemika (*yu*), qovsam (*bu*).

münasebet yuqamettig (*yu*), bununla ~im yok söca dözna, sox ħaqqaluş huma dac cigaň; **bu ~le** cünca dözna; **~lerin iyileşmesi** yuqamettigaş tayalar; **iyi komşuluk ~leri** dikäçü lulalliq yuqamettigaş; **diplomatik ~lerin kesilmesi** diplomatiq yuqamettigaş xador; **ne ~?** hara miçara deli?

münevver 1) intelligent (*vu,yu*); 2) intelligente.

müracaat qayqam (*bu*), dexar (*du*); **~ etmek** dexar daň.

mürekkep(bi) şeça (*du*).

müsaade baqo (*yu*), purba (*du*); **~nizle** xanı baqonca; **~ etmek** baqo yala.

müsabaka yaň (*yu*), qovsar (*du*); kayak ~ları lizaş xaxkareň qovsadalar.

müsabık sport, qovsadalaraq deqaşxo.

müsait ätto bolu, begiyla; **~ olmak** ätto boluş xila, begiyla xila.

müsavat niyso (*yu*), niysalla (*yu*).

müsavi niysa.

müslim, müslüman busalba (*vu,yu*).

müspet baqşara, pozitiv.

müştafi thäxalonera, thäxalone välla.

müştakıl dozuş docu, şen laame.

müstemleke polit. koloni (*yu*).

müstemlekci kolonizator (*vu*).

müstesna qässtina; **pek ~ zamanlarda** naggaň ben ca xülü; **~ olarak** yuqara daqqar sanna.

müsteşar xexamça (*vu*).

müsteşrik malxbalıq jilmança (*vu,yu*).

müşerref : ~ olmak siy dañ, siy doluš xila; kiminle ~ oluyorum? mila vu as siy deş verg?
müşterek yuqara; ~ pazar yuqara rinok.
müştereken cħäna, cħäniy.
müşteri ecarxo (*vu*), kliyent (*vu*), veenarg, lelaş verg.
mütareke maşar bar.
mütecaviz aggressivni.
müteessir xalaxetta, giyla; ~ olmak xalaxeta, sagatdala; ~ im suna xalaxetiyytina.
mütehassis govzança (*vu*).
mütemadi xaddaza, saccaza.
müteşekkir barkalle, pusar deñ; ~im as barkalla boxu, as pusar do.
mütevazi esala, sovnax derş docuş.
müthiş qemate, irça, bürsa; ~ /şey/ jalamat irça du!
müttefik(kı) bartxo (*vu*).
müzakere diycare dar (*du*); ~ etmek diycare dañ.
müze muzey (*yu*); resim ve heykel ~si gaytamaj isbäxalliq muzey.
müzik(ğı) muzika (*yu*); ~ aletleri muzikiñ gırsaş.
müzikal muzikiñ (*muzikax läcna*).

N

nabız(bzı) sinpxa (*bu*): sık ~ sixa bettalo sinpxa; ~ yoklamak sinpxane xaza.
nadir nilxa; naggax ben ca xülü.
nafile 1. ema dolu, ema derg (*du*); 2. ema.
naftalin naftalin (*yu*).
nahiye rayon (*yu*).
nakarat eşarañ thäxara erig; hep aynı ~ iza-m şira xabar dara, şa ma-xillara şira xabar du.
nakaut, nakavt sport. nokaut (*yu*); nokautaca.
nakış(kşı) dagar (*du*); ~ işlemek daga; xazdar (*du*), penaş xazdar, sürtəş daxkar.
nakil(kli) 1) djadaxar (*du*), djasaqexar (*du*); 2) diycar (*du*).
nakit(kdi) axça (*du, lelaş derg*).
nakletmek 1) djasaqexa; 2) diyca, djaqaço, djadala.
nakliyat djadaxar, djasadaxar, djaqexar (*du*).
nalça lan (*du, maçuşma tuxurg*).

nam 1) će (*yu*); ~ına çarax; **heyet** ~ına delegaciñ çarax; ~eglence ~ına bir şey yok samuqadaqqarma öşüçux humma ədac; 2) ǵaradalar (*du*), siy (*du*), xastam (*bu*); devzaş xilar; ~kazanmak siy doluş, će yoqqış, vevzaş xila.

namaz lamaz (*du*); ~kılmak lamaz daň.

namus siy (*du*).

namuslu siy dolu, baqxa.

narızet kandidat (*vu*).

nargile kalyan (*yu*); ~içmek kalyan oza.

nasıl 1. mülxa, muxa, huň; ~bir adam? xo huň adam du? i huň stag vu? i muxa vu? 2. muxa, miça kepara; ~siniz? şu muxa jaş du?; ~sa muxxa ə, muxxa delaň ə.

nasır axkarg (*du*).

nasip(bi) 1) daqa (*du*), doğurg (*du*); 2) daqa, qel (*yu*); ~değildir ca doğna, qollam ca xilla; ~olmak doğna xila.

natürmort natürmort (*yu*).

naylon 1. neylon (*yu*); 2. neylonaň.

nazar bjärxazar (*du*), oyla (*yu*), tidam (*bu*); ~ında cxanna bjäraxlxa; ~a almak tidame eca.

nazaran doğuş ma-xillara, dolluçu ə oyla yiça.

nazari teoretičeski.

nazariye teori (*yu*); marksizm-leninizm ~si marksizmaň-leninizmaň teori.

nazi nacist (*vu,yu*).

nazik 1) gillaq doluş, kheda-merza; çok ~siniz xo çoga gillaq doluş vu (*yu*). 2) jovzame; ~mesele jovzame gillaq.

ne huň; muxa, (*hara*) huň du; **neyiniz ağriyor?** xo huň lozuş vu (*yu*?); **neyiniz var?** xuna huň xilla?; sten sagatdeş vu xo?; **ne diye?** hunda?; huň baňana doluş?; **ne kadar** mel; melanna;

ne var, ne yok? kerla huň du?; **ne olur ne olmaz diye** cxaæ xilaň ə älla; **ne ise** dika du; **neden?** hunda? huň baňana doluş?

nebatat oramataş (*du*); ~bahçesi botaničeski beş.

nebatı oramataň; ~yağ oramataň dätta.

nece mülxaçu mattaň?; **bu adam ~konuşuyor?** mülxaçu mattaň qamel deş vu i stag?

neci huň kormatalla yu?; **bu adam ~dir?** hun bolx beş vu i stag?, huň leloş vu i stag?

neden hunda?, stenna?; ~bize gelmediniz? şu txöga hunda ca däkkira?

nedense muxxa delaň ə, stenna delaň ə.

neses sadaqqar (*du*); ~almak sadeja; sa daqqa; **geniş ~alnız** khorggera sadajar deşa; ~almayınız sa ma dejä.

nefis isbäxa, thex dika, thex xaza; ~yemekler çome daars.

nefret dog dalar (*du*); cabezam (*bu*); ~etmek dog dala; bezam banj.

nehir(hri) dödu xı (*du*).

nemli thüna, theda.

nere mülxa mettig; ~de? miçxa?; ~den? miçara?; ~ye? stenga?; ~niz ağriyor? miçxara lozu xan?; ~si? miçxa? mülxa mettig?; **orası ~si?** miçxara deş du q.mel? (*telefoexula xabar düycüs*); **buranın kalemi ~si?** miçxa yu quzax kanceları? ~de ise xožus xilalaň, hinc-hinca.

nereli miçara du şu? mülxaçu taypana du şu? mülxaçu mettigaşkara du şu?

nesil(sli) thäxe (*yu*), taypa (*du*); **genç ~qona** thäxe.

nesir(sri) proza (*yu*).

neşe samuqane xilar (*du*); saqerar (*du*); samuqadalla xilar.

neşelendirmek samuqadaqqa, xazaxetiňta.

neşeli samuqadalla, saqeradella.

- neşretmek** zorba toxla, araxeca; djaxaiyta (*radio çuxula*).
- neşriyat** 1) araxecar (*du*); 2) transläci (*yu*), peredaça (*yu*); **radyo** ~i radioperedaça (*yu*); **televizyon** ~i teleperedaça (*yu*).
- net** sirla, cena, yeqna, qegina.
- netice** xilar (*du*), zamj (*du*); aradaqqar (*du*); ~ye varmak zamj dan.
- neticesiz** humma ə docurg.
- nevi** taypa (*du*), cħataypa (*du*), sort (*yu*); **bir** ~ şa-taypana.
- neye** stenna?, hunda?
- nezaket** özdalla (*yu*), kheda-merzalla (*yu*), ġillaqalla (*du*); ~ziyareti ġillaqallinq vaxar; ~le özda, ġillaqe, kheda-merza.
- nezaketen** ġillaq läcna, ġillaqe.
- nezaret** tidam bar (*du*), tidameħ lattor (*du*); ~ altında
- bulunmak** tidameħ lattoş xila; ~ etmek tidameħ latto, tergaldañ.
- nezle** şelvalar (*du*), zjälin un (*du*); ~ oldum şelvalarañ un xaqadella sox.
- nice** mel?
- niçin** hunda? stenna?
- nihayet** çaqqe (*yu*), yist (*yu*), yüxig (*yu*); ~ bulmak çeqdala; exxar ə; **en** ~ thäxxara ə.
- nikah** brak (*yu*), brakeħ cħänaqetar.
- nikbin** 1. optimist (*vu,yu*); 2. optimistañ.
- nikotin** nikotin (*yu*).
- nine** nenanana (*yu*).
- nisan** aprel (*bu*); ~ ayında aprelaň battaħ.
- nisbet** tovş, doğuş xilar (*du*).

- nisbeten** khezig-mezig, zim-tham, ġeħxa; cħannax läcna, xoqex . düstiça, xäzċa; **bugün hava ~ iyidir** taxanlera xenañ hottam ġeħxa dika bu.
- nispet** xaz. nisbet.
- nispeten** xaz. nisbeten.
- nişan** 1) orden (*yu*); 2) max bar (*du*); ~ yüzüğü max baran çug (*yu*), thord (*du*).
- nitekim** sanna, -m,ə, iştta, masala; ~ siz de bilmivorsunuz iza-m xuna ə ca xää.
- nitelemek** amalş bilgalyaxa, govvallin ağonaş gayta.
- nitelik(ġi)** dikalla (*yu*), xarakteristiqa (*yu*).
- niye** hunda?, huŋ baħana doluš.
- niyet** dan dagaläcnarg, oyla (*yu*); **iyi ~ dika laam** (*bu*); **iyi ~ heyeti** dikaču laamañ missi; **iyi ~ gösternmek** dika dan laar gayta.
- Noel** rozdestvo (*du, dezde*); ~ baba gura-dada (*vu*); ~ ağaççı yolkha (*yu, kerlaču şeran*).
- noksan** 1. qaçambacar (*du*); catoar (*du*); theosurg (*du*); 2. qacambacaran, qaçame docu, toame docu; ~ olmak qaçambocuş xila, ca toa.
- nokta** tayp.t.m. mettig (*yu*); punkt (*yu*).
- normal(lı)** ġeħxa, larħaħ dolu.
- Norveçli** norvezxo (*vu,yu*).
- not** otmetka (*yu, işkolnj*); bilgalo (*yu*); ~ defteri djayazde knizka; ~ etmek bilgaldan, djayazdañ, bilgalonaş yan,
- nota** dip., muz. nota (*yu*); **sözlü ~ verbalni nota**.
- noter** notarius (*vu,yu*).
- nöbet** 1) thedar (*du, lazar thedar*); **bana ~ geliyor** suna lazar djadolaluş du; **sitma ~i xorşa yar**; 2) raġ (*yu*); 3) dezurit dar (*du*); ~ beklemek dezurit dan.

nöbetçi dezurit deş verg; ~ **doktor** dezursiveñ volu lör; ~ **eczane** dezurni apteka.

numara nomer (*yu*); **ne ~ giyiyorsunuz?** aň (*aşa*) mülxa nomer lelayo?

numaralamak nomerş hitto.

numaralı nomerş hittiyna, nomer yolu ~ **yerler** nomerş hittiyna mettigaş.

nutuk(tku) qamel (*du*); ~ **söylemek** qamel daň.

nüfus nax (*bu*), baxarxoy (*bu*); adamaş (*du*); ~ **satımı** baxarxoy larar; ~ **cüzdanı** pasport (*du*).

nükleer yaderni; ~ **silahlar** termoyaderni gerz; ~ **denemeler** yaderni zeraş.

nümayiş demonstraci (*yu*).

nümayişçi demonstrant (*vu,yu*).

nümune taypa (*du*), kep (*yu*), cürg (*du*).

nüsha ekzemplär (*yu*), nomer (*yu, gazetañ, zurnalaj*).

o 1) i, iza; **ona** cunna; **onca, ona göre** cunna xetareñ; **ona gelince** cunax läcna älça; **onda** cüngäx; 2) iza vu, iza yu, iza du.

objektif 1. laamaza; 2. obyektiv (*yu*).

ocak(ğ:) I peş (*yu*), kamin (*yu*).

ocak II yanvar (*bu*); ~ **ayında** yanvar battaň.

oda 1) ča (*du*); banyolu ~ vanna yolu çö (nomer); **telefonlu** ~ telefon yolu ča; yatak ~sı djavuzu çö; **yemek ~sı** huma yuu çö; 2) palata (*yu*); **ticaret ~sı** maxbaraň palata; ~ müziği kamerni muzika.

odun deçig (*du*).

of oy!, offay!

ofis vedomstvo (*yu*), urxalla (*du*).

ofsayt sport. ofsayd (*yu*), lovzaraňyuqaradalar.

oğlan khant (*vu*), zima stag (*vu*).

oğul(ğlu) khant (*vu*), voj (*vu*); ~um saň khant.

oje mjaraşna xoqu lək (*du*).

ok pxa (bu).

okçu sport. seqajodaca pxa qossalxox (vu).

okçuluk(ğı) sport. seqajodaca pxerçiy qıssar.

oksijen kislorod (yu).

okşamak xesta, the küğ xeqa.

okul işkola (yu).uçılışe(yu); ilk ~ yüksancara işkola; yatılı ~ intermat-işkola; devlet ~u paçħalqañ işkola; yüksek ~ laqara işkola; özel ~ dolara işkola.

okulöncesi işkolazxoyn.

okuma 1) deşar (du); ~ salonu deşarañ zal; ~ yazma bilmez yoza -deşar caxuurg; 2) deşar (du); 3) yiş laqar (du).

okumak 1) yeşa; 2) deşa; 3) yiş laqa.

okur deşarxo (vu,yu).

okuryazar yoza-deşar xuuş verg.

okutmak jamo.

okyanus okean (bu), hord (bu).

olağan guttarlera, guttar dolu, guttar sanna, başxa, eh-alla docu.

olağanüstü qästtina çoğa, jalamat çoğa, lerrina; ~ hal qästtina çoğa xal.

olay 1) xillarg (du), xilam (bu); 2) xilam (bu, jalaman xilam).

oldukça tożal, tożalcu barameħ, töar du.

olgun xilla, qıəna; ~ armut xilla qor.

olgunluk(ğı) xilar (du), qiar (du).

olimpiyat(dı) olimpiada (yu); ~ köyü olimpañ yurt; ~ meşalesi olimpañ će; ~ oyunları, ~lar olimpañ lovzarş; beyaz ~ khayñ olimp; kiş ~ oyunları olimpañ jänañ lovzarş; yaz ~ oyunları olimpañ äxkenañ lovzarş.

olmak 1) xila; **memnun** ~ reza xila; 2) xilla dala, xiliyya; **doktor** ~ lor xila; 3) xila, xülüş dolu, xilla dala; **ne oldu?** huñ xilla?; 4) comguş xila, camgar qeta; **anjin oldum** angına camgar qetta suna; **nezle oldum** zjälin un ħaqadella suna; **olur!** dika du!, megar du!, diyr du!; **hiç olmasa** mel laxara o; **ne olursa olsun** huəa ə xilaħ ə, şa xirg xir.

olmaz 1) xila tarluş docurg; 2) yiş yac, amal dac, taro yac, ça mega, megar dac, xila yiş yac.

olta mjara (bu); ~ iğnesi čara locuş bolu mjara; ~ ipliği ieska (yu); ~ mantarı thus (bu); ~ yemi thetosurg (yu).

olumlu baqħara; ~ cevap baqħara zop.

olumsuz baqħara docu; ~ cevap baqħara docu zop.

omlet omlet (yu); mantarlı ~ zjälin nuskalċa omlet; peynirli ~ neħċica omlet.

omurga buqsurt (du).

omuz belş (yu); ~ları geniş şüyra belşas yolu.

on itt (du).

onarmak remont yan, toyan,

onaylamak çağdañ, theağdañ,

onuncu üttalġa.

opera opera (yu)

operakomik zabare opera.

operatör xirurg (vu,yu).

operet operetta (yu).

optik 1) optika (yu); 2) optikiñ; ~ ajetler optikiñ għirsa,

ora djora mettig; ~da djogač; ~dan djogara; ~ya djoga; ~larda djogarçu mettigaşkač; ~m değil, buram ağıriyor lozuş yolu mettig cigač yac, hoqquzač yu; ~sı cigač; cigač derg; burası mektep, ~sı postahane hara iškola yu, xüllarnig počta yu; ~sı beni alâkalandırma cigač dolcünca saň bala bac.

orak(ğı) mars (*bu*); ~ ve çekic mars ə, zjov ə.

oralı cigarnig (*vu,yu*).

oran tovş, doğuş xilar, dazar, dozuş xilar.

orataryo oratoriy (*yu*).

ordu eskar (*du*), armi (*yu*); Sovyet ~su Sovetski Armi (*yu*); işçi ~su belxaloyň armi.

org muz organ (*yu*); yayın ~u zorbanaň organ.

organizatör vovşaxtoxarxo (*vu,yu*), djahottorxo (*vu,yu*).

orijinal original (*yu*); originalaň.

orquestra orkestr (*yu*); ~ şefi dirizör (*vu*); filármoni ~sı filarmoniň orkestr; **senfoni** ~sı simfoniň orkestr; ince saz ~sı xalqaň pondarlaqaraň girschıň orkestr; **caz** ~sı orkestr-dzaz.

orman xun (*yu*).

orta 1.1) yuq (*yu*); ~ya çıkmak qolladala, djadoladala, güçudala, jottadala; ~ya atmak yuqadaqqa (*diycare daň*); ~da olmamak şen metteň ca xila; 2) yuqqera; ~ okul yuqqera iškola.

ortak(ğı) naqost (*vu*), deqaşxo (*vu*).

ortaklık(ğı) naqostalla (*du*), kompani (*yu*), yuqaralla (*yu*); **Türk Hava Yolları Anonim Ortaklıgı** Turcىň grazdanski Aviaciň anonimaň akcionemi yuqaralla.

ortalama yuqqeraču barameň.

ortalık(ğı) gobäqqina; ~ ağıriyor salosuş du; ~ kararıyor jarluş yu; ~ta kimse yok gobäqqina addam a dac.

ortanca yuqqera; ~ kardeş yuqqera vaşa.

oruç(cu) din marxa (*du*); ~ tutmak marxa qaba; ot buc (*yu*).

otel otel (*yu*), xesiňçä; **birinci sınıf** ~ xalxarçu razrädaň xesiňçä; ~ inmek xesiňçäçoň saca.

otobüs avtobus (*yu*).

otomat avtomat (*yu*).

otomatik avtomataň.

otomobil avtomobil (*yu*).

otonom avtonomi.

otonomi avtonomi (*yu*).

oturmak 1) xiəna jaň, oħħaxaa; 2) daxa, dexaş jaň; **nerede oturuyorsunuz?** xo miçħa jaş vu? šu miçħa jaş du?

oturum qetaşo (*yu*); açık ~ djayillina qetaşo; **gizli** (kapalı) ~ djaqevelina qetaşo.

otuz thqe ill.

otuzuncu thqe üttalğa.

ova are (*yu*).

oy az (*du*), yiş (*yu*), xetarg (*du*); **oy** birliği bertax xilar; **cy** birliği ile cħa bart boluš, cħana daggara; **oy** kāğıdı xarzamiyň kexat; **oy** sandığı xarzamiyň urna; **oy** vermek qaz tasa; aleyhinde (lehimde) **oy** vermek xanax (ħanna düħal) qaz tasa; gizli **oya** seçmek qaylaxa qaz tasarea xarza; halk **oy** yuqarallina xetarg.

oylama qaz tasar (*du*); ~ yapmak qaz tasa; açık ~ guş qaz tasar; gizli ~ qaylaxa qaz tasar.

oynamak tayp.t.m. lovza.

oyma agar (*du*).

oymacı agarxo (*vu*).

oysa cu xenač, cu yuqqex.

oyun 1) lovzar (*du*); 2) laqar (*du*), xelxar (*du*); milli ~ xalqañ xelxar.

oyuncak(ğı) 1) lovzo huma (*yu*); yaylı ~ yulu lovzo huma; 2) lovzo; ~ otomobil lovzo avtomobil.

oyuncu lovzarxo (*vu*)

öbür qıñ, vaza, thäxara; ~ gün lama.

öc deqar (*du*), beqam (*bu*); **öc almak** (çıkarmak) deqa, beqam bañ; sizden öcünü aldılar cunna düxal cara beqam bina şuna.

ödemek axça dala, max bala, axça djataqa.

ödemeli max djabolla; **Moskova'ya ~ bir tel çekmek** istiyorum Moskva telegramma yoxyutur yara as, düxal luçux max dja e luş.

ödev deqar (*du*), xaq (*du*).

ödül sovgat (*du*); ~ vermek sovgat dañ.

ödünç(cü) ssuda (*du*), yexxaçu xenaj deqar, zayöm (*yu*).

öfke deralla (*yu*), ögazlo (*yu*), karzaxdaqqar (*du*).

öfkelenmek ögazdaxa, karzaxdaqqa, ergaddiyla.

ögłe delqe (*yu*), delqxan (*yu*); ~ye doğru, ~ üstü delqxan, gergga; ~ yemeği delqañ qaça.

ögleyin delqxenax, delqeñ.

öğrenci deşarxo (*vu,yu*), student (*vu*).

öğrenim deşar (*du*), jamor (*du*).

öğrenmek 1) deşa; jamo; 2) dovza.

öğretici ҳexame, qetame; ~ piyes ҳexame piyesa.

öğretim deşar (*du*), jamor (*du*); ilk ~ yüksəncara deşar; yüksək ~ laqara deşar; mesleki ~ kormatallıq deşar.

öğretmek ҳexa, jamo; **onlara matematik öğretiyor** iza carna matematika jamoş *vu*.

öğretmen ҳexarxo (*vu,yu*).

ögüt ҳexam (*bu*), ҳexar (*du*); ~ vermek ҳexar daň, ҳexam bala.

ökçe khaza (*bu*); yüksək ~li leqaçu khazi thex; **alçak** ~li loxaçu khazi thex.

öksürmek yovxarş yetta.

öksürük(gü) yovxarş (*yu*).

oksüz bober (*du*).

öküz stu (*bu*).

ölçmek 1) duşa, theduxa; 2) *th.ed.m.* oza, djaøza, sħaoza.

ölçü bustam (*bu*); baram (*bu*); masstab (*yu*); ~sünü almak bustam baqqa; **geniş ~de** yoqqaçu masstabex; **dev ~de** jalamat yaqqiyraçu masstabasğa.

oldürmek deň, dayəa, sa daqqa.

ölmek dala, djadala, sadala.

ölmez liyr docu, jozalla yocu.

ölü daqa (*du*), vellarg (*vu*).

ölüm dalar (*du*), jozalla (*yu*).

ömür(mrü) daxar (*du*); ~ü boyunca şen daxarex...

ön 1. ҳalxe (*yu*), ҳalxaħara daqa (*du*); **önümüzdeki** thiħara, thedoğu; **ön hafta** thedoğu khira; 2. ҳalxara; 3. ҳalxa; **okulun önünde** işkolana ҳalxa; **önüne geçmek** ca xiliyta, ca dayta.

önce 1. ҳalxa, yüksəncə, yüksəncara; ilk ~ uggar ҳalxa; 2. ҳalxa, cul ҳalxa; **bir yıl** ~ cħa şo ҳalxa; **sizden** ~ xol ҳalxa.

önceden 1) ҳalxxe düyna; 2) yüksəncə, yüksəkə.

önceki ҳalxa;a; ~ gün stomara.

önceleri ҳalxa.

önder lider (*vu*), bāçça (*vu*).

önem mäjna (*du*), ladame xilar (*du*); ~ kazanmak mäjna doluş xila; ~ vermek mäjna doluş lara.

önemli qästtina, laramc, lerrina.

öngörmek bilgaldaň, dagax xila.

öngörü thäħalo xilar (*du*), xinderg gar (*du*).

öngörülü thäħalo yolu, xinderg goytu.

önlemek ca dayta, ca xiliyta, djadaqqa, saco, the ma dita, tar ma daliyta.

önlük(gü) ҳalxaullurg (*yu*).

önsezi dago ҳexnarg (*du*), dago xöxurg (*du*).

önsöz deşħalxe (*yu*), djadolor (*du*).

öpmek obanaş baxa, bertaş daxa.

ördek(gi) bad (*yu*).

örgü 1) ducaç (*du*); 2) khazar (*yu*).

örme dexkar (*du*), yucar (*du*); ~ makinası trikotazan maşına.

ormek dexka, duca.

örneğin masala.

örnek(gi) 1. taypa (*du*), kep (*yu*), masala (*du*), cürg (*du*); ~ almak masala eca; 2. masale, dika.

örtbas: ~ etmek djaxuldaň, qayladaqqa, naxala ca daqqa.

örtmek tayp.t.m. thetaşa, djalaca.

örtü şarşu (*yu*); baş ~sü yovlaq (*du*, körtə tüllü); **sofra** ~ü stolħħetosurg (*yu*).

örümcek(ğı) gezg (*yu*); gezgmaşa (*bu*).

öte 1.vaza aǵo (*yu*), deǵe (*yu*); ırmagın ~ yakası xinań deǵara berd; **dağın ~sinde** loma theǵa, lomań deǵara aǵo; 2. disnarg (*du*), disna daqa; ~sini buna bırak disnarg suna dita aǵa; ~de beride cigax ə, quzaǵ ə; ~den beri duqa xenax düyna; macax düyna; ~ye beriye dja ə, sxa ə.

öteberi iza ə, vaza ə; tayp-taypana humanaş.

öteki djora,vaza.

ötmek deka (*olxazarex läcna*).

ötücü deka; ~ kuşlar deka olxazarş.

ötürü baǵana doluş.

övüçü xastamań, xastame.

övmek xesto.

övünmek (ile) 1) dozalla dań, kuralla yan; 2) xesto. dezdetta.

öyle 1. iştta, işttaǵu taypana; 2. iştta, cu keppara; ~ise iştta delaǵ, cu the dällex, thaqqa.

öz 1. dux, duxxera, ma-darra; 2. 1) şen, dolax, dolax dolu; 2) dina, nenań, gergar.

Özbek uzbek (*vu,yu*).

özel şen, dolax dolu, dolax, dolara; ~ araba şen maşına; ~ sermaye dolara kapital; lerrina; ~ muhabir lerrina korrespondent; qästtina; ~ bir tertibat qasttina qıń djahottam.

özellik(ğı) başxalla (*yu*), şa-başxalla (*yu*), şa-taypanalla (*yu*); ~ le qästtina.

özet docca derg (*du*), bocca çulacam; ~le docca.

özetlemek rezüme yan, docca ala (*yazdanı*).

özgü dolu, doğu.

özgür parǵat, ýässa, muqa.

özlem sagatdar (*du*), ǵayǵane xilar.

özür(zrü) 1) bexk cabillar (*du*), geçdar (*du*); ~ dilemek bexk cabillar dexa; 2) bexkaza baǵana, bexkaza vaqqar, bexkaza vitar (*du*).

P

pahalı deza, yeza (*mexax läenna*).

pahalılık(ğı) dezalla (*du*); **hayat** ~ı daxarañ dezalla.

paket paket (*yu*), thörmig (*bu*), bott (*yu*), posilka (*yu*);

posta ~ı poçtañ posilka; **bir** ~ı sigara sigaretiyñ cxa bott.

pakt pakt (*yu*), saldırmazlık ~ı thecalataran pakt.

palmiye palma (*yu*).

palto palto (*yu*).

paltoluk(ğu) palto yayta khadi.

pamuk bamba (*bu*).

pamuklu 1) bambinj; 2) bambinj khadi.

panayır yarmarka (*yu*) bazar (*yu*).

pancar burak (*yu*).

panik(ğı) doxar (*du*).

pansuman djadexkar (*du*); ~ **yapmak** çov yexka, djayexka.

pansiyon pansion (*yu*).

pantolon xeça (*yu*).

papağan toti (*yu*).

papatya khaydar (*du*).

papaz mozgar (*vu*).

para axça (*du*); **bozuk** (ufak) ~ kegiyra axça; **kâğıt** ~ kexatañ axça; **bilet** ~sı biletax axça; ~ **bozmak** axça qasto; **taksi** ~sını vermek taksix axça djadala.

paradi galörka (*yu*), laqara theğä.

paralanmak lelxas daqoşka yeqayala; **sırtımızda** paralansın! góza lelayoyla! (*theyuxa huma ecnaçüngä yoxkarxoço olu laam*).

paralel 1) parallel (*yu*), 2) parallelan.

paraşüt çetar (*du*), ~ **kulesi** çetaranj çardaq.

paraşütçü paraşütxo (*vu*).

parazit radionovqarlonas (*yu*).

parça yüixk (*yu*), kiysig (*yu*), bjelig (*bu*), daqa (*du*), daqalg (*yu*), gerig (*yu*); **bir** ~ khezzig.

parçalamak daqoşka deqa, yöqüs vovşaxyaqqa (*mas. atom*).

pardesü äxkenañ palto, makintosh (*yu*).

park 1) park (*yu*); 2) djahuttiyla (*yu*), djahottayyla (*yu, maşınaş*); ~ **yapılmaz** djahitto megaş dac.

parlak lepa; isbäxa.

parlamak 1) lepa; 2) ceyala.

parlamento parlament (*yu*); ~ **heyeti** parlamentañ vekalş.

parmak(ğı) phelg (*bu*); baş ~ nana-phelg; **şehadet** ~ xəzo phelg; **orta** ~ yuqqera phelg; **yüzük** ~ će yocu phelg; **serçe** ~ caza phelg.

parmaklık(ğı) perilaş (*yu*).

pars leopard (*du*).

parter parter (*yu*).

parti 1) parti (*yu*); **tek ~ sistemi** cəxapartı xilaraq sistema; 2) zut (*yu*), tıp (*yu*); 3) lovzarex parti; **bir ~ santranç oynamak** şaxmetax lovzuş cxa bal baqqa..

partili 1.partiñ deqaşxo; 2. partiñ; **çok ~ sistem** duqa partiş xilaraq sistema.

partisiz partex caxilar.

pas sport. bürka xaziyna djatoxar, djaqossal, ayəina kara yalar, pas yar.

pasaport pasport (*du*); **diplomatik** ~ diplomatinq pasport; **hizmet** ~u gullaqallıq pasport; **umumi** ~yuqara pasport.

paskalya marxa dostu de (*kerstanaj dineñ*).

paşlı aça dillina; **diliniz** ~ xanç metta the aça dillina.

pasta pirozni (*yu*).

pastahane konditerski tüka, konditerski (*yu*).

pastörize pasterizaci yina; ~ süt pasterizaci yina şura.

patates kartolaş (*yu*); ~ kızartması qerzina kartolaş; **haşlama** ~ qexkiyna kartolaş; ~ püresi kartoliyñ xudar.

paten kankeş (*yu*).

patinaj kankeş xexkar; ~ yeri şarşolg (*bu*); **sürat** ~ müsabakası kankeş xaxkaraq sixallexula qovsar; **artistik** ~ kankeş thex kücc xexkadalar; ~ yapmak konkeş thex xexkadala.

patinajçı kankeş thex xekavalaxo.

patlamak 1) lelxä; 2) eqqa.

patlican baklazan (*yu*); ~ dolması baklazanañ dolmaş.

paviyon pavilyon (*yu*).

pay daqa (*du*); **makas** ~ thäxalonna çukarçor.

paydos 1) sadajar (*du*), delqana sadajar; 2) belxanç xançeqyalar.

paylaşmak vovşaşna yuqqex deqa; daqa qaça, daqa xila.

pazar 1) bazar (*yu*), rinok (*yu*); 2) khirananç de (*du*); ~ günü a) khirananç de; b) khirananç diynañ; **ortak** (müşterek) ~ ek, yuqara rinok.

pazarlık(ğı) max bar (*du*); ~ etmek max bañ, max qovsa, max biyca (*max laxbarx läcna diyca*).

pazartesi orşot (*du*), orşotañ de (*du*); ~ günü a) orşotañ de; b) orşotañ diynañ.

peçete salfetka (*yu*).

pedal pedal (*yu*), tham (*bu*).

pedikür pedikür (*yu*).

pehlivan 1) sport. latarxo (*vu*); 2) turpal (*vu*).

pehriz 1) diyeta (*yu*); 2) marxa (*du*, *kerstanj* ə, *zugtiyñ* ə *dineñ bolçeraj*); ~ tutmak a) diyeta laryanç, b) marxa qaba.

pek çoğa, başxa, vuno (*xandəsan dacarallıq kepacən*) başxa çoğa (*luuş ə vac*), qästtina çoğa, (*dezaş ə vac*); **pek sevmiyor** başxa eh-alla (*satüysüş ə vac*).

pekälâ 1.çoğa dika du! mel xaza du! 2.İsbäxa, thexdika, thexəxaza.

peki dika du!, megar du!

pelte zele (*du*, *daaranj taypa*).

pembe sirla-çenç; ~ görmek sirla-çeçü basañ gañ.

pencere kor (*du*).

pençe tayp.t.m. kog (*bu*), thod (*du*).

pentatlon sport. pxi xünar (*du*).

perakende uzuş, dustuş (*doxkar*).

perde 1) kirxa (*du*), xalxaullurg (*yu*), yuq (*yu*); **beyaz** ~ kino ekran (*yu*); 2) daqa (*du*, *pyesinq*); ~ arası antrakt (*yu*).

perhiz xaz, pehriz.

perişan 1) djasaqissina; 2) xeqiyina, xerçiyina; 3) ırs docu, deqatza.

peron perron (*yu*); ~a çıkmak perrone vala, dovla; **tren** hangi ~dan kalkıyor? mülxaçu perronera djayödu čerpoş?

personel personal (*yu*), lerrina hottam (*bu*).

perşembe yeariň de (*du*), yeara (*yu*); ~ günü a) yeariň de; b) yeariň diynač.

peruk parik (*yu*, körtax yuxku mesaş); ~ takmak parik lelo, körtax yuxku mesaş lelo.

pervane bera (*bu kemananq*), pillig (*du*).

pestil pastila (*yu*, *stömiyij*); **erik** ~i xeqiyen pastila.

peşin xalxxe, avansaca; ~ para avans (*yu*, bolx bärna xalxxe luş dolu axça).

peşkir salfetka (*yu*), küygeç xoqu gata (*du*).

peştamal xalxaullurg (*yu*, *pəcraŋ*); xän the ullurg (*yu*, *banıq bclxaxočuŋ turkoyŋ baneškač*).

petrol(lü) mexkadätta (*du*).

peyk 1) satellit (*yu*); 2) astr. sputnik (*yu*); suni ~ iskusstvenni sputnik.

peynir nexça (*yu*); **beyaz** ~ brinza-nexça; **taze** ~ khald (*yu*).

pirlanta 1. brilyant (*du*); 2. brilyantaŋ

pijama pızama (*yu*).

pikap(bı) 1) proigrivatel (*yu*); 2) pikap (*yu*).

pil /fız/ batarey (*yu*); ~le işlemek batarey thera bolx banj,

pilav pilu (*du*).

piliç(cı) kotamaq khorni (*du*).

pilot pilot (*vu*), lötçik (*vu*); **feza** ~u lötçik-kosmonavt (*vu*).

pingpong ping-pong (*yu*), stölaŋ tennis (*yu*).

pipet pipetka (*yu*).

piro lülla (*yu*), lülliň tónka (*du*).

piramit(di) piramida (*yu*).

pire sagal (*bu*); ~yi deve yapmak sagalx emkal yan (*payde* ~ docçux doqqa huma dan).

pirinç(cı) duga (*du*).

pirzola ätta (*kotleta*); **dana** ~sı esanaq zizigaŋ ätta kotleta; **kuzu** ~sı üstaǵaŋ zizigaŋ ätta kotleta.

pis tayp.t.m. böxa.

piskopos yepiskop (*vu*); **baş** ~ arxiyepiskop (*vu*).

pist neq (*bu*); trassa (*yu*); asa (*yu*); **atletizm** ~i sport. dovdu neq; **uçak** ~i av. kema xaladolu neq.

pişkin humanaş gina, lella, humanaş layna; ~ adam düne devzina, lella stag.

pişman doxkodälla, dagaħballam bolu; ~ olmak doxkovala, dagaħballam xila.

pitoresk isbäxa.

piyango loterey (*yu*); ~ biletli loterey bilet.

piyanist pianist (*vu*).

piyano fortepyano (*yu*), pianino (*yu*).

piyes pyesa (*yu*).

plaj plätz (*yu*).

plak plastinka (*yu*, *muzikaŋ*).

plaka nomeraq bilgalo (*yu*, *avtomobilanq*).

plan plan (*yu*).

planlamak plan hotto.

plastik 1. plastiçeski, plastiçni; 2. 1) plastika (*yu*); 2) plastmassa (*yu*).

platin khyanq deşı (*du*); khayçu deşinj.
plebisit plebiscit (*yu*).
podra pudra (*du*); ~ sūrmek pudra xaqası.
podı alık(ğı) pudraduxkurg (*yu*).
poligon poligon (*yu*).
polis 1) polici (*yu*); 2) policeyski (*vu*).
politika politika (*yu*).
politikacı politikanq ǵullaqdarxo (*vu*).
Polonyalı polák (*vu, yu*).
porselen 1) khaynq qiyra (*yu*); khayçu qiyrañ.
porsiyon porci (*yu*); **bir ~ çorba** çerpiñ cxa porci.
portakal apelsin (*yu*).
portatif protativni, djasalelayen.
Portekizli portugalxo (*vu, yu*).
portre portret (*yu*), surt (*du*).
posta poçta (*yu*).
postacı poçtalyon (*vu, yu*).
postrestant sħadexxalc.
poz 1) poza (*yu*), kuc-kep (*du*); ~ vermek kuc-kep gayta; 2)
surt. ekspozisi (*yu*); xenañ baram larbar.
pratik(ğı) 1. praktika (*yu*); 2. praktika yoluş, praktikanq.
prensip princip (*yu*), bux (*bu*); ~ itibariyle (olarak)
 principeñ; ben ~ sahibiyim so principanq stag vu.
prezidium prezidium (*yu*); SSCB Yüksek Şurası ~ u
 SSSR-ñ Laqarçı Sovetçi Prezidium.
prim sovgat (*du*); ~ sistemi sovgaliyñ sistema.
priz ştepsel (*yu*).
problem problema (*yu*), deqar (*du*), jalaşo (*yu*).
profesör professor (*vu, yu*).
profesyonel 1. govzallıñ; 2. govzança (*vu, yu*).

program programma (*yu*); **radyo** ~i radioñ programma (*yu*).
proje proyekt (*yu*).
propaganda proraganda (*yu*).
protesto düxaldala, düxalxila.
protestoname djayazdina düxalxilar.
protokol(lü) protokol (*yu*).
prova megiy xazar (*du*); ilk ~ megiy xalxara xazar; repetici (*yu*); **genel** ~ körta repetici.
prümiyer premyera (*yu*).
psikoloji psixologi (*yu*).
puan xaz, puvan.
puding puding (*yu*).
pul marka (*yu*); **posta** ~u poçtanq marka; **damga** ~u gerb yolu marka.
punç(cu) punş (*du*).
puro sigara (*yu*).
pusula I kompas (*yu*).
pusula II kexat (*du*).
puvan sport. očko (*yu*); ~ almak očokaş yaxa; ~ kaybetmek očokaş yayəa; ~ hesabıyla yenmek očokiyyən alsamallica tola.
püre püre (*yu*), xudar (*du*).

R

radar radiolokator (*yu*), radar (*yu*).

radikal 1. radikalni; ~ tedbirler almak dan deza khorggera gullaqaş; 2. radikal (*vu*).

radyasyon radiaci (*yu*); ~ hastalığı zjenarañ camgar.

radyatör radiator (*yu*).

radio radio (*yu*); **lambalı** ~ lampin radiopriyomnik; **transistorlu** ~ tranzistorşa thex bolx beş yolu radiopriyomnik; **Ankara** ~su Ankarañ radio; ~yu açmak radio lato; ~yu aramak radio djayayşa.

radyoaktif radiozigaralla (*yu*).

radyogram radiogramma (*yu*).

raf terxi (*yu*), polka (*yu*).

rafadan büyda qexkiyna (*hoa du*).

ragbi sprot. regbi (*yu*).

raigbet eşar (*du*), xettar (*du*); qiam (*bu*); ~ görmek çoga öşüş xilar.

raigmen delaş ə, xandoş + suf. =şex, =ax ə.

rahat 1. tem (*bu*), sintem (*bu*); sadajar (*du*); ~ına bak sadaja; 2. begiyla, ätto boluş; ~ koltuk begiyla gant.

rahatlık(ğı) 1) sintem (*bu*), saparğat xilar (*du*); ~la sinteme, atta, xalo yocuş; 2) begiyla.

rahatsız 1) begiyla docuş; ~ sandalye begiyla docu gant; 2) moguş docu, deg dika docu; ~ olmak moguş ca xila; ~dır iza moguş vac; **kalbimden** ~ım dago sagatdeş vu so.

rakam cifra (*yu*), teraş (*du*).

raket sport. raketka (*yu*)

rakı anisañ qärqa (*du*).

rakip(bi) qiysarxo (*vu*), emgar (*vu*); ~siz olmak qiysamxo ca xila.

ramazan marxiñ butt (*bu, järbiyŋ bettaŋ kalendareň üssalǵa ramadan oluş butt bu iza*).

randevu vovşaxqetar (*du*); ~ vermek vovşaxqetar dilla.

randiman evsaralla (*yu*).

randimanlı evsarallıñ; ~ iş evsarallıñ bolx.

rapor doklad (*yu*), otçöt (*yu*), raport (*du*); **hava** ~u xenan hostamax läcna xaam.

raptiye majar (*bu*); ~ ile tutturmak majarcaya vovşxtasa.

rasathane observatori (*yu*).

rasgele 1. laramaza; mülxxa ə; 2. ca xuuş.

rasgelmek, **raslamak**, **rastgelmek** 1) düxalqeta; 2) thenisdala.

rasyonel racionalni.

ravunt sport. raund (*yu*).

ray rels (*yu*).

razi reza xülu; ben ~yım so reza vu; **buna** ~değilim so reza vac cünca; Allah sizden ~olsun! Dela reza xülda xuna!

reaktör reaktor (*yu*); atom ~ü atomaq reaktor.

reçel vareni (*yu*); **vişne** ~i bälliyə vareni.

reçete recept (*yu*); ~yazmak recept yazdañ.

reddetmek 1) yuxatixa, the ca eca; 2) düxal xila.

refah berkat (*du*), toqo (*yu*); ~içinde yaşamak toqo yoluş vaxa.

refakat(ti) yuxxedovlar (*du*), thäxaralaqar (*du*), cħänaxilar (*du*); akkompaniment (*yu*); ~inde cħänabalorce; ~ etmek exänabalo, akkompaniment yalo.

referandum referendum (*yu*); ~yapmak referendum yanj.

refika zuda (*yu*).

refleks 1) sport. reakci (*yu*); 2) refleks (*yu*).

reform reforma (*yu*); ~yapmak reforma yanj.

rehber 1) novqavaqqarxo (*vu, yu*); neqqaytarxo (*vu, yu*), gid (*vu, yu*); 2) putevoditel (*yu*), spravočnik (*yu*).

rehberlik(ğı) bolx bar (*du*), neqqaytarxoçuñ (*gidan*) kormatalla; ~etmek exänalela, lela, gid xila.

reis predsedatel (*vu*); körtanig (*vu*).

rejim djahottam (*bu*); jedalañ dikalla.

rejisör rezisör (*vu, yu*).

rejisörlük(ğu) rezissura (*yu*); ~etmek rezissura yanj.

rekabet(ti) qıysar (*du*); konkurenci (*yu*).

reklam reklama (*yu*); ~ filmi reklama – film (*yu*), anons (*yu*); ışıklı ~ serlonan reklam; ~etmek reklama yanj.

rekor rekord (*yu*); dünya ~u dünenañ rekord; ~kirmak rekord eşe; ~tesis etmek rekord hotto; ~u yenilemek rekord karlayaqqqa.

rekortmen rekordsmen (*vu*).

rektör rektor (*vu*).

renk(gi) bos (*bu*); basar xaqar (*du*).

renkli bosbolu; ~film bosbolu film.

renksiz bos boci, basadälla.

repertuar repertuar (*yu*).

resim(smi) 1) surt (*du*); ~ini çekmek surt daqqa; 2) yal (*yu*).

resimli illüstraci yina; ~dergi illüstraci yina zurnal.

resital(li) koncert (*yu*); ~vermek koncert hotto.

resmen ofisialan kepeñ.

resmi ofisialni, lerrina; gayri ~ofisialni docu.

ressam xudoznik (*vu, yu*).

restoran restoran (*yu*).

restore restavraci (*yu*), mettahottor (*du*); ~etmek yuxamettahotto.

ret(ddi) cadalar (*du*), düxalxilar (*du*), yuxatoxar (*du*); ~cevabı düxalxilar (*du*).

revans revanş (*yu*).

revelâtör surt. guçudoqqurg (*yu*).

reverans reverans (*yu*), korta tajor.

revü teatrañ obzor yar, revü (*yu*); buz ~sü şa theñ balet.

rey 1) qaz tasarı, küg ayəar (*du*); ~e koymak qoze dilla; 2) votum (*yu*); **itimat** ~i teşamanı votum.

rihtim xiyist (*yu*), pristan (*yu*), yistedoğiy!a (*yu*).

riza reza xilar (*du*); ~ **vermek** reza xila.
riayet lardar (*du*); lardaŋ.
rica dexar (*du*); ~ **ederim!** döxu xöga! dela düxa!; size
 (sizden) **bir ~m** san cxa dexar du xöga.
rical(lı): devlet ~i paçxalqaŋ ǵullaqxo.
rimel bjärgaŋ neğariyŋ çösna xoqu şeqa (*du*).
ring sport. ring (*yu*).
ringa: ~ **balığı** seld (*yu*), selödka (*yu*).
roket raketa (*yu*); üç kademeli ~ qaatheğanaŋ raketa;
balistik ~ ballisticeski raketa; **kıtalararası** ~ kontinentiyŋ
 yuqara raketa.
rol(lü) rol (*yu*); **baş** ~ körtə rol; ~ **oynamak** rol lovzo.
roman roman (*yu*); **polis** ~i detektivəŋ roman, detektiv (*yu*).
romans romans (*yu*).
romantik romantikaŋ.
Romanyalı ruminxo (*vu, yu*).
romatizma enaş (*du*).
rota tayp.t.m. jalaşo (*yu*), kurs (*yu*); ~ **tutmak** jalaşo laca.
rozbif rostbif (*yu*).
rozet znaçok (*yu*), zeton (*yu*).
röntgen rentgen (*du*), küzga (*du*); ~ini **almak** küzgana
 thevala.
röportaj reportaz (*yu*); ~ **yapmak** reportaz yaŋ.
rötar thäxadisar (*du, transportax läcna*).
rövanş revanş (*yu*).
ruble som (*du*).
rugan 1. lak (*du*); 2. lak xäqna; ~ **iskarpin** lak xäqna tufləş.
ruj baldex xoqu basar (*du*); ~ **sürmek** baldex basar xaqa.
Rum grek (*vu, turkoyŋ*).
Rus örsi (*vu, yu*).

Rusça 1. örsiŋ mott (*bu*); 2. örsaşxa.
rutubet thunalla (*yu*).
rutubetli thüna; ~ **hava** thüna xenaŋ hottam.
ruya ǵan (*du*), ǵenaş gar (*du*); ~ **görmek** ǵan gaŋ.
rüşvet huma (*yu*), qaə (*bu*).
rüya xaz. ruya.
rüzgar mox (*bu*); ~ **var** mox bu.
rüzgarlı mox xoquş; ~ **bir hava** xenaŋ hottam mox xoquş
 bu.

saadet ırs (*du*); ~le! neq-dika xülda!, marşa góyla! (*vaxxa novqa voluçünga olu*); ~ler dilerim ırs doluş xülda!

saat(ti) 1) saxt (*du*); ~kaç? masa saxt dälla?, huñ xan yu?: 2) saxt (*du*); kol ~i küygax tuxu saxt; 3) xan (*yu*); mahallı ~mettigera xan; ~ler olsun! góza yoliyla!, moguş leliyla! (*parikmaxera, şa bolx bina välcə oлу deşnaş*).

saatçi saxtiyə p̄xar (*vu*).

sabah 1. jüyre (*yu*); ~ları jüyrenaşkaxula; ~lar hayrolsun! jüyre dika xülda!; ~a doğru (karşı) satossuçu xenañ; 2. jüyranna; **bu** ~ taxana jüyranna; **dün** ~ selxana jüyranna; **yarın** ~ qana jüyranna.

sabahleyin jüyranna.

sabrı(brı) sobar (*du*); ~ı tükendi cünaş sobar qaçadella.

sabırlı sobare.

sabırsız sobar docu.

sabotaj sabotaz (*yu*), zùlam (*du*).

sabretmek satoxa, lañ.

sabun saba (*du*); tuvalet ~u xoza yoğu saba,

sabunluk(ğı) sabadüllurg (*yu*).

saç mesaş (*yu*); ~ımı kestirmek istiyorum suna mesaş largiyta lää; ~ımı kısaltınız yacyeňa san mecaş; ~ımı yıkatmak istiyorum so korta bila vollu.

sadakat(ti) teşam (*bu*), teşame xilar (*du*).

sade 1. şeca huma docuş, şa cxa...; cena; ~ kahve şa cxa järza kofe (*şekar docuş*); 2. beñ ca, amma; iştta dja.

sadece beñ ca, amma, ma.

sadık niysa, teşame.

saf 1) cena, eyina huma yocuş; ~ yün cena thargā (*bu, yuqax huma yocuş*); 2) cena stag, ber sanna, atta teşaş, dagañ huma docuş.

safa xazaxetar (*du*); ~ geldiniz! dikanca voğıyla!, marşa voğıyla!; ~ bulduk (safa geldiniz *boxuçunna düxal*).

safha mur (*bu*), daqa (*du*); önemli ~ larama mur.

safra stim (*bu*); deralla (*yu*); ~yi bastırmak macallina cxa tem bañ.

sağ I 1. ättu; ~ el ättu küg; 2. ättu aǵo; ~a dönmek ättu aǵora verza.

sağ II 1) moguş, ünax cena; 2) diyna, kade, hayt-älla; ~ ol barkalla.

sağanak(ğı) qevsina doğu doğa.

sağçı *polit.* ättüxara, ättüxaraçerañ oylanex volu; ~ **sosyalist** ättüxara socialist.

sağır qoranig (*vu, yu*), mott ca xuurg (*vu, yu*).

sağlam 1) moguş, ünax cena; ~ **cocuk** ünax cena ber; 2) onda, çoğa; ~ **kumaş** onda material.

sağlamak qaço yan.

sağlamlaştırmak çagdañ.

sağlıcakla: ~ **gidiniz!** marşa joyla!, dikanca joyla!; ~ **giyiniz!** góza lelayoya!

sağlık(ğı) moguşalla (*yu*); ~ **durumu** moguşallıñ xal.

saha 1) mettig (*yu*), şorte (*yu*), yuq (*yu*); 2) mayda (*yu*); **ceza** ~sı *sport.* ştrafañ mettig; 3) arena (*yu*), gullaqdarañ mettig, daqa (*du*); **ekonomi** ~sında ekonomikañ deqexula.

sahi ma-darra älça, sxaxetareñ, baq derg diyciça; ~ **iyiyimiş** iza baqqalla ə nisvelləz *vu*.

sahife xaz, sayfa.

sahil xiyist (*yu*), xiyiste (*yu*); **deniz** ~i hordayist (*yu*).

sahip(bi) 1. derg (*vu*), da (*vu*), xolada (*vu*); 2.: **namus** ~i xanal stag; **prensip** ~i principe stag; **mektup** ~i kexatañ avtor; ~ **olmak** dolañ xila.

sahne 1) scena (*yu*), estrada (*yu*); **kalabalık** ~ massiñ scena; ~ye **koymak** hotto (*pyesa*), inscenirovka yan; 2) *tayp.t.m* arena (*ya*); **siyasi** ~ politikiñ arena; ~ **olmak** arena xila.

sahte xarc, xarc dina, tardina.

sakal maz (*yu*); ~ **bırakmak** (koyuvermek) maz yaxyaliyta.

sakatlamak çolaq dan, lazo, djaqeta.

sakatlanmak lazavaya, djatoxa.

sakin mellaşa!, larlus xila!, xoçuş xila!; ~ **ünutma/yın!** sema xila!, dic ma de!

sakinmak 1) larlus xila, yuxxe ca ġerta, gena vala; 2) lardañ,

sakin I sinteme, tiyna; ~ **adam** tiyna stag; ~ **hava** tiyna xenañ hottam; ~ **deniz** tiyna hord.

sakin II vaxarxo (*vu*), jaş verg (*vu*).

saklamak 1) djadilla; 2) djadillina latto, lardañ.

saklanmak djalaçqa, qaylavala, djaħulvala, khelvaxa.

saksafon saksafon (*yu*).

sal plot (*yu*).

salahiyet baqo (*yu*), vekal var; ~ **vermek** baqonaş yala, vekal xiliyya; **geniş ~ almak** şüyrra baqonaş xila.

salahiyetli vekal volu; **fevkalede** ~ thex yaqqiy baqonaş yolu.

salam yön (*du*).

salata salat (*yu*); **domates** ~sı pamdorex yina salat; **Rus** ~sı olivye-salat.

salça beram (*bu*).

saldırmak 1) thelata; 2) theqissadala.

saldırmazlık(ğı) the calatar (*du*); ~ **antlaşması** the calatarna bart bar.

salgın 1.un (*du*); 2. ünañ; ~ **hastalıklar** ünañ camgarş.

sañı şinara (*du*), şinariñ de; ~ **günü** a) şinariñ de (*du*); b) şinariñ diynañ.

salıncak(ğı) gängali (*bu*), biränçik (*bu*), bünzölag (*bu*); ~ **sallamak** biränçik xaxka, xexka.

salıncaklı: ~ **koltuk** biränçik-ğant.

salkım xorxa (*bu*), kan (*bu*); üzüm ~ı kemsiyen xorxa.

salon zal (*yu*); kapalı ~ sport. txov khelač yolu zal; **voleybol** ~u voleybolaj zal; **konser** ~u koncertiyən zal.

samimi daggara, dog čena.

samimiyet dogčenalla (*yu*), dogčena xilar (*du*).

samur salor (*du*).

sanat isbäxalla (*yu*); **güzel** ~lar xazalliyən isbäxallaş; ~ modern ~ hincalera isbäxalla; ~ eseri isbäxalliy proizvedeni.

sanatçı, sanatkar surt dillarxo (*vu*); artist (*vu*); isbäxalliy gullaqdarxo (*vu*).

sanayi(i) promišlennost (*yu*); **ağır** ~ yeza promišlennost; **hafif** ~ yaylı promišlennost.

sancı evnaş (*du*), jüttu lazar (*du*), çoğa lazar (*du*).

sandal kema (*du*); ~la gezmek kema xexka; **motörlü** ~ motor yolu kema (*nax djasalelo*).

sandalye 1) ğant (*du*); 2) mettig (*yu*), kreslo (*du*).

sandviç(cı) buterbrod (*yu*), sandviç (*yu*); peynirli ~ khaldaca buterbrod.

sanık(ğı) bexke veş verg (*vu*), süde oziynarg (*vu*).

saniye sekund (*yu*).

sanki sanna, niysa, niyssa.

sanmak lara, oylayañ, xeti, motta.

sansör censor (*vu*).

sansür cenzura (*yu*).

santimetre santimetr (*yu*); ~ kare kvadratañ santimetr; ~ küb kubañ santimetr.

santrafor yuqqera thelatarxo (*vu fütbolx*).

santral(li) centralni stancı (*yu*); otomatik telefon ~i avtomatičeski telefonaj stancı; **hidroelektrik** ~ hidroelektrostancı (*yu*); **termik** ~ yovxocentral (*yu*).

sapmak djaħovzo, djaderzo, sħaderzo.

sararmak 1) mazdella djahotta, mazdala; 2) bos bañ, bos baħxa.

saray ġala (*yu*); spor ~i sportaň ġala (*yu*).

sardalye sardinaş (*yu*); kutu ~si konservirovanni sardinaş.

sarfetmek 1) xarzaş yan, axça dayear, ḥaşte ḥazor; **elektrik** ~ ḥaşte ḥaziynaču elektroenergiy baram.

sarı bint (*du*), yoxkurg (*yu*); ~ sarmak djayexka (*çov. lazıyna meze*).

sarhoş vexna.

sarı moza, bos băxna.

sarımsak(ğı) ḥaz. sarmisak

sarışın blondin (*vu*).

sarkmak qaza, čuolladala, oħaollandila, araqaza, araqozavala; **penceden sarkmayınız!** korax ara ma qiyzalo!

sarmak 1) djaħarço, yuqaħarço, gonaxħarço; 2) djadexka (*mas. küg*), bint ḥarço.

sarmisak(ğı) särṁaseq (*bu*).

sarniç(cı) yay (*bu*), cisterna (*yu*).

sarp junkar; ~ yol junkar neq.

sarsıntı degar (*du*), degadar (*du*); inzare xiycam (*bu*), bala (*bu*); lestar (*du*), texkar (*du*); **yer** ~si moxbegor (*du*).

sarsmak tayp.t.m. dego, lesto.

saten satin (*du*).

satıcı doxkarxo (*vu*); maxbarxo (*vu*).

satır moġa (*bu*), zima moġa.

satış doxkar (*du*); **perakende** ~ dustuş-uzuş doxkar; **toptan** ~ tüpaħ (*theħħal*) doxkar.

satmak doxka (*yoxka, boxka*).

satranç(cı) şaxmataş (*yu*); ~ oynamak şaxmatek lovza; ~ tahtası şaxmatiyy u; ~ ~ kletkaş yolu.

satrançlı kletkanaş yolu; ~ kumaş kletkanaş yolu khadı.

savaş 1) thom (*bu*); **ikinci dünya** ~i dünənəñ şolga thom; **soğuk** ~ "şiyla" thom 2) qıysam (*bu*); **barış uğrunda** ~, **barış** ~i maşarexä qıysam lator.

savaşmak thom banj, qıysa.

savcı prokuror (*vu*); **baş** ~ körtə prokuror.

savunma düxalo yar, lardañ.

savunmak düxalo yan, oborona (*yu*).

sayaç lararxo (*vu*), lorurg (*yu*).

saye baxana doluş; ~nizde xo baxana doluş; **bu** ~de izə baxana doluş.

sayfa aǵo (*yu*); ~ları karıştırmak aǵonaş djaxerca.

sayfiye daça (*yu*, äxkenəñ).

saygı siy dar (*du*), larar (*du*); ~ **göstermek** siydañ, lara; **derin** ~larla daggarçı laramca.

sayı 1) duqalla (*yu*), teraǵ (*du*); 2) nomer (*yu*, mas. *gazetañ*); **derginin son** ~sında zurnaları thäxharçu nomereñ.

sayım larar (*du*); yazdar (*du*); **nüfus** ~i baxarxoy larar.

sayın larame; ~ **baylar!** larame baylar!

saymak 1) lara, dagardan; lara, siydañ.

saz saz (*yu*, *muzikiñ gırs*).

seans seans (*yu*); **gelecek** ~ saat kaçta başlıyor? maca yolalus yu roǵera seans?

sebep(bi) baxana (*du*).

sebepsiz baxana docuş.

sebze xasstömaş (*bu*); yaş ~ kerla xasstömaş.

seçici selekcioner (*vu*).

seçim xarzamaş (*bu*); **genel** ~ler massera ə yuqara xarzamaş; **mahalli** ~ler mettigera xarzamaş; ~ kampanyası xarzamiyñ kampanı.

seçkin xärzina; qastiyna.

seçmek xarza, sħaxarza; qasto.

seçmen xarzarmxo (*vu*); xarzamañ xan.

sedef 1) perlamatr (*yu*); 2) perlamatrañ.

sedye baram (*bu*).

sefalet qella (*yu*).

sefaret vekalalla (*du*).

sefarethane vekalallıñ cenoş.

sefer 1) reys (*yu*); ~ **numarası** reysaq nomer; **otobüs** ~leri avtobusıñ reysaş; **uçak** ~leri kemaniyñ reysaş; 2) cqa; **bu** ~hinca.

seferberlik(gi) mobilizaci (*yu*); vovşaxtoxar (*du*); **genel** (umumi) ~ masseja ə yuqara mobilizaci; ~ ilan etmek mobilizaci qayqo.

sefir vekal (*vu*).

sek deqa (*çaǵarx läcna*); ~ **şarap** deqa çağar.

sekiz barh (*du*).

sekizinci borhalǵa.

sekreter sekretar (*vu*, *yu*); **daktilo** ~ maşinxo-sekretar (*yu*); **genel** ~ körтterə sekretar.

seksen dezthqa (*du*).

sekseninci dezthqalǵa.

sel jovraş (*yu*), xätt (*du*), darc (*du*).

selam marşalla xattar (*du*), marşalla (*du*); salüt (*yu*), şatlaq (*du*); **kızınıza** ~larımızı söyleyiniz marşalla lo txögara xayıñ yöje.

selamaleyküm bus. maşar bu şuna, assalamu jaleykum!

selametle marşa góyla!, neq dika xülda!

selamlamak 1) marşalla xatta; **kalpten** ~ daggara marşall'a xatta, deqal danj; 2) marşalla xatta.

selvi kiparis (*yu*).
semaver samar (*yu*).
sembol(lü) bilgalı (*yu*), simvol (*yu*), emblema (*yu*).
semiz derstina; ~ tavuk yerstina kotam.
sempati bezam (*bu*); ~ duymak bezam boluş xila; ~ beslemek bezam boluş xila; ~ kazanmak bezam baxiyta.
sempatik bezame.
sem̄t rayon (*yu, galiq*).
sen xo; **sana** xuna; ~ce, **sana görə** xuna xetarex; **sana gelince** xox läcna älça; ~de xögaş.
senaryo scenariy (*yu*).
senaryocu scenarxo (*vu*).
senato senat (*yu*).
senatör senator (*vu*).
sendika profsoyuz (*yu*).
sene şo (*du*).
senelik şeraq, sera çox.
senevi şaraş dina.
senfoni simfoni (*yu*); ~ orkestrası simfoni orkestr.
senfonik simfonikaş.
sentetik sintetiçeski.
sepet tuskar (*du*).
seramik qiyra (*p̄egēa*), keramika (*yu*); ~ sergisi qiyraçu p̄eganiy vistavka.
serbes, serbest märsha, şenj laameş; ~ bırakmak parğat vaqqa, marşo yala; ~ şehir märsha ġala; **dört yüz metre** ~ ya bje metr parğatçı stilex (kepeş) (*mas.neka dar*).
serbesti baqo (*yu*), parğato (*yu*); **hareket ~si** lelariyŋ baqo.
serçe xoza (*du*); ~den korkan dari ekmez kic. xozanex qoruş volço borc ca bö.

seremoni ceremoni (*yu*).
sergi gaytar (*du*), gayta hottor; **kitap ~si** knizkaş gayta djahittor; **resim ~si** sürtəş gayta djahittor.
seri(i) I sixa, thax-alla.
seri II seri (*yu, mas. kinoy seri*).
serin şiyla, cena; ~ yer şiyla mettig; ~ hava şiyla xenaş hottam; ~ bir rüzgar moxaş şiyla ho.
serinlik(ğı) kerlanig (*du*), cena ho, mela ho; **akşam ~i** süyrenaş şiyla ho.
sermaye kapital (*yu*).
sermek 1) kheldilla, kheltasa, kheldarzo; 2) yere ~ dozo, oxa toxo.
serpantin serpantin (*yu, xiyya neq*).
sert 1) bürsa; sixa; khorşame; 2) çoğa; ~ şarap çoğa çagar; ~ tütün çoğa tonka; 3) onda, deqa; ~ et onda zizig; ~ tedbirler sixallica dañ deza güllaqas.
servet xal (*du*), baxam (*bu*).
servis xاشاش qoçuşdar; ~ ücreti xاشاش qoçuşdarna max balar, xاشаш qoçuşdaraş büro.
ses az (*du*); yiş (*yu*); **alçak ~le** tiyna du; **yüksek ~le** a) mäxarca; b) xezaş, xozüytüş.
seslendirme az dar.
seslendirmek az dañ, az xiliyta.
sesli az dolu; ~ film az dolu film.
sessizlik tiynalla (*yu*), dist caxilar.
set sport. bal (*bu*); lovzar (*du*); ilk ~ xalxara bal; ikinci ~ şolga bal.
sevgi bezam (*bu*); ~ göstermek dezadala.
sevgili vezarg (*vu*), yezarg (*yu*), veza, yeza.
sevimli bezame, gillaqe.

sevinç(ci) xazaxetar (*du*).

sevindirmek xazaxetar daň.

sevinmek xazaxeta.

seviye baram (*bu*); **hayat** ~si daxaraň baram.

sevketmek 1) djadaxiyta, djaňazo, daxytya; 2) dayta; **bu hükümeti acil tedbirler almaya sevketti** co pravitelstvos daň öšü ǵullaqaş sixxa daň deziytira.

sevmek deza; **seve seve** daggarçu laamca; xazaxetarca.

seyahat(ti) 1) leladaxar (*du*); **iki haftalık** ~ şina khiranna leladaxar; ~e çıkmak leladaxa aradovla; 2) ekskursi (*yu*); ~ yapmak a) leladaxa; b) ekskurse daxa.

seyirci xazarxo (*vu*); **sinema** ~si kinoxazarxo (*vu,yu*).

seyrek 1. naggax xülü; 2. naggax.

seyretmek xəza, tergo yan, bjärgbetta.

Seyyare dune (*du*), planeta (*yu*).

seyyarelerarası planetiyyuqara.

sıcak(ğı) 1. yovxa; 2. yovxo (*yu*); **yaz** ~ı äxkenəň yovxo; ~lar fena bastırıldı çoğa yoxyella.

sıcaklık(ğı) yovxo (*yu*); temparatura (*yu*); **hava** ~ı havaaň temparatura; **tahammül edilmez** ~ lanç ca luş yovxo.

siçramak qıysadala, xaxkadella daxa.

sıfat dikalla (*yu*); başxalla (*yu*), bilgalo (*yu*); ~ıyla deqariylaň xilare terra.

sıfır nul (*yu*); ~ın altında kaç derece? masa gradus şelo *yu*?; ~ın üstünde yirmi beş thqe pxiə gradus ycvxo *yu*; ~a, elde var bir kic, mel dinarg a erna xili.

sıg khorga docu, gomxa (*xix, hordax läcna*).

sıgnak(ğı) khelxardoliyla (*yu*).

sıgnmak ǵayladala, khelxardala.

sıgır däxniy (*du*); ~eti bezinan zizig.

sığmak çutardala, çudala.

sıhhat(ti) moguşalla (*yu*); ~iniz nasıl? muxa yu xan moguşalla?; ~inize! xan muğuşallına ther! (*kad qayqer*); ~ler olsun! ǵoza moliyla!

sık 1. lüsta; yüqa; yetta; 2. kest-kesta; düqa; yuxxe; ~~six-sixa.

sıkıcı 1) singattame, samuqa ca doqquş; ~ olmak singattame xila, sagatdaliyya; **bu film** ~dır i film xaza yac.

sıkılmak sagatdaň, sahiyya; **canım sıkılıyor** singattame du.

sıkıntı 1) xalo (*yu*), xaladerg (*du*); **ekonomik** ~ ekonomikaň xalonaş; 2) sagatdar (*du*), sahiyyar (*du*).

sıkıntılı 1) gotte xovziyna; 2) singattame, sagatde; 3) singattame dolu, sagatdeş dolu.

sıkışmak gotteň xila; **lütfen, biraz sıkışır misiniz?** zimma djaxila tarlur dariy te xo?; **el** ~ vovşiyň küygaş laca, vovşaşka küygaş dala.

sıklet sport. terzanaň baram; **ağır** ~ beza baram; **yarı ağır** ~ axbeza baram; **orta** ~ yuqqera baram; **horoz** ~ bayxo baram; **sinek** ~ uggar bayň baram.

sıkmak tayp.t.m. jovda, limon ~ limonax mutta daqqa.

sınav ekzamen (*yu*).

sınıf 1) klass (*yu*); **işçi** ~ı belxaloyň klass; 2) klass (*yu, deşaraň*), kurs (*yu, deşaraň*); ~ta kalmak şolgaču şarna visa; 3) sport. klass (*yu*); 4) darz (*du*), kategori (*yu*); **birinci** ~ lokanta xalxarçu darzaň restoran.

sınır doza (*du*), doza töxna mettig.

sınırlamak doza toxsa, dexka; dilla, toxsa.

sınırlı doza töxna, dixkina; khezig.

sır(rı) ǵayle (*yu*), ǵaylaxa derg.

sıra *tayp.t.m.* moğa (*bu*); xan (*yu*), minot (*yu*), yvıl (*yu*), sixo yar; rağ (*yu*); ~da kaç kişi var? masa stag vu oçeredeðex?; ~ sizindir şuñ oçered yu; ~ ile şen-şen oçeredeðex; ~ya girmek oçerede hotta; ~beklemek oçeredeðex latta; gant (*du*).

sırık(ğı) ğurq (*bu*).

Sırp(bı) serb (*vu,yu*).

sırt buq (*bu*); ~ını yere getirmek *niys.,thed.* şina ə pxanar the villa; ~ında yumurta küfesi yok ya *kic.* cünañ doxa humma ə dac (*mad. cünañ buq thexə hoex düzna tuskar dac*).

sırtüstü buq thex (*neka darañ kep*).

şitma xorşa (*yu*); ~ya tutulmak xorşın camgar qeta.

siyrlımk *sport.* qüysüş verg thäxa vita.

sizi jiyyaş dolu lazар.

sızlamak 1) uzarş dañ, bala xega, jazapeñ dalla, xiyo; 2) jiyyaş.

sigara sigaret (*yu*); **bir paket** ~ eñä bott sigaretaş; **sert** ~ çoga sigaretaş; **hafif** ~ mela sigaretaş; ~ içmek sigaret oza; ~ **kullanmam** so uzuş vac.

sigorta 1) straxovani (*yu*); **hayat** ~sı daxarna straxovani yar; ~ etmek straxovani yan; 2) predoxranitel (*yu*); thassaş (*du*).

sigortalamak straxovani yan.

sigortalı straxovani yina.

siklotron ciklotron (*yu*).

silah gerz (*du*), gerzaçça keçdar; ~ların azaltılması gerz lağdar (zimdar); ~tan tecrit edilmiş bölge gerzax çanyina mettig.

silahlamak, silahlandırmak gerzaçça keçdañ.

silahlanma gerzaçça keçdar; ~ yarışı gerzaş keçdar alsamdaqqar.

silahlanmak gerzaçça keçdala.

silahlı gerzaçça keçdella; ~ kuvvetler gerzaçça keçbina niçqaş.

silahsız gerz docu, gerzaca keçvalaza.

silahsızlandırmak gerz oñadilliyya.

silahsızlanma gerz yuqara djadaqqar; ~ konferansı gerz yuqara djadaqqarañ xoqeñ konferenci; **tam ve genel** ~ massera yuqara ə, düzzina ə gerzaş yuqara djadaxar.

silecek(ğı) şarşu (*yu, banex leloş yolu*).

silmek xaqqa (*mas, küygex, yüxax gata*).

silüet galart (*du*).

simit(di) 1) çqurg (*du*); 2) go (*bu*); **cankurtaran** ~i xi çu ca voxüyü go.

sinecap(bı) tarsal (*du*).

sinek(ğı) moza (*bu*); ~ kağıdı moziy theleta kexat; ~ pislikleri moziyñ xoqnaş; ~ küçüktür / ya ufaktır / **amma** mide bulandırır *kic.* moza zima bu, amma jetto dog doøytyu co.

sinema kino (*yu*); ~ artisti kinon artist (*vu,yu*); ~ filmi kinofilm (*yu*); ~ salonu kinozal (*yu*); ~ yıldızı kinosedä (*bu*).

sinir nerv (*yu*), nervaş (*yu*); **bu** ~ime dokunur sañ dog ethado co.

sinirlendirmek dog datho, dog datha.

sinirlenmek dog datha, karzaxdala; xalaxeta.

sinirli sixa, karzaxe.

sipariş zakaz (*yu*); kost (*du*), thedillar (*du*); ~ etmek zakaz yan, thedilla.

sipiker xaz. spiker.

sirk cirk (*yu*).

sirke qonza (*bu*).

sis doxk (*yu*).
sistem *tayp.t.m.* sistema (*yu*); **Güneş ~i** Mälxañ sistema; **metre ~i** metriçeski sistema.
site zima ġala; **tahsil ~si** deşarañ ġala.
sivil ştatski, grazdanski.
sivilce huma (*yu*), bosbuurg (*yu*).
sivri ira boħ bolu, ira.
sivrisinek(ğı) 1) çürk (*yu*); 2) moskit (*yu*).
siyah järza (*niysaçu mäjneχ*).
siyasal politiçeski, politikiŋ.
siyaset politika (*yu*); **iç ~** çöħara politika; **dış ~** araxara politika; **dostuk ~i** dottaġallin politika; **~ takip etmek** politika djayaħa.
siyasi politikera.
siz šu (*du*); **~e** şuna; **~e göre** şuna xetarex. şuna mottarex; **~e gelince** şux läcna älċa; **~de şogaħ**.
skeç sketç (*yu*).
skor: ~ levhası *sport*. tablo (*yu*).
slalom *sport*. slalom (*yu*); **büyük ~yoqqa** slalom.
slogan lozung (*yu*), deviz (*yu*).
sofra stol (*yu,humayuu*); **~ya buyurunuz!** huma yaa oħaxovşıya!
soğan xox (*bu*); **taze /yeşil/ ~ siyna** xox; **kuru ~ körta** bolu xox.
soğanlı xox töxna; **~ çorba** xox töxna çorpa.
soğuk(ğu) 1. şyla, 2) şelo (*yu*); **~ almak** şelvala.
soğukkanlı sobare.
soğukluk(ğu) şyla desert.
soğumak 1) şeldala; 2) beñ docuš xila.
soğutmak 1) şeldan; 2) beñ docuš xiliyya.

sokak uram (*bu*); **ara ~ uramalg** (*bu*).
sokmak 1) çujotta, çubolla, çujitta; 2) toxsa (*mas. zjugano*), laca (*mas.läxano läcna*).
sol 1. ärru; **~ el** ärru küg; 2. ärru aġo; **~a dönmek** ärru aġor xovza.
solak(ğı) gezolg (*vu,yu*).
solist solist (*vu,yu*), illanča (*vu*).
solmak 1) basadala; bos bañ; 2) marġaldola.
soluk I 1) basadälla; bosbayna; 2) marġaldella.
soluk(ğu) II sa dejar; **~ almak** sadaja; sinoş daxa.
son 1. thäxara, thäħxara; 2. čaqqe (*yu*), yist (*yu*), yüħig (*yu*); **~ vermek** saco, djasaco, çeqdaqqa.
sonat(ti) sonata (*yu*).
sonbahar güyre (*yu*); **~da** guraħ.
sondaj *tayp.t.m.* zondirovani yar, zondaz (*yu*).
sonra 1. thäħxa, thaqqa, cul thäħxa; **~ ne oldu?** cul thäħxa huñ xilira? 2. 1) =xula, thexula, =ax, dälċa; **bir yıl ~ cxa** şo dälċa; 2) thäħxa, ara,araħ, theħxa, xalxa, gonaxa; **bundan ~ cul thäħxa**, hoqul thäħxa.
sonsuz yist yocu, čaqqe yocu.
sonsuzluk(ğu) abade (*du*), yist yocuş xilar, čaqqe yocuş xilar.
sonuç(cu) xilam (*bu*), xillarg (*du*), çeqdalar (*du*), çeqdälċa xilar.
sonuçlamak çeqdaqqa.
sonuçlanmak çeqdaliyya.
sopa ġaz (*yu*); **hokey ~si** xokeyx lovzu ġaz.
sorgu ledar (*du*); **~ya çekmek** ledaj, bart xatta.
sormak xatta, dexa.
soru xattar (*du*).

sorum zöpalla (du).

sorumlu zöpalliñ; bu işin ~su kimdir? hoqu ġullaqax zop luş verg mila vu?: ~olmak zöpalax xila.

sorumluluk(ğu) zöpalla (du), zöpalliñ xilar.

sisis sosiskaş (*yu, daa keçdina kegiyrə yöħaş*).

sosyal socilan, yuqarallıñ.

sosyalist 1. socialist (*vu*); 2. socialistiçeski, socializmañ.

sosyalizm socializm (*yu*).

sosyete laqara sovet.

sosyoloji sociologi (*yu*).

sovyet sovet (*yu*); Sovyetler Birliği Sovetski Soyuz.

soyadı(m) famili (*yu*).

soymak 1) ēandañ, thera çqüyriq djayaqqa (*mas. jezan, xoxan*); 2) derzinadaqqa (*mas. ber; thed. m. talorca dözna adam derzinadaqqar*).

• **soyunma:** ~ odası humanaş djayoxıyla; vuxavalarañ çö /teatreñ xülu/.

soyunmak derzinadala.

sögüş qexkiyna zizig.

sögüt(dü) dak (*du*); saltım ~ genaş oxkiyna dak.

sömestr semestr (*yu*); birinci ~ xalxara semestr.

sömürge polit. koloni (*vu*).

sömürgeci kolonizator (*vu*).

sömürgecilik(ğı) kolonializm (*yu*).

söndürmek daya, djaday'a.

sönmek dan, djadan.

söylemek qamel dan, diyca; açık ~ ma-darra diyca. Türkçe ~ turkoşxa diyca; **yalan** ~ xarc leñ, äspaş botta; arkasından ~ gibi olmasın amma ... i düxal ə vocuñ suna diyca-m ca laara.

amma ...; **söyleyene bakma, söyletene bak** kic. düycüş volcunga ma xaza, düycütüş volcunga xaza.

söylev doş (*du*), qamel (*du*).

söz doş (*du*); ~ vermek doş dala, diyr du ala; ~ünde durmak doş qoçuşdañ; ~ün kısası docca älça, docca diyciça; ~ gümüş ise, sükut altındır kic. ällarg deti delaç, alaza disnarg deşı du.

sözcük(ğu) doş (*du*); onlar “anlamak” yerine “düşünmek” ~ünü kullanıyorlar cara “qeta” boxuçu deşen metta “oylayan” boxu doş lelado.

sözde 1) barta; 2) ala daşna.

sözleşme konvenci (*yu*), bartbar (*du*), çağam (*bu*).

sözleşmek bartbañ, bart xila.

sözlük(ğu) doşam (*bu*); Türkçe - Çeçence ~ Turkoyn - noxçıyñ doşam.

spiker 1. diktor (*vu, yu - radioñ*); 2. parlamentañ spiker.

spor sport (*yu*); ~ ayakkabı sportañ maçaş.

sporcu sportxo (*vu, yu*).

sputnik sputnik (*yu*); neqaxo (*vu*), neqan naqost.

stad, stadyum stadion (*yu*).

staj staz (*yu*), xan (*yu*), stazirovka (*yu*), govzallix volar; ~ görmek praktikeñ xila, govzalla karayerzo.

stajier praktikanxo (*vu*), stazör (*vu*).

stand stend (*yu*).

standart(dı) 1. standart (*yu*). kep (*yu*), baram (*bu*); hayat ~ daxaran standart; 2. standartan.

stilo avtoruçka (*yu*).

strateji strategi (*yu*).

stüdyo studi (*yu*); televizyon ~su televizionni studi.

- su(yu)** 1) xi (*du*); **tatlı** ~ teza xi; 2) mutta (*du*); **limon suyu** limonañ mutta; **et suyu** zizigañ çorpa; **suyu görmeden** paçaları **sivamak** kic. xi the a qaçale ca bo xeçin kogaş xäla.
sual(lı) xattar (*du*); ~ **sormak** xattar dañ.
subay epsar (*vu*).
sucuk(ğu) 1) yön (*du, onda, dika çambina*); 2) sudzuk (*yu, malxbalera marzallaş*).
suç 1) bexk (*bu*); ~um **yok** so bexke vac, yac; 2) dällarg (*du*), dinarg (*du*); zulam (*du*); ~ üstü zulam dinnaçu metteñ; ~ **işlemek** zulam dañ.
suçlamak / ile / bexke danj.
suçlu 1. bexke dolu, bexkenig (*du*). 2. zulamxo (*vu*); **harp** ~ları themañ zulamxoy.
sugeçirmez xi çeq ca dolu (*mas. material*).
suikast veñ gortar; ~ **yapmak** veñ gorta.
suistimal(lı) zulam dar, zulam darna thexazor, zulame xovzor.
sulama xidillar (*du*); xişdaxkar (*du*); ~ **işleri** xişdaxkaran belxaş.
sulamak xidilla, xişdaxka.
sulh maşar (*bu*); ~ **içinde beraber yaşama prensibi** maşare xanaxadaxarañ princip; ~ **yolu** maşare neqaca.
sunmak dala, djadala; teşalla dañ; **itimatnamesini** ~ şen teşallıñ gramotaş karayala.
sur galiñ çagonañ pen; **Topkapı ~ları** Topkap - gopan penaş (*yüyçürg Istanbulcra şırıgap yu*).
suret sibat (*du*), amat (*du*), amal (*yu*), kep (*yu*), baram (*bu*), jedal (*du*); **bu ~le** iştta, cu keppara.
susamak 1) xägvala, xogalla (*yu*); 2) xagam (*bu*), xagar (*du*).

- susamuru(nu)** xeş (*du, vidra olu diynat*).
susmak dist ca xila, tiyna jañ, xaxa ca dañ, djateñ, djasaca.
susuzluk(ğu) xogalla (*yu*); ~u **gidermek** (dindirmek) xogalla yayşa, malyañ; *niys.*, *thed.* ~tan ölmek xogalla dala.
sutopu(nu) xi theñ polo.
sutyen büstgalter (*yu*).
suvarə süyre (*yu*), sinqeram (*bu*).
sülük(ğü) cubdar (*du*); ~ **koymak** cubdarş daxka.
sünger xudurg (*yu*), gubka (*yu, hordaj*).
süpürge nuy (*bu*); **elektrik** ~si çanəuzurg (*yu, pilesos*).
süpürmek nuy xäqa.
sürahi grafın (*yu*), suriyla (*yu*).
sürat(ti) sixalla (*yu*), masalla (*yu*), çexkalla (*yu*).
süre yuq (*yu*), xenañ yocca yuq, mur (*bu*).
sürekli dexxa, yexxaçu xenañ, dexa, daxdella; ~ alkişlar tharaş dettar, yexxaçu xenañ tharaş dettar.
sürmek 1) xäqa, thexaqa; 2) djadaxa, xila, daxdala; **el ~ kug** jotta, djaħaqadala.
sürpriz sovgat (*du*), xazaxetiyytar (*du*).
sürü 1) gera (*yu*), toba (*yu*), mostagiyan coz (*du*); 2) zjuga (*yu*), ardang (*yu*); baza (*bu*), za (*du*), güla (*yu*), rema (*yu*); ~den ayrılan kuzuyu (*ya koyunu*) kurt kapar kic. zax xädda jaxar barzo bähna.
sürüklemek yuqaozo; **harbe** ~ thamna yuqaiyzo.
süs xazalla (*yu*), xazdar (*du*); ~ **esyası** xazallıñ humaşa, bizuteri (*yu*).
süslemek xazdañ, xazdeş keçdañ.
süt şura (*yu*); ~ **tozu** yeğə şura.
sütləç(cı) şuriñ kisel.
sütlü şuriñ, şura töxna (*şurica*); ~ **kahve** şurica kofe.

sütun 1) *arxit.* kolonna (*yu*), kog (*bu*); 2) khur (*bu, mas. çenarj*); 3) bjoğamalg (*yu, mas. gazeta thex*).

süveter sviter (*yu*), kufayka (*yu*).

Ş

şahane 1. isbäxa; gödälla; thex dikə; 2. jałamat xaza, qeggina.

şahaser isbäxallıq xazna, şedevr (*yu*).

şahis(hsi) stag (*vu*), adam (*du*).

şahin leça (*du*).

şahit(di) teş (*vu*), ginarg (*vu*).

şahsan, şahsen co-şa, cunna-şenna, ferrina.

şahsi şen, ferrina yolu; ~ eşya cülañ-şen humaňş.

şahsiyet stag (*vu*), adam (*du*); **resmi ~ler** jedalañ güllaqe adamaň.

şair zabar (*yu*); ~ etmek / ile / zabar yan-

şakaçı zabarça (*vu*).

şakak(ğı) lergayux (*yu*).

şakayık(kı, ğı) çen lerg (*pion-zezag*).

şal şal (*du*).

şalgam xorsam (*du*).

şampanya şampanski (*du, çagär*).

şampiyon çempion (*vu*); gülle atma ~u hoə qossareň töllarg-

şampiyona çempionat (*yu*); dünya ~sı dünenən çempionat.

şampiyonluk(ğı) 1) çempionat (*yu*); jimnastik ~u gimnastikexula çempionat; 2) çempionat cc; ~ maçı çempionat čarna yolu matç.

şan 1) siylalla (*yu*), će yaqqar; 2) reputaci (*yu*).

şanlı siylallıň, će yaxna, ġaradälla.

şans ırs (*du*); ~ım yok suna ca tayna.

şanssızlık(ğı) catar (*du*); amma da ~ ha! ma ca tayna-qa suna!

şantaj şantaz (*yu*), qeram tiysar.

şapka şläpa (*yu*).

şarap(bı) çagär (*du*); beyaz ~ khayñ çagär; kırmızı ~ çen çagär; sek ~ deqa çagär; dömisek ~ axdeqa çagär; tatlı ~ merza çagär; elma ~ı sidr (*du, çagär-taypa malar*).

şark malxbale (*yu*); Yakın Şark Gerga-Malxbale; Uzak Şark Gena-Malxbale; Orta Şark Yuqqera Malxbale.

şarkı illi (*yu*), yiş (*yu*); ~ söylemek illi ala, yiş laqa.

şarkıcı illança (*vu*).

şart xal (*du*), taro (*yu*), billam (*bu*), kep (*yu*), xaam (*bu*).

şasi foto 1) kasseta (*yu*); 2) avt. şassi (*yu*).

şaşalamak doxa, çeqdala.

şaşı goma, bjağara, günzara.

şaşırmak doxa, döxna xiyyza, huñ dañ deza ca xaa; xolça hotta; tila; yolunu ~ neqax tila.

şaşmak 1) cecdala, inzardala, tamaş bañ; sözlerine şaşırıyoruz oxa tamaş bo co ällaçu deşnex; 2) tila: yolunu ~ neqax tila.

şatranç(cı) xaz, satranç.

şayet nagaň, nagaň sanna.

şebekə 1) zje (*yu*); **telefon** ~si telefonan zje; 2) gera (*yu*).

şef xäkim (*vu*), istasyon ~i stancıq xäkim.

şeftali ġammağa (*yu*).

şehir(hri) ġala (*yu*); baş ~ nama-ġala (*yu*), stolica (*yu*).

şehirlerarası ġalanaşna yuqqera; ~ **telefon** ġalanaşna yuqqera telefon.

şehirli ġalaxo (*vu, yu*).

şeker şekar (*du*); kesme ~ maşınaň şekar; kristalize ~ şekar; **toz** ~ şekaraň pudra.

şekerleme şekarala bökkina stömas.

şekerli şekarca marzdina, merza ~ kahve şekarca kofe.

şekil(kli) 1) forma (*yu*), kep (*yu*), sibat (*du*), 2) gaytar (*du*), surt hottor.

şema sxema (*yu*), plan (*yu*), surt (*du*).

şemsiye samuqane, sinqerame, xazaxötüytü, saqeraluň, samuqadolüytü.

şenlik(ğı) saqerar (*du*), sinqeram (*bu*), dazdar (*du*); ~ler yapmak saqera, sinqeram bañ.

şerbet şerbet (*yu*); portakal ~i apelsinan şovla.

şeref siy (*du*), larar (*du*); ~ kürsüsü **sport**, siylallıň theǵa; ~ine siydeş, siy darxama; ~ vermek siy danj.

şerefli siylaň, larame; ~ **vazife** siylaň deqar.

şerit(di) lenta (*du*), çimçarğı (*du*), lalam (*bu*), züzap (*yu*), xorxa (*bu*); asa (*yu*), moxa (*yu*); tir (*yu*), tiryaqqar (*du*), thetegar (*du*), thetegnarg (*yu*); ipek ~ lenta (*du*).

şey huma (*yu*); **bir** ~ a) cxa huma; b) cxa huma ə; **bir ~ degil!** humma ə docurg du!, diyca ə ca öşü!, diyccal huma ə dac!, iza-m doqqa huma dacara!; **her** ~ derrig ə, mülxxa huma ə.

sezlong şezlong (*du, djadarzadeñ gant*).

şik tovş, xaza, isbäxa, tame, čzda, bezame.

şiddet niçq (*bu*); ~ **tedbirleri** niçqaş bar, tajzar dar; ~le nüçqala.

şiddetli çoga, nüçqala, dera, lüra; ~ **yağmur** qevssina doğu doğa.

şuur stixotvoreni (*yu*), bayt (*yu*).

şikayet lathqam (*bu*), arz (*du*); ~ **etmek** arz dan; **senden ~ ediyor** iza xuna arz deş vu; **seni müdüre ~ edeceğim** as direktore arz diyr du (*djaer du*) xuna.

şikayetçi lathqamxo (*vu*), arzxo (*vu*); ~ **olmak** arz dar; **kalbinden ~ dir** iza dog dalxoş vu (*dago sagatdeş vu*).

şimal(li) qilbasede (*yu*).

şimali qilbasedən, qilbasedəxara.

şimdi hinca.

şimdilik cqaçunna, qu soxteş, qu soxta, cqa dolçunna; mel, hetax, hinca.

şimendifer çerpoştneq (*bu*).

şimşek thqes (*du*), stelaxäştig (*du*); ~ **çaktı** thqes stegira; ~ **çakmadan** gök gürlemez *kic.* thqes ca dettaş stigal qeqar yac.

şirket yuqaralla (*yu*), toba (*yu*), naqostalla (*du*).

şış ov (*du*), zizigdotturg (*yu*); ~ **kebap** şaslik (*yu*); **ne ~ yansın ne kebap** *kic.* ov ə ma dagiyta, şaslik ə ma yagiyta.

şise 1) şisa (*du*); 2) med. bankanaş (*yu*); ~ **çekmek** bankanaş yoğa.

şişkinlik(gi) destar (*du*), distina xilar, dusadalar (*du*).

şışman stomma, derstina.

şışmek desta, dusadala.

şoför şofer (*vu*).

şort şortaş (*yu, yacyina xəciq kep*).

şose şosse (*bu*), silam-neq (*bu*); ~ **yolu** şosseñ neq.

şöhret ġaradalar (*du*), siylalla (*du*); ~ **kazanmak** vevzaş xila, ġaradala, siy dan.

şöyle 1. rogera, thäxxara, şolga, hara, hara iştta; 2. duy xuna, iştta; ~ **durgun** iza danne ə, i ben; ~ **böyle** a) iştta dja; b) yuxxe, ullo, gerga, gergarçu xesapeş; ~ **ki** bilggal, carax älça.

şu 1. iza, djora, djoranig; 2. laxaş doğuş derg; **şu bu** mülxxa ə, cxa ə, tayp-taypana, hor.

şubat fevral (*bu*); ~ **ayında** fevral battaş.

şube otdelegi (*yu*), filial (*yu*).

şura hara, i mettig, cigaş; ~da eccigaş, yuxxex; ~ya cigaşa, ecciga; ~larda cigarçu mettigaşkaş, cigaş; ~m ağriyor san hoqquzaş lozu; ~si xüllax, xüllara; ~si nedir? xüllax yerg huŋ yu?

şûra sovet (*yu*); Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Yüksek Şûrası Sovetski Sosialisticeski Respublikiy Laqara Sovet.

şuur xeqal (*du*), qetam (*bu*), saqetar, sinqetam (*bu*).

şükran barkalla (*du*), pusra deş xilar; ~ını ifade etmek şa barkalla alar djaxaiyta.

şükür(krü) barkalla (*du*); **çok ~** Dalla bu xastam!

şüphe şeko (*yu*); ~ **etmek** şeko xila.

şüphelenmek şek xila, şeko xila; degabaam xila / banj.

şüpheli şekonan, şeko yolu.

şüphesiz şeko yocu, şeko yocus.

şüt sport. çoğa toxar / *bürka kevneşa ḥazoş /*; isabetli ~ niysa toxar; **kafa** ~ü körtaca toxar dar / *bürkanax /*.

T

ta gergga, qaççalc, xilale, =lc, =alc, =le; *thera, =ra, =xula, =xara, =ca; ta sabaha kadar* saxillalc, jüyre theqaçcalc; **ta sabahdan beri** jüyranna düyna.

taahhüt(dü) thelacam (*bu*), çago (*yu*); ~ etmek deqariylağ xila.

taahhütlü: ~ mektup zakaz dina kexat.

tabak(gı) boşxap (*du*); düz ~ zima boşxap; **çorba** ~ı, çukur ~ çorpa yutu khorga boşxap; **kayak** ~ gomxa boşxap / *ovalaq kepex /*; selödka çuyüllürg.

tabaka I portsigar (*yu*), tonkaduxkurg (*yu*).

tabaka II 1) çqor (*du, mas, kegiyxoyq*); daqa (*du, yuqarallıq hottамың*); 2) toba (*yu*).

taban 1) kog (*bu*), kogañ khelo; 2) ayra (*du*), kheltuxurg (*yu*); 3) cokol (*yu*), bux (*bu*, *gişloyň bjoğamijyň*, *čenoyň*).

tabanca tapça (*yu*).

tabela viveska (*yu*), tablıçka (*yu*).

tabiat jalam (*du*), jalamo dellarg; ~ üstü jalameñ docu.

tabii 1. jalameñ dolu, jalamera; 2. du dera, xila ma-doggu, düyciyla ə yac.

tabiiyet paçħalqalla (*du*); Türk ~i Turkoyň paçħalqalla.

tabip(bi) lor (*vu*, *yu*).

tabir alar (*du*); gaytam (*bu*); ~ler sözlüğü frazeologjin doşam.

tabla cimtosurg (*yu*).

tabldot tabldot (*yu*, *dezurni qaça*).

tablet tabletka (*yu*); ilaç ~i molxiñ bütig; nane şekeri ~i jazdarbecəñ tabletka.

table tayp. t.m. surt (*du*); Repin'in ~su Repina dillina surt; ikinci perdenin birinci ~su şolqaçu deqañ xalxara surt.

tabure gant (*du*).

Tacik tadzik (*vu*, *yu*).

tacir xaz, tüccar.

taç sport. aut (*yu*); ~ çizgisi autañ siz.

tafsilât ma-darra xilar, duxe qiar.

tahammül lar (*du*), sobar (*du*), sobare xilar; ~ etmek lañ, satoxa.

tahdit(di) doza toxar, dexkar (*du*); ~ etmek doza toxsa, dilla.

tahlil tallam (*bu*), analiz (*yu*), tallar (*du*); idrar ~i xothqañ analiz; kan ~i ciyn analiz; ~ etmek analiz yan, talla.

tahliye dassor (*du*), yassor (*du*); ~ etmek dasso, oħadasso.

tahmil dottar (*du*), thedottar (*du*), thedalar (*du*), thexaar (*du*); ~ etmek thedotta, thedottiyya.

tahmin tardalar (*du*), mottar (*du*), xetarg (*du*); ~ etmek tardala, xeta, motta.

tahminen gergga, xeta, möttü, tarluñ.

tahsil deşar (*du*); yüksek ~ laqara deşar; ~ görmek deşar çeqdaqqa, deşa.

tahsisat assignovani (*yu*), axçanañ xarzaş.

tahta 1. tayp. t. m. u (*du*); çam ~si zözañ u (*lard zez*); çinko ~si cinkañ taxta; satranç ~si şaxmatıñ u.

tahtakurusu(nu) qıyzorg (*yu*).

tak arka (*yu*), nartol (*yu*); zafer ~i siylañ-tolamañ arka.

takat(ti) nüçqalla (*yu*, mas. motoran, elektrostancıñ).

takdim 1) karadalar (*du*), dalar (*du*); istimatname ~i teşalliñ gramotaş karayalar; 2) dovziytar (*du*) / cıxanaqetareñ cabevzarş bowziytar /; ~ etmek a) īala, yala; b) xalxatatta; sizi ~ edebilir miyim? xo as vovziyta megar duy?; xo vovziyta baqo loňa suna.

takdir 1. max xador; magor (*du*), qobaldar (*du*); ~ etmek max xado; mago, qobaldan; 2. =diği; ~de nagañ sanna ...; geldiği ~de ... nagañ sanna i vağañ ...; bu ~de iştta delaň, iştta xilça.

takım 1) gruppa (*yu*), toba (*yu*), taypa (*du*), kompani (*yu*); bir ~ insanlar cıxana kompanera bu; 2) smena (*yu*), üç ~ çalışıyorlar üç qaa smeneñ bolx beş bu; 3) sport. komanda (*yu*); komplekt (*yu*); çay ~i çaynañ serviz; yazı ~i yozanañ pribor.

takımadalar georg. arkipelag (*yu*).

takip(bi) 1) daxar (*du*), xilar (*du*); thäxadalar (*du*), thäxadalla lelar; ~ etmek thäxadaxa, thäxadala, thäxadalla lela.

taklit(di) tera lelar, tera xilar; tera lela, tardala.

takma dillina, töxna, iskusstvenni; ~ diş töxna cerg; ~ saç theyökkina mesaş.

takmak olla, thetaşa; doğa, yoğa, oxka; dolla, yolla; gözlük ~ küzganaş doxka.

takriben gergga, gerggarçu xesapeş.

taksalı max boqqu; ~ **mektup** max boqqu kexat.

taksi taksi (*yu*).

taksimetre lorurg (*yu, sçötçik*).

taksit thedillina dalar; ~le satış bilgalyinçu xenaş deqar toqüytüş doxkar.

takvim kalendär (*yu*).

talebe deşarxo (*vu, yu*); student (*vu*).

talih irs (*du*); ~iniz açık olsun! irs doluş xülda! ~i var cunna tayna.

talihli irse, irs dolu, ätto xülü.

talihsız irs docu, ätto ca xülü.

tam 1. düzzina, derrig; 2. geşa xila, niyssa; ~ bir ay niyssa cxa butt; ~ saat ikide niyssa cxa saxt dälça.

tamam 1. düzzina, derrig; ~ ile derrig ə, düzzina; 2. geşxaçu baramex, niyssa xila ma-dezzara.

tamamen düzzina, şaderrig.

tamamlamak çeqdaqqa, çeqdaliyta.

tamir remont (*yu*), todar (*du*); ~e vermek toyan djayala; ~ etmek remont yaŋ, toyan, nisdan; saatinizi kime ~ ettirdiniz? aň xänga todaytira xayŋ saxt?

tandem tandem (*yu*).

tane 1) huma (*yu*), cxa; beş ~ elma pxi jaz; 2) bürtig-yalta (*du*), bürtig (*bu*); buğday ~si kheŋ bürtig.

tango tango (*yu*).

tanıdık(gı) vevzaş verg.

tanık(gı) teş (*vu*).

tanımk 1) vovza, vevzaş xila; 2) vevzaçu xolex xila (*mas. theveənarg*).

tanınmış ġardällä, lorus dolu.

tanışmak (ile) 1) dovza, devzaş xila (*cxänca*); 2) gergarlo lelo (*qeçünca*).

tanıştırmak dovziyta, cxa vuqunna vovziyta; sizi onunla tanıştırayım baqo loxa suna xo cunna vovziyta.

tanker tanker (*yu, thunalla çox lattoş ə, leloş ə dolu hurdaya kema*).

tansiyon ciyŋ tajam; ~unu ölçmek cħanna ciyŋ tajam busta.

tanzim djanisdañ, şenj metta dalor; ~ etmek djanisdañ, şenj metta djahotto.

tapınak(gı) xram (*yu*), ġišlo (*yu*); ziyart (*du*); ca (*du, mas. jilmanaŋ ca*).

taraça uče (*yu*); tarx (*yu, lamanaŋ turx*).

taraf aǵo (*yu*); her ~ta massanxa ə, masso ə metteħ; her ~tan massanxara ə, masso ə ağorxara, masso ə mellara, masso ə ağor; ~a olmak ağorxha xila; o bizden ~tadir iza vaygaxa (*vayŋ ağorxha*) vu.

taraflı 1.: tek ~ a) *tayp.t.m.* cxa aǵo yolu; b) cxa bort yolu (*kostümox läcna*); çok ~ duqa ağonaş yolu; **tek ~ olarak** cħana ağor, cxa aǵo yoluş; 2. ağonça (*vu*), thevirzinarg (*vu*).

tarafsız cħana ə ağor docurg; ~ **devlet** cħana ə agor yocu paçħalq.

tarafsızlık(gı) cħana ə ağor caxilar; ~ **politikası** cħana ə ağor caxilaraq politika.

tarafstar ağonça (*vu*); **barış** ~i maşar xilaraq ağonça.

tarak(gı) 1) yaxk (*yu*); 2) kagtuxa (*yu*).

taramak yaxk xaqqa, körtax yaxk xaqqa.

- **tarçın** çqor (*du*).
- tarım** lattalelor (*du*), yürtən baxam.
- tarif** surt hottor; ~ e gelmez surt hottalur docuş; ~ etmek surt hotto.
- tarife** 1) tarif (*yu*), boqquçu mexaŋ baram; mexaş hittor; 2) djasalelaraŋ raspişani (*mas.transportaŋ*); 3) payda ecaraŋ neq büyüş yazdinarg (*mas.molxanax läcna*).
- tarih** 1) istori (*yu*); 2) terəx (*du*).
- tarihçi** istori xexarxo.
- tarihi** istoriŋ.
- tarik(kı)** neq (*bu*); İstanbul'a Viyana ~ ile geldi İstanbulule iza Venexula veana.
- tarla** are (*yu*), mayda (*yu*), oxana (*du*).
- tartı** dozalla (*du*); ~sı ne kadar? mel yu cünaŋ yozalla?; ~ ile satılmak uzuş yoxka (*mas.bezana terzan thex uzuş yoxka*).
- tartışma** diycare dar, diycar qovsame djadaxar, qıysar (*du*).
- tartmak** niys., thed. oza, djaøza, sħaoza.
- tarz** 1) kep (*yu*), baram (*bu*), amal (*yu*); **bu** ~da cu kepara, iştta; 2) xath (*du*); **gotik** ~ gotikaŋ xath doluş.
- tas** kad (*bu*), cırq (*bu*); **hamam** ~ lüyçus leloş dolu tas (*banex*).
- tasarı** proyekt (*yu*), plan (*yu*).
- tasarruf** ekonomi (*yu*), qoor (*du*), qoam (*bu*); **vakitten** ~ xan yayəaraŋ qoamalla.
- tasavvur** surt hottar, tardalar (*du*), xeqal (*du*), qetam (*bu*); ~ etmek surt hotto, qetamca sħalaca.
- tasdik(kı)** çagħdar (*du*), ratifikasi (*yu*); ~ etmek çagħdaŋ, ratifikasi yaŋ.
- tasfiyehane** neft čandaraŋ zavod.
- tasnif** djasadeqar (*du*), mettiqaş bilgalyar, klassifikasi yar, djanisdar (*du*); **takım** ~i sport. komandaş djanisyar.

- tasvip(bi)** magor (*du*), qobaldar (*du*); ~ etmek mago, qobaldan.
- tasvir** surt hottor, gaytar (*du, yazdeŋ, bertaŋ*); ~ etmek surt hotto, gayta.
- taş** 1. 1) *tayp.t.m. thulg (bu)*; **kaldırımin ~ları** uramneqan thulgaş; **böbrek ~ları** zannaşkaħ thulgaş; 2) şaska (*yu*), zjakk (*yu, zjakkex lovza*); 2. thulgañ; ~ çatłasa thulg xilla eqqax ɔ; ~ ~ üstünde kalmasın *kic. tnulga the billa thulg a bocuş döxna djadälla*.
- taşımak** *tayp.t.m. lelo*.
- taşınmak** qelxina daxa, djadaxa.
- tat(dı)** çam (*bu*); ~ına bakmak çambaqqqa, çome xaza.
- Tatar** ġezalo (*vu,yu*).
- tatil** kanikulaş (*yu*), sadoju xan; ~ günü muqa de.
- tatlı** 1. 1) merza; çam bolu; 2) tameħxa, kheda (*mas.az*); 2. merzanig (*du*), marzallaş (*yu*); ~ su teza xi; ~ dil yılani deliğinden çıkarır *kic. xazaču dašo jürgara läxa bæqqina*.
- tatmak** xaza, çambaqqqa; **dondurmadan** ~ morozeni muxa yu xaza, çambaqqqa.
- tatmin** lattor (*du*), qaçoyer (*du*); ~ etmek latto, qaçoyer.
- tatsız** 1) çam bocuş (*qaçanax läcna*); çam bocu, voň (*stegaj qamelax läcna*).
- tava** eqa (*yu*), zayla (*yu*); **balık ~sı** qerzina čara.
- tavan** čura txov.
- tavır(vrı)** vast (*du*), surt (*du, adamaŋ*); amal (*yu*), kepaş (*yu*); **mağrur bir ~la** ca veşaş, deza dettaş.
- tavla** triktrak (*yu*), nardaş (*yu, lovzar*).
- tavsiye** xexam (*bu*), magor (*du*), rekomendaci (*yu*); ~ etmek xexam baň, mago, rekomendaci yaŋ.
- tavşan** pħagal (*yu*); **ada ~ı** ċax qobu pħagal.

tavuk(ğı) kotam (*yu*); yaban ~u aqa kotam; ~ gelen yerden yumurta esirgenmez *kic.* ḫayna kotam yezax, hoa ma qoade=bexvelça čanvala xi ma qoade (*khezzig derg qoaday, doqqanig khel ma dita boxuçu mäjneñ*).

tavus thaus (*yu*).

tayin 1) bilgaldar (*du*), qastor (*du*); 2) hottor (*du*), djahottor (*du, mas. balxa*); ~ etmek a) balxa ḫazo; b) balxa djahotto.

tayyare havaaň kema.

tayyor kostüm (*yu, zudariyŋ*).

taze *tayp.t.m.* kerla; ~ balık kerla çara; ~ ekmek kerla bepig, qallar (*du*); ~ kuvvetler kerla ničqaş.

tazyik(kı) *tayp.t.m.* tajam (*bu*), jathqam (*bu*), thedozor (*du*); ~ etmek oxača, jathqam banj.

teati dagadovlar (*du*); **fikir** ~ si vovşex dagadovlar; fikir ~ sinde bulunmak vovşaşna xetarg diycare dar.

tebessüm delaçazar (*du*); ~ etmek delaçeza, sajeraluş dela.

tebeşir mel (*bu*), kir (*bu*).

tebliğ xaam (*bu*); kommünike (*yu*); **resmi** ~ oficialni xaam bar; **müşterek** ~ cħāna keçyina kommünike zorba töxna araxeca.

tebrik deqaldar (*du*); ~ telgrafi deqaldaraň telegramma; ~ etmek deqaldaň; **bayramınızı** ~ ederim deqaldo şu dezçü denca.

tecavüz thamca thelatar, aggressi (*yu*).

tecrübe zedellarg (*du*), zer (*du*); ~ etmek zeň, ḫaza.

teçhiz keçam (*bu*), ġirs (*bu*); keçdar (*du*); ~ etmek keçdaň, ġirsaşça keçdina djahotto.

tedavi darbanaş lelor, derzar (*du*), tadalar (*du*); ~ altında bulunmak darbanaş leloş xila; ~ etmek darba lelo.

tedbir ḡullaq (*du*), daň deza ḡullaq; ~ler almak daň öşü ḡullaqaş daň.

teessüf dagaħballam (*bu*), xalaxetar (*du*); ~ etmek dagaħballam xila, xalaxeta.

teferruat ma-darra xilar, xil-xillarg; ~a girmek ma-darra dovza ġerta.

tefrika felyeton (*yu*), diycar (*du*); ~ romanı thäxe ~ yoluş roman.

tefrikacı felyetonxo (*vu*).

tehdit(di) qeror (*du*), qeram (*bu*); ~ etmek qeram tiysa, qero.

tehlike qeram (*bu*).

tehlikeli qerame.

tehlikesiz qeramza, qerame docu.

tek 1. cħaø sha dolu, cħalxa; 2. cħaø, cħanna düħal; ~ başına cħaø sha, şen laame; ~ dikili kaziği yok *kic.* urəatalla ḫoqa ~ bac cūnaq kertax = körtax toxax ḫoqa ~ bac cūnaq kertax.

tekâmül govzalla laqayaqqar; ~ kursları govzalla laqayaqqaraň kursaş.

tekaütlü pensioner (*vu*).

tekel monopolı (*yu*); ~ malları monopolıñ tovaraş; **devlet** ~i paçħalqaň monopolı.

tekerlek(ğı) 1. çequrg (*yu*); 2. gorga.

teklit yuqadalor (*du*); ~ etmek yuqadalo.

teknik(ğı) 1. texnika (*yu*); 2. texničeski.

teknisyen texnik (*vu*).

tekrar 1. yuxaalar (*du*), karladaqqar (*du*); 2. yuxa ~, qinj cqa ~; ~ etmek karladaqqa.

tekrarlamak karladaqqa.

tel I 1. 1) sara (*bu*), tel (*du*); merz (*bu*); 2) tay (*du*), ḫasa (*bu*); 2. seriyə; ~ örgü seriyə düxəlo /kert/. qovlar (*du*).

tel II ḫaz, telgraf.

telaffuz alar (*du*), dar (*du*); ~ etmek ala (*dos*), dañ (*doja*).

telâş sagatdar (*du*), sintem caxilar; ~ etmek sagatdañ, singattame xila, saxiyo.

telefon telefon (*yu*); ~ kulübesi telefonañ butka; ~ kulaklıgi telefonañ trubka; ~u açmak trubka karaeca; ~u kapatmak trubka djaolla; ~la görüşmek telefonexula qamel dañ; ~ etmek telefon toxu; ~unuzu kullanabilir miyim? ḫanq telefonçuxula qamel dañ megar dariy as?

teleskop teleskop (*yu*).

teletayp teletayp (*yu*).

televizyon televideni (*yu*); ~ stüdyosu televideniñ studi; ~ yayınları televidenexula djangaytarş.

telgraf 1) telegramma (*yu*); acele ~ sixa telegramma; ~ çekmek telegramma yaşıya; 2) telegraf (*yu*); ~ makinesi telegrafañ apparat.

telegraphane telegraf (*yu, çö*).

telkin xazdar (*du*), marzdar (*du*), daytar (*du*); ~ etmek marzdañ, xazdañ, dayta.

telsiz radio (*yu*); ~ telgraf radio (*yu*).

temas 1) kontakt (*yu*), zje (*yu*), üyr (*yu*); ~ etmek (ile) üyr xila, vovşaxqetaş xila; 2) thejottadalar (*du*); vovşaxxaqadalar (*du*); ~ etmek ḫaqadala, jottadala.

tembel malonça (*vu*).

tembellilik(ğı) malo (*yu*), malo yar; ~ etmek malo yan, gullaq ca deş jen.

tembih djaxaiytar (*du*), qetor (*du*); dagadaiytar (*du*); ~ etmek djaxaiyta, qeto, dagadaiyta.

temdit(di) daxdar (*du*), xan yaxyar; ~ etmek xan yaxyan, thetoxa; mukaveleyi ~ etmek bart baraq xan yaxyan; maçı ~ etmek sport matç djiangayxarañ xan thetoxa.

temel bux (*bu*), lard (*yux*); ~ini atmak bux billa /botta/.

temenni laam (*bu*), luurg (*du*); ~ etmek laa, luuş xila; muvaffakiyetler ~ ederim lää quam xüliyla.

temin 1) teşor (*du*), çagdar (*du*); 2) qaço (*yu*), qaço yar; ~ etmek a) teşo, teşiyta, çagdañ; b) qaço yan, yuqara xila.

teminat garanti (*yu*), garantes (*yu*); ~ vermek garanti yala.

temiz 1. čena; 2. čena yu.

temizlemek čandañ (*modanax, xottax*).

temmuz iyul (*bu*); ~ ayında iyul battañ.

tempo temp (*yu*); takt (*yu, muzikex*); ~ tutmak a) bolar lardañ; b) qästaş ala.

temsil predstavleni (*yu*), spektakl (*yu*); ~ etmek a) vekalla lelo, vekal xila; b) lovzo, hotto (*mas, spektakl*).

temsilci vekal (*vu*); ~ler meclisi vekaliyŋ medzelis (*palata*).

tencere yay (*bu*).

teneffüs sadajar (*du*), delqhan (*yu*).

teneke 1. 1) eçig (*du*); biton (*yu*); 2. äcka; ~ çöp ~si nexası cu tüysü yäska.

tenha adam docu, şa qästina, xulame; ~ bir yer adam docu mettiq.

tenis tennis (*yu*); masa ~i stölañ tennis; ~ kortu tennisan kort; ~ raketli tennisan raketka; ~ topu tennisan bürka; ~ oynamak tennisax lovza.

tenisçi tennisxo (*va, yu*).

tenkid kritika (*yu*); ~ etmek kritika yan.

tente tent (*yu*), gata (*du*), qollar (*du*).

tentürdiyot yod (*du, daşyna basar kepeñ*).

tepe 1) *gu (bu), barz (bu), şu (bu);* 2) *boğ (bu); korta (bu), khus (bu), thüsk (yu).*

tepki reakci (*yu*), djadarca zop dalar; ~ yaratmak reakci xiliyta.

tepkili reaktivni; ~ uçak reaktivni kema.

tepsi xedar (*du*).

ter xacar (*du*).

terakki progress (*yu*); ~ etmek progress yañ, qıamaş baxa.

terbiye 1) *qior (du);* 2) *karajamor (du);* ~ etmek a) *qio;* b) *karajamo.*

terbiyeli 1) *baqħara, dikallex vüzna;* 2) *çambina (cħxa huma töxna);* ~ çorba çambina çorpa.

terbiyesiz özdingalla yocu, ġillaqe docu; ~ adam özda vocu stag.

tercih baqħaxetar (*du*), ġolixetar (*du*); ~ etmek baqħaxeta, ġolixetaş xila.

tercüman talmaz (*vu*), goçdarxo (*vu, barta*).

tercüme 1. *goçdar (du);* 2. *goçdina;* ~ roman goçyina roman; ~ etmek goçdan.

tereddüüt(dü) oyla kerçar, iyzadalar (*du*); ~ etmek oyla kerçaş xila, iyzavala.

tereyağı(nı) nalxa (*bu*).

terk djadaxar (*du*), djatasar (*du*), ditar (*du*); ~ etmek djadaxa, djatasa, dita.

tekrip(bi) 1) *xim. djahottam (bu), vovşaxər (du);* 2) *sport. djahottam (bu).*

terlemek xacar diyla.

terlik(ğı) çox lelayen tufləş.

termometre termometr (*yu*).

termonükleer termoyaderni; ~ silah termoyaderni gerz.

termos termos (*yu*).

ters 1. şolgā ago, xarce (*yu*); 2. düxaldoğu, yuxaneħara; ~ ine bjostanexha.

tertip(bi) djahottor (*du*), vovşaxtoxar (*du*); ~ etmek djahotto, vovşaxtoxa.

tertiplmek djahotto, djadaħxa, vovşaxtoxa; basın toplantısı ~ press-konferenci vovşaxtoxa.

terzi tegarxo (*vu,yu*); ~ dükkanı atelye (*yu*); ~ kendi söküğünü dikmez *kic.* şenj yättha bedar dja ca tegalo tegarxoçunga.

tesadüf laramaza xilla cħänaqetar; ~ etmek laramaza cħänaqeta.

tesanüt(dü) doglazar (*du*), daqaqaçar (*du*).

tesbit qastor (*du*), bilgaldar (*du*); ~ etmek qasto, bilgaldan.

teselli dog-ecar (*du*); ~ etmek sintem bañ, dog-eca.

tesir ġullaq (*du*), jathqam (*bu*), jathqar (*du*); payda (*bu*); kötü ~ von jathqam; ~ etmek ġullaq deş xila, jathqam bañ.

tesirli ġullaqe, payde dolu; ~ tedbirler ġullaqe, payde deş derş.

tesis 1) *gişlo (yu), djahottor (du); sulama -leri xidillarañ djahittoraş;* 2) *dillar (du), dar (du);* ~ etmek a) *dañ, doğa, djahotto;* b) *qolla, dilla.*

teslim djadalar (*du*), karadaxar (*du*); ~ etmek djadala, dita / mostaqunna /; ~ olmak karadaxa.

tespih sülħanaş (*du*); ~ çekmek sülħanaş xovzo.

testere xerx (*bu*).

testi qaba (*yu, qiyra*); ~ den boşanırcasına yağmur yağıyordu qabi çüra sanna doğuş dàra doğa; ~ su yolunda kırılır *kic.* qaba xi daħaş yuxu.

teşebbüs 1) xazar (*du, gullaq dañ xazar*); ~ etmek xaza, gerta; 2) djadolor (*du*).

teşekkül 1) vovşaxtoxaralla (*yu*); xilar (*du*), qolladalar (*du*).

teşekkür barkalla (*du*); ~ etmek barkalla ala; çok ~ ederim doqqa barkalla du, çoga reza vu.

teşhir gayta djahottor; ~ etmek gayta djahotto, gayta yala.

teşhis med. diagnoz (*yu*), ~ koymak diagnoz hotto.

teşkil xilar (*du*), qolladalar (*du*); ~ etmek xiladala, qolladala, xiliyta.

teşkilat vovşaxqetaralla (*yu*); gençlik ~i kegiyrxoyn vovşaxqetaralla.

teşrif siy dar; şöyle ~ buyrun! hoqu mette şxavolaşa! (*theveənaçun tergo yar, cunna oħaxaa mettig gaytar*).

teşvik(ki) 1) dog ayaar; 2) thexexkar, koça tiysar; ~ etmek a) irakarahotto; b) koça tiysa.

tetkik tallar (*du*), jamor (*du*); ~ etmek talla, jamo.

tevfik çuvollar (*du*), sacor (*du*); ~ etmek çuvolla, saco.

tevit(di) baqdar (*du*), çağdar (*du*); ~ etmek baqdañ, çağdañ.

teyp(bi): manyetik ~ magnitofon (*yu*); ~e almak plönki the yaqqa.

teyze nenañ yişa; ~ kızı şica (*yu, nenañ yişin yoj*); ~ oğlu şica (*vu, nenañ yişin khant*).

tez 1. sixa, çexka; 2. sixallica, çexkallica.

tezgâh 1) ġopasta (*yu*); 2) stanok (*yu*), çarx (*yu*).

tezkere teşalla (*du*), yozanañ baqo; ikamet ~si vaxxa xanna luş yolu baqo /qeçu maxkara băx kinçama/.

tibbi mediciniñ; ~ yardım mediciniñ gó.

tıp(bbi) medicina (*yu*); ~ fakültesi mediciniñ fakultet.

tipki cħabossa, cħaterra; ~ ~sına şa ma-darra, xinañ şi thadam sanna cħaterra.

tiraş maz yaşar; ~ sırfası maz yaşarañ kistočka, şotka (*yu*); elektrik ~ makinası mazyoşu elektrotrs; ~im uzadı sañ maz yaxyella; ~ olmak maz yaşa (*şa-şeq*); ~ etmek maz yaşıyta.

tırnak(ğı) mjara (*yu*); majara (*bu*).

ticaret maxlelor (*du*); dış ~ araħara maxlelor, iç ~ çoxara maxlelor.

ticari maxleloran.

tifo çönañ un.

tilki cħogal (*du*).

timsah sārmik (*bu*).

tipi jānañ şıyla dare.

tiraj tiraz (*yu, mas, gazetañ tiraz*).

tirbuşon thassasdarko (*vu*), buru (*du*).

titrek degoş dolu; ~ ses degoş dolu az.

titremek dega.

tiyatro teatr (*yu*); dram ~su dramatičeski teatr; opera ~su operan teatr; açık hava ~su äxkenañ teatr.

tok düzna; karnım ~tur so yüzna vu; ~ açın halinden anlamaz, ~ açın halinden ne bilir *kic*. vüznarg mecaço boxuçux ca qeta.

toka mjar (*bu, dökkaranj*).

tokat thara (*du*); ~ atmak thara toxu; ~ yemek thara qeta.

tokuşturmak kad betta; kadehlerini tokusturdular kad kedax tüyxira cărimma.

ton I tonna (*yu*).

ton II muz. az (*du*).

tondura tundra (*yu*).

top I yoqqa top.

top II 1. şar (*yu*); bürka (*yu*); şayba (*yu, xokeyx lovzuş leloş yerg*); el ~u küygiyň bürka, gandbol (*yu*); su ~u xi thex polo;

tüy bağlanmış ~ volan (*yu, badmintonax lovzuş leloş yolu*); 2.gorga, gorgalix tera.

topal 1) astaşa; 2) ağordällä, lestaş dolu; ~ masa ağoryällä stol; ~ eşekle kervana katılmak *kic. astağcu vir thex kovranax djaqeta* (*şenj yocu taro ə ca xuuş, doqqaçu ǵullaqna yuqagertar*).

topaz topaz (*yu, mineral*).

topçu artilleri (*yu*); artillerist (*vu*).

toplasmak djanisdañ, djadaqqa, çandañ (*mott, stol, çö*).

toplantı 1) keçdala; 2) keçdella xila.

toplantı qetaşo (*yu*), gulam (*bu*).

topluluk(ğı) 1) kollektiv (*yu*); ansambl (*yu*); artist ~u truppa (*yu*); spor ~u sportañ kollektiv, sportañ yuqaralla; **dans ve şarkı** ~u eşariyŋ ə, xelxariyŋ ə ansambl; 2) dottağallıñ cħänaqetar; **sosyalist memleketler** ~u socialistiçeski paçħalqiñ dottağallıñ cħänaqetar.

toprak(ğı) 1. 1) latta (*du*); 2) moxk (*bu*); ~ bütünlüğü mexkañ diynna xilar; 2. lättan, thulg billaza.

toptan tüpañ, thekhel.

topuk(ğı) khaza (*bu*); maçinj khaza.

torba gali (*du*).

torna čoxar (*yu*), tokarni stanok (*yu*).

tornacı čoxarxo (*vu*), tokar (*vu*).

torun berañ ber; khentanj khant, khentanj yoj, yöjañ khant, yöjañ yoj.

toy zedellarg docu, daxar dovzaza.

toz 1. 1) çan (*yu*); 2) hur (*bu*); **diş** ~u cergiñj hur; süt ~u yağıyna şura.

tören jedal (*du*), ceremoni (*yu*), dazdar (*du*).

törenli deza; ~ **toplantı** dazdarañ gulam.

trafik(ğı) / neqan / lelar; ~ kazası neqan xovzam, boxam (*bu*), ~ **memuru** neqan lelar nisdarxo.

trahom traxoma (*yu*).

traktör traktor (*yu*); ~ fabrikası traktorş yes yolu zavod.

trampen sport, tramplin (*yu*); ~ atlama tramplin theraduqissadalar; **kaynak** ~i liziyen tramplin.

tramvay tramvay (*yu*); ~ **durağı** tramvaylı sociyla.

transatlantik(ğı) hordañ layner.

transistor tranzistor (*yu*).

transistorlu tranzistoran; ~ **radyo** tranzistoran radiopriyomnik.

transit tranzit (*yu*); ~ **yolcuları** tranzitaj neqaxoy.

tren cerpoş (*yu*); banliyö ~i gañış yistexara cerpoş.

trençkot plaş (*yu*).

tribün tribuna (*yu*).

trikotaj trikotaz (*yu*).

troleybüs trolleybus (*yu*).

tropikal tropikera; ~ kuşak tropikañ asa, tropikaş (*yu*).

tuğla kibarçık (*yu*); ~ fabrikası kibarçığıñ zavod.

tuhaf 1. tamaş; 2. tamaş xila, çoğa, jalamat.

tuhafiye galantereyñ tovaraş, galanterey (*yu*).

tulum 1) kombinezon (*yu, belxan kostüm*); 2) tübik (*yu, basar, kley çox doluş*).

tunç(cu) 1. borza (*du*); 2. borzananj.

tur 1) tur (*yu*), go (*bu*); 2) gobaqqat (*du, mas, kosmiçeski kemano*).

turist turist (*yu, yu*).

turizm turizm (*yu*).

turna ġargülü (*yu*); ~ balığı ġazkiyñ čara.

turne turne (*yu*), gastrole baxar; Avrupa ~sine çıkmak Yevropexula turne (*gastroliyñ lelare*) baxar.

turnuva sport. turnir (*yu*).

turşu marinad (*yu*); huyar ~su beramala yöökina närsas.

turta tort (*yu*); çikolota ~sı şokoladañ tort; elma ~sı jeziyñ tort.

turunçiller citrusiynaş (*yu*).

tuş 1) pillig (*du*); 2) sport. pxanarş the villar (*oħatoxarx latarex*), şına ə pxanar the oħavillarca tolam baqqar.

tutar doluş derg (*mas. axça*).

tutmak 1) eca (*mas. kara*); 2) seco, saco, laca, saciyna latto; **tutun!** sħalacea! sacave iza, ma vaxiyta! balık ~ čeriy leca; 3) saco, djalaca, ġo laca, yuxaoza; 4) laca; **ev** ~ cenoş laca (*çoħ jaġ mexax*); 5) xila, dañ, lañ; **bu ilaç onu tutmaz** oeu molxano cunna ġoli ca yo; **onu deniz tutar** cunna xikema xäxna, iza hordaq camgar yoluş *vu*; **onu şarap tutmaz** iza çägaro ca vaxavo; 6) xila, daxdala; **bu iş kaç saat tutar?** masa soħteħ baxlur bu i bolx?; **sözünü ~ şenj deşaň** da xila; **aklinda ~ dagħax latto**, die ca dañ.

tutuk iyzaluş xila; ~ oyun sport. lacadella / xecna pargat docuš / dolu lovzar.

tutulma lacar (*du*); güneş ~sı malx lacar.

tutulmak 1) läcna xila; **yağmura ~ doğanna khel nisvala**; gripe ~ gripp qeta; 2) laca; **affedersiniz, bu yer tutulmuş mu?** bexk ma billalaħ, hara mettig djaliċena-m yac?

tutum lelarañ neq, xetarg (*du*).

tuvalet 1) tayp.t.m. tualet (*yu*); 2) zudariyñ süyranna yuxu koç.

tuz tüxa (*du*); İngiliz ~u qäxa tüxa.

tuzlamak tüxa tasası.

tuzlu tüxa tesna, düra.

tuzluk tüxaduxkyrg (*yu*).

tuzsuz tüxa tasaza, teza.

tüberkülöz tuberkulöz (*yu*).

tücear maxlelorxo (*vu*), sovdegar (*vu*).

tüsek(ğı) top (*yu*); ~ ateşi top yettar, qissar; ~ atmak top qossa; ~in boşundan yüz kişi korkar dolusundan bir kişi kic. yulaza yolcu töpax bje stag qöru, yüylinçux cħaø qöru.

tükenmek çeqdala, qaço.

tüketim ek. dayəar (*du*), xäste xazor.

tüketmek sħaċċa, dayea, xarz yan.

tükürmek tuynas / şetaş / qıysa; ~ hokkası tuytosurg (*yu*).

tünel 1) tunnel (*yu*); 2) funikulör (*yu, İstanbulex*).

Türk turko (*vu*), turko (*yu*), turkoy (*bu*); ~ dili turkoyn mott.

Türkçe 1. turkoyn mott; 2. turkoyn; ~ bir söz turkoyn doş, turkoyn qamel; ~ sözlük turkoyn doşam; 3. turkoşxa; ~ konuşmak turkoyn mott biyea, turkoşxa diyca; ~si madarra diyciça, oeu gullaqca xo ca larivna; ~yi kaybetmek ala doş docuš visa.

Türkmen turkmen (*vu, yu*).

türkü illi (*yu, xalqañ*).

türlü 1. tayp-taypana, bes-besara; ~ masso ə taypanara; bir ~ huəa ə diča ə; bir ~ gidemiyor huəa ə diča ə dja ca vaxalo iza.

tütün tonka (*du*); ~ içmek tonka oza; ~ içilecek mahal cigärka uzu mettig.

tütüncülük(ğı) tonkalelor (*du*).

tüy mesaş (*yu*), pħarċo (*bu, mas.besneş thera pħarċo*); mas (*vu*), tharġa (*bu*); ~ atmak tila (*diynatex läcna*).

tüzük(ğı) ustav (*yu*).

- ubeyd(di)** zima lay (*yalxo vu*).
ucuz 1. 1) doraxa; 2) dayñ (*dozallica leriça*), atta; ~ zafer atta bäqqina tolam; 2. doraxa dolu.
ucuzlamak doraxa xila, daydala.
ucuzlatmak max oħabaqqa, laxbañ.
ucuzluk(ğu) doraxalla (*du*).
uç(ucu) çaqqe (*yu*), yüxig (*yu*), yist(*yu*).
uçak(ğı) havaan kema; ~ alanı aerodrom (*yu*); yolcu ~ passaziriñ havaan kema; ~ seferleri havaan kemaniñ reysaş.
uçmak lela, exa (*havaan keman thex*).
uçra yüstaxa, yüstaxa mettig.
uçurmak: havaya ~eqqiyya.
uçurum tayp.t.m. axk (*du*), jin (*du*).
uçuş havaan kemanca daxar; feza ~ları kosmosexula letar.

- ufak** kegiy, daqqiyra docu; ~ para kegiyra axça, şaynaş (*yu*).
ufalamak zimdala, xaba, thexaba.
ufki gorizontalni.
ufuk(fku) niys., thed. gorizont (*yu*).
uğramak 1) çuvaxa, çuheza; 2) dañ, xila.
uğraşmak (ile) gullaq dañ, bolx bañ.
uğur I ırs (*du*); ırs doluş xilar; ~ ola!, ~lar olsun! neq dikə xülda xanñ!; ~ getirmek ırs xila.
uğur(ğru) II düxa, dexxa, thexa; vatan ~unda daymexkañ düxa.
uğurlamak novqavaqqa, novqabaxa.
uğurlayıçı novqaboxuş verg; ~ kitlesi novqaboxuçerañ toba.
uğurlu ırs doluş; irse xir doluş.
Ukraynalı ukrainxo (*vu,yu*).
ulaşım 1) xaam (*bu*), zje (*yu*); ~ yolları xaamiyñ neqas; 2) üyrt (*yu*).
ulaşmak qaça, daqqa, djaqaça, sħaqaça, oħaqaça, xalaqaça, theqaça; sħadañ; **mektup yerine ulaştı** kexat şa qaça dezaçu mette djaqäçna; 2) theqaça, djaqaça; **bu ip karşı tarafa ulaşmıyor** hara muš deixa ağor dja ca qoçu; 3) qaça, baqqa (*mas.tolam*).
ulaştırma transport (*yu*); djadaħar (*du*), djaqexar (*du*), djaqaçor (*du*).
ulaştırmak 1) djaqaço (*mas. kexat*); theqaço, thedaloo; **bu onları zafere ulaştırdı** i dara üş tolame qaçiyarnarg.
ulus Ɂam (*du*), xalq (*du*).
ulusal qomañ, xalqañ.
uluslararası xalqaşna yuqqera, dünenayuqara; ~ konferans dünenayuqara konferenci.

ummak bjobola, teşa; dagaş xila, dog daxa, satiysa; **bunu ummazdık** txuna iza dagaş ə dacara; **ummadığın taş yarar baş** kic. dagaş docçara qettacu thulgo korta boxabo.

umumi yuqara, masserən ə yuqara; ~ **harp** dünənənən thom.

umumiyet: ~le muxxa ə, derrig çuläcça ə; daim. guttar ə; viştə ilçə.

umut(du) dogdoxiyla (*yu*), satüysiyla (*yu*); ~ **beslemek** satiysa; ~ **fakirin ekmeğidir** kic. satiysam qeçu stegən qaca bu.

umutlandırmak dog teşo, dogdoxiyla xiliyta.

un dama (*du*).

unsur element (*yu*)/daqalg (*yu*).

unutkan hot. siyna bjärg (*zezag*).

unutmak diedənən, dicluş xila.

unvan titul (*yu*), siylax ce; **dünya şampiyonu** ~i dünənənən çempionan siylax ce.

usanmak khordo, khordadayta.

uslu esala, laduğu.

usta 1. p̄xar (*vu*), şenj gullaq dika xuurg, xuuş verg; govzança (*vu*); 2. xuuş dolu, govza, kade, thax-älla.

ustahk(ğı) govzalla (*yu*), isbäxalla (*yu*), xuuş xilar; ~la govza, xaza, xaarcə.

ustura maz yoşu urs.

usul(lü) metod (*yu*), neq (*bu*), kep (*yu*), baram (*bu*).

usulca, usulcacık mellaşa, larlus, ca guş, ca xaaluş.

uşak(ğı) yalxo (*vu*).

utanç(e) eñ (*du*); ~ **duydu** cunna eñ xiytira.

utandırmak eñ xetiyya, bexk baqqə.

utangaç, utangan eñe, eñ xetaş.

utanma eñ du; sende ~ yok mu? eñ ca xeta xuna?, eñ dac iza?

utanmak eñ xeta; para istemeye utanıyor cunna eñ xeta axça dexa; **dostunun sözlerinden utanrı** şen dottağçun deşnex eñ xiytira cunna.

utanmaz eñ docu.

uvertür uvertüra (*yu*).

uyandırmak niys., thed. samadaqqa, samadala, dendala.

uyenik sema, sema dolu.

uyenmak niys., thed. samadala, dendala.

uyenlik(ğı) samo (*yu*), semaxilar (*du*).

uydu astr. sputnik (*yu*); vassal (*vu,yu*, *vozuş volu stag*, *yozuş yolu paçxalq*).

uydurma şeggara qöllina, xarc dolu.

uydurmak şeggara qolla, docurg diyca; thenisdanj, şen metta çunisdanj.

uygar civilizaci yolu, kulturni, özda.

uygarlık(ğı) civilizaci (*yu*), kultura (*yu*).

uygun megaş dolu, ätto bolu, doğu, megar dolu; ~ **olmak** maga, dañ doğuş xila.

ugunsuz tam boci, tovş docu, gillaqe docu.

Uygar uygur (*vu,yu*).

uyku nab (*yu*); ~m geliyor / var / suna nab yogu; **gözüne ~ girmiyor** suna nab ca qeta; ~su kaçmak niys., thed. nab yan-

uykusuzluk(ğu) nab yar, nab yayna xilar.

uymak 1) doğuş xila, maga, dañ; 2) sanna xila, theteja, theğerta; **kanuna** ~ zakono boxurg dañ, zakono boxuçunna theğerta.

uyruk(ğu) paçxalqalla doluş.

uyruklu(ğu) paçxalqalla doluş xilar.

uyumak djaviza, nab qeta.

uyuşturucu: ~ maddeler narkotiqeski molxanaş.

uyutmak *niys., thed.* nab qetiyya.

uzak(ğı) 1. genara, gena; **Uzak Doğu** Gena-Malxbale (*yu*);
2. gena, genaş; **ne kadar ~ ?** mel genaş du?; ~ta gennaş; ~tan gennara.

uzaklaşmak genadala.

uzamak daxdala, daxdaliyta, xedaliyta, xeluş xila, xedala.

uzanmak 1) daxdala, djadiza; 2) djataja / *theñ humnaş ñ yoluñ*; 3) baxbala / *mas. neq*.

uzatmak 1) djaqiydo, şxaiyo; **dostluk elini ~** dottaqallıñ küğ djaqovdo; 2) yaxyañ, djaxeca / *mas. zudariyñ koç*; 3) daxdañ, daxdina diyca; **uzatma!** dax ma de!, sovnaxa derg ma diyca!, docca ala!

uzay kosmos (*yu*). ~ adamı kosmonavt (*vu*); ~ gemisi kosmosaq kema.

uzgörür xinderg xuu, xinderg guñ.

uzlaşmak bart bañ, bart xila.

uzman govzança (*vu*).

uzun dexa, dexa du, dexxa; ~ boylu leqa, leqaçu değaç / *stagax läcna*.

uzunluk(ğı) yoxalla (*yu*), yaxyella xilar.

uzuv(zvu) anat, mezc (*yu*), zlen (*yu*).

ücret alapa (*du*), max (*bu*); **bagajınız ~e tabidir** xan bagaz thera max djabala bezaş *yu*.

ücretli mexax, yolax, max luñ, axça luñ; ~ **ordu** yolax läcna eskarş.

üç qoñ (*du*); **üçümüz** txox qoñ, qaamma; **üç buçuk** qoñ ax;

üç nalla bir ata kalmak kic, govr eciale, gómat ecar= xer ñ yillale, kharkhar yillina.

üçgen qosaberg (*yu*).

üçlü 1. qolxa; ~ **görüşmeler** qaa paçxalqañ dagadovlarş; *keçat*, qo bjärg.

üçüncü qoalga.

üçüncülük(ğı) qoalga mettiq; ~ü **elde etmek** qoalga mettiq yaqqa.

ülke moxk (*bu*).

ülser med. daj (*du*).

ültimatom ultimatum (*yu*).

ümit(di) dogdxiyla (*yu*), satüysiyla (*yu*); ~ beslemek satiysa; ~ etmek dogdaxa; ~ini kesmek dogdilla; **ondan** ~ini kestim as cunax dogdillina; ~le geçenen açılıkla ölü *ya* ~le kanaat eden açıktan ölü *kic.* satiysamaşa vəxaş verg macalla vella.

ümitsiz teşam bocuş, teşam bocu.

ümitsizlik(gi) teşam bocuş xilar, teşamazalla (*yu*); bjarzdalar (*du*).

ümmet(ti) bus, dinañ yuqaralla, cħana dineñ bolu nax; ~i Isa kerstanaş (*bu*); ~i Muhammet, Muhammet ~ler/i busalbanaş (*bu*).

ün siy (*du*), ġaradalar (*du*); **ün salmak** siy doluş xila, ġaradälla xila; **ün lazım değil un lazım** *kic.* ċe yaqqiytar dac öşurg, öşurg bepig du.

üniversite universitet (*yu*); **gece ~si** süyrenañ universitet.

ünlü ġaradälla, ċe yaxxana.

uniforma uniforma (*yu*).

üretim dar (*du*), araxecar (*du*), daqqar (*du*); **çelik ~i** bolatdaqqar (*du*).

ürkek qoruş dolu, qäxkaş dolu, steşxa.

ürkmek qera, qaxka, steşxa xila.

ürün produksi (*yu*), sursat (*du*), yaltaş (*du*).

üs(ssü) baza (*yu*); **füze üsleri** raketiyyət baza; **déneme üssü** zerañ poligon.

üslenmek bazi thex xila.

üst 1.) thexule (*yu*), thex derg; **masanın ~ü** stölañ thexule; 2.) yuxadögür (*du*); ~ü kalsın yuxadögür dala ca öşü; 2. laqara, uggar laqara; ~ kat laqara etaz; 3.: ~üne laqa the (*mas. vala*); **damin ~üne** ixov the; **bunun ~üne yok** cul dika dac, cul dika ca xülü; ~ünde thex, thexula; **aşk ~üne** bezamax läcna yiş.

üstat(dh) xexarxo (*vu*); professor (*vju*); maestro (*vu*).

üstün alsamallica tölüş dolu, thexdälla dolu, thexdika dolu; ~ kabiliyetli talant yolu, pohme; **sayica ~ kuvvetler** duqallica sov bolu ničqaş; ~ olmak alsamallica tölüş xila, laqax fittaş xila.

üstünlük(gü) alsam xilar, tölüş xilar, ġole xilar.

üşümek şeldala, şelluş xila, şa banj, ġoro, daño; **çoş** ışşuyorum so ċoġa şello.

ütü itu (*yu*).

ütülemedik itu xaqqa.

ütülli itu xäqna, şaryina.

üvey ca dina, şen docu, şa ca dina; ~ ana deste (*yu*); ~ baba nenañ mayra; ~ kardes nanas vına (*ya dena vina*) vaşa.

üye deqaşxo (*vu*); vekal (*vu*); parlamento ~si parlamentaj vekal.

üzer 1. thexule (*yu*), laqe (*yu*); 2. ~imde söca, suna thex; ~imde para yok sögax axça dac; ~ime suna the; ~imden suna thera, sögara; **onun daveti ~ine** co xoşalga qayqarea; bunun ~ine bir şey demedi cunax läcna co humma ɔ ca elira; 3. sunna thäxxe, cul thäxa, the, thexula; **bu müddetin dolması ~ine** i xan çeqyallaçul thäxa.

üzere 1.: =mak ~ cümcə, bilgalza kep; masdar + = xama; mağazaya gitmek ~ kalktı iza xalagáltıra tükana vaxarxama; 2.: =diği ~ ma-darra ... yukarıda yazılıdı ~ laqax yazdırma ma-darra; 3.: =mak ~ hinc-hincə; o gitmek ~dir iza hinc-hincə dğagur voluş vu.

üzeri xaz üzər

üzmek valaxetivit, catam baqqa

üzre xaz üzər

üzülmek valaxeta, dog etha, xolcu hotta.

üzüm kemsəş (*yu*); **kuru** ~ kişmiş (*yu*); ~ çubuğu kemsiyən tällang; ~ **salkımı** kemsiyən kan, xorxa (*yu*); ~ **zamanı köpek olmez** kic. kemsəş səhayaxa yoliynač xenač zjäleš ca le (*stömaş xila bolabelça, macallin qeram djabolu boxuçu mäjneč*).

üzüntü xalaxetar (*du*), catam (*bu*), ġayğane xilar, giyla xilar, bala xegar; ~ **vermek** bala xegiyta.

üzüntülü 1) xalaxetta, catam bälla, ġayğane, giyla, dogdöxna; 2) xalaxötüytü, catame.

vaat(di) daň thelacar, diyr du alar, diyr du älla doş dalar; ~ i yerine getirmek diyr du ällarg daň,

vade xan (*yu*); yillina xan; ne ~ ile? mülxaču xanna?

vadi toğى (*yu*); böra (*bu*).

vagon vagon (*yu*); **birinci** ~ xalkara vagon; **yataklı** ~ vüzü vagon; **lokantali** ~ restoran-vagon (*yu*).

vah vay!, oh!

vahşi aqa.

vaka xillarg (*du*), nisdellarg (*du*), xilam (*bu*).

vakit(kti) 1. xan (*yu*), zama (*yu*); ~inde şen xennax; ~yle cħana xenaħ; **her** ~ masso xenaħ ə; **hiç bir** ~ cħaq ə; ~im yok sañ yiş yac (*xan yac*); ~ ~ xan xene yalarca, xan xene mel yeli, naggħax; ~ini geçirmek xan yaqqa; 2.: =diġi ~ maca...; **geldiği** ~ söylerim iza ca veaçħana düyeur du as; ~ini bilmek isteyen **bir saat taşır kic.** mel xan yälla xaa luuço şeca saxt lelado.

vakitsiz 1. şen xennax docu, şen xennara docu; 2. şen xenna docu, xan yocçu xenaħ; ~ öten horozun başını keserler *kic.* şen xennax ca qoyquçu njaniż korta boqqu.

vali gubernator (*vu*); **genel** ~ general – gubernator (*vu*).

valiz thörmig (*bu*), başxa yoqqa yocu çamda.

vallahi Delaň düxħa!, Delaça čaġo yo as!

vals vals (*yu, xelxar*).

vantilātōr ventilātor (*yu*).

vapur cerkema (*du*), buram (*du*); **yolcu** ~u neqaxoyn cerkema.

var 1) du, doluş du; **onun biletı** ~ m? cüngax bilet duy te?; 2) xal (*du*), riċq (*du*), baxam (*bu*); **bütün** ~ini harcadı karax dolçux xarzyina välla iza; **ne ~ ne yok?** kerla huma-m dac?, kerla humma ə duy?

vardiya 1) vaxta (*yu*), ġażanċalla (*yu*); 2) smena (*yu*), xiycadalar (*du*); **gece** ~si büysanaj smena; üç ~ halinde çalışmak qaa smenex bolx banj.

vâris veras (*vu*).

varlık(ġi) 1) xilam (*bu*); huma (*yu*); **canlı ~lar** sadolu humnaħ; 3) berkat (*du*), toqo (*yu*); xal (*du*); ~ içinde yaşamak toqo yoluş daxa.

varmak 1) sħaqaça, djaqaça; 2) oħxaqaça, xalaqaça.

varoş ġaliñ yist, yist (*yu*).

varyete varyete (*yu*).

vasif(sfı) dikalla (*yu*), başxalla (*yu*), bilgalo (*yu*).

vasifländirmak başxallonaş bilgalyaxa, kvalifikaci hotto, lara.

vasita 1) tayp.t.m. kep (*yu*), kuc (*du*), ġirs (*bu*), darba (*du*), molxa (*du*); 2) yuqaralla (*du*); ~siyla yuqarallica.

vasistas fortocka (*yu*).

vasiyet veset (*du*); ~ etmek veset dan.

vašak(ġi) coq (*du*), aqa cicig.

vatan daymoxk (*bu*), vina mettig.

vatandaş grazdanin (*vu*), qonaxa (*vu*), maxkaxo (*vu*).

vatandaşlık(ġi) grazdanalla (*yu*).

vatani daymexkañ; patriotallij; ~ borç patriotallij deqar.

vatanperver, vatansever patriot (*vu*).

vatman vagonlelorxo (*vu, yu*).

vay vay!, oh!

vazgeçmek düxal xila, ca tiga ca dan, the ca eca; oyla xiycada.

vazife 1) deqar (*du*), ḥaq (*du*); **şerifli** ~ siylax deqar; 2) thedillar (*du*).

vaziyet 1) mettig (*yu*), kep (*yu*), xal (*du*), de (*du*), baxam (*bu*), xetarg (*du*, cħana ġuillaqax, xilamax läcna); ~ almak xetarg gayta, ḥaq dolu mettig djalaca.

vazo vaza (*yu*), qaba (*yu*).

ve ə, =y; **ben ve sen** so ə, xo ə; soy, xo; **defter ve kalem** tetrad ə, ručka ə; tetraddiy, ručkiy.

veba med. järza un.

vecibe thelacam (*bu*), čaġo (*yu*); **antlaşma** ~leri bart barca čağbina thelacamaş, bartbarañ čağam.

vedalaşmak jodika yaŋ, jodikayyla ala, marşa joyla ala, djasaqasta.

vekâlet ministerstvo (*yu*).

vekil 1) ministr (*vu*); **Vekiller Heyeti** Ministriyŋ Sovet; 2) mettanig (*vu, zamestitel*).

velhasıl cəxana daşca älça.

verem tuberkulöz (*yu*), yovxariyŋ çamgar; ~ olmak, ~e tutulmak yovxariyŋ çamgar qeta.

veremli yovxariyŋ camgar yerg.

vergi nalog (*yu*); **araçlı** ~ laç nalog; **araçsız** ~ düx̥al nalog (*laç yoci*).

veriliş djadalar (*du*), s̥ədalar (*du*); ~ tarihi djadalaran terəx (*mas.axça*).

verim 1) evsaralla (*yu*); 2) yiynarg xeqəş dolu (*mas.latta*); ~ **toprak** yiynarg xeqna qüu latta; 3) berkate; ~ çalışmalar berkate bolx.

vermek dala, djadala; **ad** ~ ēe tilla; **konser** ~ koncert yala; **ateşe** ~ cerga tasa.

vesayet verasalla (*du*), teşalla (*du*).

vesile 1) bañana (*du*); 2) begiyla nisdellarg; **bu ~den faydalananmak** cu begiyla nisdellaçux payda ə öcuş...; 3) bañana dalor, bañana-bexkazlo (*yu*).

vestiyer garderob (*yu*); bedarş (*yu*), humanaş djayoxıyla (*uçrezdeneşkač*).

veteriner veterinar (*vu*).

veto veto (*yu*), bexkam (*bu*); ~ **hakkı** vetoň baqo; ~ etmek veto hotto.

veya, veyahut ya (*qastoranj xutturg, mas. iza*) ya vaza, qana ya *Jama*.

vezir şaxm. ferz (*yu*).

vezne kassa (*yu*).

vicdan eጀ (du).

vicdanlı eጀ dolu.

vicdansız eጀ docu.

Viyetnamlı vyetnamxo (*vu,yu*).

vilayet vilayyet (*yu*).

villa villa (*yu*).

vinç(cı) xalaoyəu kran; **yüzer ~xi thex** lela kran.

viraj viraz (*yu*), gola toxar; **tehlikeli ~qerame** golatoxar.

virtüoz virtuoz (*vu*).

vişne ball (*yu*).

vitamin vitamin (*yu*).

vites avt. çexkalla (*yu*); ~ kutusu çexkalla xiycaraq ꝑutaq;

~ kolu çexkalla xiycaraq tham; ~i birlemek xalxarçu çexkalli the yaqqa; ~i dörtlemek yöalǵaǵu çexkalli the yaqqa.

vitrin vitrina (*yu*).

viyolon çondarg (*yu, skripka*).

viyolonist çondargxo (*vu, skripaç*).

viyolonsel violonçel (*yu*).

vize 1) viza (*yu*); çıkış ~si aravolu viza; **giriş ~si** çuvöodu viza; **transit** (geçiş) ~si tranzitən viza; ~ istemek viza yexa; ~ almak viza xila; ~ uzatmak viza yaxyaŋ; 2) viza hottor; ~ etmek viza hotto.

voleybol voleybol (*vu*).

votka qärqa (*du*).

vuku: ~unda xilač...; harp ~unda thom xilač; ~ bulmak xila, xila tarlo.

vurgu toxar dar.

vurmak yetta, deň; **ayakkabım vuruyor** botinkaşa kogaş qülyu; **vur dedimse öldür demedim** k/c. tox'a älleň ə. ve ma ca alla.

vücut(du) 1) *değ (du); 2) daxar (du), xan taqar; ~a getirmek qolla.*

Y

ya 1) *thqa, amma, delağ ə; heta, thaqqa; iştta; dera; xülda; sen gidiyorsun, ya o? xo-m vödu, thqa iza?; dün uğramıştı ya! thqa iza-m selxana ma vearal!; ya, demek kahyorsun? thqa xo, sxagarex, vüsuş vu-qat?; 2) *ya... ya ya... ya; ya sen, ya o ya xo, ya iza.**

yaban 1) *aqa; ~kedisı aqa cicig; 2) xiyrə.*

yabancı 1. *nexanı, xiyrə; 2. qeçü mexkanı, qeçü paçħalqera; iraħarnig (vu), mexkavocurg (vu).*

yadigar *suvenir (yu), sovgat (du).*

yağ dätta (*du*), mox (*yu*), numa (*bu*); nebatı ~ oramatiyŋ dätta; erimiş sade ~, sade ~ góriyna dätta, xeliyŋ dätta; zeytin ~ı zeytdätta; gül ~ı roziŋ dätta; balık ~ı çeraŋ dätta; ~dan kıl çeker gibi bu işten çıktı kic. xi çüra vaşa ə ca veş xalavalar / mad. dätti yuqara ço sanna xalavalalar.

yağlı 1) derstina (*mas. zizig*); 2) dätti thex, dättanca, dätti çox. (*qaçanax läcna*).

yağmak daŋ, doğuş xila (*doğa, lo*); kar yağıyor lo doğu.

yağmur doğa (*du*); ~ durdu mu? doğa secniy?

yağmurlu doğane; ~ hava doğane xenaŋ hottam.

yağmurluk(ğu) plaş (*yu*), qollar (*yu*).

Yahudi zügti (*vu, yu*).

yahut ya (*xut*).

yaka 1) kaç (*bu*); 2) xiyist (*yu*); aǵo (*yu*).

yakacak yagorg (*yu*).

yakalamak(ğı) 1) laca, leca; 2) sħalaca, saco, djasaco, cuvolla.

yakın I. *tayp.t.m.* yuxxe, yuxxera; ~ mesafede yuxxeraçu metteħ; ~ akraba yuxxera gergara stag; okul bize ~dir iškol txuna yuxxeħ yu; 2. gergga; yirmiye ~ thqa gergga.

yakında 1) gerga, yuxxe, ullo, gergo, gergaxo; ~ mi oturuyorsunuz? xo yuxxeħ jaş vu?; 2) kesta, kesita, sixa, cexka, gergarcu xenaħ; ~ görüşürüz kestta gur du vay; 3) duqa xan yoccus, qu denoškaħ; ~ geldi iza duqa xan yoccus veana.

yakınlarda 1) gergo, gergaxo; ~ lokanta var mı? gergaxo restoran yuy?; 2) thäxarcu xenaħ; bu ~ onu hiç görmedim thäxħarcu xenaħ suna iza gina ə vac.

yakışmak tovş xila, doğuş xila, daŋ; bu mobilya buraya yakışmaz i mebel quzaħ tovş xir yac; böyle davranışlar size yakışmaz i sannarg xögaħ tovş dac.

yakıt yagorg (*yu*); akar ~ koça yagorg.

yaklaşmak thedaŋ, thedaxa, thexila, gergadaŋ.

yakmak dago, lato; elektiriği ~ elektriçeſtvo (*lampa*) lato.

yakut rubin (*yu*), ceñ almaz.

yalamak mott ḥeqa.

yalan 1. äşpaş (*bu*), püçaş (*bu*), baqdocurg (*du*); ~ söylemek püçaş (*ya äşpaş*) botta, xarc leŋ; 2) xarc; ~ söyleyen unutkan oħlamali kic. xarcderg düycüş verg vičluş xila megar dac.

yalanlamak xaredaŋ, xarco yuxatxa.

yah äxkenaŋ ēa, villa (*yu, horda yistex yina*).

yahnayak 1. kogaş jüyra; 2. kogaş berzina.

yalnız I. bej, ma -, -x, =ħana; ~ bir memlekette cħana paçħalqex bej; ~ söylemekle kalmadı, yazdı da djaälla ca jaş, yaz ə dina co.

yalnız II. cħaq, cħa, cħalxa.

yalvarmak dexta, korta betta.

yan I. aǵo (*yu*), aǵo (*bu*); bir ~dan cħana aǵor; öte ~dan vuqa aǵor; 2. yuxxe, ullo, gerga, ulloħ, yuxxeħ; ~ima gel sħavola suna yuxxe; ~imdan git djavala suna yuxxera; ~imda suna yuxxeħ, sögaħ; ~imda para yok sögaħ axċa dac.

yanak(ğı) besni (*yu*).

yanardağ ihaplam (*bu*), vulkan (*yu*).

yanaşmak 1) yuxxedəŋ, yuxxeça; 2) yistedəŋ, yistedalo, djetasa (*yistex*).

yangı xu qetar, destar (*du*).

yangın ceyalar (*du*).

yanılmak ǵalatdala, tıla.

yani vüsta ǎlçä, niysa ǎlçä, ǎlçä ə.

yankı alar (*du, cħana humanax läcna alar, yazdar, şena xetarg xajytar*); ~lar yaratmak xabars (*diycars*) düyladaliyta.

yanlış 1. galat (*du*); 2. galate.

yanmak 1) yaga, yagiya; **ev yandı** ca dägna dälla; 2) ceyala, lata; **ışıklar yandı** serlayälla, serlo letta; 3) lata, daga; **güneşten yüzü yandı** malxo cünaq yüx yagiyna.

yapı 1) ǵişlo (*yu*), ǵişlo yar (*du*); ~da çalışiyor iza ǵişloşyarex bolx beş *vu*; 2) djahottam (*bu*); xath (*du*); **teşkilatın ~sı** vovşaxtoxarallıñ djahottam; ~sı **güzel** iza xaza xath doluş *vu*.

yapım dar (*du*), araxecar (*du*), daqqar (*du*).

yapma iskusstvenni; ~ **çicekler** iskusstvenni zezagaş.

yapmak dañ; **resim** ~ sürtaş daxka; **yemek** ~ yaahuma yaa; **antrenman** ~ jamo, keçamban; **şimdi ne yapıyor?** iza hincə huñ deş *vu*?; **size bir şey yapmaz** co şuna humma ə diyr dac; **yapma** ma de, ma delañ iza; **yaptığı hayır ürküttüğü kurbağaya değimemek** *kic*. co dina dika i deş qeriyonaç pıdañ ćoganc ə ca qoçu.

yaprak(ğı) kexat (*du*); **bir ~ kağıt** cħa kexat *du*; ~ dökümü ǵadozar (*du*); ~ **sigarası** sigara (*yu*).

yara niys., thed. çov (*yu*); **kalp ~sı** degaq çov; ~sı olan gocunur *kic*.çov yolço şen çov khamyo (*çevnna* ə sagatdo, *çevno* ə sagatdo boxucu mäjneñ).

yaramak maga, payde xila; **neye yarar?** huñ payda *bu*?

yaratmak qolla.

yardım ǵo (*du*), ǵodar (*du*); **karşılıklı ~** vovşaşna ǵodar; ~ etmek ǵo dañ; ~ına yetişmek ǵonna sixvala, orçax vala.

yardımcı 1. şonça (*vu*); 2. şonallıñ.

yargıcı yur, südxo (*vu*).

yarı 1. ax (*du*); **ekmeğin ~sı** bepigəñ ax (*ya ax-bepig*); 2. ax=, exanañ=; **yol ~ ax-neq** (*bu*); ~ aç ~ tok yiəniy yaaziy; ~ gece büysənañ yuq; ~ ya nissa ax, exanna; ~ eksilmek nissa ax zimdala, exanna zimdala.

yarım ax=, exa=, duzzaza; ~ **elma** ax-jaz (*bu*); ~ saat ax-saxt (*du*); **saat ~** ǵalxarçu soxtax ax dälçä; ~ **armudun yarısı** qurañ döalga daqa; ~ **elma gönül / ya haur / alma kic**, mexala derg sovgat dac, tergo yu mexala / niys. ax-jaz beñ bac bezam boxüyturg /.

yarımada ax-ǵayre (*yu*).

yarımcı migren (*yu,korta lazar*).

yarın 1. qana; 2. xinderg (*du*), qane (*yu*), qanalera de; ~ ki kazdan bugünkü tavuk / ya yumurta / yeğdir *kic*. qana xır yu boxuçu ǵezal taxana yoluş yolu kotam / hoa / tölu = gurañ sel karañ leq tölu.

yarış sport. yoħedovlar (*du*), qovsar (*du, sixallina*), xaxkar (*du*); kayak ~ı lizaş xaxkar; at ~ı govraş xaxkar; silah ~ı gerz alsamdaqqar.

yarışma 1) yoħedovlar (*du*), qovsadalar (*du*), konkurs (*yu*); ~ dışı konkurs yuqa ca doğu; 2) qıysar (*du*), konkurenci (*yu*).

yarışmak yoħe dovla, qovsa.

yas järza duxar; ~ tutmak järza düyxina lela.

yasa zakon (*du*).

yasak(ğı) 1. dexkar (*du*), bexkam (*bu*); bexkame, ca mago; ~ bölge yıkkına mayda / mettig /; ~ /tir/ ca magado, megar dac; ~ etmek dexka, bexkam banj, ca mago.

yasaklamak ca mago.

yasaklanması camagadar (*du*); nükleer denemelerin ~sı termoyaderini zeraş dexkar.

yastık(ğı) ġayba (*bu*); ~ yüzü ġaybiñ çqüyrig.

yaş I xan (*yu*), şo (*du*), şeraş (*du*); kaç ~ındasınız? masa şo du ḫan?; yirmi ~ındayım sañ thqa şo du; ~ günü vina de.

yaş II 1. 1) thüna, theda; ~ çamaşır theda mettañ larça; 2) kerla; ~ sebze kerla xastömaş; 2. bjärxi (*du*).

yaşa gor yaj!, hay-hay!, dika khant vu!

yaşama xilar (*du*), daxar (*du*); bir arada ~, birlikte ~ cħanatardalar (*du*), cħānadaxar (*du*); sosyal ve ekonomik bünnyeleri farklı olan devletlerin barış içinde bir arada ~ları tayp-taypana socialni ə, ekonomiçeski ə djahottam bolu paçħalqaş maşare cħānayaxar.

yaşamak daxa, xila, dexaş xila; dedesi yaşıyor mu? cūnañ den da diyna vuy?

yaşasın deqala xülda!, dexiyla!

yaşlı xenara, xan yälla stag.

yat yaxta (*yu*).

yatak(ğı) mott (*bu, djavüzurg*); ~ takımı mettañ loççarş (*ya larçaş yu*); ~ yapmak mott billa; ~ hastası mettañ volu comguşníg.

yatakhane yuqara husam, yuqarajoyla (*yu*).

yataklı: ~ vagon viuzu vagon.

yatılı: ~ okul internat – iškol (*yu*).

yatırmak tayp.t.m. djadizo, oħadizo: çutardañ, çuderzo;djadotta, djadaxka; dilla; dizo; **bankaya para** ~ banke axča oħadilla; **hastaneyeye** ~ bolnice villa /oħavilla/.

yatmak 1) dizina jilla, diza, djadiza; 2) nabaxtex valla; **yatan arslandan** /ya kurttan/ **gezen tilki** /ya köpek/ **iyidir** kic. dälla lela cħogal /ya zjälä/ dizina jülluču lomal /ya barzal/ tölü.

yavaş 1. 1) mellaş; 2) esala, tiyna /adamek ə, diynatex ə läcna/; 2. 1) mellaş; 2) tiyna /mas. xabarx läcna/; xül-xülüş, zim-zimma, mellaş; ~ ! ġovġa ma ye!, mellaş!, ḥozuş xila!

yavru 1) ber (*du*); ~m! sañ zimanig! /xostuš, ġillaqe vistxülüş /; 2) khorni (*du*); köpek ~su zjälinq kheza; kuş ~su olxazaran khorni; 3) zima; ev ~su zima ċa, ċelig (*du*).

yay 1) sport. jad (*du*); 2) muz. jad (*du*); 3) pruzina (*yu*); jad (*du, mas. maşinaj*).

yaya 1. gaş; 2) gaşlo (*vu, yu*).

yayan gaş.

yayın djagaytar (*du*), djaxaziyyar (*du*); müzik ~i muzikiñ peredaça; **radyo** ~ları radioperadaça (*yu*); ~ yapmak peredaça djayaxa / radioçuxula, televidenexula/.

yayınlamak djagayta, djaxaziyya; **radyo ile** ~ radioçuxula diyca / transläci yan /.

yaz äxke (*yu*); ~ kişi äxka ə, jay ə.

yazar yazdarxo (*vu*); çocuk ~i beriyen yazdarxo; dram ~i dramaturg (*vu*); hiciev ~i satirik (*vu*); hikaye ~i novellist (*vu*), povestiyy avtor (*vu*); mizah ~i zabarxo-yazdarxo (*vu*); roman ~i romanxo-yazdarxo (*vu*); **sinema** ~i kinodramaturg (*vu*), scenarxo (*vu*).

yazı 1) statya (*yu, mas. gazetañ*); 2) theyazdinarg (*du*), yoza (*du*); 3) alfavit (*yu*), abat (*yu*); şrift (*yu*); italic ~ kursiv (*yu*); **el ~si** a) manuskript (*yu, şira yozanañ*); b) küyga yazdına (*mas. zumalax läcna*).

yazihane kontora (*yu*), büro (*yu*); 2) yazdeñ stol.

yazık qoam (*bu*), qa (*du*), ġaddayna; **ne ~!** ma qoam barqa!; **paraya ~ oldu** qoam bu-qa dayəinçu axċanañ.

yazılı 1. yazdına; yozanañ; ~ imtihan (sınav) yozanañ ekzamen; ~ olarak djayazdına, yozanañ kepeñ; 2. theyazdına.

theñ yoza dolus: “acelé” ~ **telgraf** “çexkka” theyazdina telegramma.

yazın äxka.

yazlık äxkenaq; ~ **elbise** äxkenaq koç.

yazmak yazdan.

yedek(ğı) thäxalonan, sov; ~ **oyuncu** sov lovzarxo; ~ **parçalar** thäxalonan mezenas (*maşinanıq*); ~ **subay** thäxalonan epsar.

yedi vorh (*du*); ~miz txox vorh, txa vorh vu; ~ buçuk vorh ax; ~ **defa** / ya kere / vorhazza; ~sinden yetmişine kadar, ~den yetmişe zima a, voqqa a; ~sinde ne ise yetmişinde de odur *kic.* =agan çu vüllüs ma-varra vu koşa çu vüllüs a.

yedinci vorhalga.

yegen veşin/yişin/khant (*yu*), yoj (*yu*).

yekən zamj (*du*), derrig a (*du*), karañ dolu axça.

yel mox (*bu*).

yelek(ğı) zilet (*yu, bozariyñ bedu*); **cankurtaran** ~i qeramax khelxarvoqqu zilet.

yelken gata (*du*), parus (*yu*); ~kulübü yaxt-klub (*yu*).

yelkenli gatanañ kema.

yelpaze moxtuxurg (*yu*).

yem 1) doqar (*du*); 2) theñovxurg (*yu, mas. çara thebajytta majar the tosuñ bolu njama ya qiyolu huma*).

yemek(ğı) I qaça (*bu*), daa (*du*); ~ **odası** qaçanañ çö; ögle ~i delqañ qaça, yuurg (*yu*); akşam ~i süyrenañ yuurg, pñor (*du*); ~ **vermek** şüne qayqa, şun hotto; ~ **yemek** delqe yan, huma yaa.

yemek II yaa, daa; yiyip içmek yaa a, malı a; **ekmek** ~bepig daa; ~ **emek ister** *kic.* yaa laax, qaçega deza.

yemekhane stolovi (*yu, mas.zavodçix*).

yemin duy (*bu*), çago (*yu*).

yemiş stömaş (*bu*); kuru ~ baqiyina stömaş, garaş (*yu*).

yengeç krab (*yu*), iskogberg (*yu*).

yeni 1. kerla; ~ **ev** kerla ca; 2. hinceiy beñ, duqa xan yoccuş; **bunu** ~ öğrendim suna hinceiy beñ ca xiña cunax läcna; ~ce eleğim, seni nerelere asayım *kic.* kerla caca, xala miçxa ullur bar te xo (*kerla ecnaçu humanax läcna zabar yes olus du*)= kerla caca penax öllina.

yenibaştan, **yeniden** xalxa, yüñxera dünya, cqa xalxa, yüñancara, yuxa a.

yenilik(ğı) kerlanig (*du*), kerla huma.

yenilemek esna xila, esa, esna khel visa; **kime yenildiniz?** mila vara xo eşiyarnarg?

yenmek tola, eço.

yer 1) *tayp.t.m. mettig* (*yu*); **bos** ~ yok oxaxaa mettig yac; kaza ~inde xillarg qastoçu metteş; **o** ~e kimi tayin ettiler? oeu mettigge balxa mila hottiyna?; 2) latta (*du*); **cenqa** (*yu*); çocuk ~e düştü ber lätta dözna; ~ **sarsıntısi** moxbegor (*du*); ~ine getirmek qoçuşdañ; ~deki yüze bakılmaz *kic.* vözna lättax jülluçunna ca yetta / niys, lättax vözna jülluçün yüñ the kog ca boqqu /.

yerfistiği(ni) lättax qüu bjara, araxis (*yu*).

yerleştirmek djatardaq, çuxoo, djaholto.

yerli mettigera; ~ mal mettigera tovar; **o buranın ~sidir** iza qu mettigaşkara / quzara / vu.

yersiz ca doğurg, metta docurg.

yeşil 1. siyna, ärgat; ~ **soğan** siyna xox; **domates** henüz ~dir pomidoraş hinca a ärga yu; 2. baccara bos; ~e boyamak baccara basar xaqqa.

yeter 1. toam bolu, qaçam bolu; 2. toaç, qaçam bollus.

yeterlik(ğı) 1) xuuş xilar; 2) karxdalar (*du*), kadalar (*du*).

yetersiz töuş docu; qaçam bocu.

yetersizlik(ğı) toambacar (*du*), toambocurg (*du, ca töurg*);
kalp ~i dagna niçq catoar.

yetim bo (*du, da vocu ber*).

yetinmek (ile) toam bañ, reza xila, dala, çeqdala, gullaq
xila, qaçam bañ.

yetişmek 1) thäxaqja; 2) qia, şen xennañ djaqaça, sħaqaça;
3) thedala, thedoluş xila.

yetiştirmek 1) djaqaço; 2) qio; **çiçek** ~zezagaş qio.

yetki baqonaş (*yu*); baqo xilar, xuuş xilar; ~ **vermek**
baqonaş yala.

yetkili yüzzinə baqo yolu, xuuş dolu; ~ **çevreler** xuuçu
naxa, ya baqo yolcu naxa.

yetmek toa, tōaş xila.

yetmiş quzthqe itt.

yetmişinci quzthqe üttalga.

yevmiye de loru max / alapa /.

yığın 1) öla (*yu*); çalx (*yu*); massa (*yu, duqalliq baram*); 2)
massaş (*yu*), boda (*bu, mas. adamiyη*), nexan boda, xalqaş (*du*);
emekçi ~ları qinħegamañ xalqaş.

yıkamak dila, ditta.

yıkınmak dila, liyça.

yıl şo (*du*); **bin dokuz yüz altmış beş ~ı** ezar issbjec quzthqe
pxöalga şo; **bin dokuz yüz altmış yedi ~ında** ezar issbjec
quzthqe vorhalğaçu şarañ; **yeni ~başı** Kerla şo; ~başı **balosu / vermek** / Kerla şo dazdar; **öğretim ~ı** deşerañ şo.

yılan läxa (*bu*); ~ deliği läxanañ jürg; ~ **yavrusu** läxanañ
khorni; ~ın başını küçükken ezmeli *kic.* läxa zima bolçu
xenañ hallakbañ beza.

yıldırım thqes (*du*), stelaxästig (*du*); ~ **düşü** thqes tuyxira;
~ **telgrafı** stelazje (*yu, thqes-telegramma*); ~ **gibi** thqes sanna
çexka.

yıldız tayp.t.m. seda (*bu*).

yıldönümü(nü) şo qaçar, şo duzar; **doğumunun ellinci ~nü**
kutlamak vina /yina/ şovthqe itt şo qaçar dazdar; ölümünün
yirminci ~önü **anmak** vella /yella/ thqa şo qaçar bilgaldaqqar.

yıllık 1. 1) şo qäçna, şo düzna; 2) =şeran; **yüz ~ ağaç**
bjeşerañ ditt; 3) hor şerañ, şar-şarañ xulu; ~ **dergi** şar-şarañ
aradolu zurnal; 2. şernig (*du*).

yırtıcı dera; aqarallıñ; dera eqa.

yırtık döxna, dättha, ettha.

yırtmak 1) etho (*mas. kexat*); mjaraş tiysa (*cij douüytuš*).
yirmi thqa.

yirminci thqolǵa.

yiyecek(ğı) daar (*du*), malar (*du*), qaça (*bu*), qaçanañ
sursataş; bize ~ **bir şey veriniz** yaa huma loysa txuna.

yoğunluk(ğu) lüstalla (*yu*); nüfus ~u adamiyñ lüstalla.

yoğurt(du) yoğurt (*yu, yetta şura*); ~ **çalmak** yoğurt yanı;
koyun ~u üstağan / zeñ / şurex yina yoğurt; ~u üfleyerek
yemek *kic.* = şuro vagiyça, xina hup baxa (*nijs. hup boxuš*
yoğurt yaa).

yok 1. dac, docuş du; **burda kimse ~ quzañ addam dac;** 2.
dac (*du boxuçunna düxal*); **geldiler mi?** – **Yok,** **daha**
gelmediler sħaqäçniy üş? – Hañ-hañ, hince a sħa ca qäçna;
ne var ne ~? huñ du kerla?, kerla huma duy?

yoklamak 1) xaza, xeza, talla, zeñ; 2) xaza daxa (*mas.*
comż işçüngä).

yo .sa 1) qeçu kepara, qeçu ağor, qeçu taypana,, iştta a,
vüşt: a; şimdi git, ~ **yetişemezsın** hincce djaño, ca vodañ,

thäxavüsür vu xo; 2) ya, älça ə; **bugün mü, ~ yarın mı geliyor?**
iza taxana sxaqoçuş vu ya qana?

yokuş irxe (*yu, neqanıj irxe*); ~ aşağı lam thera oxa; ~ yukarı lam the xala; **her ~un bir inişi vardır ya her inişin bir ~u vardır** kic. hor irxenəq oħane yu ya hor oħaneq irxe yu.

yol 1.1) neq (*bu*); deniz ~ları hordaň neqas; ~unuz açık olsun! neq dika xülda!; 2) neq (*bu, mas. khelxarvala neq*), girs (*bu*); 2. düħa, metta; **barış ~unda** maşaraq düħa, maşareħa;
Allah ~unu açık etsin! Dala neq nisboyla cūnaq!

yolcu neqaxo (*vu*), passazir (*vu*); ~ uçağı passaziriyyət havaaq kema.

yolculuk(ğu) neqalelar (*du*), daxar (*du*), lelar (*du*); ~ eşyası neqanıj humnaş; ~unuz nasıl geçti? xan lelavaxar muxa ceqdeli?; **gemi ~u** hordaň keman theħ lelavaxar.

yoldaş naqost (*vu*).

yollamak daxiyta, daxiyta, djadaxiyta, djadaħixiyya.

yorgan yurğā (*du*); ~ çarşafı yurğın̄ thetuxurg; ~ iğnesi yurğā oxu maxa; ~ına göre ayağını uzat kic. = pals ma-bbu xeca kog (*niys. xayn yurğe xazziy baxbe xayn kogaş əl*).

yorgun khaddella, ġeldella, höttina.

yorgunluk(ğu) khaddalar (*du*), ġeldalar (*du*).

yormak ġeldan, ġeldala.

yorulmak hotta, khaddala.

yorum qetoraq qamel, kommentariy (*yu*); ~da bulunmak /hakkında/ qetame qamel dañ, kommentari yan.

yorumcu qetame qameldarxo, kommentator (*vu*), xazarxo (*vu*), obzorxo (*vu*); **radyo ~su** radioxazarxo (*vu*); siyasi ~ politikaq xazarxo.

yorumlamak qetame qamel dañ,

yön aǵo (*yu*); orman ~ünde gitti izə xun yolcu aǵor vaxara.

yöre yist (*yu*), gonaxe (*yu*).

yörunge astr. orbita (*yu*); ~ye fırlatmak orbita xalaxeca; ~sine yerleşmek orbita yala; ~sine oturtmak şenj orbita yaqqa. **yudum** qurd (*bu*); bir ~ su xinaq qurd.

yukarda laqa theħ, laqax.

yukardan laqara.

yukarı 1. box (*bu*); 2. laqara; ~ kat laqara etaz; 3. irx, xala, laqax, laqa theħ; ~ çıktılar üz laqa xalabevlla.

yukarıda xaz, yukarda.

yukarıdan xaz, yukardan.

yumruk(ğu) buy (*bu*).

yumurta hoa (*du*); lop ~ çağħallalc qexkiyna hoa; **rafadan** ~ büydo qexkiyna hoa, sahanda ~ qerzina hoaş; ~ aki khaynej hoa; ~ sarısı büyür (*du*).

yumuşak tayp.t.m. kheda, dayň.

Yunanlı grek (*vu, yu Greciż vaxarxo*).

yunus sport. delfin (*du, neka daraj kep*).

yunusbalığı(nı) delfin (*yu, hordaň ciynat*).

yurt(du) 1) daymoxk (*bu*); 2) ca (*du, yuqarallıq mäjna doluş*); talebe ~u studentiyen ca. obsezitii (*yu*).

yurtsever patriot (*vu*).

yurtseverlik(ğı) patriotizm (*yu*).

yurttaş maxkaxo (*vu, yu*); grazdanın (*vu*); qonaxa (*vu*). qonaxoy (*bu*).

yumak qurd barj, qurdaş dañ.

yuva ben (*bu*); kuş ~sı olxazaran ben; böxa adamaş gulluş dolu mettigaş.

yuvarlak(ğı) 1. gorga; 2. şar (*yu*), gorgal (*yu*); **yer ~ı** gorga dünə.

yük niys., thed. mox (*bu*), kira (*du*).

yüklemek *niys.,thed.* thedotta, thedilla, gidolla, thedaxiyta, thetatta.

yüksek(ğı) 1.1) *tayp.t.m.* siylağ-doqqa, leqa; ayəame (*mas. jalaşonaş*); uggar laqara; ~ **bina** leqa gişlo, ca (*du*); ~ misafir siylağ-voqqa ḫaşa; ~ **tahsil** laqara deşar; 2) laqara; ~ **komiser** laqara komissar; 2. laqe (*yu*), loqalla (*yu*); ~**te** laqağ, laqengağ; ~ **atlama sport.** loqalla qıysavalars.

yükselmek laqadala, aydala, ḫaladala, irxdaxna xila.

yün 1. tharğa (*bu*); 2. therğan; ~ **eldiven** therğan karanaş.

yünlü therğan, therğax dina; 2. therğax dina khadi.

yürek(ğı) dog (*du*); ~ten daggara.

yürümek lela, exa, dañ, ḫiyza, ḫaladala, daxa, ḫaladañ, xila, eşa, tañ; **yürüyerek** gaş; işler /iyi/ **yürüyor** gullaqaş dikə du; **yürü ya kulum demiş (Allah)** *kic.* Dala ätto bina stag vu iza ya Delera gó xülü cunna (*yoccaçu xenağ gullaqaş todella, ḫal-baxam gulbinçu stagax läcna*).

yürüyüş 1) bolar (*du*); 2) sportaň bolar; lelar (*du*).

yüz I 1.1) *tayp.t.m.* yüx (*yu*); baqħara aġo; ~ü **yuvarlak**: cūnañ yüx gorga yu; **kumaşın** ~ü khadiñ baqħara aġo; **binanın** ~ü cenoyn ḫalxe; 2) thexule (*yu*); suyun ~ünde xi theħ; 2.: ~ünden baħaneħ, i baħana doluš; sizin ~ünüzden su baħana doluš; **dikkatsizlik** ~ünden cundela, i baħana doluš; ~üne **tükürsen yağmur yağıyor sanar / der/** *kic.* aħ cunna yüx the şetaş tuxu, co "doğuş doğa du" olu.

yüz II 1. bje; 2. procent (*yu*); ~de **otuz** bje thqe itt procent;

~de ~ bilggal, yuqara xila megar doluš.

yüzbaşı kapitan (*vu*).

yüzme neka (*du*), neka dar; ~ **havuzu** neka deñ basseyn.

yüzmek neka dañ.

yüzölçümü mayda (*vu*), thexule (*yu*).

yüzük(ğı) çug (*yu*), muhar (*du*).

yüzükoyun bertal.

yüzüncü bjolġa.

yüzyıl bješo (*du*), ömar (*yu*), bješo.

Z

zafer tolam (*bu*); ~ kazanmak tolam baqqa; ~e ulaşmak tolame qaço.

zahmet qinxegam (*bu*), xalo (*yu*); sagatdar (*du*); ~ vermek xalo yan, sagatdan; ~ olmazsa xala dacañ; ~ etmeyin sa ma gatde.

zaman 1.) xan (*yu*), zama (*yu*); ~ında şen xennañ; ~la şen xennañ, zamanañ yoxalleñ; bir ~, bir ~lar cxana xenañ; hiçbir ~ eşa ñ; ne ~? maça? o ~ hetañ; son ~larda thäxarçu xenañ; 2) avt. takt (*yu*); iki ~li motor şı takt yolu motor; 2.; =diğ ~...=ça...; sinemaya geldiğim ~ so kino xaza veça.

zanetmek, zannetmek oyla yañ, oyla xila, dagañ xila, dagadaiyta; xeta, gerta.

zaptetmek diga, djadaña, djalaca.

zarar zeñ (*du*), zulam (*du*); ~ görmek zeñ xila; ~ vermek zeñ dan; ~i yok! humma ñ dac!, xilla boxam bac!, vaza derg humma ñ docurg du!; ~dan korkan, kâr etmez kic. zenax qoruço sa yoqqur yac.

zarf 1) konvert (*yu*), bott (*yu*); 2) stakaçuhottorg (*yu*); ~ında çeqdallalc; üç gün ~ında qo de çeqdallalc.

zaruret öşüş xilar, xast xilar; qölla (*yu*), xast (*du*).

zaruri xast dolu, öşüş dolu, thäxatatta yiş yocu.

zat yüñ (*yu*), stag (*vu*), adam (*du*).

zaten ma-darra, ma-darra älça.

zatürree pexaşna xü qetar.

zavallı qen, miska, irs docu, deqaza.

zayıf giyla, mela, ledara, gorasiza, gora docu, egaza; oza.

zayıflamak geldala, maldala, azdala.

zehir(hri) djovş (*du*); ~ gibi çoga qäxa.

zelzele moxbegor (*du*).

zemin 1) latta (*du*); 2) th. koggortıyla (*yu*); ~ yoklamak koggortıyla talla, zeñ; anlaşma ~i bart barna ösu koggortıyla; 3) bos (*bu*), yist (*yu*); ~i beyaz bir basma khayñ basañ yist yodu (yolu) basma.

zencí negr (*vu, yu*).

zengin xal dolu.

zenginlik(ğı) xal (*du*).

zerzevat ga-buc (*du*), siynalla (*yu*), xasstömaş (*bu*).

zerzevatçı oramatxo (*vu, yu*).

zevk 1) çam (*bu*); ~ meselesi çome xäzzina; ~le şenj çomeş; 2) tam (*bu*), xazaxetar (*du*), zovq xegar, samuqadalar (*du*), ǵadvaxar (*du*).

zeytin maslina (*yu*), zayt-dittan stom (*bu*); ~ yağı zaytan dätta.

zırh gag (*du*).

zikzak 1. kegdina siz; 2. kegdinaçu sizañ kepeñ.

zil gorgalı (*bu*); elektrikli ~ elektriçeski gorgalı.

zincir zje (*yu*); saat ~i saxtañ zje.

zira dela, hunda älça.

ziraat yürtañ baxam.

zirai yürtbaxamañ.

zirve box (*bu*); ~ toplantı laqarçu xäkamaşlañ qetaşo; ~ye çıkarmak laqadaqqa, laqenga xalaaya.

ziyade 1. duqaxa, alsamo, sov; 2. sov duqa; ~ ahiyorsun aň sov duqa öcu.

ziyaret daxar (*du*); resmi ~ paçxalqañ ǵullaq ecna xoşalǵa vaxar; **nezaket** ~i ǵillaqe xoşalǵa vaxar; düxal ǵillaq leloş xoşalǵa vaxar; ~ etmek vaxar qoçuş dañ, xoşalǵa vaxa.

zooloji zoologı (*yu*).

zor 1. deza, xala; 2. 1) ca dälla ~unda kalmak ca diça ca voluş, ca välla; 2) düxalo (*yu*), xalo (*yu*).

zoraki nüçqax, nüçqaşa; bertaza, laamaza.

zorlamak dare dayta, boxurg dayta, luurg dayta, nüçqax boxurg dayta.

zorluk(ǵu) xalo (*yu*), düxalıc (*yu*); ~ çekmek xalonaş lañ; **binbir** ~la jalamat yaqqiyçu xalonaşca.

zorunlu öşüş dolu, xاش dolu.

zulüm niçq bar, ġelo lattor, jazapeñ lattor.

zurna zurma (*yu, yiş laqaranj gırs*); ~yi çaldık parayı el topladı *kic.* zurma oxa leqna, axça qeçara djaecna.

zümrüt(dü) izumrud (*yu, mexala thulg*).

zürafa ziraf (*yu*).

GEOGRAFİÇESKİ CERŞ

Abhazistan	Abxazi
Acaristan	Adzari
Adana	Adana <i>vil.,g.</i>
Adapazarı	Adapazari <i>ğ. (Sakarya vil. kör.ğ)</i>
Adiyaman	Adiyaman <i>vil.,g.</i>
Adriatik denizi	Adriatikan hord
Afganistan	Ovhan-paçħalq
Afrika	Afrika
Afyonkarahisar	Afyon-Karaxisar <i>vil.,g.</i>
Ağrı	Ağrı <i>vil.</i>
Ağrıdağı	Ararat-lam
Akdeniz	Lättayuqqera hord
Alma Ata	Alma-Ata <i>ğ.</i>
Almanya	Germani
Almanya Federal Cumhuriyeti	Germaniј Federalivni
Respublika	
Amasya	Amasya <i>vil.,g.</i>

Amerika Amerika; **Güney** ~ Qılbera Amerika; **Kuzey** ~ Qılsedera Amerika; **Latin** ~ Latinaj Amerika
Amerika Birleşik Devletleri Amerikiñ Cxänaqetta Ştataş
Amman Amman *g.*
Amsterdam Amsterdam *g.*
Anadolu Anatoli
Ankara Ankara *vil., g.*
Antakya Antakya (*Xatay vil. kör.g.*)
Antalya Antalya *vil., g.*
Antarktika Antarktika
Arabistan Aravi
Aras Araks-xı
Arjantin Argentina
Arktika Arktika
Arnavutluk Albani
Arnavutluk Halk Cumhuriyeti Albanxoyñ Xalqañ
Respublika
Artvin Artvin *vil., g.*
Azya Azi
Aşkabad Aşxabad *g.*
Atina Afina *g.*
Atlantik, Atlas Okyanusu Atlantiçeski okéan
Avrupa Yevropa
Avustralya Avstrali
Aydın Aydin *vil., g.*
Azerbaycan Azerbaydzan
Bağdat(dı) Bağdad *g.*
Baku Bakox *g.*
Balıkesir Balikesir *vil., g.*
Batum Batum *g.*

Belçika Belgi
Belgrat Belgrad *g.*
Belorusya Belorussi
Berlin Berlin *g.*
Bern Bem *g.*
Beyrut Beyrut *g.*
Bilecik Biledzik *vil., g.*
Bingöl Bingöl *vil., g.*
Birleşik Arap Cumhuriyeti Jarbiyñ Cxänaqetta Respublika
Birmyanya Birma
Bitlis Bitlis *vil., g.*
Bolu Bolu *vil., g.*
Bonn Bonn *g.*
Brasilya Brazili *g.*
Brezilya Brazili
Brüksel Brüssel *g.*
Budapeşte Budapeşt *g.*
Buenos Aires Buenos-Ayres *g.*
Bulgaristan Bulgari
Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Bolgariñ Xalqañ
Respublika
Burdur Burdur *vil., g.*
Bursa Bursa *vil., g.*
Bükreş Buxarest *g.*
Büyük Britanya Yoqqa Britani
Cakarta Dzakarta *g.*
Cebelitarık Gibraltaran xidöqe
Cenevre Zeneva *g.*
Cezayir Alzir

Çanakkale Çanakkale *vil., g.*
Çanakkale boğazı Çanakkale xidöqe. Dardanel-
lanı xidöqe
Çankırı Çankırı *vil., g.*
**Çeçen-İnguşlar Muhtar Sovyet Sosyalist Cum-
huriyeti** Noxç-Ğalğaylı Avtonomni Sovetski Soci-
alističeski Respublika
Çekoslovakya Çexoslovaki
Çin Kitay
Çin Halk Cumhuriyeti Kitay Xalqan Res-
publika
Çorum Çorum *vil., g.*
Cölemerik Cölemerik (Xäkarinj *vil.* kör. *g.*)
Dağıstan Değasta
Danimarka Dani
Delhi Deli *g.*
Denizli Denizli *vil., g.*
Diyarbakır Diyarbakır *vil., g.*
Duşanbe Duşanbe *g.*
Edirne Edirne *vil., g.*
Ege denizi Egeyñ hord
Elazığ Elazığ *vil., g.*
Endonezya İndonezi
Ervan Yerevan *g.*
Ermenistan Armeni
Erzincan Erzindzan *vil., g.*
Erzurum Erzerum *vil., g.*
Eskişehir Eskişexir *vil., g.*
Estonya Estoni
Fas Marokko

Filistin Palestina
Finlandiya Finländi
Fransa Franci
Frunze (Bişkek) Frunze (Bişkek) *g.*
Gaziantep Gaziantep *vil., g.*
Giresun Giresun *vil., g.*
Grozni (Cohar) Grozni (Dzoxar) *g.*
Gümüşane Gümüşane *vil., g.*
Gürcistan Gruzi
Hakkari Xakkari *vil.*
Haliç Zolotoy Rog buxta
Hanoi Xanoy *g.*
Hatay Xatay *vil.*
Havana Gavana *g.*
Hazer denizi Kaspiy-hord, şird. Tarqoyñ hord
Helsinki Xelsinki *g.*
Hindistan İndi
Hint Okyanusu İndiyski okean
Hollanda Niderlandi
Irak İrak
Isparta İsparta *vil., g.*
İçel İçel *vil.*
İngiltere Angli
İran İran
Irland İrlandi
İskandinavya Skandinavi
İzlanda İslandi
İspanya İspani
İsrail Izrail
İstanbul Stambul şird. İstmala *g.*

İsveç Şveci	Kişinev Kişinev <i>ğ.</i>
İsviçre Şveycari	Kocaeli Kodzaeli <i>vil.</i>
İtalya İtali	Konya Konya <i>vil., ğ.</i>
İzmir İzmir <i>vil., ğ.</i>	Kopenhag Kopengagen <i>ğ.</i>
İzmit Izmit (<i>Kodzaycliq vilayetiñ kör.ğ.</i>)	Kore Korey
Japonya Yaponi	Kudüs İyerusalim <i>ğ.</i>
Kabarday-Balkarlar Çebartoyñ- Balqaroyçö	Kuzey Buz denizi Qilbasedera Şen okean
Kabil Kabul <i>ğ.</i>	Küba Kuba
Kafkaslar Kavkazan Lämniñ duq	Kütahya Kütahya <i>vil., ğ.</i>
Kafkasya Kavkaz	Lahey Gaaga <i>ğ.</i>
Kahire Kair <i>ğ.</i>	Lefkoşa, Levkoşe Nikosi <i>ğ.</i> (Nikozi)
Kalan Kalan (<i>Tundzeliq vilayetüñ kör.ğ.</i>)	Leningrad (Sankt-Peterburg) Leningrad
Kamboç, Kamboçya Kambodza	(Sankt-Peterburg) <i>ğ.</i>
Kanada Kanada	Letonya Latvi
Kanberra Kanberra <i>ğ.</i>	Libya Livi
Karaçi Karaçi <i>ğ.</i>	Litvanya Litva
Karadeniz Järza hord	Lizbon Lissabon <i>ğ.</i>
Karadeniz boğazı Bosfor xidöqe	Londra London <i>ğ.</i>
Karakse Karakse (<i>Agrıq vil. kör.ğ.</i>)	Lübnan Livan
Kars Kars <i>vil., ğ.</i>	Lüksemburg Lüksemburg <i>paçx.. ğ.</i>
Kastamonu Kastamonu <i>vil., ğ.</i>	Macaristan Vengri
Katmandu Katmandu <i>ğ.</i>	Madrid Madrid <i>ğ.</i>
Kayseri Kayseri <i>vil., ğ.</i>	Mahaç-Kale Maxaçkala <i>ğ.</i>
Kazakistan Kazaxstan	Malatya Malatya <i>vil., ğ.</i>
Kıbrıs Kipr	Manisa Manisa <i>vil., ğ.</i>
Kırgızistan Kirgizi	Maraş Maraş <i>vil., ğ.</i>
Kırım Krim	Mardin Mardin <i>vil., ğ.</i>
Kırklareli Kırklareli <i>vil., ğ.</i>	Marmara denizi Marmarañ hord
Kırşehir Kırşexir <i>vil., ğ.</i>	Medine Medina <i>ğ.</i>
Kiyev Kiyev <i>ğ.</i>	Mekke Makka <i>ğ.</i>
	Meksika Meksika

Meksiko Mexiko *g.*
Mersin Mersin (*İçel vil. körte gala*)
Mısır Misar, Yegipet
Minsk Minsk *g.*
Moğolistan Mongoli
Moldavya Moldavi
Moskova Moskva *g.*
Muğla Muğla *vil., g.*
Muş Muş *vil., g.*
Nahiçevan Naxiçevan *g.*
Nalçık Nalçık *g.*
Nepal Nepal
Nevşehir Nevşexir *vil., g.*
Nev York Nyü-York *g.*
Niğde Niğde *vil., g.*
Norveç Norvegi
Odesa Odessa *g.*
Ordu Ordu *vil., g.*
Ordzhonikidze (Vladikafkas) Ordzonikidze
(Vladikavkaz) *g.*
Oslo Oslo *g.*
Ottava Ottava *g.*
Özbekistan Uzbekistan
Pakistan Pakistan
Paris Pariz *g.*
Pekin Pekin *g.*
Phenyan Phenyan *g.*
Polonya Polşa
Portekiz Portugali
Prağ Praga *g.*
Rabat Rabat *g.*

Rangun Rangun *g.*
Ravalpindi Ravalpindi *g.*
Reykyavik Reykyavik *g.*
Riga Riga *g.*
Riyat Er – Riyad *g.*
Rize Rize *vil., g.*
Roma Rim *g.*
Romanya Rumini
Rusya Rossi
Sakarya Sakarya *vil., g.*
Samsun Samsun *vil., g.*
Sana Sana *g.*
Santiago Santyago *g.*
Seul Seul *g.*
Sivas Sivas *vil., g.*
Siirt Siird *vil., g.*
Sinop Sinop *vil., g.*
Sofya Sofi *g.*
Sohumkale Suxumi *g.*
Stokholm Stokholm *g.*
Sudan Sudan
Suriye Siri
Suudi Arabistan Saudiyyə Aravi
Şam Damask *g.*
Şili Çili
Tacikistan Tadzikistan
Tahran Tegeran *g.*
Tallin Tallin *g.*
Taşkent Taşkent *g.*
Tekirdağ Tekirdağ *vil., g.*
Tel Aviv Tel – Aviv *g.*

Tiflis Tbilisi *g.*
Tiran Tirana *g.*
Tokat Tokat *vil., g.*
Tokyo Tokio *g.*
Trablus Tripoli *g.*
Trabzon Trabzon *vil., g.*
Tunceli Tundzeli *vil.*
Tunus Tunis
Türkiye Turci
Türkiye Cumhuriyeti Turkoyñ Respublika
Turkmenistan Turkmeni
Ukrayna Ukraina
Ulan Bator Ulan – Bator
Umman Oman
Urfa Urfa *vil., g.*
Uşak Uşak *vil., g.*
Ürdün İordani
Van Van *vil., g.*
Varşova Varşava *g.*
Vatikan Vatikan
Vilnius Vilnüs *g.*
Viyana Vena *g.*
Viyetnam Vyetnam
Viyetnam Demokrat Cumhuriyeti Vyetnaman
Demokratičeski Respublika
Vaşington Vaşington *g.*
Yemen Yemen
Yozgat Yozgat *vil., g.*
Yugoslavya Yugoslavi
Yugoslavya Federatif Sosyalist Cumhuriyeti Yugoslavij
Federativni Socialističeski Respublika

Yunanistan Greci
Zingana dağı Zinganañ lam
Zomba Zomba *g.*
Zonguldak Zonguldak *vil., g.*

NOXÇ – GALĞAYÇUXULA

Avturi Evtara ev.
Agişbatoy Eğəşbeta ev.
Agiştı Eğəşthe ev.
Alhazurovo Olxazar-Khotar ev.
Alhan-Kala Jalxan-Ğala ev.
Alhançurtovkaya dolina Şinareğan yuq
Alhan -Yurt Jalxan – Yurt ev.
Argun Orga ġ.; Ustrada-Evl ġ.
Argun Orga xi
Arştı Arşta ev.
Aslanbek-Şeripovo Aslanbek-Şeripovo ev.
Assa Jass xi
Assinovskaya Exa-Borze st.
Atagi xaz. Yoqqa Ataşa, Zıma Ataşa
Açaluki Açalqe ev.
Açhoy-Martan Jaşxoyn-Marta, Thexa-Marta ev.
Baytarki Baytarqe ev.
Baksan Basxa xi
Bamut Bummat ev.
Barsuki Burskhelxe ev.
Bas Bas xi
Baçi-Yurt Bjaçin-Yurt ev.
Belgatoy Belğatoy-Evl ev.
Beloreçenskoye İlaxsan-Yurt ev.
Benoy Beni-Khotar ev.
Benoy-Vedeno Benoyñ-Vedana ev.
Beslan Beslan, Bersin-Yurt stancı
Bolşije Atagi Yoqqa Ataşa
Borzoy Borze ev.

Borozdinovskaya Borozdinovski st.
Braguni Borgane ev.
Bratskoye Bratski, Noğamirzin-Yurt ev.
Valerik Valargthe ev.
Vaşindaroy Vaşindara ev.
Vedeno Vedana ev.
Verhniy Naur Laqa Nevre ev.
Vinogradnoye Bamat-Yurt ev.
Voznesenskaya Voznesenski st.; Maşmad-Xithe şir.
Galaytı Ğalaythe ev.
Galgayevskaya Gülgani st.
Gamurziyevo Doşlaqin-Yurt ev.
Gardali Gördala ev.
Gvardeyskoye Gvardeyski ; Jeliñ-Yurt ev.
Germençuk Germaçık ev.
Gehi Gixtha ev.
Gikalovskiy Gikalov-Yurt ev.
Goysi Ğaysi ev.
Goytinka Ğoy xi
Goytkort Ğüytä-Korta /.
Goytu Ğoytha ev.
Goragorsk Goragorsk ev.
Grebenskaya Grebenski st.
Grozniy Grozniy; Sölz-Ğala ġ.
Gruşevoye Ğuş-Körte ev.
Gudermes Gums xi
Gudermes Gümse ġ.
Guni Güna ev.
Gunoy Gün ev.
Davidensk Davidensk ev.
Dargo Därğa ev.

Daryalskoye uşelye Terkañ çaz
Dattih Dättaxa ev.
Daçu-Barzoy Doça-Borze ev.
Calka Dzalq xi
Dolakovo Dolaqa-Yurt ev.
Duba-Yurt Dubin-Evl ev.
Dubovskaya Dubovski st.
Dışni-Vedeno Dışni-Vedana ev.
Zakan-Yurt Zakan-Yurt ev.
Zandak Zandaq ev.
Zibir-Yurt Zibir-Yurt ev.
Znamenka Çurg-Yurt ev.
İlyinskaya Basa-Ğala st.
İstisu Melçxe ev.
İtumkale ḥon-Qälla ev.
İşhoy-Yurt İşxoyñ-Yurt ev.
İşörskaya İşorsi st.
Kazenoy-Am Qözan Jam j.
Kalinovskoye Kalinovski ev.
Kantişeve Thoy-Yurt ev.
Karabulak Karabulak st.; Eldarhan-Ğala şir.
Kargalinskaya Kargalinski st.
Katır-Yurt Kotar-Yurt ev.
Kaçkalınskiy hrebet Gaçalqınraq
Kenhi Kenxa ev.
Ken-Yurt Galne ev.
Kızlär Ğizlar ġ.
Kirov-Yurt Tevzana ev.
Kobi Kobi ev.
Komsomolskoye Berdakhel ev.
Koşkeldi Qoşkelda ev.

Krasnooktäbrskoye Krasnooktäbrski ev.
Kuları Ğulare ev.
Kurdükovskaya Kurdükovski ev.
Kurçaloy Kurçala ev.
Lermontov-Yurt Lermontov-Yurt ev.
Mayrtup Mayrtup ev.
Makajoy Makaza ev.
Makenskaya Makan-Ğala st.
Malgobek MalxABEK ġ.
Malka Balq xi
Maliye Varandı Laxa Varanda ev.
Martanka Marta xi
Mahketi Maxkathé ev.
Meken-Yurt Makane ev.
Mesker-Yurt Mesker-Evl ev.
Mujiçi Muziçe ev.
Nadtereçnoye Laxa-Nevre c.
Nazran Nesara ġ.
Nasır-Kort Nesar-Korta ev.
Naurskaya Novr-Ğala st.
Nesterovskaya Ğazariyñ-Yurt st.
Nijniye Açaluki Debin-Yurt ev.
Nikolayevskaya Saltiyñ-Ğala st.
Novaya Jızn Geldagana ev.
Novogroznenskiy Novogroznenski ev.; Oysangur
Novoşedrinskaya Novoşedrinski st.
Noviye Atagi Zima Ataşa ev.
Noviy Redant Zima Redant ev.
Nojay-Yurt Naziñ-Yurt ev.
Oktäbrskoye Cociñ-Evl ev.
Ordjonikidzevska;a Ordzonikidzevski st.; Sipso-Ğala

Pamätoy Pxämäta ev.

Pervomayskaya Pervomayski st.; Mamaqıñ Khotar

Petropavlovskaya Çurttoğı st.

Plyevo Pxiliqöngiñ -Yurt ev.

Pobedinsk Pobedinsk ev.

Pravoberejnoye Pravoberezni ev.

Psedah Dölaka ev.

Roşniçu Roşniçu ev.

Samaşki Semajaška ev.

Sayasan Sesana ev.

Selmentauzen Selma-Tevzana ev.

Serjen-Yurt Sirza-Evl ev.

Sernovodsk Sernovodsk kurort

Sovelyevskaya Sovelyevski st.

Sovetskoye Sovetski ev.; Şüyta-Ğala

Sogopşı Soğapşı ev.

Sredniye Açaluki Yuqqera Açalqe ev.

Staraya Sunja Sölze ev.

Starogladkovskaya Starogladkovski st.

Stepanovka Stepanovka ev.

Suvorov-Yurt Suvorov-Yurt ev.

Sulak Ğoysu xi

Sunja Söçlza xi

Sunjenskiy hrebet Taşxoynıraq

Surhahi Surxo-Xithe ev.

Tezen-Kale Teza-Qälla ev.

Terek Terk xi

Terskiy hrebet Ğergaziyıñraq

Tolstoy-Yurt Tolstoy-Yurt ev.; Devletgiriñ-Evl

Troitskaya Troicki st.; Obarg-Yurt

Ulus-Kert Ulus-Kert ev.

Urus-Martan Xalxa-Marta ev.

Uşkaloy Uşqalla ev.

Hal-Kiloy Xala-Kela ev.

Hankalskaya Süyra-Korta l.

Hankalskoye uşelye Şina Süyrañyuq

Haraçoy Xoraça ev.

Harsenoy Xärsana ev.

Hattuni Xottane ev.

Hidi-Hutor Xidiñ-Khotar ev.

Hulhulau Xulxulo xi

Tsa-Vedeno Čeñ Vedana ev.

Tsentaroy Čöntara ev.

Çanti-Argun Çäntiyıñ-Orga xi

Çemulga Çemalge ev.

Çervlönnaya Orz-Ğala st.

Çeçen-Aul Çeçana ev.

Şaami-Yurt Şajmiñ-Yurt ev.

Şalaji Şalazi ev.

Şali Şela ev.

Şaro-Argun Şara-Orga xi

Şelkovskaya Şelkovski st.

Şelkozavodskaya Şelkozavedski st.

Şuani Şöna ev.

Ekajevo Ekkazaqöngiñ-Yurt ev.

Elistanji Elistanza ev.

Engels-Yurt Engels-Yurt ev.

Engenoy Engana ev.

Ersenoy Ersana ev.

Yalhoy-Mohk Yalxoyn-Moxk ev.

Yandırka Yandare ev.

KI SALT MALAR

adm	: administrativní dağa (idarecilik)
anat	: anatomi (anatomi)
arxit	: arxitektura (mimarlık)
astr	: astranomi (astronomi)
av	: aviaci (havacılık)
avt	: avtomobilañ ǵullaq (otomobilcilik)
biol	: biologı (bioloji)
bot	: botanika (botanik)
bus	: busalba (müslümansi)
din	: dinañ (dini)
dip	: diplomatiñ (diplomatik terim)
dus	: dustar (karşılaştırma)
ek	: ekonomika (ekonomi)
el	: elektrotexnika (elektroteknik)
ev	: evla (köy)
filos	: filosofi (felsefe)
fiz	: fizika (fizik)
geogr	: geografi (corgrafya)
gram	: grammatika (gramer, gilbilgisi)
guld	: guldarañ cerdoş (toplulukisimler)
ǵ	: gala (kent, şehir, kasaba)
ǵıl	: ǵillaqe (nezakethi ifade)
xim	: ximi (kimya)
xut	: xutturg (birlik)
hor	: hordañ ǵullaq (denizcilik)
ħaz	: ħaza (bakınız)
i.dj.q	: iştta dja qinj ə (v. s. - ve saire)
kar. x	: karara xan (şimdikli zaman)
kexat	: kexatex lovzarañ qetam (kağıt oyunu terimi)

D A C D İ N A D E Ş N A Ş

kic	: kica (atasözü)
kom	: kommerciñ termin (ticari terim)
kör. ǵ	: körta ǵala (baş şehir)
ling	: lingvistika (dilbilim)
mas	: masala (mesela)
mat	: matematika (matematik)
med	: medicina (tıp)
muz	: muzika (müzik)
niys	: niysa mäjna (doğru anlamda)
niys., thed	: niysiy, thedeaniy mäjna (doğru anlamda ve mecazi manada)
polig	: poligrafi (basımcılık terimi)
polit	: politikañ qetam (politik terim)
sport	: fizkultura ə, sport ə (beden kültür ve spor)
surт	: surtdaqqaran qetam (fotoğrafçılık)
şaxm	: şaxmataş (satranç)
şird	: şirdella (eskimiş söz)
tayp.t.m	: tayp-taypançu mäjnəx (degişik anlamda)
thed. m	: thedeana mäjna (mecazi manada)
teat	: teatr (tiyatro)
tex	: texnika (teknik)
them	: themañ ǵullaq (askerlik)
vil	: vilayet (vilayet)
zool	: zoologı (zooloji)
y. b	: yürtəñ baxam (tarım)
yur	: yuridiçeski qetam (hukuki terim)

**TURKOYU
ALFAVİT**

A a	H h	Ö ö	Y y
B b	I i	P p	Z z
C c	L l	R r	
Ç ç	J j	S s	
D d	K k	Ş ş	
E e	L l	T t	
F f	M m	U u	
G g	N n	Ü ü	
Ğ ğ	O o	V v	

ÇEÇEN ALFABESİ

Harfler	Türkçe'de verdiği ses	
A a	(a) *	a
Ä ä	(ab)	-
B b	(b)	b
C c	(u)	-
Ć ĉ	(ul)	-
Ç ç	(ç)	ç
Ğ ğ	(çl)	-
D d	(d)	d
E e	(ə)	e
F f	(φ)	f
G g	(r)	g
Ğ ġ	(rl)	ğ
X x	(x)	h
Ẋ ḫ	(x̥)	-
H h	(x̥1)	-
İ i	(i)	i
Z z	(ž)	j
K k	(k)	k
Kh kh	(k̥1)	-
Q q	(kx)	-
Ğ ġ	(k̥l)	-
L l	(ɿ)	l

M m	(м)	m
N n	(н)	n
O o	(о)	o
Ö ö	(ѿ)	ö
P p	(п)	p
Ph ph	(пһ)	-
R r	(р)	r
S s	(с)	s
Ş ş	(ѿш)	ş
T t	(т)	t
Th th	(тһ)	-
U u	(у)	u
Ü ü	(ѿу)	ü
V v	(в)	v
Y y	(ѹ)	y
Z z	(з)	z
J j	(җ)	-
ə	(а, ы)	-
ı	(ң)	-

* Parantez içinde kırıl alfabetesine göre harflerin yazılışı gösterilmiştir.

SON KISIM

Çeçen alfabesi 41 harften ibarettir. *η* harfi okunmuyor, genelde cümlenin sonunda bulunuyor.

a e i o ö u ü b ç d f g ġ(ğ) x(h) z(j) k l m n
p r s ş t v y z harflerin Türkçe de ve Çeçence de okunması aynıdır.

ä harfi Türkçe de yok, okunması ise Almanca ä gibidir.

Çeçen alfabetesinde Türkçe de olan c ve , harfleri yoktur.

Ayrıca Türkçe de, Çeçence alfabetesinde dan c ć չ h kh q ǵ ph th j ə harfleri yoktur.

Bu harflerin okunması :
c okunması Rusça daki ү gibi;
ć okunması sürekli sessizi c gibi;
č okunması sürekli sessizi ç gibi;
kh okunması sürekli sessizi k gibi;
ph okunması sürekli sessizi p gibi;
th okunması sürekli sessizi t gibi,

veya Arapça daki ل gibi;

ǵ Arapça'daki ڇ harfi gibi okunur;

χ Arapça'daki ڏ harfi gibi okunur;

h Arabça'daki ڻ harfi gibi okunur;

j Arapça'daki ڢ harfi gibi okunur;

ə Arapça'daki ڦ harfi gibi okunur;

q harfin okunması *k* ve *x* harflerin birleştirip okunması,
Türkçe'deki *d* ve *j* harflerin birleştirip *c* harfin okunması
gibidir.

Türkçe – Çeçençe sözlük ilk defa yapılmaktadır.
Dolayısıyla istenmeden hatalar olabilir. Düşüncelerinizi
ve fikirlerinizi sözlüğü yayınlayan yayımınevine iletme-
nizi rica ederiz.